

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله چهاردهم

پایه دوازدهم

۲۲/اسفند/۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره یک

پایه	دوم	یازدهم	دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
—	—	فصل ۲ (درس ۲ از ابتدای تابع قدمطلق و درس ۳) صفحه ۴۰ تا ۵۴	فصل ۳ (درس ۲ و ۳) صفحه ۸۶ تا ۱۰۴	۳۰ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی و آمار
—	—	درس ۱۰ تا ۱۲ و کارگاه تحلیل فصل چهارم صفحه ۷۹ تا ۱۰۸	درس ۹ تا ۱۲ و کارگاه تحلیل فصل های سوم و چهارم صفحه ۸۸ تا ۱۲۲	۳۰ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی
—	—	درس ۱۳ تا ۱۵ صفحه ۱۰۵ تا ۱۳۶	درس ۸ تا ۱۰ صفحه ۸۲ تا ۱۱۵	۲۵ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی
—	—	درس ۷ و ۸ صفحه ۱۵۸ تا ۲۰۶	—		۸۰	۶۶	۱۵	روان‌شناسی
—	—	—	—	۸۵ دقیقه	۸۰ سؤال		—	مجموع

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	فاطمه ایلخانی - علی شهبابی - علی قهرمان زاده - خسرو محمدزاده فاروخ منوچهری - رنوف مهرخواه - محمد یگانه کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهبابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی - یعقوب کیانی کارشناس علمی: عماد فیض آبادی	بهنام کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی کارشناس علمی: سید هانی رکن‌الدینی	محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	حدیثه توکلی - مهدی جاهدی - امیرحسین حبیبزاده - نگار کاتبی کارشناس علمی: مهدی پارچه‌باف دولتی	سیمین زاهدی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانیور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

۱- مقدار تابع $f(x) = 4^x$ به ازای $x = -2$ کدام است؟

- (۱) -۱۶ (۲) ۲ (۳) $\frac{1}{16}$ (۴) $\frac{1}{2}$

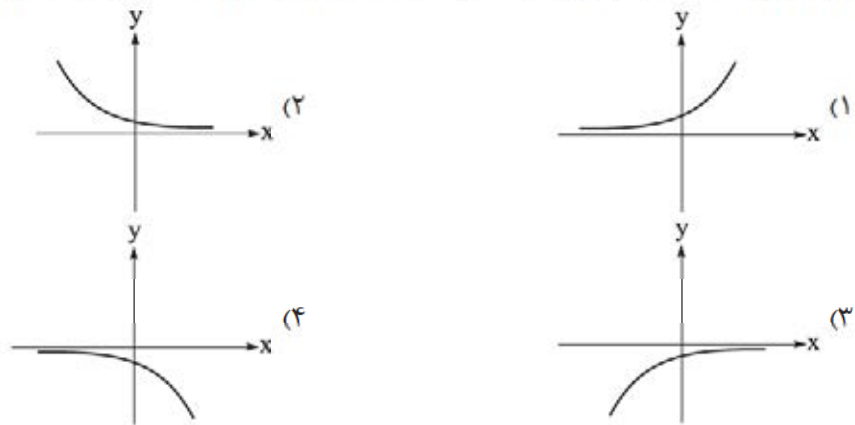
۲- حاصل عبارت $(\frac{3^{\frac{1}{2}}}{\frac{3}{\frac{1}{4}}})^{-4}$ کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) $\frac{1}{3}$ (۳) $\sqrt{3}$ (۴) $\frac{1}{\sqrt{3}}$

۳- ریشه سوم عدد $125/0$ را در یکی از ریشه‌های چهارم عدد a ضرب می‌کنیم. اگر حاصل برابر با ۱ باشد، مجموع ارقام عدد a کدام است؟

- (۱) ۸ (۲) ۵ (۳) ۶ (۴) ۷

۴- چهار برابر عدد a از خودش ۲ واحد بیشتر است. نمودار تابع $f(x) = a^x$ به کدام صورت است؟

۵- نمودار تابع با ضابطه $f(x) = a(\frac{1}{4})^{1-x} + 24$ محور x ها را در نقطه‌ای به طول ۴ قطع می‌کند. حاصل $f(\sqrt{a^4})$ کدام است؟

- (۱) ۴۶۶ (۲) -۵۵۰ (۳) ۶۸۸ (۴) -۷۴۴

۶- حاصل $\sqrt[4]{4} \times \sqrt{8} \times \sqrt[4]{4}$ را به شکل 2^a می‌نویسیم. جزء صحیح $3a$ کدام است؟

- (۱) ۵ (۲) ۶ (۳) ۷ (۴) ۸

۷- اگر $4^x = 2\sqrt{2}$ باشد، آن‌گاه مقدار ریشه دوم عدد $12x + 7$ کدام می‌تواند باشد؟

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۵

۸- جواب معادله $\frac{25^{x+1}}{125} = \frac{1}{5 \times 625^{-1}}$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) -۱ (۴) -۲

۹- یک تاجر مبلغ ۴۰۰ هزار دلار را در یک شرکت با نرخ سود سالانه ۲۰ درصد سرمایه‌گذاری کرده است. اگر بعد از گذشت ۶ ماه پول خود را برداشت کند، چه قدر سود به سرمایه او تعلق می‌گیرد؟ $(\sqrt{1/2} = 1/0.95)$

- ۳۸۰۰۰ (۱) ۴۸۰۰۰ (۲) ۳۸۰۰۰ (۳) ۴۸۰۰۰ (۴)

۱۰- اگر نقطه $(a, 24)$ روی نمودار تابع $f(x) = 9^{\frac{x}{2}} - (\sqrt{3})^{\frac{7}{2}x}$ باشد، مقدار a کدام می‌تواند باشد؟

- ۲ (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴)

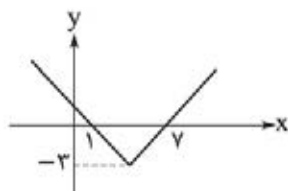
۱۱- تابع $f(x) = |3x + 9|$ را به صورت $\begin{cases} ax + b & x \geq -3 \\ cx + d & x < -3 \end{cases}$ می‌نویسیم. حاصل $\frac{ab}{cd}$ کدام است؟

- ۱ (۱) -۱ (۲) ۳ (۳) -۳ (۴)

۱۲- اگر $f = \{(1, 2), (0, 3), (4, 0)\}$ و $g = \{(1, 0), (2, 4), (4, 2)\}$ باشد، دامنه تابع $\frac{g}{f}$ کدام است؟

- $\{1, 2\}$ (۱) $\{1, 4\}$ (۲) $\{1\}$ (۳) $\{4\}$ (۴)

۱۳- نمودار تابع $f(x) = |x - a| - b$ به صورت زیر است. اگر $g(x) = \sqrt{f(x) + b}$ باشد، حاصل $(f + g)(a)$ کدام است؟

۱ (۱)

۲ (۲)

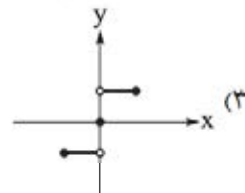
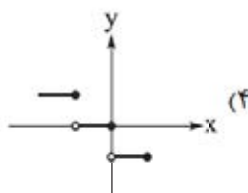
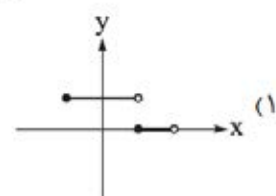
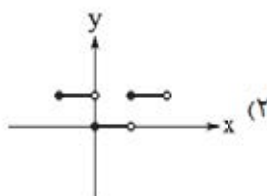
-۱ (۳)

-۳ (۴)

۱۴- اگر $f = \{(1, 5), (2, 4), (3, 8), (4, 6)\}$ و $f + g = \{(1, 3), (3, 5)\}$ باشد، برد تابع $2f + g$ کدام است؟

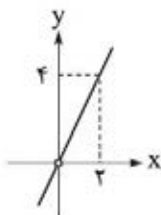
- $\{7, 11\}$ (۱) $\{7, 13\}$ (۲) $\{8, 11\}$ (۳) $\{8, 13\}$ (۴)

۱۵- اگر $f(x) = \text{sign}(x)$ و $g(x) = [x]$ باشد، نمودار تابع $h(x) = (f \times g)(x)$ در فاصله $-1 \leq x < 2$ کدام است؟

۱۶- اگر $f(x) = 6x^2$ و نمودار تابع $(\frac{f}{g})(x)$ به صورت زیر باشد، $g(-\frac{2}{3})$ کدام است؟

- ۱ (۱)
۱ (۲)
-۲ (۳)
۲ (۴)

۱۷- برای رسم نمودار تابع $f(x)$ ، ابتدا نمودار $y = |x|$ را نسبت به محور x ها قرینه کرده، سپس دو واحد به سمت چپ

و یک واحد به سمت بالا انتقال می‌دهیم. اگر $g = \{(\frac{1}{4}, -2), (-1, 2), (-\frac{3}{4}, 5)\}$ باشد، مجموع اعضای برد تابع $\frac{g+1}{1-2f}$ کدام است؟

- $-\frac{3}{4}$ (۴) $-\frac{2}{3}$ (۳) $-\frac{5}{12}$ (۲) $\frac{11}{4}$ (۱)

۱۸- نمودار تابع $f(x) = |x - a|$ از نقطه $(4, f(2))$ عبور می‌کند. حاصل $f(4)$ کدام است؟

- ۳ (۴) ۲ (۳) ۱ (۲) صفر (۱)

۱۹- اگر $f(x) = 2x - 3$ با دامنه $4 < x < 5$ و $g(x) = x + 1$ با دامنه $3 \leq x \leq 7$ باشد، برد تابع $(g - f)(x)$ کدام است؟

- $-2 < y \leq 5$ (۲) $-2 \leq y < 5$ (۱)
 $0 < y \leq 7$ (۴) $0 \leq y < 7$ (۳)

۲۰- مساحت بخشی از سطح زیر نمودار تابع $y = 2 - |x + \frac{1}{4}|$ که بالای محور x ها قرار دارد، کدام است؟

- $\frac{4}{5}$ (۴) ۶ (۳) ۵ (۲) ۴ (۱)

۲۱- از نظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) سبک هندی از اوایل قرن یازدهم تا اواسط قرن دوازدهم هجری به مدت ۱۵۰ سال در تاریخ ادبیات فارسی رواج داشت.
- ۲) در دوره هندی، شعر از حوزه تصرف بازاریان و پیشه‌وران خارج شد و نزد شاعران باسواد و آگاه به فنون ادب رونق گرفت.
- ۳) در نثر ساده دوره هندی، لغات و ترکیبات عربی، اشاره به آیات و احادیث و درآمیختگی شعر و نثر یافت می‌شود.
- ۴) در دوره صفویه تواریخ عمومی در کنار نهادهای سیاسی و فرهنگی در جهت نهادینه کردن فرهنگ تشیع گام برداشتند.

۲۲- کدام ویژگی‌های زبانی درباره شعر سبک هندی نادرست است؟

- ۱) زبان شعر سبک هندی، زبان جدید فارسی است و از مختصات زبان قدیم مخصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست.
- ۲) نابودی کتابخانه‌ها و از بین رفتن آثار کهن موجب شد که فضلا دیگر با کتب قدیم و در نتیجه با زبان قدیم مأنوس نباشند.
- ۳) در این دوره کاربرد لغات عربی بیشتر شد و حملات تیموریان و ازبکان، سبب رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی گردید.
- ۴) بی‌توجهی به زبان، بی‌دقتی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌ها و ورود واژه‌های عامیانه در شعر این دوره کاملاً مشهود است.

۲۳- با توجه به ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی، کدام ابیات مربوط به این سبک هستند؟

الف) دل هر که صید کردی نکشد سراز کمندت	نه دگر امید دارد که رها شود ز بندت
ب) بس که تن صاف‌تر از آب زلال است تو را	می‌توان دید که در دل چه خیال است تو را
ج) محو بودم هر چه دیدم دوش دانستم تویی	گر همه مژگان گشود آغوش دانستم تویی
د) دلی که عاشق و صابر بود، مگر سنگ است	ز عشق تا به صبوری هزار فرسنگ است

۱) الف - ب

۲) ج - د

۳) الف - د

۴) ب - ج

۲۴- نوع نثر کتاب‌های «احسن التواریخ - محبوب القلوب - بدایع الوقایع - عالم‌آرای عباسی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۱) ساده - مصنوع - بینابین - مصنوع	۲) بینابین - مصنوع - ساده - ساده
۳) ساده - بینابین - ساده - مصنوع	۴) بینابین - ساده - بینابین - ساده

۲۵- در کدام گزینه ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی به درستی آمده است؟

- ۱) درآمیختگی نظم و نثر - مطابقت صفت و موصوف به تقلید از عربی
- ۲) کوتاهی جملات - آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان
- ۳) فراوانی لغات عربی - کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
- ۴) کاربرد وجه وصفی - جمع بستن با «ات» منحصراً برای کلمات عربی

۲۶- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات، کاملاً درست است؟

- ۱) باستان‌گرایی و علاقه به استفاده از واژگان کهن در زبان شعر انقلاب اسلامی کاملاً محسوس است.
- ۲) در سال‌های نخستین پس از انقلاب، بهره‌گیری شعر از تمثیل و نمادگرایی افزایش چشمگیری داشته است.
- ۳) تفکر انسان‌گرایانه (اومانیزم) در آثار پس از انقلاب اسلامی، همانند آثار دوره پیش دیده می‌شود.
- ۴) اگرچه معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر معاصر است، اما ابهام در شعر معاصر چندان پسندیده نیست.

۲۷- کدام مورد در ارتباط با نثر دوره انقلاب، ایراد دارد؟

- ۱) در این دوره، زبان داستان‌ها به‌ویژه در دوره جنگ عامیانه است.
- ۲) به تدریج پس از جنگ گرایش به سبک‌های جدید نویسندگی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود.
- ۳) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از انقلاب، ابتدا اجتماعی و در مرحله بعد سیاسی است.
- ۴) از پایان دهه پنجاه تا پایان دهه شصت گرایش به داستان‌های بلند بیشتر از داستان کوتاه است.

۲۸- همه گزینه‌ها از ویژگی‌های نثر دوره معاصر است؛ به جز

- (۱) اساطیر یونانی، رومی، هندی و عبری رد پای آشکاری در داستان‌نویسی معاصر دارند
- (۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است
- (۳) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد نثر داستانی این دوره شده‌اند
- (۴) واژه‌های مربوط به فرهنگ اینار و شهادت و مبارزه وارد زبان داستان این دوره شد

۲۹- در کدام بیت، آرایه‌های «استعاره و کنایه» به کار رفته است؟

- (۱) پایمردی کن و از روی کرم دستم گیر
- (۲) مرا بنفشه و لاله به کار نیست که او
- (۳) بر سر بازار چین با سنبل سوداگرت
- (۴) گر تو به شمشیر و تیر حمله بیاری رواست

۳۰- کدام بیت فاقد کنایه است؟

- (۱) عاقبت سر به بیابان بنهد چون سعدی
- (۲) موشکافی را رواجی نیست در بازار عشق
- (۳) برنیامد جز نوای بینوایی از درون
- (۴) من آن فریب که در نرگس تو می‌بینم

۳۱- کنایه‌هایی با مفاهیم «سرزنش کردن - حیرت کردن - تسلیم شدن - شرمند شدن» به ترتیب در کدام ابیات به کار رفته است؟

- (الف) اگر قبول کنی سر نهیم بر قدمت
 - (ب) خصمان در طعنه باز کردند
 - (ج) نرفتم به محرومی از هیچ کوی
 - (د) نی‌شکر با همه شیرینی اگر لب بگشایی
- (۱) ب - د - ج - الف
(۲) د - ب - ج - الف
(۳) د - ب - الف - ج
(۴) د - ب - ج - الف

۳۲- در همه ابیات، هر دو آرایه «حسن آمیزی» و «اسلوب معادله» یافت می‌شود؛ به جز

- (۱) دل قانع ز احسان کریمان است مستغنی
- (۲) دل نازک ندارد طاقت افسانه عاشق
- (۳) طفل بازیگوش، آرام از معلم می‌برد
- (۴) نیست حرف نرم را تأثیر در آهن‌دلان

۳۳- کدام بیت، فاقد آرایه «حسن تعلیل» است؟

- (۱) نشان داغ دل ماست لاله‌ای که شکفت
- (۲) گر نشد عاشق دو زلف یار بر رخسار او
- (۳) هر ساعت از لطیفی، رویت عرق برآرد
- (۴) یکی زبان و دو گوش است اهل معنی را

- به سوگواری زلف تو آن بنفشه دمید
- چون کند پنهان ز ما هر ساعتی دیدار او
- چون بر شکوفه آید، باران نوبهاری
- اشارتی به یکی گفتن و دو بشنفتن

۳۴- هر دو آرایه «اسلوب معادله» و «حسن تعلیل» در کدام بیت، یافت می‌شوند؟

(۱) ز آه سرد، پروا نیست عشاق پلاکش را	کند بر دود، صبر آن کس که می‌افروزد آتش را
(۲) عیش دنیا بی‌طراوت می‌کند رخسار را	پوست بر تن خشک شد از هرزه‌خندی پسته را
(۳) نیست از زخم زبان، پروا دل بی‌تاب را	مانع از گردش نگردد خار و خس، گرداب را
(۴) دید تا در آتش تعجیل، نعل لاله را	می‌کند در هفته‌ای گل، خنده یک‌ساله را

۳۵- آرایه‌های «حسن تعلیل - حس آمیزی - اسلوب معادله - اغراق - ایهام تناسب» به ترتیب در کدام ابیات، یافت می‌شوند؟

(الف) ز طوفان حوادث با سبک‌مغزی نیام غافل	حباب‌آسا در این دریا به کف دارم سر خود را
(ب) یکی باشد غنا و فقر در میزان اهل دل	تفاوت نیست در خشکی و دریا آب گوهر را
(ج) اگر کوه گناه ما به محشر سایه اندازد	نبیند هیچ مجرم، روی خورشید قیامت را
(د) از آن پاک است از گردِ علایق دامن پاکش	که داریم در نظر، آب روانی هست عاشق را
(ه) من آن رنگین‌نوا مرغم که در هر گلشنی باشم	ز دست یکدگر گل‌ها ربایند آشیانم را
- (۱) ج - د - ب - ه - الف
(۲) د - ج - الف - ه - ب
(۳) ج - ه - الف - د - ب
(۴) د - ه - ب - ج - الف

۳۶- نشانه‌های هجایی کدام مصراع با نشانه‌های هجایی زیر متناسب است؟

«--U- / U-UU / --U- / U-UU»

- (۱) سر گلزار ندارم، نکنم میل به گل
(۲) شمع پیشت روشنایی نزد آتش می‌نماید
(۳) به کسم مکن حواله که به جز تو کس ندارم
(۴) دل ما ریش مکن جور از این بیش مکن

۳۷- همهٔ ابیات زیر در وزن یکسانی سروده شده‌اند، به جز

(۱) من به میان این طرف اشک‌فشان شدم چو شمع	از سر آن که خیره شد، از سر ناز دلبرم
(۲) قافلهٔ شب گذشت صبح برآمد تمام	باده شد اکنون حلال خواب شد اکنون حرام
(۳) دل ببری وانگهی بازکشی دل ز من	من نه در این پرده‌ام گر تو در این پرده‌ای
(۴) دلبر چون ماه را هر چه کند می‌رسد	عاشق درگاه را خلق حسن واجب است

۳۸- وزن کدام‌یک از گزینه‌های زیر همسان دولختی نیست؟

(۱) چند نصیحت کنند، بی‌خبرانم به صبر	درد مرا ای حکیم، صبر نه درمان اوست
(۲) ای آسمان عاشقان، ای جان جان عاشقان	مه پاسبانی هر شبی بر گرد بامت می‌کند
(۳) اگر آدمی به چشم است و دهان و گوش و بینی	چه میان نقش دیوار و میان آدمیت
(۴) محتسب نمی‌داند این قدر که صوفی را	جنس خانگی باشد همچو لعل رمانی

۳۹- پایه‌های آوایی کدام ابیات را می‌توان به دو گونهٔ متفاوت تفکیک کرد؟

(الف) جایی که شمع رخشان ناگاه بفروزند	پروانه چون نسوزد کش سوختن یقین است
(ب) ای خوش‌لب‌شیرین‌زبان خوش‌خوش‌درآندرمیان	بگشای ترکش از میان تا در میان بندم کمر
(ج) دلی است بر تو مرا وام و جان وظیفه بر آن لب	وظیفه چشم چه دارم که وام بازگرفتی
(د) هر چند غم عشقت پوشیده همی دارم	هر کس که مرا بیند داند که غمی دارم

- (۱) «الف» - «ج»
(۲) «ج» - «د»
(۳) «ب» - «د»
(۴) «الف» - «د»

۴۰- نام بحر روبه‌روی کدام مصراع، درست است؟

- (۱) ز دستم بر نمی‌خیزد که انصاف از تو بستانم (هزج مثنوی محذوف)
- (۲) نه ز دریا ترس و نه از موج و کف (مقارب مثنوی محذوف)
- (۳) گر پند می‌خواهی بده و بند می‌خواهی بنه (رجز مستس سالم)
- (۴) تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن (رمل مثنوی محذوف)

۴۱- کدام گزینه با شعر نیمایی زیر هم‌وزن است؟

«ای عطر ریخته / عطر گریخته / دل عطردان خالی و پرانتظار توست»

- (۱) ماه غمناک / راه نمناک / ماهی قرمز افتاده بر خاک
- (۲) دریا در جوش / جنگل خاموش / نیست کسی پیدا در راه بیابان
- (۳) در چشم‌ها بخند / وین دوزخ زمین / سیمینه چون بهشت خداوند می‌شود
- (۴) ای گلایی کبود / ای حباب تاریک / چه هواها که به سر داری در این خفقان

۴۲- با توجه به پایه‌های آوایی و نظم و ترتیب هجاها، با کدام واژه‌ها می‌توان جاهای خالی مصراع‌های شعر نیمایی زیر را کامل کرد؟

«رود گل‌آلود / نخل / ساحل در سایه‌های خاموش / در هر گنجی هراس خورده و»

- (۱) پریشان - سوخته - مبهوت
- (۲) آرام - نخلستان - حیران
- (۳) تناور - درختان - ساکت
- (۴) پُر از دود - سوخته - صبور

۴۳- وزن شعر نیمایی زیر، در کدام گزینه درست آمده است؟

«من کیستم؟ / بیگانه‌ای گم کرده مقصود / یا رهروی ناآشنا با سایه خویشت!»

- (۱) مستفعِلن / مستفعِلن مستفعِلن مُستف / مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن فَع
- (۲) مستفعِلن / مستفعِلن فَع / مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن فَع
- (۳) مستفعِلن / مستفعِلن مستفعِلن فَع / مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن فَع
- (۴) مستفعِلن / مستفعِلن مستفعِلن مُستف / مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن

۴۴- مفاهیم «مکافات عمل، مذمت غرور، مناعت طبع، پست و بلند روزگار» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

الف) چنین است رسم سرای درشت	ب) دامن‌کشان که می‌روی امروز بر زمین
ج) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را	د) همت مردانه می‌خواهد گذشتن از جهان
الف - ج - د - ب	الف - د - ج - ب
ب - د - ج - الف	د - ج - الف - ب

۴۵- بیت زیر با کدام بیت، قرابت معنایی دارد؟

- «از در درآمدی و من از خود به در شدم
 (۱) تواز هر در که بازآیی بدین خوبی و زیبایی
 (۲) چون درآیی نتوانم که مراد از تو بجویم
 (۳) گفته بودم چو بیایی غم دل با تو بگویم
 (۴) خرم آن روز که چون گل به چمن بازآیی
 گویی کز این جهان به جهان دگر شدم»
 دری باشد که از رحمت، به روی خلق بگشایی
 که من از خود بروم چون تو پری چهره درآیی
 چه بگویم؟ که غم از دل برود چون تو بیایی
 یا به بستان، به در حجره من، بازآیی

۴۶- بیت زیر با کدام بیت، تناسب معنایی دارد؟

- «هر چند صائب می‌روم سامانِ نو میدی کنم»
 (۱) بسته‌ام در خَمِ گیسوی تو اُمیدِ دراز
 (۲) امید در شبِ زلفت به روزِ عمر نیستم
 (۳) زلفت هزار دل به یکی تارِ مو بیست
 (۴) هر گه ز سرِ زلفت بویی برسد ما را

۴۷- مفهوم کدام بیت، «متفاوت» با سایر ابیات است؟

- (۱) به سرو گفت کسی: میوه‌ای نمی‌آری
 (۲) نه هر درخت تحمل کند جفای خزان
 (۳) غلام همت آنم که زیر چرخ کبود
 (۴) زیر بارند درختان که تعلق دارند

۴۸- بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

- «سعدی از سرزنش خلق نترسد هیبات»
 (۱) ملامت‌گوی عاشق را چه گوید مردم دانا
 (۲) به عیب من چه گشاید زبان طعنه حسود
 (۳) کجا به طعنه دشمن ز دوست برگردم
 (۴) ای مدعی که می‌گذری بر کنار آب

۴۹- کدام بیت، فاقد مفهوم بیت زیر است؟

- «با کمال احتیاج از خلق، استغنا خوش است»
 (۱) برای نعمت دنیا مکش مذلت خلق
 (۲) فزون ز تلخی درد است، تلخی خواهش
 (۳) چو سیراب خواهی شدن ز آب جوی
 (۴) به دامن کسی از من نمی‌نشیند گرد

۵۰- همهٔ ابیات با بیت زیر، قرابت مفهومی دارند؛ به جز

- «سپهر، مردمِ دون را کند خریداری»
 (۱) بس که بازارِ خار و خس گرم است
 (۲) هر نفس مهر فلک بر دگری می‌افتد
 (۳) دریغ و درد که این روزگار سفله‌نواز
 (۴) بس که گردون، سفله و دون‌پرور است

زلفش به دستم می‌دهد سررشتهٔ آمال‌ها»
 آن مبادا که کند دستِ طلب، کوتاهم
 طمع به دور دهانت ز کامِ دل بپریدم
 راه هزار چاره‌گر از چارسو بیست
 گردد به دلِ تازه، اُمیدِ وصال تو

جواب داد که آزادگان تهی‌دستند
 غلام همت سرورم که این قدم دارد
 ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است
 ای خوشا سرو که از بار غم آزاد آمد

غرقه در نیل، چه اندیشه کند باران را؟»
 که حال غرقه در دریا نداند خفته بر ساحل
 که با هزار زبان عیب‌جوی خویشتم
 که غرق بحر مودت، نترسد از شب‌نم
 ما را که غرقه‌ایم ندانی چه حالت است

با دهانِ تشنه مردن بر لبِ دریا خوش است»
 که نزد اهل خرد زین سبب خسی باشی
 به درد خویش بمیر از کسی دوا مطلب
 چرا ریزی از بهر برفِ آبروی؟
 اگر کند ز مذلت، به خاک یکسانم

بخیل سوی متاعی رود که ارزان است»
 شاهدِ گل، غریبِ بازار است
 چه توان کرد چو این سفله چنین افتاده است
 به جای مرغِ سخنگوی، زاغ بنشانید
 وای بر مردی که صاحب‌جوهر است

۵۱- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب نشان‌دهنده کدام مدل سیاست‌گذاری هویتی است؟

• مناطق خودمختار در یک کشور که در آن هر منطقه حق دارد قوانین آموزشی خاص خود را براساس هویت غالب محلی اجرا کند.

• مهاجرانی که زبان و آیین‌های کشور میزبان را به طور کامل پذیرفته و هویت اصلی خود را کم‌رنگ می‌کنند.

• رویدادهای تبادل فرهنگی و گفت‌وگوی بین‌ادیانی که توسط نهادهای مذهبی با هدف درک متقابل ادیان از یکدیگر برگزار می‌شود.

• وجود اقلیت‌های قومی و قبیله‌ای در یک کشور که امکان ابراز تمایزات و تفاوت‌های خود را دارند.

(۱) تکثرگرا - همانندسازی - تکثرگرا - همانندسازی

(۲) تعارف هویت‌ها - تکثرگرا - تعارف هویت‌ها - تکثرگرا

(۳) تعارف هویت‌ها - تکثرگرا - همانندسازی - همانندسازی

(۴) تکثرگرا - همانندسازی - تعارف هویت‌ها - تکثرگرا

۵۲- در ارتباط با تحولات هویت در دوره پسامدرن، هر یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به چیست؟

• محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی در اواخر قرن بیستم

• مقاومت جوامع در برابر هویت تحمیلی جهانی شدن

• کانون نقد و موضوع مورد تأیید در دوره پسامدرن

(۱) کشمکش طبقاتی و قشربندی‌های اجتماعی - تمایل ذاتی به ثبات و استمرار هویت ملی - نقد هویت‌های محلی و تأکید بر هویت واحد جهانی

(۲) مسائل اقتصادی و پیوند قدرت و ثروت - جلوگیری از درهم آمیخته شدن فرهنگ‌ها - نقد سیاست هویت و تأیید و تثبیت قشربندی اجتماعی

(۳) هویت به جای قشربندی - رهایی از هویت تحمیلی و دفاع از هویت خاص هر گروه - نقد سیاست همانندسازی و تأکید بر هویت‌های خرد

(۴) هویت‌های فردی، شخصی و محلی - تلاش برای ثبات و خلوص فرهنگ‌ها - نقد تکثرگرایی و تأکید بر ثبات و استمرار هویت‌های فردی

۵۳- عبارت درست درباره مدینه فاسقه و نادرست درباره مدینه ضالّه به ترتیب کدام است؟

(۱) از علوم عقلی بی‌بهره است اما علوم ایزاری در آن می‌تواند وجود داشته باشد. - در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد.

(۲) مردم در آن علوم عقلانی و وحیانی را می‌شناسند. - آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور عقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های غیرعقلانی معرفی می‌شوند.

(۳) علمی که از ارزش‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، در آن موجود نیست. - امکان شناخت حقایق وجود دارد، اما براساس حقایق عمل نمی‌شود.

(۴) در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. - در آن، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله تحریف می‌شود و رسمیت پیدا نمی‌کند.

۵۴- مطابق با عقاید میرازی نائینی، چرا نظام سیاسی مشروطه، نظام مطلوب سیاسی در زمان غیبت امام عصر نیست؟

- (۱) زیرا نمی‌تواند عدالت حاکمان و رفتار عادلانه آن‌ها را تضمین کند و امکان تغییر نظام پادشاهی را ندارد.
- (۲) زیرا به معنای مشروط کردن حاکمان به احکام مجلس است و مجلس لزوماً بر مبنای احکام اسلامی عمل نمی‌کند.
- (۳) زیرا امکان تحقق عدالت در ساختارها را فراهم نمی‌کند و هم‌چنان با معیارهای حکومت شیعی فاصله دارد.
- (۴) زیرا امکان تأسیس نهادهایی مثل مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در نظام‌های پادشاهی فراهم نیست.

۵۵- ویژگی‌های علوم اجتماعی جهان اسلام در مقابل علوم اجتماعی جهان متجدد کدام است؟

- (۱) علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، درباره وضعیت مطلوب جامعه اسلامی و جامعه جهانی داوری خواهد کرد. - برخلاف جهان متجدد، عقلانیت در جهان اسلام، ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه خود را منحصر به متن فرهنگ و کنش‌های عاملان می‌بیند.
- (۲) نقش محوری عقلانیت در جهان اسلام در تولید دانش علمی به حدی است که تمامی عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان می‌دهد. - تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز بهره می‌برد.
- (۳) هدف این علم اجتماعی داوری درباره وضعیت موجود جهان اسلام و جامعه جهانی است و حکمی برای وضع مطلوب ارائه نمی‌کند. - عاملان با استفاده از عقلانیت جهان اسلام، به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.
- (۴) بخشی از عرصه‌های علمی را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سازمان می‌دهد. - عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، اعتبار روشنگرانه خود را از کنش‌های عاملان نمی‌گیرد.

۵۶- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

انواع		ویژگی	عقل
«ج»	ابزاری	«الف»	عام
«د»	تفسیری		
«ه»	انتقادی		
«و»	عملی	«ب»	خاص
«ز»	نظری		

- فهم پدیده‌هایی مانند کنش‌های انسانی
- شناخت حقایق و قواعد جهان
- کسب دانش درباره پدیده‌های مادی و محسوس
- شناسایی واقعیت‌های مستقل از اراده انسان

(۲) د - ب - ج - ز

(۱) و - ب - ه - ز

(۴) الف - ز - ه - و

(۳) د - ز - الف - و

۵۷- هر یک از موارد خواسته شده، با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- قدرت حاکمان سکولار در کشورهای اسلامی
 - بیداری از دیدگاه منورالفکران غرب‌گرا
 - اعتراض روشنفکران چپ به نسل اول منورالفکران
 - عامل از بین رفتن جاذبه‌های روشنفکری چپ در جهان
- (۱) وابسته به قدرت جهانی استعمار - تقلید از رفتار فرنگیان - اعتراض به عملکرد اقتصادی نظام‌های سرمایه‌داری - فروپاشی بلوک شرق
- (۲) ریشه گرفته از اعتقادات تاریخی این کشورها - بهره‌گیری از حضور سیاسی و اقتصادی غرب - اعتراض به لیبرالیسم - پیدایش ناسیونالیسم
- (۳) مبتنی بر استبداد استعماری - پیگیری ناسیونالیسم - اعتراض به اسلام‌ستیزی و اسلام‌گریزی منورالفکران - قدرت جهانی استعمار
- (۴) بر مبنای اندیشه منورالفکران غرب‌گرا - پیروی از استبداد - اعتراض به حکومت‌های سکولار در جوامع اسلامی - روشنفکری التقاطی

۵۸- موارد کدام گزینه، به ترتیب از عملکردها یا ویژگی‌های «نخستین بیدارگران اسلامی»، «منورالفکران غرب‌گرا» و

«روشنفکران چپ» است؟

- (۱) معنکردن بیداری به بازگشت به اسلام و عمل به آن - طرفداری از سوسیالیسم و مارکسیسم - اعتراض به نسل اول روشنفکران
- (۲) توجه به خطر جوامع غربی - خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی - تحت تأثیر جریان‌های چپ در کشورهای اسلامی
- (۳) به رسمیت نشناختن مفهوم قومیت - مورد حمایت بلوک غرب - سامان دادن حرکت‌های خود در قالب ناسیونالیسم
- (۴) خواستار اصلاح اقتصادی و سیاسی جوامع اسلامی - مخالفت با لیبرالیسم و سرمایه‌داری - پیرو جریان چپ و بلوک شرق

۵۹- هدف جنبش عدالتخانه و مشکل اصلی آن به ترتیب کدام است؟

- (۱) ساختار سیاسی جامعه را تغییر می‌داد و یک انقلاب سیاسی و اجتماعی محسوب می‌شد. - در فقه اجتماعی و سیاسی تشیع، این نوع حاکمیت آرمانی محسوب نمی‌شد.
- (۲) به دنبال مشروط کردن حاکمان به احکام عادلانه الهی و اسلامی بود. - با اوج‌گیری این جنبش، منورالفکران غرب‌زده به آن پیوستند و به دنبال سکولاریسم بودند.
- (۳) در پی تأسیس مجلسی بود که شاه را ملزم سازد در چارچوب قوانین الهی عمل کند. - رفتار عادلانه را به کسانی تحمیل می‌کرد که با معیارهای الهی به قدرت نرسیده بودند.
- (۴) برای رسیدن به همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه تلاش می‌کرد. - حاکمان و پادشاهان هنوز عالم به عدالت نبوده و عمل به عدالت در آن‌ها نهادینه نشده بود.

۶۰- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- انقلاب اسلامی در مقایسه با انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، چه دیدگاهی نسبت به بلوک شرق و غرب داشت؟
 - حاکمان قاجار به چه علتی به جای مقاومت در برابر بیگانگان به قراردادهای استعماری روی آوردند؟
 - قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و جاذبه‌های دنیوی غرب هنگام مواجهه با جهان اسلام، چه پیامدی به همراه داشت؟
- (۱) یک قطب‌بندی جدید سیاسی پدید آورد. - قدرت جهانی استعمار - دولت‌مردان کشورهای اسلامی را مرعوب و شیفته فرهنگ غرب می‌ساخت.
- (۲) به فلسفه‌ها و مکاتب سیاسی غرب تعلق نداشت. - مقاومت منفی - فقاقت و عدالت در حاشیه مناسبات قومی باقی مانده بودند.
- (۳) دارای هویتی فرهنگی و تمدنی بود. - اثرپذیری از دولت‌های استعماری - عزت و استقلال کشورهای اسلامی را تضعیف می‌کرد.
- (۴) یک انقلاب سیاسی و فرهنگی بود. - استبداد استعماری - استبداد ایلی و قومی حاکمان کشورهای اسلامی به استبداد استعماری تبدیل شد.

۶۱- چرا انقلاب اسلامی ایران فراتر از مرزهای جهانی اسلام، موجب دگرگونی در بنیان‌های معرفتی و فرهنگی تمدن غرب شده است؟

- (۱) انقلاب اسلامی ایران، مستقل از ارزش‌ها و آرمان‌های جهان غرب شکل گرفت و بیانگر حضور تاریخ‌ساز فرهنگ‌های غربی در صحنه اندیشه و سیاست جهانی بود.
- (۲) پیدایش رویکرد دینی و معنوی در زندگی عمومی انسان غربی، نتیجه بحران‌های معرفتی و معنوی‌ای بود که با ظهور انقلاب اسلامی فرصت بروز و ظهور یافتند.
- (۳) گسترش اندیشه‌های پست‌مدرن و نظریه‌های افول سکولاریسم پس از انقلاب اسلامی ایران، از دست رفتن اعتبار ارزش‌های پس از رنسانس را در غرب نمایان ساخت.
- (۴) مقاومت ایران اسلامی در برابر سلسله اقدامات مستمر جهان غرب، موقعیتی جدید برای جهان اسلام و قطب‌بندی تازه‌ای برای نظام‌های سیاسی اسلامی پدید آورد.

۶۲- علت هر یک از موارد زیر به ترتیب کدام است؟

- گسترش جنبش‌های اسلامی در جهان اسلام
 - بی‌اعتباری نظریه پایان تاریخ
 - دگرگونی حرکت اصلاحی به سمت انقلاب اسلامی
- (۱) بازگشت به اسلام و اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعه - موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی‌اش - بازگرداندن مردم از مقاومت منفی به فعالیت رقابت‌آمیز
 - (۲) مقاومت در برابر صهیونیسم از موضع اعتقادات اسلامی - فروپاشی بلوک شرق و شکل‌گیری نظم نوین جهانی - تلاش برای حذف شاهنشاهی و تحقق حکومت اسلامی
 - (۳) تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر شکل‌گیری انتفاضه - پیدایش نظریه جنگ تمدن‌ها از سوی نظریه‌پردازان غربی - اعتراض به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه
 - (۴) وقوع انقلاب‌های مردمی در کشورهای عربی و شکل‌گیری بیداری اسلامی - معنادرند نظم جدید بر مدار یک قطب واحد - آگاهی و عمل عاملان به احکام الهی در عصر غیبت

۶۳- ویژگی چه تعداد از انقلاب‌ها و جنبش‌های زیر، در مقابل آن نادرست آمده است؟

- الف) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم - در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می‌شدند.
 ب) نخستین بیدارگران اسلامی - به خطر جوامع غربی و شیوه برخورد دولت‌های اسلامی در برابر غرب، توجه کردند.
 ج) جنبش تنباکو - فعالیت رقابت‌آمیز را از اصلاح ساختار به اصلاح رفتار حاکمان تغییر داد.
 د) انقلاب ۱۷۸۹ فرانسه - با آرمان‌ها و ارزش‌های مدرن پس از رنسانس شکل گرفته بود.
 ه) انقلاب اسلامی ایران - مشروعیت قرارداد کمپ‌دیوید را در باور مسلمانان مخدوش ساخت.
 و) انقلاب ۱۹۱۷ روسیه - مانند سایر انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بود.
- یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

۶۴- هر یک از موارد «تلاش برای شناخت سنت‌های الهی در جامعه با تأثیرپذیری از قرآن»، «تلاش برای تحقق هر دو ویژگی مطلوب حکومت در فقه شیعه»، «اعتقاد به پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر با غلبه نظام لیبرال دموکراسی» و «مشروعیت نوگرایی اسلامی»، از عقاید کدام اندیشمند است؟

- ۱) طه عبدالرحمن - محمدباقر صدر - آگوست کنت - محمد عابد الجابری
 ۲) فارابی - میرزای نائینی - ساموئل هانتینگتون - طه عبدالرحمن
 ۳) محمدباقر صدر - علامه طباطبایی - ماکس وبر - محمد عبده
 ۴) ابن خلدون - امام خمینی - فوکویاما - طه عبدالرحمن

۶۵- از بین عبارتهای زیر، کدام عبارت‌ها قسمت اول آن‌ها درست و قسمت دوم آن‌ها نادرست است؟

- الف) جامعه اسلامی، رفتارها و هنجارهای اجتماعی گروه‌های مختلف را ارزیابی و نقد می‌نماید؛ اما بر مبنای فقه اسلامی، تفاوت‌های قومی و نژادی مانعی برای شکل‌گیری امت اسلامی است.
 ب) جامعه‌شناسی انتقادی به دنبال ملاک‌هایی برای داوری علمی درباره ارزش‌های اجتماعی است تا داوری ارزش‌ها بیرون از دایره علم صورت نگیرد؛ این رویکرد به دنبال ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی در نقد پدیده‌های اجتماعی است.
 ج) علم مدنی فارابی به تبیین و علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی می‌پردازد؛ اما درباره هنجارها، آرمان‌ها و سبک زندگی کنشگران باید و نبایندی تجویز نمی‌کند.
 د) انقلاب‌های اخیر در کشورهای عربی به زعم کشورهای غربی نوعی بیداری اسلامی هستند؛ در جهان اسلام، امروزه بیداری از سطح نخبگان به سطح عموم مردم منتقل شده است.

- الف - ج (۱) ب - ج (۲) الف - د (۳) ب - د (۴)

۶۶- نیروهای نظامی در بسیاری از کشورها، متشکل از دو دسته کلی هستند. دسته اول دوره‌ای از زندگی خود را تحت عنوان سربازی اجباری به عضویت ارتش درمی‌آیند تا از نتایج آن بهره‌برند و دسته دوم با انگیزه‌هایی مانند خدمت به وطن یا محافظت از مرزهای سرزمین به استخدام ارتش درآمده‌اند. در رابطه با مقایسه این دو گروه کدام عبارت درست است؟

- (۱) با توجه به تفاوت علت عضویت این دو گروه در نیروی نظامی، جهت انگیزه آن‌ها با یکدیگر متفاوت است.
- (۲) به خاطر داوطلبانه بودن عضویت، گروه دوم در مقایسه با گروه اول وظایف روزانه خود را با شدت بیشتری انجام می‌دهند.
- (۳) متناسب با داوطلبانه بودن عضویت گروه دوم، می‌توان گفت انگیزه آن‌ها برخلاف گروه دیگر درونی، پایدار و قابل کنترل است.
- (۴) تصمیم گروه دوم مبنی بر عضویت در نیروهای نظامی با ساختار شناختی آن‌ها مبنی بر لزوم خدمت به وطن هماهنگ بوده و در برابر تغییر مقاومت می‌کند.

۶۷- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب نشان‌دهنده کدام مفهوم است؟

- علی باور دارد که رقابت علمی، رشد فکری و اجتماعی فرد را به همراه دارد و براساس این نگاه، به تلاش ادامه می‌دهد.
- نگین نمره پایین را نشانه ضعف می‌داند و با ترس از قضاوت دیگران بیشتر تلاش می‌کند.
- حسین فردی خیر و مهربان است و می‌گوید یکی از بهترین لحظات عمر زمانی است که بتوانی دست دیگران را بگیری.
- لیلا ساعت‌ها به نوشتن یادداشت‌های ادبی می‌پردازد، چون از مرتب‌کردن افکارش روی کاغذ احساس آرامش و تسلط بیشتری می‌کند.

(۱) نگرش - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه بیرونی

(۲) انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی

(۳) انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه بیرونی

(۴) نگرش - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - انگیزه درونی

۶۸- در هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، وجود کدام عامل نگرشی بیشتر مطرح است و نقش این عامل در سیستم شناختی به چه صورت است؟

- شرکت‌کنندگان پارالمپیک با وجود تجربه عارضه جسمانی توانسته‌اند ورزش قهرمانی را دنبال کنند.
- برخی افرادی که در زندگی، خود را ناتوان دانسته و موفق نشده‌اند، کسی را نداشته‌اند که توانمندی‌شان را به آن‌ها یادآوری کند.
- آگاهی در رابطه با تأثیر سوء نوشیدن قهوه زیاد بر سردردهای میگرنی موجب ترک یا کاهش نوشیدن در برخی از مبتلایان نمی‌شود.

(۱) اراده، مثبت / باورها و نظام ارزشی، عامل بیرونی شکل‌دهنده به باورهای منفی / ناهماهنگی شناختی، منفی

(۲) هدفمندی، مثبت / باورها و نظام ارزشی، عامل فردی شکل‌دهنده به باورهای منفی / باورها و نظام ارزشی، مثبت

(۳) اراده، گاهی مثبت و گاهی منفی / اسناد درونی، منفی / ناهماهنگی شناختی، مثبت

(۴) هدفمندی، گاهی مثبت و گاهی منفی / اسناد بیرونی، منفی / باورها و نظام ارزشی، منفی

۶۹- با توجه به قاعده‌مند بودن نظام شناختی، دختری که بین دو خواستگار خوب خود، یکی را انتخاب کرده ولی دچار ناهماهنگی پس از تصمیم شده، چه طور می‌اندیشد؟

- (۱) پس از انتخاب، حسرت خوبی‌های خواستگار رد کرده را خورده و ویژگی‌هایش را با خواستگار انتخاب شده مقایسه می‌کند.
- (۲) اعتقاد دارد پس از انتخاب، دیگر می‌بایست چشم‌های خود را ببندد و ویژگی‌های خوب و بد فرد انتخاب شده را بپذیرد.
- (۳) بیش از گذشته خوبی‌های خواستگار انتخاب شده را می‌بیند و بدی‌های فرد انتخاب نشده برایش پررنگ‌تر می‌شود.
- (۴) دائماً تردید می‌کند که فرد درست را انتخاب کرده یا نه و ویژگی‌های خوب و بد هر دو را مرتب مرور و مقایسه می‌کند.

۷۰- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارات زیر در ارتباط با «هدفمندی» کدام است؟

- (الف) جزء عوامل نگرشی ذاتاً مثبت است؛ در نتیجه همیشه فرد را از بیراهه رفتن و اتلاف منابع انرژی مصون می‌دارد.
 (ب) بین میزان بزرگی هدف و احتمال دست‌یافتن به آن، رابطه مستقیم و خطی (غیرمنحنی) وجود دارد.
 (ج) فرد تحت تأثیر موانع زودگذر و خستگی قرار نمی‌گیرد، چون انتخاب هدف نوعی موفقیت تلقی می‌شود.
 (د) در هر هدف معین، تنها بخشی از نیازها می‌توانند رفع شوند.

- (۱) درست - نادرست - درست - نادرست
 (۲) نادرست - نادرست - نادرست - درست
 (۳) درست - نادرست - درست - درست
 (۴) نادرست - درست - نادرست - نادرست

۷۱- مونا در کنکور سراسری نتیجه دلخواهش را کسب نکرد، از نظر او با وجود تلاش‌های بسیار و برنامه‌ریزی دقیق، با توجه به مفهومی و چالشی بودن سؤالات امکان کسب درصدهای بهتر در برخی از دروس امکان‌پذیر نبود و فکر می‌کرد اگر قرار باشد آزمون سال بعد هم با همین کیفیت برگزار شود، حتماً او توانایی دریافت نتیجه بهتر از این را نخواهد داشت.

کدام گزینه به ترتیب به عامل نگرشی مونا، نوع و یا نتیجه آن به درستی اشاره می‌کند؟

- (۱) درماندگی آموخته‌شده - سلب توان و حرکت و خلاقیت
 (۲) درماندگی آموخته‌شده - از دست دادن اطمینان به خود
 (۳) اسناد - درونی، ناپایدار، غیر قابل کنترل
 (۴) اسناد - بیرونی، پایدار، غیر قابل کنترل

۷۲- کدام عبارت در خصوص پیوستار سلامت درست است؟

- (۱) قرار گرفتن در سمت راست پیوستار به معنای سلامت کامل فرد و بی‌نیازی افراد از مراقبت‌های پیشگیرانه است.
 (۲) افراد واقع در بخش میانی پیوستار را می‌توان در وضعیت بیمار مبتلا به بیماری‌های مزمن و زمینه‌ای، اما بدون نیاز به درمان در نظر گرفت.
 (۳) جایگاه افراد در پیوستار سلامت، براساس علائم بیماری جسمانی و شدت آن تعیین می‌شود.
 (۴) حرکت به سمت راست پیوستار به معنای افزایش سطح سلامت بوده و آخرین نقطه در منتهی‌الیه سمت راست به معنای فقدان کامل عوامل خطر ساز در زندگی فرد است.

۷۳- هر یک از مصادیق زیر به کدام‌یک از نقش‌های متغیرهای روان‌شناختی اشاره می‌کند؟

- (الف) «رنگ رخساره خبر می‌دهد از سرّ درون»
 (ب) «دل خوش بود گر تن سالم بود.»
 (ج) تن درست و دل شادمان نعمت است / که از آن آیدت کارهای درست
 (د) «عقل سالم در بدن سالم است.»

- (۱) عامل ایجاد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - پیامد بیماری - نقش متقابل جسم و روان
 (۲) عامل ایجاد بیماری - پیامد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - پیامد بیماری
 (۳) پیامد بیماری - عامل ایجاد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - علت ایجاد بیماری
 (۴) پیامد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - علت بیماری - نقش متقابل جسم و روان

۷۴- در رابطه با رفتارها و افکار تکرارشونده افراد در طی روزها کدام گزینه درست است؟

- (۱) انجام فعالیت‌های بدنی مرتب در سبک زندگی افراد بررسی می‌شود، اما گروهی یا انفرادی بودن ورزش صرفاً به موضوع رشد اجتماعی مربوط است.
 (۲) رفتار و افکار روزمره هر فرد در صورت سازنده بودن می‌تواند موجب پیشگیری از بیماری‌ها شود، اما رفتار و افکار ناسالم موجب ابتلا به بیماری‌ها نمی‌شود.
 (۳) پزشکان تغذیه، مربیان ورزشی و روان‌شناسان سلامت سه ضلع فعال برای ارتقای سبک زندگی افراد و مطالعه و بررسی آن در حوزه علم روان‌شناسی سلامت هستند.
 (۴) علاوه بر محتوای اندیشه، میزانی که فرد در طی روز عادت دارد به اندیشیدن اختصاص دهد نیز در سبک زندگی مهم و مورد مطالعه است.

۷۵- با توجه به پرسش‌نامه سبک زندگی، پاسخ «هرگز» به کدام یک از موارد زیر نشان‌دهنده آسیب‌پذیری سلامت فرد در برابر فشار روانی است؟

- (الف) حداقل سه روز در هفته به مدت حداقل ۳۰ دقیقه تمرین آرام‌سازی انجام می‌دهم.
 (ب) در شرایط استرس‌آور احساسات خود را با دیگران به اشتراک می‌گذارم.
 (ج) سعی می‌کنم روزانه زمانی را به تفریح یا سرگرمی اختصاص دهم.
 (د) در مواجهه با مشکلات، معمولاً آن‌ها را نادیده می‌گیرم یا سرکوب می‌کنم.
 (ه) وقتی عصبانی یا ناراحت هستم، احساسات خود را از دیگران پنهان می‌کنم.
- (۱) «الف»، «ب» و «ج» (۲) «الف» و «د»
 (۳) «ب» و «ه» (۴) «ج»، «د» و «ه»

۷۶- به ترتیب هر یک از موارد زیر مربوط به کدام علامت ناشی از فشار روانی است؟

- نگار در جلسه کنکور دائم احساس می‌کند باید به دستشویی برود.
- سهیل پس از ورزش‌کستگی بسیار بداخلاق شده است.
- ملکا بعد از این‌که حال همسرش بد شد و با اورژانس تماس گرفت نمی‌دانست گوشی تلفن را کجا گذاشته است.
- سجاد از وقتی خواهر کوچکش به دنیا آمده به او حسادت می‌کند.

- (۱) رفتاری - هیجانی - شناختی - رفتاری (۲) جسمانی - رفتاری - رفتاری - هیجانی
 (۳) جسمانی - رفتاری - شناختی - هیجانی (۴) رفتاری - هیجانی - اجتماعی - رفتاری

۷۷- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- احساس افراد در مواجهه با فشار روانی منفی، مشترک ولی در چگونگی مقابله افراد با آن، متفاوت است.
- هدف اصلی در فشار روانی غیر قابل کنترل، حذف آن و بازگشت به حالت اولیه است.
- شرط به کارگیری روش‌های مقابله‌ای، صرف دادن پاسخ مثبت به پرسش «آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟» است.
- چپستی مفهوم مقابله در نیاز برای ایجاد تعادل خلاصه می‌شود.

- (۱) درست - نادرست - نادرست - درست
 (۲) نادرست - درست - نادرست - درست
 (۳) نادرست - درست - درست - نادرست
 (۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست

۷۸- هر یک از روش‌های مقابله‌ای سازگارانه ذکر شده، از کدام نوع است؟

- (الف) شیما مربی مهدکودک است و وقتی از رفتار یکی از همکاران ناراحت می‌شود زیرلب اعداد را می‌شمارد.
 (ب) اشکان در تمرین‌های روزانه آرام‌سازی خود سعی می‌کند با تمرکز بر روی بدن، جملاتی مانند: «من انسان توانمندی هستم و هر اتفاقی بیفتد، آرامشم را حفظ می‌کنم.» به خود تلقین کند.
 (ج) مینا تمام خاطراتی را که برایش مهم هستند، در دفترچه‌ای یادداشت می‌کند.
 (د) فرشاد هنگام حملات اضطرابی نفس‌های عمیق می‌کشد.

- (۱) کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت - بلندمدت - بلندمدت
 (۲) بلندمدت - کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت - بلندمدت
 (۳) کوتاه‌مدت - بلندمدت - بلندمدت - کوتاه‌مدت
 (۴) بلندمدت - بلندمدت - کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت

۷۹- در رابطه با انواع مقابله با فشار روانی، کدام عبارت‌ها نادرست هستند؟

الف) افرادی که از مقابله منفعل بودن استفاده می‌کنند، نمود بیرونی متفاوتی با استفاده‌کنندگان از مقابله در انتظار معجزه بودن دارند.

ب) افرادی که از سبک زندگی سالم به دور هستند، از مقابله‌های ناسازگارانه استفاده می‌کنند و همیشه به جای خود، دیگران را به خاطر مشکل پیش‌آمده سرزنش می‌کنند.

ج) استفاده از داروهای شیمیایی به خودی خود به معنای استفاده از مقابله‌های ناسازگارانه نیست.

د) استفاده از مقابله‌های ناسازگارانه نه تنها موجب کاهش فشار روانی اولیه نمی‌شود بلکه فشار روانی بیشتری را ایجاد می‌کند.

۱) «الف» - «ب»

۲) «ب» - «ج»

۳) «ج» - «د»

۴) «د» - «الف»

۸۰- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آورده شده است؟

• افراد مذهبی زمانی که امکان حذف عامل فشارآور وجود ندارد، به واسطه باورهای دینی، راحت‌تر می‌توانند فشار روانی پیش‌آمده را پذیرفته و یا تحمل کنند.

• خداباوری و پایبندی به مذهب به صورت مستقیم با تأثیر بر سیستم ایمنی بدن و با اصلاح سبک زندگی به صورت غیرمستقیم بر سلامت جسم و روان اثرگذار است.

• شرکت در مراسم مذهبی به عنوان عاملی میانجی بین دو متغیر مذهب و عملکرد سیستم ایمنی قابل توجه است.

• ادیان مستقیماً پیروان خود را از رفتارهای پرخطر جنسی نهی کرده‌اند که این امر نشان‌دهنده تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت است.

۱) درست - درست - نادرست - درست

۲) درست - درست - درست - نادرست

۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست

۴) نادرست - درست - درست - نادرست

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخبرگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عینا مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملا مکانیزه

- تصحیح کاملا حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پنل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله چهاردهم

پایه دوازدهم

۲۲/ اسفند/ ۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره دو

پایه							مواد امتحانی
دهم	یازدهم	دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	
—	درس ۷ صفحه ۹۱ تا ۱۰۶	درس ۵ صفحه ۷۱ تا ۸۳	۲۰ دقیقه	۱۰۰	۸۱	۲۰	زبان عربی
—	درس ۱۳ تا ۱۶ صفحه ۱۳۵ تا ۱۸۶	درس ۱۰ تا ۱۲ صفحه ۱۲۷ تا ۱۶۳	۲۰ دقیقه	۱۱۳	۱۰۱	۱۳	تاریخ
—	درس ۹ تا ۱۱ صفحه ۱۱۵ تا ۱۵۳	درس ۵ و ۶ و فنون و مهارت‌های جغرافیایی (۳) صفحه ۸۱ تا ۱۱۵					۱۲۵
درس ۱۰ صفحه ۹۷ تا ۱۱۳	درس ۱۱ صفحه ۸۳ تا ۹۳	درس ۱۰ تا ۱۲ صفحه ۷۸ تا ۱۱۱	۲۰ دقیقه	۱۴۵	۱۲۶	۲۰	فلسفه و منطق
درس ۱۰ تا ۱۴ صفحه ۱۰۵ تا ۱۶۰	—	—	۱۵ دقیقه	۱۶۰	۱۴۶	۱۵	اقتصاد
—			۷۵ دقیقه	۸۰ سؤال			مجموع

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
زبان عربی	مجید بیگلری - کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - موسی کاظم‌غلامی کارشناس علمی: سمیه جغتایی	موسی کاظم‌غلامی
تاریخ	الهه ریاحی‌نسب - کیان کیانی‌دوست - حبیبه محبی کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	حبیبه محبی
جغرافیا	علیرضا حسن‌طهرانی - الهه ریاحی‌نسب - بهروز یحیی کارشناس علمی: حبیبه محبی	سارا محمدی‌فام
فلسفه و منطق	علی‌اکبر آخوندی - محمد تفقیدی - مجید فدرتی‌پور کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	علی‌اکبر آخوندی
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی کارشناس علمی: علی محسنی	سارا شریفی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

• عین الانسب للجواب في الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۸۱ - ۸۹):

۸۱- «يقولون بأفواههم ما ليس في قلوبهم و الله أعلم بما يكتمون»:

- (۱) با دهان‌های خود چیزی را می‌گویند که در دل‌هایشان نیست و خدا به آن چه پنهان می‌کنند، داناتر است.
- (۲) با زبان‌هایشان چیزهایی را بیان می‌کنند که در دل‌هایشان ندارند، ولی خدا به آن چه پنهان شود، داناتر است.
- (۳) چیزی را که در دل‌های خود ندارند با زبان‌هایشان می‌گویند و خدا به هر چه پنهان نمایند، داناتر است.
- (۴) آن چه را که با زبان‌هایشان می‌گویند، در دل‌هایشان نیست و خدا به آن چه پنهان داشته‌اند، داناتر است.

۸۲- «هذا الرّسام المَعوق الَّذي كانت يده اليمنى مشلولة لم يصبح خائبا أبداً ففَعَلَم الرّسم بيده الأخرى حتّى نال وساماً لإبداعاته في الرّسم!»:

- (۱) این نقاش معلول دست راستش فلج شده بود، ولی هیچ‌گاه ناامید نبود و با دست دیگرش نقاشی را یاد گرفت و به خاطر نوآوری در نقاشی به یک نشان دست پیدا کرد!
- (۲) این نقاش معلولی که دست راستش فلج شده بود، هرگز ناامید نشد و نقاشی‌کردن را با دست دیگرش آموخت تا این‌که مدالی برای نوآوری‌هایش در نقاشی به دست آورد!
- (۳) این نقاش معلول کسی است که دست راستش فلج بود، ولی هرگز ناامید نشده بود و نقاشی را با دست دیگرش فراگرفت تا مدالی را برای نوآوری‌هایش در نقاشی به دست بیاورد!
- (۴) این نقاش معلولی که دست راستش فلج شده بود، هیچ‌گاه ناامید نشد و با دست دیگر نقاشی را یاد گرفت تا این‌که برای نوآوری‌اش در نقاشی نشانی را به دست آورد!

۸۳- «أشعر باتّسراح عظيم كلّما أرى بسمّة جميلة تُثير الوجوه و تُدخل السُّرور في القلوب فإنّ السعادة الحقيقيّة لا تكون في الثروة فقط!»:

- (۱) هرگاه لبخند زیبایی را می‌بینم که چهره‌ها را روشن و شادی را در دل‌ها وارد می‌کند، احساس شادمانی بزرگی می‌کنم؛ به راستی خوشبختی حقیقی تنها در ثروت نیست!
- (۲) آن‌گاه که لبخند زیبایی را می‌بینم که با آن چهره‌ها نورانی می‌شود و شادی را در دل‌ها وارد می‌کند، حس شادمانی بی‌مانندی دارم، بی‌تردید کامیابی حقیقی فقط در ثروت نیست!
- (۳) هرگاه خنده زیبایی را ببینم که چهره‌ها را نورانی و شادمانی را در قلب‌ها وارد می‌کند، احساس شادی بزرگی می‌کنم، پس بی‌شک سعادت حقیقی است که فقط در ثروت نباشد!
- (۴) احساس خوشحالی بزرگی دارم آن‌گاه که با لبخندی زیبا چهره‌ها نورانی می‌شوند و شادی در قلب‌ها وارد می‌گردد، بی‌گمان سعادت حقیقی فقط در ثروتمند بودن نیست!

۸۴- «كان والدي عاملاً بسيطاً يُنظف مستوصفاً فلما أصبتُ بخصميّ شديدة لم يكن قادراً أن يأخذني عند طبيب يُعالجني فقام نفسه بها مُستعيناً بالأعشاب الطّبيّة!»:

- (۱) پدرم کارگری ساده بود که بیمارستان را نظافت می‌کرد و زمانی که دچار تبی شدید شدم نتوانست مرا پیش دکتر ببرد تا مداوا شوم، بنابراین خودش با به کار بردن گیاهان دارویی به آن اقدام نمود!
- (۲) پدرم که کارگر ساده‌ای بود یک درمانگاه را نظافت می‌کرد و آن‌گاه که به تب شدیدی دچار شدم قادر نبود مرا برای معالجه کردن پیش دکتر ببرد، بنابراین خودش با کمک داروهای گیاهی به آن اقدام کرد!
- (۳) پدر من یک کارگر ساده بود و بیمارستان را تمیز می‌کرد، در آن زمان دچار تب شدیدی شدم که پدرم نتوانست من را برای درمان پیش دکتر ببرد، پس خودش با استفاده از گیاهان دارویی آن را انجام داد!
- (۴) پدر من کارگری ساده بود که درمانگاهی را تمیز می‌کرد، وقتی دچار تب شدیدی شدم قادر نبود مرا پیش پزشکی ببرد که معالجه‌ام کند، بنابراین با کمک گیاهان دارویی خودش به آن اقدام کرد!

۸۵- «فأحبب لغيرك ما تحب لنفسك و اكره له ما تكره لها و لا تظلم كما لا تحب أن تظلم!»:

- (۱) هر چه را برای خودت دوست می‌داری برای دیگری (نیز) دوست بدار و برایش ناخوشایند بدان آن چه برای خودت ناخوشایند است و اگر دوست نداری بر تو ستم کنند، ظلم مکن!
- (۲) چیزی را که برای خودت دوست داشتی، برای دیگری (نیز) دوست بدار و آن چه را برای خودت نپسندیده‌ای، برایش نپسند و ستم مکن وقتی دوست نداری ستم‌دیده شوی!
- (۳) آن چه که برای دیگری دوست می‌داری برای خودت (هم) دوست بدار و برای خودت ناپسند بدان چیزی را که برای غیر خودت ناپسند می‌دانی و ستم مکن چنان که دوست نداری بر تو ستم کنند!
- (۴) آن چه را برای خودت دوست می‌داری برای غیر خودت (نیز) دوست بدار و برایش ناپسند بدان آن چه را برای خودت ناپسند می‌داری و ستم مکن چنان که دوست نداری ستم‌دیده شوی!

۸۶- عین الخطأ:

- (۱) هذه البنث الرياضية تتكلم بمساعدة يديها لأنها بكماء: این دختر ورزشکار با کمک دست‌هایش صحبت می‌کند، زیرا لال است!
- (۲) استاذي كان قد أوصاني أن لا أتدخل في موضوعات لا ترتبط بي: استادم به من سفارش می‌کرد که در موضوعاتی که به من ارتباط ندارد، وارد نشوم!
- (۳) استمعت إلى محاضرات ألقاها أشهرُ كاتب قصص الأطفال: به سخنرانی‌هایی گوش کردم که مشهورترین نویسنده داستان‌های کودکان، کرده است!
- (۴) ربما تواجه مشاكل عديدة في حياتك فاعتبرها فرصة لنموك: چه بسا در زندگی‌ات با مشکلات زیادی روبه‌رو شوی، پس آن‌ها را فرصتی برای رشدت به شمار بیاور!

۸۷- عین الصحیح:

- (۱) يا أمّ؛ أرجوك أن تحميني فيما أفعل: ای مادر، از تو می‌خواهم که مرا در آن چه انجام می‌دهم، حمایت کنی!
- (۲) ربّنا، إن لم تُعن عبدك فمن يُقدرُ عليه: پروردگارا، اگر تو بنده‌ات را کمک نکنی چه کسی قادر به آن است؟!
- (۳) يا مُجيب دعواتنا، إملأ الدنيا سلاماً شاملاً: ای برآورنده خواسته‌ها ما، دنیا را از صلحی فراگیر پر کن!
- (۴) أيها الإنسان، ما لك تغفل عما يأتيك بغتة: ای انسان چگونه غافلی از چیزی که به ناگاه پیش تو می‌آید؟!

۸۸- «ای کسی که به دنیای خود مشغول شده‌ای، بلندی رویاها تو را قطعاً فریب داده است!»:

- (۱) أيها الذي تشتغل بدنياك لقد غرّك الأمل الطويلة!
- (۲) يا من اشتغلت بدنياه، طول الأمل غرّك غراً!
- (۳) يا أيها الذي صار مشغولاً بدنياه، تغرّك الأمل الطويلة!
- (۴) يا من اشتغلت بدنياك فقد غرّك طول الأمل غراً!

۸۹- عین الأبعد من مفهوم عبارة «أعظم البلاء انقطاع الرجاء.»:

(۱) پرده صبح امید است شب نومیدی	دل سودا زده امید وصالی دارد
(۲) نگرده‌آب تاصائب دلت از داغ نومیدی	نخواهی دید روی گوهر نایاب دریا را
(۳) نیست از باغ تمنا حاصلی سامان من	عاقبت نخل مرادم داد نومیدی ثمر
(۴) آن رحمت خدای که از لطف عام اوست	شیطان هنوز با همه عصیان، امیدوار

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٩٠-٩٢) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

«هناك أشخاص يسرون في حياتهم نحو الخيانة و يُفضلونها على الأمانة لأنهم يفكرون في المنافع العاجلة التي توفرها لهم في كثير من الأوقات و تحقّق لهم بعض المصالح الفردية. هؤلاء يعيشون في سجن الحرص و الطمع فلذلك لا يفكرون في عواقب الخيانة لأن هذه المنافع الفردية حجت أعينهم و عقولهم عن مشاهدة النتائج السيئة لهذه الأعمال و هذه بسبب ضعف إيمانهم و عدم إتّفاتهم إلى القدرة الإلهية في تكفّل الرزق لجميع الناس، و لذلك يسرون نحو الخيانة غافلين عن الوجدان و تحذيرات الشرع و يفتعون في فحّ الخيانة، بينما من تعهد بالأمانة يسير خلاف حركة الخائن!»

٩٠- عَيْنِ الْخَطَأِ:

- ١) من ينظر إلى الحقائق في الحياة يقع في فحّ الشيطان و الخيانة!
- ٢) الذين يميلون إلى الخيانة في المجتمع لم يؤمنوا بالله!
- ٣) طلب الراحة و ضعف الإيمان و الإرادة من أسباب الخيانة!
- ٤) المنافع العاجلة تحجب عين الإنسان في بعض الأحيان!

٩١- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- ١) الذي يقبل تحذيرات الشرع يعيش في سجن الحرص!
- ٢) الخيانة تحقّق للإنسان بعض مصالحه الفردية!
- ٣) من يؤمن بالقدرة الإلهية يسرّ نحو الخيانة!
- ٤) يفكر الخائن في عاقبة أعماله!

٩٢- نستنتج من النَّصِّ أَنْ !

- ١) الإنسان الذي يؤمن بالله يرتكب الخيانة بعض الأحيان!
- ٢) الوقوع في فحّ الخيانة يبعد الإنسان عن الروح الإنسانية!
- ٣) الذي يفكر في المنافع العاجلة لم يرتكب الخيانة!
- ٤) من لم يحصل على ما يريد يجب أن يخون الآخرين!

• عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٩٣ و ٩٤):

٩٣- «يُفَضَّلُونَ - الْعَاجِلَةَ - الْأَوْقَاتِ - تُحَقِّقُ»:

- ١) يُفَضَّلُونَ: فعل مضارع، مزيد ثلاثي (من مصدر «تفضيل»)، متعدّد/ فعل و مع فاعله جملة فعلية
- ٢) الْعَاجِلَةَ: اسم فاعل (من فعل «عجل»)، معرفة، معرب، مؤنث/ صفة و موصوفها «المنافع»
- ٣) الْأَوْقَاتِ: اسم، جمع التّكسير على وزن «أفعال» (مفردة «وقت»، مؤنث)، معرب/ مجرور بالكسرة
- ٤) تُحَقِّقُ: فعل مضارع، مزيد ثلاثي بحرف واحد، معلوم، متعدّد/ فعل و مفعوله «بعض»

٩٤- «مُشَاهِدَةٌ - التَّفَاتِ - غَافِلِينَ - تَعَهَّدُ»:

- ١) مُشَاهِدَةٌ: مفرد مؤنث، مصدر (على وزن «مُفاعلة»، ماضيه: شاهد)، معرب/ مجرور بحرف الجرّ
- ٢) التَّفَاتِ: اسم معرب، مفرد مذكّر، معرف بأل/ مضاف إليه و مضاف إلى ضمير «هم»
- ٣) غَافِلِينَ: اسم، نونه مفتوحة دائماً، اسم الفاعل (من فعل مجرد ثلاثي)، نكرة/ حال و منصوب بالياء
- ٤) تَعَهَّدُ: فعل ماضٍ، مزيد ثلاثي، له حرفان زائدان، لازم/ فعل و مع فاعله جملة فعلية

• عین الجواب الصحیح للأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

٩٥- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ١) الطباشير مادة بيضاء أو ملونة تكتب بها على السبورة!
- ٢) قذمي اليسرى هي العضو الوحيد المتحرك من بين أطراف الأربعة!
- ٣) ألف ثمانية عشر كتاباً ترجمت إلى خمسين لغة في البلدان المختلفة!
- ٤) ما قلت كلمة لآتي ما كنت أعرف شيئاً عن ذلك الموضوع العلمي!

٩٦- عین الخبر منصوباً بالياء:

- ١) كان أغلب أهالي تلك المدينة مساكين لأنها تقع في منطقة مجففة!
- ٢) أفضل من أرشد زميلي في اختيار فرع الطب كان والديه!
- ٣) إن في هذه الصفحة من مقالاتك عشرين خطأ فعليك أن تصححها!
- ٤) لماذا ليست هؤلاء التلميذات بعد لعبهن على الساحل نشيطات؟!

٩٧- عین «كان» جاء في معنى المضارع:

- ١) ما كان رگاب السيارت يستعملون حزام الأمان قبل سنتين!
- ٢) هذه الغابات كانت مملوءة بالأشجار و لكن اليوم أشجارها قليلة!
- ٣) كان العمال الذين يحاولون على كسب الحلال محبوبين عند ربهم!
- ٤) الفقر ما كان مانعاً في طريقي للحصول على الجوائز العالمية!

٩٨- عین فعلاً مضارعاً ما تغير زمانه في الترجمة:

- ١) البخيل لن ينتفع من ثروته في الدنيا و الآخرة!
- ٢) شاهدتُ صوراً من قرية أعيش فيها قبل سنوات!
- ٣) المفردات الفارسية كانت تدخل العربية قبل الإسلام!
- ٤) حاولتُ أن لا أشارك في موضوعات لا علم لي عنها!

٩٩- « ، حافظن على نظافة البيئة و ، حافظوا على نظافتها! » عین الجواب المناسب:

- ١) أيتها الإخوة - يا إخوان
- ٢) يا بنات - يا إخوتي
- ٣) أيتها زميلاتي - يا زملائي
- ٤) يا بنات - أيتها الأخوان

١٠٠- عین ما ليس فيه المنادى:

- ١) مؤمن سيقم الله موازين العدالة في يوم القيامة!
- ٢) أبي أنار غرفتي بالمصابيح لحفلة ميلادي!
- ٣) عالم كيف ينتفع الناس بعلمك و أنت محروم عنه!
- ٤) رب إني أخاف أن يغرنني الشيطان إن لا ترحمني!

۱۰۱- «سرزنش مستقیم شاه و حرام دانستن تقیه و سکوت» و «برکناری هویدا و انتصاب جمشید آموزگار به نخست‌وزیری» در دوره پهلوی تحت تأثیر کدام وقایع به وجود آمد؟

- (۱) انتشار مقاله توهین‌آمیز علیه امام خمینی - اعتراض به قانون مصونیت قضایی
- (۲) حادثه مدرسه فیضیه - پاسخ مساعد به خواسته‌های آمریکا
- (۳) اعتراض به تصویب‌نامه انجمن‌ها - اجرای اصلاحات آمریکایی در ایران
- (۴) قیام پانزده خرداد - اجرای اصلاحات آمریکایی در ایران

۱۰۲- کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) نخست‌وزیری امیر اسدالله علم

(ب) اجرای نخستین مرحله برنامه اصلاحات ارضی

(ج) رحلت آیت‌الله بروجردی

(د) اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی

۱۰۳- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه بیان درستی دارد؟

(الف) ردپای این فرقه، در اغلب تلاش‌ها برای براندازی نظام اسلامی دیده می‌شود.

(ب) مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به شهادت رساندن برخی از مبارزان سرشناس را آغاز کرد.

(ج) به مرور زمان دچار انحراف فکری شدند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند.

(۱) موارد «الف» و «ب» برخلاف «ج» با سازمان مجاهدین خلق منطبق است و تعدادی از اعضای «ج» در درگیری با مأموران رژیم شاه یا در زندان به قتل رسیدند.

(۲) مورد «ب» برخلاف موارد «الف» و «ج» با سازمان مجاهدین خلق مغایرت دارد و توسط این گروهک، سپهبد قرنی به شهادت رسید.

(۳) گروهک تروریستی فرقان با مورد «ب» مغایرت دارد و این گروهک در تیر ۱۳۶۰، آیت‌الله خامنه‌ای را هدف حمله تروریستی قرار دادند.

(۴) موارد «الف» و «ج» با سازمان مجاهدین خلق منطبق است که آیت‌الله مطهری از یاران نزدیک امام خمینی را به شهادت رساند.

۱۰۴- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام حزب، سازمان یا گروه و نهاد در قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی است؟

(الف) محمد بخارایی از اعضای این گروه بود که حسنعلی منصور را ترور کرد.

(ب) این گروه عضو سرشناس شورای انقلاب و یار امام خمینی را به شهادت رساند.

(ج) توطئه کودتای این حزب که به نفع شوروی در ایران جاسوسی می‌کردند، کشف و خنثی شد.

(د) این گروه با آرمان برپا کردن حکومت اسلامی به نبرد مسلحانه روی آورد.

(۱) حزب ملل اسلامی - حزب توده - گروهک فرقان - گروه مؤتلفه اسلامی

(۲) حزب توده - گروهک فرقان - حزب ملل اسلامی - گروه مؤتلفه اسلامی

(۳) گروهک فرقان - حزب توده - گروه مؤتلفه اسلامی - حزب ملل اسلامی

(۴) گروه مؤتلفه اسلامی - گروهک فرقان - حزب توده - حزب ملل اسلامی

۱۰۵- کدام گزینه در مورد اقدامات اولین رئیس جمهور ایران و ویژگی‌های دولت او درست است؟

- (۱) شهید باهنر، یار انقلابی او، توسط منافقین به شهادت رسید.
- (۲) پس از آن آیت‌الله مهدوی‌کنی، رئیس هیئت دولت شد.
- (۳) در دوره ریاست جمهوری وی، دانشگاه‌ها مجدداً شروع به فعالیت کردند.
- (۴) شهید رجایی نخست‌وزیر دولت این رئیس جمهور بود.

۱۰۶- در کدام مورد، نقش جبهه ملی و نهضت آزادی در وقایع و رویدادهای تاریخ معاصر ایران، تأثیرگذار بوده است؟

الف) ترور حسنعلی منصور نخست‌وزیر وقت

ب) مبارزات سیاسی علیه رژیم پهلوی در چارچوب قانون اساسی

ج) اعضای کابینه موقت دولت مهندس بازرگان

د) تسخیر سفارت آمریکا و مخالفت با استعفای مهندس بازرگان

(۱) «الف» - «ب»

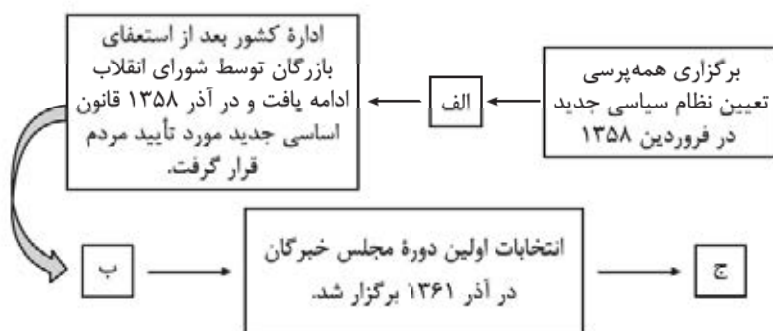
(۲) «ج» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

(۴) «الف» - «د»

۱۰۷- نمودار زیر، سیر استقرار نظام جمهوری اسلامی و تثبیت آن را پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان می‌دهد. کدام

موارد درباره رویدادهای (عبارت‌های «الف» تا «ج») درست است؟

(۱) الف) مجلس خبرگان قانون اساسی از مرداد ۱۳۵۸ کار تدوین قانون اساسی جدید را شروع کردند. - ب) شورای انقلاب مسئولیت تکمیل روند استقرار و سپس مسئولیت اداره کشور را برعهده گرفت. - ج) دولت موقت انقلاب به همراه شورای انقلاب کارهای جدیدی برای اداره کشور انجام دادند.

(۲) الف) نهادهای انقلابی هم‌زمان با شکل‌گیری ارکان سیاسی کشور شکل گرفت. - ب) مردم ۷۲ نماینده مجلس خبرگان رهبری را برای تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی برگزیدند. - ج) محمدعلی رجایی به عنوان نخست‌وزیر معرفی گردید و سپس وزرای معرفی‌شده توسط او از مجلس شورای اسلامی رأی اعتماد گرفتند.

(۳) الف) کار تدوین قانون اساسی جدید در آذر ۱۳۵۸ آغاز شد. - ب) بیش از ۹۸ درصد مردم به قانون اساسی جدید رأی مثبت دادند. - ج) زمینه برای برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و مجلس و تشکیل دولت دائم فراهم آمد.

(۴) الف) مردم ۷۲ نماینده مجلس خبرگان قانون اساسی را برای تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی برگزیدند. - ب) زمینه برای برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و مجلس و تشکیل دولت دائم فراهم آمد و ابوالحسن بنی‌صدر به عنوان نخست‌وزیر انتخاب شد. - ج) مجلس خبرگان رهبری تشکیل شد و تمامی ارکان سیاسی کشور مطابق قانون اساسی شکل گرفتند.

۱۰۸- با توجه به عبارات زیر و روابط دوستانه (۱) و خصمانه (۲) حکومت صفوی با همسایگان خود و کشورهای اروپایی، کدام گزینه به درستی ترسیم شده است؟

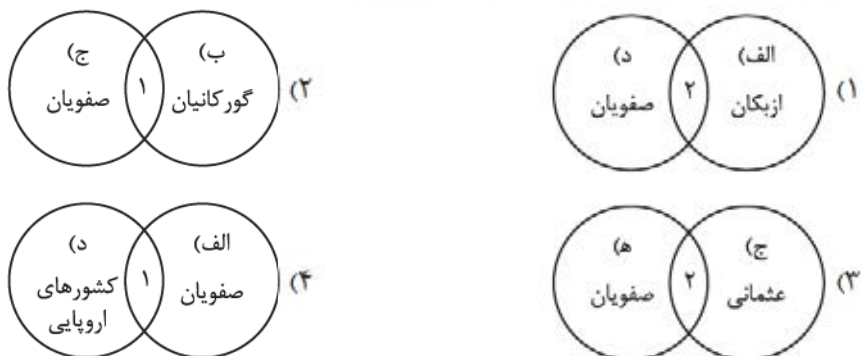
(الف) سلاطین این امپراتوری، خود را خلیفه کل مسلمین می دانستند.

(ب) ظهیرالدین بابر مؤسس این حکومت بود.

(ج) بنای تاج محل توسط معماران این حکومت ساخته شد.

(د) مسیرهای جدید دریایی برای رسیدن به هند را کشف کردند.

(ه) این حکومت فاتح و پیروز جنگ چالدران بود.

۱۰۹- زمان وقوع کدام رویدادها درست بیان شده است؟

(الف) انقراض امپراتوری شارلمانی (اوایل قرن ۹ م)

(ب) طرح نظریه چرخش زمین به دور خورشید توسط نیکلاس کوپرنیک (اواخر قرن ۱۶ میلادی)

(ج) پیروزی سلجوقیان بر امپراتوری بیزانس در جنگ ملازگرد (اوایل قرن ۱۰ میلادی)

(د) گام نهادن هلندی‌ها و انگلیسی‌ها و سپس فرانسوی‌ها به عرصه رقابت‌های استعماری (اواخر قرن ۱۶ م)

(۱) «الف» - «ب»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

(۴) «ج» - «د»

۱۱۰- کدام مورد، وضعیت منسوجات و پارچه‌بافی ایرانی در عصر صفویان را به درستی شرح داده است؟

(الف) بافت پارچه‌های متنوع و گوناگون مانند ترمه و قلمکار این عصر را به عصر طلایی بافندگی مشهور کرد.

(ب) بافندگان کرمان همانند بافندگان کارگاه‌های اصفهان و کاشان در تولید پارچه‌های زری بافت مهارت داشتند.

(ج) فرش‌بافی ایرانی از حالت روستایی و عشایری خارج شد و به صورت یک صنعت ملی درآمد.

(د) پارچه‌های ابریشم و مخمل در تبریز و کاشان بافته می‌شد.

(۱) «ب» - «د»

(۲) «الف» - «د»

(۳) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «ج»

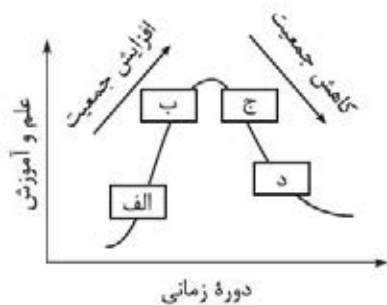
۱۱۱- کدام مورد، درباره مؤسس حکمت متعالیه درست است؟

(۱) شاگرد شیخ بهایی و میرداماد بود که نظام فلسفی نوینی را به وجود آورد.

(۲) در همه علوم دینی و عقلی و طبیعی عصر خود صاحب نظر بود.

(۳) از بنیان‌گذاران مکتب فلسفی اصفهان و صاحب تألیفات ارزشمندی بود.

(۴) در علوم چون فقه، کلام و تفسیر صاحب اثر بود.

۱۱۲- کدام عبارت، مطابق با تصویر مقابل، به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

(۱) در «الف»، ضرورت وجود حقوق دانان برای حل و فصل دعاوی بیش از گذشته احساس می‌شد.

(۲) در «ب»، نیاز به علم و دانش به سبب رونق شهرهای اروپایی و افزایش ثروت بیشتر شد.

(۳) در «ج»، عدم توجه و علاقه شارلمانی منجر به رشد کشیشان و مبلغان مذهبی به جای افراد باسواد و حساب‌دان شده بود.

(۴) در «د» تأسیس مدرسه در کاخ سلطنتی، افول فعالیت‌های علمی و فرهنگی را در پی داشت.

۱۱۳- کدام مورد، درباره آثار و پیامدهای اکتشافات جغرافیایی، درست است؟

الف) افزایش اعتبار و منزلت فئودال‌ها و اشراف زمین‌دار

ب) تغییر ساختار سیاسی و اجتماعی در شرق آسیا

ج) سرزیرشدن حجم عظیمی از فلزات گرانبها به اروپا

د) نابودی تمدن‌های بومی و نهادهای کهن قاره آمریکا

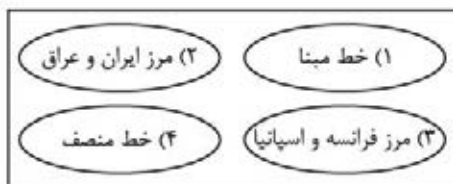
(۲) «ج» - «د»

(۱) «الف» - «د»

(۴) «الف» - «ب»

(۳) «ب» - «ج»

۱۱۴- با توجه به مطالب کتاب درسی، هر یک از ویژگی‌های «الف» تا «د» مربوط به کدام یک از مرزهای طبیعی مطرح شده در شکل زیر است؟

الف) از متصل کردن نوک بلندترین نقاط کوهستانی به یکدیگر به وجود می‌آید.
ب) از وسط رود می‌گذرد و فاصله این مرز از هر دو ساحل به یک اندازه است.
ج) خط مرزی که عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل کند.
د) پایین‌ترین حد جزر در دریا است.

- ۱) «الف» ← ۳، «ج» ← ۲ و «د» ← ۱
۲) «الف» ← ۳، «ج» ← ۲ و «د» ← ۴
۳) «ب» ← ۱، «ج» ← ۲ و «د» ← ۴
۴) «الف» ← ۳، «ب» ← ۱ و «ج» ← ۴

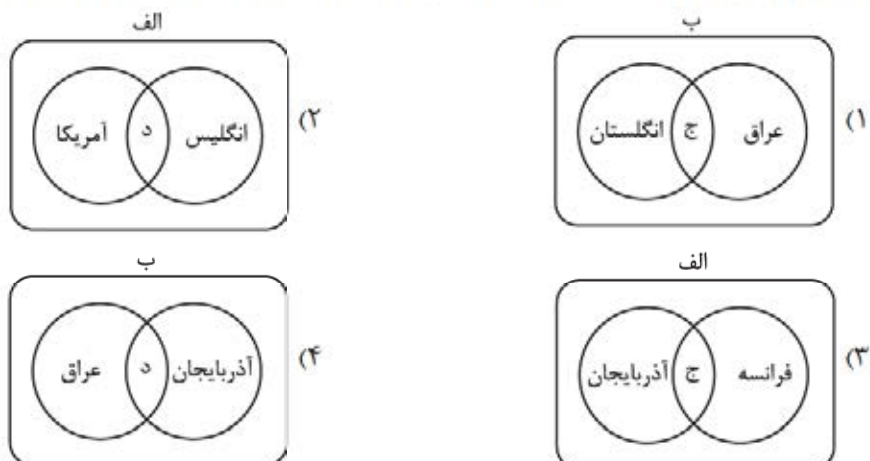
۱۱۵- با توجه به موارد زیر، کدام نمودار به درستی ترسیم شده است؟

الف) نظام سیاسی یکپارچه

ب) نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی

ج) در این نوع نظام، اختیارات محلی محدود و نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز است.

د) در این نوع نظام، فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت خودمختار امور خود را اداره می‌کنند.

۱۱۶- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

الف) در سال ۲۰۱۶ میلادی، مردم کریمه خواهان پیوستن آن به روسیه شدند.

ب) توافق کشورهای فرانسه و انگلستان در احداث تونل مانش، فضای انگلستان را به سایر نواحی قاره اروپا پیوند داده است.

۱) «الف» به ناحیه سیاسی ویژه اشاره می‌کند و «ب» تأثیر سیاست بر فضای جغرافیایی را نشان می‌دهد.

۲) «ب» مربوط به ناحیه سیاسی فراملی است و «الف» تأثیر سیاست بر فضای جغرافیایی را نشان می‌دهد.

۳) «ب» مربوط به ناحیه سیاسی ویژه است و «الف» تأثیرات متقابل سیاست، قدرت و جغرافیا را نشان می‌دهد.

۴) «الف» به ناحیه سیاسی ملی و کشوری با ظاهر طولی در جنوب اوکراین اشاره می‌کند و «ب» تأثیرات متقابل سیاست، قدرت و جغرافیا را نشان می‌دهد.

۱۱۷- براساس موارد مطرح شده، کدام گزینه درست است؟

الف) جمعیت ب) حکومت ج) حاکمیت د) ملت ه) نظام مدیریت

۱) «ج» و «د» هر دو مربوط به ارکان کشور هستند و عنصر «ب» وجه تمایز کشور از سایر نواحی سیاسی است.

۲) «الف» و «ه» هر دو مربوط به ارکان ناحیه سیاسی هستند و عنصر «ج» نشان‌دهنده استقلال و اقتدار نظامی است.

۳) «الف» و «ب» به ترتیب مربوط به ارکان ناحیه سیاسی و کشور هستند و اداره امور سرزمین و جمعیت مربوط به «ب» است.

۴) «د» و «ه» به ترتیب مربوط به ارکان کشور و ناحیه سیاسی هستند و بی‌نیاز بودن از نظارت دولت‌های خارجی ناظر بر «ج» است.

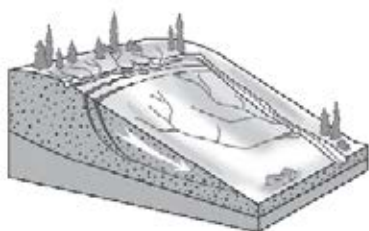
۱۱۸- موارد «الف» تا «ج» در متن زیر، به ترتیب با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«آب و هوا که از بنیادهای زیستی کشورها محسوب می شود، نقش مهمی در کشاورزی و تولید غذا و سایر فعالیت های اقتصادی و زندگی دارد. معمولاً امکان تبدیل کشورهایی که در منطقه معتدل واقع شده اند به قدرت های سیاسی منطقه ای یا جهانی بیشتر است و بعید است که یک قدرت سیاسی بزرگ بتواند در سرزمین های بسیار سرد و یخبندان «الف»

یا بیابان های گرم و سوزان شکل گیرد.»
«ج»

- (۱) اقلیم C - اقلیم E - اقلیم B
(۲) اقلیم B - اقلیم E - اقلیم A
(۳) اقلیم C - اقلیم D - اقلیم B
(۴) اقلیم B - اقلیم E - اقلیم C

۱۱۹- کدام گزینه با توجه به شکل داده شده، درست است؟

- (۱) سرعت تخلیه روان آب کاهش و نفوذپذیری و زمین لغزش افزایش می یابد.
(۲) سرعت تخلیه روان آب افزایش و نفوذپذیری و زمین لغزش کاهش می یابد.
(۳) سرعت تخلیه روان آب و نفوذپذیری افزایش و زمین لغزش کاهش می یابد.
(۴) سرعت تخلیه روان آب و نفوذپذیری و زمین لغزش کاهش می یابد.
۱۲۰- به تدریج با کدام موارد، تحول بزرگی در سنجش از دور پدید آمد؟

(الف) پیشرفت فناوری های ماهواره ای و رایانه ای

(ب) گرفتن عکس های هوایی به کمک بالون ها و هواپیماها

(ج) ورود اطلاعات رقومی و پردازش توسط رایانه ها

(د) بهره گیری از بازتاب های طیف الکترومغناطیسی

- (۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «الف» - «ج»

۱۲۱- با توجه به مناطق مهم زلزله خیز در جهان و شکل زیر، کدام گزینه مورد درستی را بیان می کند؟

(۱) در صورتی که «الف» نشان دهنده پوسته قاره آسیا - اروپا باشد، آن گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوسته آفریقا و هند هستند.

(۲) در صورتی که «الف» نشان دهنده پوسته کف اقیانوس آرام باشد، آن گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوسته هند و آمریکای جنوبی هستند.

(۳) در صورتی که «الف» نشان دهنده پوسته قاره آسیا - اروپا باشد، آن گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوسته استرالیا و کف اقیانوس آرام هستند.

(۴) در صورتی که «الف» نشان دهنده پوسته بستر اقیانوس اطلس باشد، آن گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوسته کف اقیانوس آرام و آسیا - اروپا هستند.

۱۲۲- با توجه به موارد زیر کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می کند؟

(الف) بارش ها به طور کلی به سه دسته همرفتی، سیکلونی و کوهستانی تقسیم بندی می شوند.

(ب) هوازدگی در کوه ها در اثر تغییرات دمای شبانه روز و یخبستن آب ها در درزها شکل می گیرد.

(ج) از عوامل فرسایش در کوهستان ها می توان به آب های جاری و یخچال ها اشاره کرد.

(۱) مورد «الف» در صورتی که با شدت زیاد و در مدت زمان کم اتفاق بیفتد، سبب زمین لغزش می شود.

(۲) در مسیر شکل گیری زمین لغزش، پدیده «ب» پیش از پدیده «الف» اتفاق می افتد.

(۳) در مسیر شکل گیری زمین لغزش، پدیده «الف» پیش از پدیده «ج» اتفاق می افتد.

(۴) در مورد «ب»، احتمال وقوع زمین لغزش در سنگ های مرمرین بیشتر از گرانیتی است.

۱۲۳- کدام گزینه به ترتیب به راهکارهای «مدیریت پیش از زمین لرزه» و «مدیریت پس از زمین لرزه» اشاره دارد؟

- (۱) برپا کردن اسکان موقت و مراکز درمانی - فاصله گرفتن از ساختمان‌های بلند و تیرهای برق
- (۲) مقاوم‌سازی ساختمان‌ها براساس اصول مهندسی - عدم استفاده از پله و آسانسور
- (۳) ایجاد مراکز امداد و نجات و پناهگاه - تقویت فرهنگ نوع‌دوستی و همیاری
- (۴) شناسایی نقاط امن برای پناه‌گیری - عدم استفاده از پله و آسانسور

۱۲۴- با توجه به حوضه‌های آبخیز «الف»، «ب» و «ج» کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

(ج)

(ب)

(الف)

- (۱) احتمال وقوع سیل در حوضه «الف» بیشتر از «ب» و کم‌تر از «ج» است.
 - (۲) حوضه «الف» بیشترین احتمال سیل‌خیزی و «ج» کم‌ترین احتمال سیل‌خیزی را دارد.
 - (۳) احتمال وقوع سیل در حوضه «ب» بیشتر از «الف» و کم‌تر از «ج» است.
 - (۴) حوضه «ب» بیشترین احتمال سیل‌خیزی و «الف» کم‌ترین احتمال سیل‌خیزی را دارد.
- ۱۲۵- با توجه به موارد زیر و روش‌های مدیریت سیل، کدام گزینه عبارت صحیحی را تبیین می‌کند؟

الف) تقویت پوشش گیاهی

ب) ایجاد مراکز امداد و نجات

ج) ایجاد کانال‌های انحرافی

د) احداث سدهای تنظیمی

ه) ایجاد دیوار مهارکننده

و) تعیین حریم توسعه برای رودخانه‌ها

- (۱) مورد «الف» همانند «ب» و برخلاف «و»، از روش‌های سازه‌ای مدیریت سیل است و آسیب کم‌تری به محیط زیست می‌رساند.
- (۲) مورد «ب» همانند «د» و برخلاف «ه»، از روش‌های غیرسازه‌ای مدیریت سیل بوده و در درازمدت مفیدتر است.
- (۳) در سال‌های اخیر بر روی به‌کارگیری موارد «ج» و «ه» بیشتر از «ب» و «و» تأکید شده است.
- (۴) در سال‌های اخیر بر روی به‌کارگیری موارد «الف» و «و» بیشتر از «ج» و «د» تأکید شده است.

۱۲۶- کدام گزینه با توجه به طبیعت‌شناسی ابن سینا درست است؟

- (۱) هستی مرتبه‌ای از طبیعت است که دارای حرکت و تغییر می‌باشد.
 - (۲) در هیچ سطحی، هیچ نوع شری نمی‌تواند در طبیعت وجود داشته باشد.
 - (۳) طبع و ذات اجزای سازنده طبیعت، سازنده طبع و ذات کل طبیعت می‌باشد.
 - (۴) ابن سینا معتقد است طبیعت اشیا می‌تواند به غایت خود دست پیدا نکند، اما این استثنا است.
- ۱۲۷- با توجه به دیدگاه‌های شیخ‌الرئیس یا شیخ اشراق، کدام گزینه در تبیین شرور عالم طبیعت از جمله زلزله یا سیل، درست نیست؟

- (۱) همه چیز در جهان پرتوی از نورالانوار است، پس سیل یا زلزله هم ظلمت کامل نیستند و نمی‌توان آن‌ها را شر مطلق دانست.
- (۲) تمام مراتب هستی به جز خدا، ترکیب نور و ظلمت‌اند. سیل و زلزله هم ترکیبی از نور و ظلمت هستند، اما مراتب ظلمت آن‌ها پررنگ‌تر است.
- (۳) اگر همه توجه خود را معطوف به سیل یا زلزله کنیم، آن‌ها را شر می‌یابیم، اما در نظام کلی طبیعت باید آن‌ها را آمیخته‌ای از خیر و شر دانست.
- (۴) با بررسی رابطه پدیده‌ها با ماوراءطبیعت از ظاهر آن‌ها عبور می‌کنیم و به باطن آن‌ها می‌رسیم که در یک نظام احسن، رو به سوی خیر و کمال دارند.

۱۲۸- قطب‌الدین رازی علت نام‌گذاری حکمت اشراق را چه می‌داند؟

- (۱) کنار هم قرار گرفتن عقل و شهود با تابش انوار عقلی بر نفس انسان‌ها
- (۲) خداوند موجودات را با اشراق و نورافشانی خود خلق کرده است.
- (۳) تابش انوار قلبی بر عقل و منطق انسان‌ها
- (۴) ظهور انوار الهی در جهان هستی

۱۲۹- عبور کردن از عالم طبیعت و هم‌چنین پشت سر گذاشتن عوالم ماورای طبیعی توسط سالک

- (۱) به ترتیب در سفر از خلق به حق و سفر با حق در حق، یعنی سفر اول و دوم به دست می‌آید
- (۲) هر دو در مرحله اول سفر معنوی که معادل مباحث عمومی فلسفه در کتاب اسفار است، حاصل می‌شوند
- (۳) هر دو در سفر از خلق به حق به دست می‌آیند که اهل عرفان آن را با نام مباحث توحید و افعال الهی می‌شناسند
- (۴) هر دو در یک مرحله به وقوع می‌پیوندند و مقدمه‌ای برای آغاز سفر «از حق به سوی خلق همراه با حق» می‌باشند

۱۳۰- کدام گزینه دیدگاه ملاصدرا را به درستی بیان کرده است؟

- (۱) او سعی داشت شهودی که در باب وحدت وجود کرده بود را با زبان استدلالی بیان کند تا بتواند اصالت وجود را اثبات کند.
- (۲) در جهان هستی، کثرت‌هایی تظاهر می‌کنند اما این کثرت‌ها در ماهیت خلاصه نمی‌شود، بلکه ناظر به خود وجود آن‌ها است.
- (۳) ملاصدرا در فلسفه خود جهت توضیح دیدگاه خاصش در باب مسئله اصالت وجود از ترکیب استدلال عقلی و شهود استفاده کرد.
- (۴) نظر معروف زمان او اصالت ماهیت بود که فقط ماهیت را دارای اصالت می‌دانست و به مفهوم وجود حتی امکان انتزاع هم نمی‌داد.

۱۳۱- کدام بیت بیانگر آن اصل حکمت متعالیه است که گاهی نام فلسفه ملاصدرا را به آن نسبت می‌دهند؟

(۱) که یکی هست و هیچ نیست جز او	وحدوده لا اله الا هو
(۲) حُسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد	این همه نقش در آئینه اوهام انداخت
(۳) وجود اندر کمال خویش جاری است	تعین‌ها امور اعتباری است
(۴) گرچه برخیزد ز آب بحر موجی بی‌شمار	کثرت اندر موج باشد لیک آبی بیش نیست

۱۳۲- کدام مورد جزء ویژگی‌های وقایع ورود فلسفه‌های غربی به جهان اسلام، نیست؟

- (۱) ترجمه کتب فلسفی اروپایی به زبان فارسی
- (۲) اعزام دانشجویان به اروپا برای آشنایی با فلاسفه اروپایی
- (۳) تأسیس رشته‌های فلسفه اسلامی در دانشگاه‌های اروپایی
- (۴) ورود اساتید متخصص در تحلیل نظرات فلسفی فیلسوفان مشهور اروپایی به آموزش فلسفه

۱۳۳- کدام گزینه درباره فیلسوفان معاصر ایران درست است؟

- (۱) کتاب‌های شهید مطهری یا صرفاً جنبه فلسفی محض را دارند و یا درباره مسائل جاری دوره خود نوشته شده‌اند.
- (۲) زمانی که امام خمینی (ره) شروع به تدریس فلسفه کرد، مخالفت‌های جدی در حوزه تدریس فلسفه و عرفان وجود داشت.
- (۳) ویژگی بارز کتاب‌های علامه طباطبایی آن است که او با نگاهی تطبیقی به بیان و توضیح مطالب علمی خود می‌پردازد.
- (۴) کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم صرفاً ناظر به مارکسیسم نمی‌باشد و این کتاب با نگاهی به مسائل و مباحث روز نگاشته شده است.

۱۳۴- تلاش امام خمینی (ره) در جهت تربیت شاگردان، با کدام هدف دنبال شده است؟

- (۱) بهره‌مندی از آموزه‌های قرآنی در زندگی روزمره، به واسطه یادگیری آیه به آیه قرآن کریم
- (۲) عدم آمادگی حوزه در آن دوران برای مواجهه با افکار فلسفی جدید اروپا
- (۳) نیاز به همراهان همفکر و همراه برای حرکات فکری و فرهنگی
- (۴) آشنا کردن مردم کشورهای غربی با تفکر اصیل شیعی

۱۳۵- کدام گزینه درباره نظریات اخلاقی دانشمندان صحیح است؟

- (۱) افعال اخلاقی از نظر افلاطون، کارهای پسندیده‌ای هستند که انسان را به سوی سعادت می‌برند.
- (۲) از مبانی شناخت فعل اخلاقی از نظر کانت، خاصیت عمومیت‌پذیری و همگانی‌شدن آن فعل است.
- (۳) ارسطو معتقد است که حرکت به سمت سعادت، قوای وجودی انسان را در مسیر اعتدال قرار می‌دهد.
- (۴) از نظر فلاسفه مسلمان، انسان‌ها به سبب فطرت خویش و اختیار، هم به خوبی‌ها و هم به بدی‌ها گرایش دارند.

۱۳۶- کدام گزینه درباره نظریه اخلاقی ماتریالیست‌ها درست است؟

- (۱) فضائلی مانند راستگویی و عدالت در واقع فضائلی هستند که حقوق و منافع فرد با آن‌ها تأمین می‌شود.
- (۲) انسان‌ها در رعایت مسائل اخلاقی مختارند، چراکه به هدف حفظ منافع شخصی این کار را انجام می‌دهند.
- (۳) به دست آوردن منافع جمعی و عدالت اجتماعی، عامل اصلی ابداع اصول اخلاقی توسط انسان‌ها بوده تا زندگی بهتری داشته باشند.
- (۴) با توجه به نظر هابز می‌توان گفت مفهوم آزادی مطلق برای انسان‌ها در زندگی اجتماعی هیچ‌گاه به وقوع نخواهد پیوست.

۱۳۷- کدام گزینه درباره فعل طبیعی و اخلاقی درست است؟

- (۱) هر فعلی که مورد تشویق قرار می‌گیرد، قطعاً یک فعل اخلاقی است.
- (۲) شاید فعل طبیعی در موقعیت خاصی، فعل اخلاقی محسوب شود.
- (۳) عقل تنها عامل تشخیص و تمایز این دو فعل از یکدیگر است.
- (۴) فعل اخلاقی در رفتارهای عادی و روزمره انسان ریشه دارد.

۱۳۸- کدام گزینه اشتراک مبنایی اخلاقی کانت و فلاسفه طبیعت‌گرا را نشان می‌دهد؟

- (۱) وجدان که لازمه زندگی اجتماعی است، ملاک و معیار هر فعل اخلاقی است.
- (۲) باید تلاش کنیم، آن‌چه برای خودمان مقبول و مورد پسند است، برای دیگران هم بپسندیم.
- (۳) افعال اخلاقی جدای از افعال طبیعی انسان نیستند و ریشه در همان افعال طبیعی آدمی دارند.
- (۴) منافع افراد و جامعه به یکدیگر گره خورده، از همین رو ابداع قواعد اخلاقی، ضرورت زندگی است.

۱۳۹- با توجه به دیدگاه‌های فلاسفه یونان باستان نسبت به معیار افعال اخلاقی، کدام گزینه درست نیست؟

- (۱) ارسطو برخلاف افلاطون، حکمت را امری مستقل از عدالت نمی‌داند.
- (۲) با توجه به نظرات افلاطون، می‌توان عدالت را برآیند قوای عقل، شهوت و غضب دانست.
- (۳) از نقاط اشتراک افلاطون و ارسطو این است که عدالت اخلاقی برای هیچ‌کدام معنای تساوی و برابری ندارد.
- (۴) لازمهٔ پرهیز از افراط و تفریط، به نظر ارسطو، حاکمیت عقلی که به درجات مناسب معرفت رسیده، بر سایر قوای انسانی است.

۱۴۰- دربارهٔ افعال اخلاقی و معیار آن‌ها، کدام گزینه درست است؟

- (۱) کانت معتقد است که انسان می‌تواند خوبی‌ها و بدی‌های اخلاقی را به طور ذاتی تشخیص دهد.
 - (۲) از نظر ماتریالیست‌ها و طبیعت‌گرایان، انسان‌ها در اثر جبر زیست اجتماعی، قواعد اخلاقی را تدوین کرده‌اند.
 - (۳) از نظر ارسطو، فعل اخلاقی فعلی است که در حالت اعتدال انجام می‌شود، مانند خویش‌انداری در هنگام غضب.
 - (۴) فیلسوفان مسلمان معتقدند تنها امری که به طور قطعی می‌تواند مانع انجام رذایل شود، عقیده به خدا و دینداری است.
- ۱۴۱- اگر یک مدیر میانی در یک شرکت خصوصی با ارائهٔ برنامه‌ها و آمارهای خود در حضور هیئت‌مدیرهٔ شرکت بگوید:
- «با حسن‌نیتی که از هیئت محترم مدیره سراغ داریم، مطمئنم با طرح من موافقت می‌کنند،»

- (۱) او به نوعی از کلمات با بار ارزشی متفاوت استفاده کرده است
- (۲) این فرد در حال انجام یک مغالطهٔ توسل به احساسات است
- (۳) او در حال تله‌گذاری برای هیئت‌مدیره است
- (۴) او مرتکب هیچ مغالطه‌ای نشده است

۱۴۲- دو دانشمند با دو دیدگاه متفاوت که مربوط به دو مکتب فلسفی هستند برای اثبات اشتباهات مکتب مقابل، مدتی است با یکدیگر نامه‌نگاری می‌کنند، کدام گزینه دربارهٔ رفتار این دو صحیح است؟

- (۱) هر دو به دنبال کشف حقیقت هستند و در حال ارائهٔ برهان می‌باشند.
- (۲) با توجه به این که در حال قانع کردن مخاطب هستند، به نوعی فن خطابه مشغول‌اند.
- (۳) با عنایت به این که در حال بیان خطاهای مکتب مقابل هستند، نوعی جدل برای غلبه بر حریف به کار می‌برند.
- (۴) از آن‌جا که بحث بین آن‌ها از طریق نوشتن نامه است و نه مناظرهٔ حضوری، نمی‌توان آن را از انواع جدل دانست.

۱۴۳- نوع کدام مغالطه به درستی بیان شده است؟

- (۱) وای که چه قدر دیشب دیر خوابیدم، امروز از امتحانم جا موندم. (بزرگ‌نمایی)
 - (۲) چرا از این آدم خوش‌تر می‌آید؟ چون اون بهترین و عاقل‌ترین آدم جهان هست. (تله‌گذاری)
 - (۳) دیگه هر آدم عاقلی می‌دونه که سبک رنالیسم، بهترین روش توضیح مفاهیم است. (مسموم کردن چاه)
 - (۴) این مدرسه خوب نیست؛ از ۱۰۰ دانش‌آموز مدرسهٔ ما، فقط ۱ نفر دانشگاه دولتی قبول شده است. (کوچک‌نمایی)
- ۱۴۴- با دقت در متن زیر بگویید سهیل از کدام مغالطه‌ها بهره برده است و از چه فنی برای دستیابی به هدف خویش استفاده کرده است؟

سهیل خطاب به امیر می‌گوید: «قبول داری هر کس در ادبیات تبحر داشته باشد، شعر کلاسیک را به شعر نو ترجیح می‌دهد؟». امیر در پاسخ می‌گوید: «تقریباً». سهیل می‌گوید: «قبول داری که شعرایی مثل سعدی یا حافظ در تاریخ ایران بی‌نظیر و تکرارنشدنی هستند؟» امیر پاسخ می‌دهد که: «حتماً همین‌طور». سهیل می‌گوید: «پس افرادی مثل نیما یوشیج را نمی‌توان شاعر دانست.»

(۱) تله‌گذاری - فن خطابه	(۲) مسموم کردن چاه - فن خطابه
(۳) تله‌گذاری - فن جدل	(۴) مسموم کردن چاه - فن جدل

۱۴۵- کدام گزینه مستعد دچار شدن به مغالطه‌ای است که در اصطلاح عامیانه آن را «هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن» می‌دانیم؟

(۱) زلف بر باد مده تا ندهی بر بادم	ناز بنیاد مکن تا نکنی بنیادم
(۲) من هجر یار دیده‌ام و باز زنده‌ام	این شرط عاشقی نبود، خاک بر سرم
(۳) ملامتم نکند هر که معرفت دارد	که عشق می‌پستاند ز دست عقل زمام
(۴) گر تو را از ابله‌ی کردم رها بر من ببخش	بر سر پیمان نه بر مهر و وفا بر من ببخش

۱۴۶- هر یک از عبارات زیر به کدام دوره تاریخی اقتصاد ایران، اشاره دارد؟

الف) تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی و واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان، بیماری اقتصاد ایران را تشدید کرد.

ب) اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند. ج) در این دوران کشورهای دیگر منطقه (مثل مصر و ترکیه (امپراتوری عثمانی)، سوریه و لبنان) در روند تجارت و گسترش تولید و صادرات محصولات کشاورزی، رشد مطلوبی داشتند.

د) دولت حضوری گسترده در عرصه اقتصاد کشور داشت، توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی کند و شکل جدیدتری به خود بگیرد.

ه) علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

۱) قاجار - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - قاجار - دوره پایانی حکومت صفویه

۲) پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - قاجار - قاجار - دوران باستان

۳) پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - قاجار - پهلوی - نیمه اول حکومت صفویه

۴) قاجار - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - پهلوی - نیمه اول حکومت صفویه

۱۴۷- کدام یک از عبارات‌های زیر در خصوص اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی صحیح است؟

الف) در دوران کنونی، عبور از مشکلات اقتصادی نیازمند وابستگی بیشتر به کشورهای خارجی است و نیازی به مقاوم‌سازی اقتصاد در برابر فشارها و تکانه‌های خارجی وجود ندارد.

ب) اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است وابسته، ضعیف و بدون پشتوانه علمی که در برابر تهدیدات داخلی و خارجی به راحتی آسیب می‌بیند.

ج) اقتصاد مقاومتی با بی‌توجهی به ظرفیت‌های داخلی و با تکیه کامل بر منابع خارجی، در برابر تحریم‌ها به سرعت دچار مشکل می‌شود و نمی‌تواند نیازهای اقتصادی کشور را رفع کند.

د) وابسته‌نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می‌توان معادل استقلال اقتصادی دانست.

ه) استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست.

و) هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

۲) «الف» - «د» - «ه»

۱) «ج» - «د» - «ه»

۴) «د» - «ه» - «و»

۳) «ب» - «ج» - «و»

۱۴۸- فرض کنید کل اقتصاد یک کشور فرضی از دو شرکت تولیدی بزرگ تشکیل شده باشد. مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت اول برابر با ۱ میلیون و ۶۴۰ هزار تومان و مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت دوم برابر با ۸۲۰ هزار تومان است. آن گاه:

الف) تولید ناخالص داخلی اسمی کشور، برای سال جاری چه قدر است؟

ب) اگر سهم هر کدام از شرکت‌ها در تولید ناخالص ثابت و مطابق با نسبت تولیدات آن‌ها برای سال جاری باشد و نیز اگر اقتصاد کشور از سال قبل تا امسال ۶۴ درصد رشد داشته باشد، ارزش اسمی تولیدات هر دو شرکت برای سال قبل، چند تومان است؟

۱) الف) ۲,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۵۰۰ هزار تومان

۲) الف) ۲,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون و ۲۲۰ هزار تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۶۲۰ هزار تومان

۳) الف) ۱,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۵۰۰ هزار تومان

۴) الف) ۱,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون و ۲۲۰ هزار تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۶۲۰ هزار تومان

۱۴۹- جدول زیر وضعیت توزیع درآمد در چهار کشور «الف»، «ب»، «ج» و «د» را نشان می‌دهد. کدام گزینه، توصیف درستی در خصوص وضعیت توزیع درآمد در این چهار کشور است؟

کشورها دهک‌ها	کشور «الف»	کشور «ب»	کشور «ج»	کشور «د»
دهک اول	۴/۵ درصد	۳/۵ درصد	۲/۵ درصد	$\frac{1}{3}$ سهم دهک هشتم
دهک هشتم	۶ درصد	۷ درصد	۵/۶ درصد	۶ درصد
دهک دهم	۲۲/۵ درصد	۳ برابر سهم دهک هشتم	۱۷/۵ درصد	۲۲ درصد

- ۱) توزیع درآمد در کشور «ج» ناعادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در سایر کشورهاست.
- ۲) وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در کشور «الف» است.
- ۳) توزیع درآمد در کشور «د» عادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در سایر کشورهاست.
- ۴) کم‌ترین سهم از درآمد ملی، متعلق به سهم دهک اول در کشور «د» است.

۱۵۰- مؤلفه‌های «HDI - GDP - دهک» به ترتیب کدام یک از موضوعات اقتصادی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

- (۱) تولید ناخالص داخلی - توسعه انسانی - توزیع درآمد
- (۲) تولید ناخالص ملی - رشد اقتصادی - توزیع درآمد
- (۳) تولید ناخالص داخلی - نرخ رشد قیمت - رشد اقتصادی
- (۴) تولید ناخالص ملی - توسعه انسانی - رشد اقتصادی

۱۵۱- بنگاه‌های اقتصادی کشور «ج» در سال جاری، ارزش کالاها و خدمات نهایی تولیدشده را به صورت زیر گزارش کرده‌اند. اگر ارزش تولید بخش صنعت، ۵۰ درصد بیشتر از بخش کشاورزی باشد و همچنین ارزش تولید بخش خدمات ۱/۳ برابر مجموع ارزش تولید دو بخش صنعت و کشاورزی باشد، تولید ناخالص داخلی (GDP) این کشور چند هزار میلیارد ریال است؟

ردیف	عنوان	مقدار
۱	ارزش تولید بخش کشاورزی	۲۴۰ هزار میلیارد ریال
۲	ارزش تولید بخش صنعت	۵۰ درصد بیشتر از بخش کشاورزی
۳	ارزش تولید بخش خدمات	۱/۳ برابر مجموع ارزش تولید دو بخش صنعت و کشاورزی
۴	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۳۰ هزار میلیارد ریال
۵	ارزش تولید مردم کشور از خارج	۲۰ هزار میلیارد ریال
۶	جمعیت کل کشور	۴۵ میلیون نفر

(۲) ۱۴۱۰

(۱) ۱۰۸۰

(۴) ۱۳۶۰

(۳) ۱۲۳۲

۱۵۲- جدول زیر مخارج ماهانه آقای پارسامنش و خانم رهنما را نشان می‌دهد (اعداد جدول برحسب میلیون تومان است). درآمد ماهانه آقای پارسامنش برابر با ۴۴ میلیون تومان و درآمد ماهانه خانم رهنما برابر با ۳۹ میلیون تومان است.

الف) کدام گزینه به ترتیب پس‌انداز ماهانه آقای پارسامنش و خانم رهنما را نشان می‌دهد؟

ب) میزان خرج از بودجه خانم رهنما چند درصد است؟

ج) آقای پارسامنش برای کدام نوع از مخارج، بیشتر از سایر مخارج هزینه کرده است؟

د) چند درصد از مخارج سالانه خانم رهنما، صرف «اجاره‌خانه» شده است؟

ه) در صورتی که آقای پارسامنش برای انجام یک کار ضروری، فوراً به پول بیشتری نیاز داشته باشد به طوری که توازن کار و زندگی برقرار بماند، کدام تصمیم درست است؟

نوع خرج	خانم رهنما	آقای پارسامنش
اجاره‌خانه	۱۰	۱۳
خوراک	۵/۹	۶/۸
حمل‌ونقل	۳/۸	۳/۴
خرید شخصی	۲/۹	۳/۷
تفریحات	۱/۹	۳
بیمه	۲/۲	۲/۲
پوشاک	۱/۷	۲/۵
بازپرداخت وام	۲/۴	۳/۶
سایر	۲/۶	۲/۱

۱) الف) ۳/۷ - ۵/۶ (ب) ۸۵ (ج) اجاره‌خانه / د) ۲۹/۹ (ه) صرفه‌جویی در هزینه‌های متغیر

۲) الف) ۴/۳ - ۶/۲ (ب) ۷۵ (ج) خوراک / د) ۳۲/۵ (ه) تهیه لیست معیارها و گزینه‌ها

۳) الف) ۴/۳ - ۶/۲ (ب) ۷۵ (ج) اجاره‌خانه / د) ۲۹/۹ (ه) ثبت مخارج برنامه‌ریزی‌شده و برنامه‌ریزی‌نشده

۴) الف) ۳/۷ - ۵/۶ (ب) ۸۵ (ج) اجاره‌خانه / د) ۳۲/۵ (ه) کاهش مخارج ثابت و متغیر

۱۵۳- کدام گزینه نشان می‌دهد که فرد مراحل بودجه‌بندی را به درستی و کامل اجرا کرده است؟

(۱) فرد ابتدا درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند، سپس هزینه‌های ثابت و متغیرش را به صورت ماهانه فهرست می‌کند، بعد مجموع درآمد و هزینه‌هایش را با هم مقایسه می‌کند و اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا راه‌هایی برای افزایش درآمد پیدا می‌کند.

(۲) فرد ابتدا هزینه‌های ثابت و متغیر خود را فهرست می‌کند، سپس اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا درآمد را افزایش می‌دهد، بعد مجموع درآمد و هزینه‌ها را مقایسه می‌کند و در پایان درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند.

(۳) فرد ابتدا مجموع درآمد و هزینه‌های خود را مقایسه می‌کند، سپس درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند، بعد اگر هزینه‌ها بیشتر بود مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا درآمد را افزایش می‌دهد و در آخر هزینه‌های ثابت و متغیر را فهرست می‌کند.

(۴) فرد ابتدا اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا به فکر افزایش درآمد می‌افتد، سپس هزینه‌های ثابت و متغیر را فهرست می‌کند، بعد درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند و در پایان، مجموع درآمد و هزینه‌ها را با هم مقایسه می‌کند.

۱۵۴- فردی سال مالی خود را از اول فروردین آغاز می‌کند، او در طول یک سال گذشته، درآمدها و مخارج زیر را داشته است:

لیست درآمدهای فرد:

حقوق ماهانه: ۱۱ میلیون تومان

پاداش پایان سال: ۱۸ میلیون تومان

درآمد کار پاره‌وقت در ۶ ماه از سال: ۵ میلیون تومان

لیست مخارج فرد:

اجاره‌خانه: ماهانه ۶ میلیون تومان

خوراک: ماهانه ۴ میلیون تومان

حمل‌ونقل: ماهانه ۲ میلیون تومان

هزینه درمان: در طول سال ۶ میلیون تومان

فرد در طول سال ارقام مصرفی به ارزش ۱۰ میلیون تومان خریداری کرده ولی از آن‌ها استفاده نکرده است.

میزان خمس پرداختی فرد در پایان سال چه قدر است؟

(۱) ۳ میلیون تومان

(۲) ۴ میلیون تومان

(۳) ۲ میلیون تومان

(۴) ۸ میلیون تومان

۱۵۵- کدام گزینه، به ترتیب گام‌های خرید مقایسه‌ای را در مثال زیر نشان می‌دهد؟

«نگار با ۴ میلیون تومان قصد دارد برای مدرسه یک کیف و کوله پشتی مناسب بخرد. برای او وزن کم، دوام، برند معتبر و قیمت مناسب اهمیت دارد. او از دوستانش پرس‌وجو می‌کند و چند مدل مختلف را بررسی می‌کند و در نهایت، مناسب‌ترین گزینه را انتخاب می‌کند.»

- (۱) تعیین مقدار بودجه - فهرست کردن معیارها - فهرست کردن گزینه‌ها - تصمیم‌گیری
- (۲) تعریف مسئله - تعیین معیارها - فهرست کردن گزینه‌ها - تصمیم‌گیری
- (۳) تعریف مسئله - فهرست کردن گزینه‌ها - تعیین معیارها - تصمیم‌گیری
- (۴) تعریف مسئله - فهرست کردن گزینه‌ها - تعیین معیارها - ارزیابی گزینه‌ها - تصمیم‌گیری

۱۵۶- کدام گزینه در رابطه با واقعیت نادرست است؟

- (۱) سالانه معادل یک‌سوم کل محصول غلات جهان، مواد غذایی برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می‌شود.
- (۲) با مشاهده رفتار مصرفی افراد جامعه و ملاحظه ویژگی، کیفیت و نوع کالاها، می‌توان گفت همه‌ساله بخشی از کالاهای تولیدشده بدون بهره‌برداری صحیح تلف می‌شوند.
- (۳) گزارش‌ها نشان می‌دهد اتلاف مواد غذایی در ایران بسیار فراتر از متوسط جهانی است.
- (۴) اگر مفهوم اسراف را به معنای دورریختن و هدردادن منابع در نظر بگیریم، اتلاف مفهومی عام‌تر از اسراف است.

۱۵۷- سارا تصمیم گرفته است سبک مصرف خود را اصلاح کند. او سه اقدام زیر را انجام می‌دهد:

- (الف) لباس قدیمی‌اش را که زیپ آن خراب شده، تعمیر می‌کند و دوباره مورد استفاده قرار می‌دهد.
 - (ب) قبل از خرید یک وسیله جدید آشپزخانه، بررسی می‌کند که آیا یک وسیله موجود در خانه می‌تواند همان کار را انجام دهد یا نه.
 - (ج) شیشه‌های مربا را پس از شست‌وشو برای نگهداری ادویه و دکمه‌های خیاطی استفاده می‌کند.
- با توجه به مفاهیم روش «ب»، کدام گزینه به ترتیب نوع اقدام‌های سارا را درست بیان می‌کند؟

- (۱) بازسازی - بازتفکر - باز مصرف
- (۲) باز مصرف - بازتفکر - بازیافت
- (۳) بازتفکر - بازسازی - باز مصرف
- (۴) بازسازی - بازتفکر - بازداشتن

۱۵۸- کدام گزینه مقایسه‌ی درستی میان ویژگی‌های سپرده‌های کوتاه‌مدت، بلندمدت و قرض‌الحسنه ارائه می‌کند؟

(۱) در سپرده کوتاه‌مدت امکان برداشت از حساب آزاد است، اما نرخ سود آن در طول دوره ثابت است؛ در حالی که در سپرده بلندمدت امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه‌گذاری وجود ندارد، ولی نرخ سود آن با تغییر سود عمومی بانک‌ها تغییر می‌کند.

(۲) سپرده بلندمدت نسبت به سپرده کوتاه‌مدت سود بیشتری ارائه می‌دهد و نرخ آن در طول دوره ثابت است؛ اما اگر پیش از سررسید برداشت شود، بخشی از سود از دست می‌رود. در سپرده قرض‌الحسنه نیز سود ثابت پرداخت می‌شود اما برداشت قبل از موعد، جریمه دارد.

(۳) در سپرده کوتاه‌مدت، سود متناسب با موجودی هر ماه پرداخت می‌شود و در صورت تغییر نرخ سود عمومی بانک‌ها، نرخ سود این سپرده نیز تغییر می‌کند در حالی که سپرده بلندمدت سود بیشتری دارد و اگر نرخ سود عمومی کاهش یابد، نرخ سود این سپرده تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.

(۴) در سپرده بلندمدت امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه‌گذاری وجود ندارد و نرخ سود آن ممکن است با تغییر نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یا کاهش یابد و در سپرده قرض‌الحسنه می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.

۱۵۹- شرکتی سهام خود را برای اولین بار با قیمت اسمی هر سهم ۵۰۰ تومان عرضه می‌کند. به دلیل افزایش مداوم سود

این شرکت در دو دوره متوالی شش‌ماهه، قیمت ثانویه هر سهم در تالار بورس چنین تغییر می‌کند:

• پایان شش‌ماهه اول: قیمت بازاری هر سهم به ۶۵۰ تومان می‌رسد.

• پایان شش‌ماهه دوم: قیمت بازاری هر سهم به ۸۰۰ تومان می‌رسد.

آقای رضایی در مرحله پذیره‌نویسی، ۳۰۰ سهم این شرکت را با قیمت اسمی خریداری می‌کند.

او در پایان شش‌ماهه اول، ۱۲۰ سهم خود را در قیمت ثانویه می‌فروشد و بقیه سهام را تا پایان شش‌ماهه دوم نگه می‌دارد و سپس تمام سهام باقی‌مانده را با قیمت ثانویه همان زمان می‌فروشد.

مجموع سود دریافتی آقای رضایی از کل این خرید و فروش‌ها چه قدر است؟

(۱) ۵۴۰۰۰ تومان

(۲) ۶۰۰۰۰ تومان

(۳) ۹۰۰۰۰ تومان

(۴) ۷۲۰۰۰ تومان

۱۶۰- کدام گزینه در بردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام عامل پایه و اساس نیاز به تهیه بیمه است؟

ب) کدام گزینه در خصوص تعریف بیمه صحیح است؟

۱) الف) خطرپذیری / ب) بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند.

۲) الف) آرامش خاطر / ب) بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گر به طرف دیگر که بیمه‌گذار است، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمه پرداخت‌شده، بیمه‌گذار باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گر را پرداخت کند.

۳) الف) خطرپذیری / ب) بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گر به طرف دیگر که بیمه‌گذار است، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمه پرداخت‌شده، بیمه‌گذار باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گر را پرداخت کند.

۴) الف) آرامش خاطر / ب) بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند.

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سوالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله چهاردهم

پایه دوازدهم

۲۲/اسفند/۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	فاطمه ایلخانی - علی شهبازی - علی قهرمانزاده - خسرو محمدزاده - فاروغ منوچهری - رؤف مهرخواه - محمد یگانه
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی - یعقوب کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی
روانشناسی	حدیثه توکلی - مهدی جاهدی - امیرحسین حبیبزاده - نگار کاتبی
زبان عربی	مجید بیگلری - کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - موسی کاظم غلامی
تاریخ	الهه ریاحی نسب - کیان کیانی دوست - حبیبه محبی
جغرافیا	علیرضا حسن طهرانی - الهه ریاحی نسب - بهروز یحیی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - محمد تقدی - مجید قدرتی پور
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبازی	علی شهبازی	علی شهبازی	میثم حصارکی	زهرا جالیانوسی منصوره زرکش اصفهانی ابوالفضل ناصری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	عماد فیض آبادی	احمدرضا بهرادجم امیرمحمد شیرزاد مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن الدینی	علی سلوکی پرنا سیاهزاده کوثر شاه حسینی
روانشناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	مهدی پارچه پاف دولتی	مهدی جاهدی سحر محمدزاده سالیانی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	سمیه جفتایی	پروانه حسینی فرد سمانه رحمانی محمد مهدی عسکری آبادی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	الهه ریاحی نسب وجیهه صادقی مالوآجردی بهروز یحیی
جغرافیا	سارا محمدی نام	سارا محمدی نام	علیرضا حسن طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی نثر وجیهه صادقی مالوآجردی بهروز یحیی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	محمد مهدی بادامه علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	علی محسنی	محمد رضا حیاتی کوثر رعدی سحر محمدزاده سالیانی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

ویژه کنکورهای ۱۴۰۵

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مینا کریمزاده - حبیبه محبی - مزده میرزایی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

الناز علی‌یاریزاده

سرپرست تولید

نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی
زهرا صفری - الهه صفری - فاطمه علی‌اکبری
محیا غنی‌فرد - زهرا فرهادی‌مهر - نادره نازآوری
ساعده نمازی

ویراستاران فنی

نذا فخاری
سارا گنجی آزادپور

رسام

صدف امام - مریم حسینزاده
سپیده سخانی - الهام سهرابی - طاهره صادق‌نژاد
مانده صبیری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند
مهدیه گل‌پور - دریا لطفی

صفحه‌آرایی

ریاضی و آمار

۱ مقدار تابع $f(x) = 4^x$ به ازای $x = -2$ کدام است؟

$$\frac{1}{2} (4)$$

$$\frac{1}{16} (3)$$

$$2 (2)$$

$$-16 (1)$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۳

درین Box

برای محاسبه a^{-n} کافی است اول a^n را حساب کنیم و بعد آن را معکوس کنیم. مثلاً برای محاسبه 3^{-2} . ابتدا 3^2 را حساب می‌کنیم که می‌شود ۹، بعد آن را معکوس می‌کنیم و می‌شود $\frac{1}{9}$.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ جای X قرار می‌دهیم -۲:

$$f(x) = 4^x \xrightarrow{x=-2} f(-2) = 4^{-2} \xrightarrow{\text{می‌شه معکوس } 4^2} \frac{1}{4^2} = \frac{1}{16}$$

(سوال ۱۶ قسمت ب) - امتحان نوایی شهریور ۱۴۰۴)

مقدار تابع $y = 4^x$ به ازای $x = -2$ کدام است؟

$$\frac{1}{16} (2)$$

$$-16 (1)$$

۲ حاصل عبارت $(\frac{3^{-\frac{1}{2}}}{3^{-\frac{1}{4}}})^{-4}$ کدام است؟

$$\frac{1}{\sqrt{3}} \quad (۴)$$

$$\sqrt{3} \quad (۳)$$

$$\frac{1}{3} \quad (۲)$$

$$3 \quad (۱)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۲

(۱) حاصل $(\frac{a}{b})^n$ یا $\frac{a^n}{b^n}$ برابر است.

(۲) عبارت $(a^n)^m$ یا $a^{(n \times m)}$ برابر است.

درین Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: توان -4 را در صورت و مخرج اثر می‌دهیم:

$$\left(\frac{3^{-\frac{1}{2}}}{3^{-\frac{1}{4}}}\right)^{-4} = \frac{(3^{-\frac{1}{2}})^{-4}}{(3^{-\frac{1}{4}})^{-4}}$$

$$\frac{(3^{-\frac{1}{2}})^{-4}}{(3^{-\frac{1}{4}})^{-4}} = \frac{3^{(-\frac{1}{2} \times (-4))}}{3^{(-\frac{1}{4} \times (-4))}} = \frac{3^2}{3^1} = 3^1 = 3$$

گام دوم: در صورت و مخرج، توان‌ها در هم ضرب می‌شوند:

حاصل عبارت مقابل را به ساده‌ترین صورت ممکن بنویسید.

$$\left(\frac{3^{-\frac{1}{2}}}{3^{-\frac{1}{4}}}\right)^{-4}$$

(سؤال ۱۵ قسمت ب) - امتحان نوبت شهریور ۱۴۰۴

امتحان
نهایی

۳

ریشه سوم عدد $0/125$ را در یکی از ریشه‌های چهارم عدد a ضرب می‌کنیم. اگر حاصل برابر با 1 باشد، مجموع ارقام

عدد a کدام است؟

۷ (۴)

۶ (۳)

۵ (۲)

۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۲

کارت Box

(۱) ریشه سوم عدد x برابر با $\sqrt[3]{x}$ است.

(۲) ریشه‌های چهارم عدد x برابر با $\pm\sqrt[4]{x}$ است. (به شرط $x \geq 0$)

گام اول: ریشه سوم عدد $0/125$ را حساب می‌کنیم.

$$\sqrt[3]{0/125} = \sqrt[3]{\frac{125}{1000}} = \frac{\sqrt[3]{125}}{\sqrt[3]{1000}} = \frac{\sqrt[3]{5^3}}{\sqrt[3]{10^3}} = \frac{5}{10} = \frac{1}{2}$$

گام دوم: حاصل ضرب $\frac{1}{2}$ در ریشه چهارم a برابر با 1 شده است:

$$a = \text{ریشه چهارم } a \Rightarrow a \times \frac{1}{2} = 1$$

$$a = 2^4 = 16$$

گام سوم: پس ریشه چهارم عدد a ، 2 است، در نتیجه a برابر است با:

$$1 + 6 = 7$$

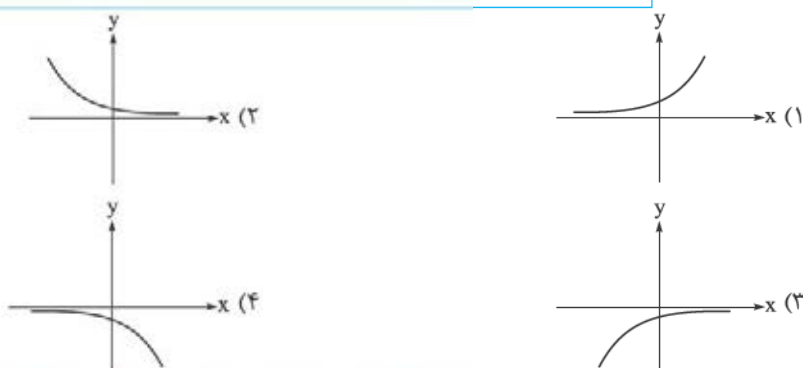
گام چهارم: مجموع ارقام 16 برابر است با:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$4a = a + 2$$

چهار برابر عدد a از خودش ۲ واحد بیشتر است. نمودار تابع $f(x) = a^x$ به کدام صورت است؟

۴

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۳

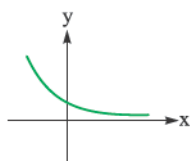
درس Box

نمودار تابع نمایی $y = a^x$ به یکی از دو شکل زیر است:

$0 < a < 1$	$a > 1$	نمودار
کاهشی	افزایشی	افزایشی یا کاهشی
\mathbb{R}		دامنه
\mathbb{R}^+ یا $y > 0$		برد

گام اول: برای جمله «چهار برابر عدد a از خودش ۲ واحد بیشتر است.» یک معادله می‌نویسیم:

$$4a = a + 2 \Rightarrow 3a = 2 \Rightarrow a = \frac{2}{3}$$

گام دوم: باید نمودار تابع نمایی $f(x) = \left(\frac{2}{3}\right)^x$ را رسم کنیم.

چون $\frac{2}{3}$ بین صفر و ۱ است، پس نمودارش به شکل مقابل است:

پاسخ خیلی تشریحی

۵ نمودار تابع با ضابطه $f(x) = a\left(\frac{1}{4}\right)^{1-x} + 24$ ، محور x ها را در نقطه‌ای به طول ۴ قطع می‌کند. حاصل $f(\sqrt{a^4})$ کدام است؟

- از نقطه $(4, 0)$ می‌گذرد
- (۱) ۴۶۶
(۲) -۵۵۰
(۳) ۶۸۸
(۴) -۷۴۴

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: نقطه‌ای به طول ۴، روی محور x ها یعنی نقطه $(4, 0)$.

گام دوم: نقطه $(4, 0)$ روی نمودار تابع $y = a\left(\frac{1}{4}\right)^{1-x} + 24$ قرار دارد. پس:

$$0 = a\left(\frac{1}{4}\right)^{1-4} + 24 \Rightarrow -24 = a\left(\frac{1}{4}\right)^{-3} \Rightarrow -24 = 8a \Rightarrow a = \frac{-24}{8} = -3$$

ضابطه f کامل شد: $f(x) = -3\left(\frac{1}{4}\right)^{1-x} + 24$

گام سوم: مقدار $\sqrt{a^4}$ برابر است با: $\sqrt{(-3)^4} = \sqrt{81} = 9$

گام چهارم: خواسته سؤال: $f(\sqrt{a^4}) = f(9) = -3\left(\frac{1}{4}\right)^{1-9} + 24 = -3\left(\frac{1}{4}\right)^{-8} + 24 = -3 \cdot 256 + 24 = -768 + 24 = -744$

نمودار تابع با ضابطه $f(x) = a\left(\frac{1}{4}\right)^x + b$ ، محور x ها را با طول -۱ و محور y ها را با عرض ۲ قطع می‌کند. مقدار تابع f در $x = 1$ کدام است؟

(سؤال ۱۰۸ کنکور انسانی ۱۴۰۰)

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۶ حاصل $\sqrt[3]{4} \times \sqrt{8} \times \sqrt[4]{4}$ را به شکل 2^a می‌نویسیم. جزء صحیح $3a$ کدام است؟

۸ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۲

کرتیس Box

(۱) اگر $a > 0$ و m و n اعداد طبیعی باشند (با شرط $a \geq 2$). آن وقت: $a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}$

(۲) اگر k عددی غیر صحیح باشد، جزء صحیح k برابر با بزرگ‌ترین عدد صحیح قبل از آن است.

گام اول: هر سه عبارت رادیکالی را به صورت عددی یا توان گویا می‌نویسیم:

$$\sqrt[3]{4} = \sqrt[3]{2^2} = 2^{\frac{2}{3}}$$

$$\sqrt{8} = \sqrt{2^3} = 2^{\frac{3}{2}}$$

$$\sqrt[4]{4} = \sqrt[4]{2^2} = 2^{\frac{2}{4}} = 2^{\frac{1}{2}}$$

$$2^{\frac{2}{3}} \times 2^{\frac{3}{2}} \times 2^{\frac{1}{2}} = 2^{\left(\frac{2}{3} + \frac{3}{2} + \frac{1}{2}\right)} = 2^{\left(1 + \frac{5}{3}\right)} = 2^{\frac{8}{3}}$$

گام دوم: سه عبارت بالا را در هم ضرب می‌کنیم:

$$[3a] = \left[3 \times \frac{8}{3}\right] = \left[\frac{15}{3}\right] = [5] = 5$$

گام سوم: خواسته سؤال:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

✓ اگر $4^x = 2\sqrt{2}$ باشد، آن گاه مقدار ریشه دوم عدد $12x + 7$ کدام می تواند باشد؟

۵ (۴)

۴ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۲

درین Box

$$a^x \times a^y = a^{x+y}$$

(۱) اگر دو عدد توان دار با پایه های یکسان در هم ضرب شوند، باید توان هایشان را جمع کنیم:

$$(a^x)^y = a^{(xy)}$$

(۲) اگر عددی توان دار به توان برسد، توان ها در هم ضرب می شوند:

(۳) ریشه های دوم عدد مثبت x ، برابر با \sqrt{x} و $-\sqrt{x}$ است.

$$4^x = 2\sqrt{2} \Rightarrow (2^2)^x = 2^1 \times 2^{\frac{1}{2}} \Rightarrow 2^{2x} = 2^{\frac{3}{2}}$$

توان ها ضرب می شن

توان ها جمع می شن

گام اول: جای $\sqrt{2}$ و ۴ به ترتیب $2^{\frac{1}{2}}$ و 2^2 می نویسیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام دوم: چون پایه ها برابرند، حذفشان می کنیم و توان ها را برابر قرار می دهیم:

$$2x = \frac{3}{2} \xrightarrow{\times \frac{1}{2}} x = \frac{3}{4}$$

$$12x^2 \left(\frac{3}{4}\right) + 7 = 9 + 7 = 16$$

گام سوم: عبارت $12x + 7$ برابر است با:

گام چهارم: ریشه های دوم ۱۶ برابر با $\pm\sqrt{16}$ یعنی ± 4 هستند که $+4$ در گزینه (۳) آمده است.

جواب معادله $\frac{25^{x+1}}{125} = \frac{1}{5 \times 625^{-1}}$ کدام است؟

-۲ (۴)

-۱ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: جای ۲۵، ۱۲۵ و ۶۲۵ به ترتیب 5^2 ، 5^3 و 5^4 می‌نویسیم:

$$\frac{25^{x+1}}{125} = \frac{1}{5 \times 625^{-1}} \Rightarrow \frac{(5^2)^{x+1}}{5^3} = \frac{1}{5 \times (5^4)^{-1}} \Rightarrow \frac{5^{2x+2}}{5^3} = \frac{1}{5 \times 5^{-4}} \Rightarrow \frac{5^{2x+2}}{5^3} = \frac{1}{5^{-3}}$$

گام دوم: طرفین وسطین می‌کنیم:

$$5^{2x+2} \times 5^{-3} = 5^3 \Rightarrow 5^{2x+2-3} = 5^3 \Rightarrow 5^{2x-1} = 5^3 \xrightarrow{\text{حذف پایه‌ها}} 2x-1=3 \Rightarrow 2x=4 \Rightarrow x=2$$

۹

یک تاجر مبلغ ۴۰۰ هزار دلار را در یک شرکت با نرخ سود سالانه ۲۰ درصد سرمایه‌گذاری کرده است. اگر بعد از گذشت ۶ ماه پول خود را برداشت کند، چه قدر سود به سرمایه او تعلق می‌گیرد؟ ($\sqrt{1/2} = 1/0.95$)

۳۸۰۰۰ (۱) ۴۸۰۰ (۲) ۳۸۰۰۰ (۳) ۴۸۰۰۰ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۳

درتس Box

رشد و زوال نمایی:

اگر مقدار اولیه C ، نرخ رشد (برحسب درصد) r و تعداد دوره‌های زمانی t باشد، مقدار جدید بعد از t دوره زمانی برابر است با: $f(t) = c(1+r)^t$ مقدار جدید	رشد نمایی
اگر مقدار اولیه C ، نرخ زوال (برحسب درصد) r و تعداد دوره‌های زمانی t باشد، مقدار جدید بعد از t دوره زمانی برابر است با: $f(t) = c(1-r)^t$ مقدار جدید	زوال نمایی

تذکر: دقت کنید اگر r برابر با ۲۰ درصد باشد، باید عدد $\frac{20}{100}$ یا $0/2$ را در فرمول، جای r قرار دهیم.

گام اول: اطلاعات سؤال را می‌نویسیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\begin{cases} r = \frac{20}{100} = 0/2 \\ t = \frac{6 \text{ ماه}}{12 \text{ ماه}} = \frac{1}{2} \\ c = 400000 \end{cases}$$

گام دوم: از فرمول رشد نمایی استفاده می‌کنیم:

$$f(t) = c(1+r)^t \Rightarrow f\left(\frac{1}{2}\right) = 400000(1+0/2)^{\frac{1}{2}} = 400000 \times \sqrt{1/2} = 400000 \times \sqrt{1/2}$$

سؤال داده

$$400000 \times 1/0.95 = 428000$$

$$428000 - 400000 = 28000$$

گام سوم: سود این سرمایه‌گذاری برابر است با:

۱۰ اگر نقطه $(a, 24)$ روی نمودار تابع $f(x) = 9^{\frac{x}{2}} - (\sqrt{3})^{\frac{x}{2}}$ باشد، مقدار a کدام می‌تواند باشد؟

۶ (۴)

۴ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس‌های ۲ و ۳

$$f(x) = 9^{\frac{x}{2}} - (\sqrt{3})^{\frac{x}{2}} = (3^2)^{\frac{x}{2}} - (3^{\frac{1}{2}})^{\frac{x}{2}} = 3^x - 3^{\frac{x}{2}}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ضابطه f را ساده می‌کنیم:

$$24 = 3^a - 3^{\frac{a}{2}}$$

گام دوم: نقطه $(a, 24)$ روی نمودار تابع $y = 3^x - 3^{\frac{x}{2}}$ قرار دارد، پس:

گام سوم: تک‌تک گزینه‌ها را جای a در عبارت $3^a - 3^{\frac{a}{2}}$ قرار می‌دهیم. هر کدام که حاصلش ۲۴ باشد، جواب است. از آن جایی

که حاصل باید عددی صحیح شود، پس a باید مضرب ۲ باشد، از گزینه (۲) یعنی $a = 3$ شروع می‌کنیم:

$$3^3 - 3^{\frac{3}{2}} = 3^3 - 3^1 = 27 - 3 = 24 \checkmark$$

پس جواب $a = 3$ است.

۱۱ تابع $f(x) = |3x + 9|$ را به صورت $\begin{cases} ax + b & x \geq -3 \\ cx + d & x < -3 \end{cases}$ می‌نویسیم. حاصل $\frac{ab}{cd}$ کدام است؟

-۳ (۴)

۳ (۳)

-۱ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

دریس Box

$$\begin{cases} ax + b & x \geq -\frac{b}{a} \\ -(ax + b) & x < -\frac{b}{a} \end{cases}$$

تابع $f(x) = |ax + b|$ (با شرط $a > 0$) را می‌توانیم به صورت دوضابطه‌ای بنویسیم:دقت کنید $-\frac{b}{a}$ همان ریشه عبارت داخل قدرمطلق است.

$$3x + 9 = 0 \Rightarrow 3x = -9 \Rightarrow x = \frac{-9}{3} = -3$$

گام اول: ریشه عبارت داخل قدرمطلق را حساب می‌کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$f(x) = |3x + 9| = \begin{cases} 3x + 9 & x \geq -3 \\ -(3x + 9) & x < -3 \end{cases} = \begin{cases} \frac{a}{c}x + \frac{b}{d} & x \geq -3 \\ -\frac{a}{c}x - \frac{b}{d} & x < -3 \end{cases}$$

گام دوم: تابع را دوضابطه‌ای می‌نویسیم:

$$\frac{ab}{cd} = \frac{3 \times 9}{-3 \times (-9)} = \frac{27}{27} = 1$$

گام سوم: پس:

۱۲ اگر $f = \{(1, 2), (0, 3), (4, 0)\}$ و $g = \{(1, 0), (2, 4), (4, 2)\}$ باشد، دامنه تابع $\frac{fg}{f}$ کدام است؟

{4} (۴)

{1} (۳)

{1, 4} (۲)

{1, 2} (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۳

درس Box

دامنه تابع $\frac{f}{g}$ از اشتراک دامنه توابع f و g به دست می‌آید؛ البته باید آنهایی که به ازای آن‌ها مخرج صفر می‌شود را هم حذف کنیم:

$$D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g - \{x \mid g(x) = 0\}$$

$$D_f = \{1, 0, 4\} \quad , \quad D_g = \{1, 2, 4\}$$

گام اول: دامنه توابع f و g را می‌نویسیم:

گام دوم: جایی که مخرج (یعنی g) صفر می‌شود را هم می‌نویسیم. با توجه به زوج مرتب $(4, 0)$ این اتفاق به ازای $x = 4$ می‌افتد.

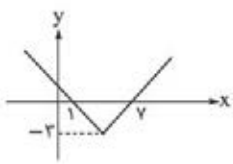
$$D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g - \{x \mid f(x) = 0\} = \{1, 4\} - \{4\} = \{1\}$$

گام سوم: پس:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نمودار تابع $f(x) = |x - a| - b$ به صورت زیر است. اگر $g(x) = \sqrt{f(x) + b}$ باشد، حاصل $(f + g)(a)$ کدام است؟

۱۳

۱ (۱)

۲ (۲)

-۱ (۳)

-۳ (۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس‌های ۲ و ۳

اگر نمودار تابع $y = |ax + b| + c$ ، محور x ها را در دو نقطه قطع کند، میانگین طول آن دو نقطه، با طول نقطه شکستگی برابر است:

گام اول: با توجه به تقارن نمودار تابع f ، میانگین طول نقاط برخورد f با محور x ها، طول نقطه شکستگی را می‌دهد:

$$\text{طول نقطه شکستگی} = \frac{1+7}{2} = 4$$

گام دوم: نمودار f همان نمودار $y = |x|$ است که ۴ واحد به راست و ۳ واحد به پایین رفته، پس ضابطه‌اش به صورت

$$f(x) = |x - \underset{a}{4}| - \underset{b}{3}.$$

گام سوم: مقدار تابع f در $x = a$ برابر است با:

$$f(x) = |x - 4| - 3 \xrightarrow{x=a=4} f(4) = |\underset{4}{4} - 4| - 3 = -3$$

مقدار تابع g در $x = a$ برابر است با:

$$g(x) = \sqrt{f(x) + b} \xrightarrow{x=4} g(x) = \sqrt{\underset{-3}{f(4)} + 3} = \sqrt{0} = 0$$

گام چهارم: پس:

$$(f + g)(a) = (f + g)(4) = f(4) + g(4) = -3 + 0 = -3$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۴ اگر $f = \{(1, 5), (2, 4), (3, 8), (4, 6)\}$ و $f + g = \{(1, 3), (3, 5)\}$ باشد، برد تابع $2f + g$ کدام است؟

- (۱) $\{7, 11\}$
 (۲) $\{7, 13\}$
 (۳) $\{8, 11\}$
 (۴) $\{8, 13\}$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۳

$$f + (f + g) = 2f + g$$

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اگر f و $f + g$ را جمع کنیم به $2f + g$ که خواسته سؤال است، می‌رسیم.

پس دامنه $2f + g$ از اشتراک دامنه f و $f + g$ به دست می‌آید:

$$D_{2f+g} = D_f \cap D_{f+g} = \{1, 2, 3, 4\} \cap \{1, 3\} = \{1, 3\}$$

گام دوم: مقدار تابع $2f + g$ را در $x = 1$ و $x = 3$ حساب می‌کنیم:

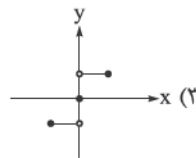
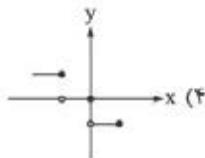
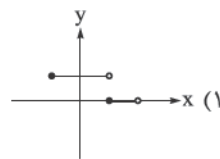
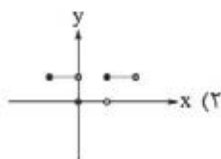
$$x = 1: (2f + g)(1) = f(1) + (f + g)(1) = 5 + 3 = 8$$

$$x = 3: (2f + g)(3) = f(3) + (f + g)(3) = 8 + 5 = 13$$

$$R_{2f+g} = \{8, 13\}$$

در نتیجه:

۱۵ اگر $f(x) = \text{sign}(x)$ و $g(x) = [x]$ باشد، نمودار تابع $h(x) = (f \times g)(x)$ در فاصله $-1 \leq x < 2$ کدام است؟

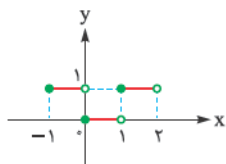
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

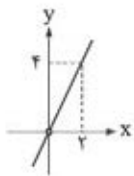
گام اول: با توجه به ضابطه توابع $f(x) = \text{sign}(x)$ و $g(x) = [x]$ ، فاصله $-1 \leq x < 2$ را به چهار قسمت تفکیک می‌کنیم و ضابطه $f \times g$ را در هر کدام به ساده‌ترین شکل می‌نویسیم:

- $-1 \leq x < 0$: $f(x) \times g(x) = \underbrace{\text{sign}(x)}_{-1} \times \underbrace{[x]}_{-1} = 1$
- $x = 0$: $f(x) \times g(x) = \underbrace{\text{sign}(x)}_0 \times \underbrace{[x]}_0 = 0$
- $0 < x < 1$: $f(x) \times g(x) = \underbrace{\text{sign}(x)}_1 \times \underbrace{[x]}_0 = 0$
- $1 \leq x < 2$: $f(x) \times g(x) = \underbrace{\text{sign}(x)}_1 \times \underbrace{[x]}_1 = 1$

گام دوم: پس باید نمودار تابع $(f \times g)(x) = \begin{cases} 1 & -1 \leq x < 0 \\ 0 & 0 \leq x < 1 \\ 1 & 1 \leq x < 2 \end{cases}$ را بکشیم:

۱۶ اگر $f(x) = 6x^2$ و نمودار تابع $(\frac{f}{g})(x)$ به صورت زیر باشد، $g(-\frac{2}{3})$ کدام است؟

-۱ (۱)

۱ (۲)

-۲ (۳)

۲ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۳

گام اول: خط رسم شده از دو نقطه $A(0,0)$ و $B(2,4)$ می گذرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$m = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{4 - 0}{2 - 0} = \frac{4}{2} = 2$$

شیب را حساب می کنیم:

$$y = mx + h \xrightarrow{h=0} y = 2x, x \neq 0$$

چون عرض از مبدأ صفر است، پس معادله اش به صورت مقابل است:

تذکر: $x \neq 0$ است چون نمودار در نقطه صفر توخالی است، یعنی نقطه صفر جزء دامنه نیست.گام دوم: پس ضابطه $\frac{f}{g}$ به صورت $(\frac{f}{g})(x) = 2x$ شد که با جای گذاری $f(x) = 6x^2$ در آن، داریم:

$$\left(\frac{f}{g}\right)(x) = \frac{f(x)}{g(x)} \Rightarrow \cancel{x}^2 \cancel{x}^1 = \frac{\cancel{x}^2 \cancel{x}^1 x}{g(x)} \Rightarrow 1 = \frac{2x}{g(x)} \Rightarrow g(x) = 2x$$

$$g\left(-\frac{2}{3}\right) = \cancel{x} \times \frac{-2}{\cancel{x}} = -2$$

گام سوم: بنابراین:

برای رسم نمودار تابع $f(x)$ ، ابتدا نمودار $y = |x|$ را نسبت به محور x ها قرینه کرده، سپس دو واحد به سمت چپ و یک واحد به سمت بالا انتقال می‌دهیم. اگر $g = \{(\frac{1}{4}, -2), (-1, 2), (-\frac{3}{4}, 5)\}$ باشد، مجموع اعضای برد تابع $\frac{g+1}{1-2f}$ کدام است؟

$$-\frac{3}{4} (4)$$

$$-\frac{2}{3} (3)$$

$$-\frac{5}{12} (2)$$

$$\frac{11}{4} (1)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس‌های ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: طبق گفته سؤال روی نمودار تابع $y = |x|$ تا ۳ تبدیل باید انجام دهیم.

$$y = |x| \xrightarrow{\text{قرینه نسبت به محور } x} y = -|x| \xrightarrow{\text{۲ واحد به چپ}} y = -|x+2| \xrightarrow{\text{۱ واحد به بالا}} y = -|x+2|+1$$

گام دوم: با داشتن توابع $f(x) = -|x+2|+1$ و $g = \{(\frac{1}{4}, -2), (-1, 2), (-\frac{3}{4}, 5)\}$ مقدار تابع $\frac{g+1}{1-2f}$ را در x های مشترک دامنه دو تابع یعنی $x = \frac{1}{4}$ ، $x = -1$ و $x = -\frac{3}{4}$ حساب می‌کنیم:

از روی زوج مرتب $(\frac{1}{4}, -2)$

$$\bullet \frac{g(\frac{1}{4})+1}{1-2f(\frac{1}{4})} = \frac{-2+1}{1-2(-|\frac{1}{4}|+1)} = \frac{-1}{1-2(-\frac{3}{4})} = \frac{-1}{1+3} = -\frac{1}{4}$$

از روی زوج مرتب $(-1, 2)$

$$\bullet \frac{g(-1)+1}{1-2f(-1)} = \frac{2+1}{1-2(-1+1)} = 3$$

از روی زوج مرتب $(-\frac{3}{4}, 5)$

$$\bullet \frac{g(-\frac{3}{4})+1}{1-2f(-\frac{3}{4})} = \frac{5+1}{1-2(-|\frac{1}{4}|+1)} = \frac{6}{\underbrace{1-2(-\frac{1}{4})}_{\frac{1}{2}}} \rightarrow \text{چون مخرج صفر شد، پس تعریف نمی‌شود.}$$

$$\{-\frac{1}{4}, 3\}$$

گام سوم: پس برد شامل دو عدد است:

$$-\frac{1}{4} + 3 = \frac{11}{4}$$

مجموعشان برابر است با:

نمودار تابع $f(x) = |x - a|$ از نقطه $(4, f(4))$ عبور می‌کند. حاصل $f(4)$ کدام است؟ **۱۸**

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

صفر (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

$$f(x_0) = y_0$$

گام اول: اگر نقطه (x_0, y_0) روی تابع f باشد، آن‌گاه:

$$f(4) = f(2)$$

نقطه $(4, f(4))$ روی تابع f قرار دارد. پس:

گام دوم: نمودار تابع $f(x) = |x - a|$ به شکل مقابل است:

یعنی نسبت به خط $x = a$ تقارن دارد.

$$a = \frac{2+4}{2} = 3$$

از آنجایی که $f(2) = f(4)$ است، پس a وسط ۲ و ۴ است:

$$f(x) = |x - 3|$$

گام سوم: ضابطه $f(x) = |x - a|$ کامل شد:

$$f(4) = |4 - 3| = |1| = 1$$

خواسته سؤال:

اگر $f(x) = 2x - 3$ با دامنه $4 < x \leq 5$ و $g(x) = x + 1$ با دامنه $3 \leq x \leq 7$ باشد، برد تابع $(g - f)(x)$ کدام است؟

$$-2 < y \leq 5 \quad (2)$$

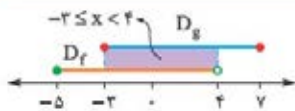
$$-2 \leq y < 5 \quad (1)$$

$$0 < y \leq 7 \quad (4)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۳

گام اول: اشتراک دامنه f و g را حساب می‌کنیم:

گام دوم: ضابطه تابع $g - f$ را می‌سازیم:

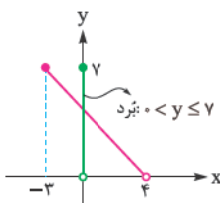
$$(g - f)(x) = g(x) - f(x) = (x + 1) - (2x - 3) = x + 1 - 2x + 3 = -x + 4$$

گام سوم: برای به دست آوردن برد تابع خطی بدست آمده، کافی است نمودارش را در دامنه $3 \leq x < 4$ به کمک نقطه‌یابی

رسم کنیم:

x	-3	4
$y = -x + 4$	7	0
نقطه	$(-3, 7)$ توپر	$(4, 0)$ توخالی

رسم می‌کنیم \rightarrow

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۰ مساحت بخشی از سطح زیر نمودار تابع $y = 2 - |x + \frac{1}{2}|$ که بالای محور xها قرار دارد، کدام است؟

- ۴ (۱) ۵ (۲) ۶ (۳) ۴/۵ (۴)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

کرتبی Box

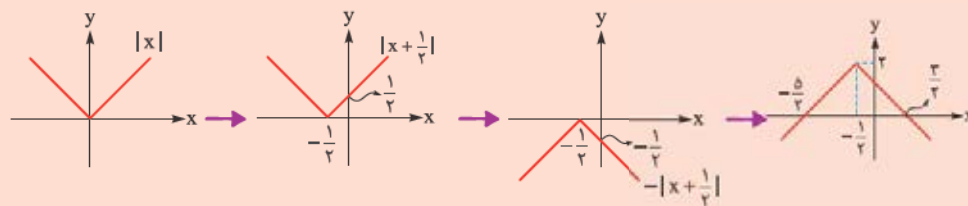
(۱) انتقال‌ها روی نمودار $y = |x|$ (با فرض $a, b > 0$):

$y = - x $	$y = x - b$	$y = x + b$	$y = x - a $	$y = x + a $
قرینه نسبت به محور xها	b واحد به پایین	b واحد به بالا	a واحد به راست	a واحد به چپ

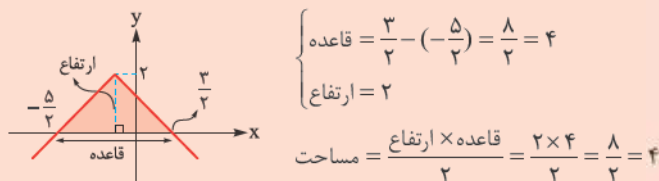
$y = \pm x \pm a \pm b$
 سوم اول دوم

(۲) ترتیب مراحل در رسم تابع $y = \pm |x \pm a| \pm b$:

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: نمودار تابع $y = -|x + \frac{1}{2}| + 2$ را مرحله به مرحله رسم می‌کنیم:

گام دوم: مساحت مثلث ایجادشده را حساب می‌کنیم:

مساحت بخشی از سطح زیر نمودار تابع $y = 2 - |3x + 1|$ که بالای محور xها قرار دارد، کدام است؟

(سؤال ۷ کنکور انسانی ۱۴۰۳ (فارج از کشور))

- ۲ (۴) ۱ (۳) ۴/۳ (۲) ۸/۳ (۱)

۲۱ از نظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) سبک هندی از اوایل قرن یازدهم تا اواسط قرن دوازدهم هجری به مدت ۱۵۰ سال در تاریخ ادبیات فارسی رواج داشت.
- ۲) در دوره هندی، شعر از حوزه تصرف بازاریان و پیشه‌وران خارج شد و نزد شاعران باسواد و آگاه به فنون ادب رونق گرفت.
- ۳) در نثر ساده دوره هندی، لغات و ترکیبات عربی، اشاره به آیات و احادیث و در آمیختگی شعر و نثر یافت می‌شود.
- ۴) در دوره صفویه تواریخ عمومی در کنار نهادهای سیاسی و فرهنگی در جهت نهادینه کردن فرهنگ تشیع گام برداشتند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۰

گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) کاملاً درست هستند و مطابق متن کتاب درسی هستند.
اصلاح گزینه (۲) به شرح زیر است:

در دوره هندی، شعر از حوزه تصرف شاعران باسواد و آگاه به فنون ادب خارج شد و نزد بازاریان و پیشه‌وران رونق گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام ویژگی زبانی درباره شعر سبک هندی نادرست است؟

- ۱) زبان شعر سبک هندی، زبان جدید فارسی است و از مختصات زبان قدیم مخصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست.
- ۲) نابودی کتابخانه‌ها و از بین رفتن آثار کهن موجب شد که فضلا دیگر با کتب قدیم و در نتیجه با زبان قدیم مأنوس نباشند.
- ۳) در این دوره کاربرد لغات عربی بیشتر شد و حملات تیموریان و ازبکان، سبب رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی گردید.
- ۴) بی‌توجهی به زبان، بی‌دقتی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌ها و ورود واژه‌های عامیانه در شعر این دوره کاملاً مشهود است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۰

درس‌Box

ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی:

- راه یافتن زبان کوچه و بازار به شعر و دمیده شدن روح تازه در زبان شعر؛ دلیل آن رو آوردن طبقات مختلف مردم که آموخته‌های ادبی نداشتند به ادبیات بود.
 - گسترش دایره واژگان شعر و حذف لغات ادبی قدیم؛ زبان شعر سبک هندی، زبان فارسی جدید است و از مختصات زبان قدیم و مخصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست.
 - ورود لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در حوزه شعر و ادب؛
 - کاهش کاربرد لغات عربی؛ به علت از بین رفتن سلطه حکومت بغداد بر ایران و رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی؛ به علت حملات تیموریان و ازبکان و سلطه حکومت صفوی که در دربار به زبان ترکی سخن می‌گفتند.
 - واقع‌گرا بودن زبان این دوره؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.
- بی‌توجهی به زبان، بی‌دقتی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌ها و ورود واژه‌های عامیانه در شعر این دوره کاملاً مشهود است.
- در این دوره با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد بر ایران، کاربرد لغات عربی کم شد و از طرفی حملات تیموریان و ازبکان، سبب رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی گردید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی، کدام ابیات مربوط به این سبک هستند؟

الف) دل هر که صید کردی نکشد سراز کمندت	نه دگر امید دارد که رها شود ز بندت
ب) بس که تن صاف‌تر از آب زلال است تو را	می‌توان دید که در دل چه خیال است تو را
ج) معو بودم هر چه دیدم دوش دانستم تویی	گر همه مزگان گشود آغوش دانستم تویی
د) دلی که عاشق و صابر بود، مگر سنگ است	ز عشق تا به صبوری هزار فرسنگ است
- (۱) الف - ب
(۲) ج - د
(۳) الف - د
(۴) ب - ج

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی،

- کم‌توجهی شاعران به آرایه‌های ادبی، بیان و بدیع و استفاده کم از آن‌ها جز به صورت طبیعی و تصادفی؛ در شعر شاعران شاخص، تشبیه بسیار رواج دارد. تلمیح‌های رایج و نه نادر و غریب نیز در مضمون‌سازی نقش فعالی دارد. حسن تعلیل، حس‌آمیزی، تمثیل و اسلوب معادله از دیگر آرایه‌های پرکاربرد سبک هندی هستند.
- مسلط‌بودن قالب غزل؛ که گاهی به چهل بیت هم می‌رسد و تکرار قافیه در آن امری طبیعی است.
- دلیل این ویژگی آن است که: شاعر سبک هندی تک‌بیت‌گو است؛ یعنی قالب حقیقی شعر، مفردات است و این ابیات مستقل را به وسیله رشته قافیه و ردیف به هم گره می‌زند. از این رو کم و زیاد کردن ابیات غزل، آسیبی به شعر نمی‌زند.
- رواج استفاده از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ؛ مثل: خواهیم شدن، می‌شود پیدا، می‌برد مرا، دیگر است و ... در بیت‌های «ب» و «ج» از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ «است تو را» و «دانستم تویی» استفاده شده است. در بیت‌های «الف» و «د» هیچ‌کدام از ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی به چشم نمی‌خورد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام ابیات با توجه به ویژگی‌های «ادبی» در یک سبک قرار می‌گیرند؟ (سؤال ۲۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) چون صبر نیست کز تو نظر برتوان گرفت	یک‌باره برمگیر ز بیچارگان نظر
ب) حرف آن حسن به سامان از من معنون می‌رس	شوکت بزم سلیمان از من معنون می‌رس
ج) ساقیا تا کی ز دوران شرح بدحالی کنیم	شیشه‌ای پر کن که یک ساعت دلی خالی کنیم
د) ز آه سرد پروا نیست عشاق بلاکش را	کند بر دود صبر آن کس که می‌افزود آتش را
ه) جست‌وجو از بهر روزی باعث شرمندگی است	زین خجالت آسیا انگشت دارد در دهن
- (۱) «الف» - «ج» - «د»
(۲) «ب» - «د» - «ه»
(۳) «الف» - «د» - «ه»
(۴) «ب» - «ج» - «ه»

نوع نثر کتاب‌های «احسن التواریخ - محبوب القلوب - بدایع الوقایع - عالم آرای عباسی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) ساده - مصنوع - بینابین - مصنوع
- (۲) بینابین - مصنوع - ساده - ساده
- (۳) ساده - بینابین - ساده - مصنوع
- (۴) بینابین - ساده - بینابین - ساده

مشاوره آثار و اشخاص مربوط به سبک هندی، غالباً دشوار و ناآشنا هستند؛ برای این‌که آن‌ها را با هم اشتباه نگیرید، فهرستی از آثار و اشخاص و ویژگی‌هایشان تهیه کنید و به طور مستمر مرور کنید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۰

درین Box

(۱) نثر ساده: منظور از آن نثر مُرسل مانند تاریخ بلعمی نیست؛ بلکه در آن لغات و ترکیبات عربی، اشاره به آیات و احادیث و درآمیختگی شعر و نثر یافت می‌شود. معروف‌ترین آثار نثر ساده در خارج و داخل ایران عبارت‌اند از: خارج از ایران: کتب داراشکوه در هند / شرفنامه بدلیسی در عثمانی / بدایع الوقایع واصفی در ماوراءالنهر
آثار داخل ایران: در عرفان: رشحات عین‌الحیات از علی بن حسین واعظ کاشفی
در تاریخ: تذکره شاه‌طهماسب از شاه‌طهماسب صفوی / عالم آرای عباسی از اسکندربیک ترکمان
در زندگی‌نامه: مجالس المؤمنین از قاضی نورالله شوشتری
در فقه: جامع عباسی از شیخ بهایی

انواع نثر

(۲) نثر مصنوع: نثر مصنوع این دوره، زیبایی و شیرینی و حلاوت و فخامت نثر فنی قرن‌های ششم و هفتم را ندارد و هر چه هست، تکلف و بی‌ذوقی و غلط‌پردازی است.

سبک
هندی

در دوره صفویه از نثر مصنوع در فرمان‌ها و منشآت و دیباچه کتاب‌ها استفاده می‌شد.

دیباچه این آثار به نثر مصنوع است: شرفنامه بدلیسی و عیار دانش.

این آثار تماماً به نثر مصنوع است: عباس‌نامه وحید قزوینی / محبوب القلوب میرزا برخوردار فراهی

(۳) نثر بینابین: نثری است نه چندان ساده است و نه چندان دشوار؛ قصد نویسنده در اصل ساده‌نویسی بوده است؛ هرچند امروزه چندان روان و آسان به نظر نمی‌رسد.

نمونه‌های معروف نثر بینابین: کتاب حبیب‌السیر از خواندمیر / احسن التواریخ از حسن بیگ روملو

نوع نثر کتاب‌های ذکرشده در صورت سؤال به شکل زیر است:

پاسخ خیلی تشریحی

احسن التواریخ: بینابین - محبوب القلوب: مصنوع - بدایع الوقایع: ساده - عالم آرای عباسی: ساده

در کدام گزینه ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی به درستی آمده است؟

- (۱) درآمیختگی نظم و نثر - مطابقت صفت و موصوف به تقلید از عربی
- (۲) کوتاهی جملات - آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان
- (۳) فراوانی لغات عربی - کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
- (۴) کاربرد وجه وصفی - جمع‌بستن با «ات» منحصرأ برای کلمات عربی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، یازدهم - درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی:

- (۱) درآمیختگی نظم و نثر
- (۲) کاربرد وجه وصفی
- (۳) جمع‌بستن با «ات» در کلمات عربی (محاربات)، فارسی (گیلانات) و ترکی و مغولی (بیلاقات)
- (۴) مطابقت صفت با موصوف به تقلید از زبان عربی
- (۵) آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان یا به سبب قرینه‌پردازی و موازنه
- (۶) آوردن جملات طولانی
- (۷) کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
- (۸) فراوانی لغات ترکی و مغولی

همان‌گونه که در بخش درس باکس دیدید؛ تنها در گزینه (۱) هر دو ویژگی زبانی نثر سبک هندی به درستی ذکر شده‌اند.

اصلاح سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): آوردن جملات طولانی - آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان

گزینه (۳): فراوانی لغات ترکی و مغولی - کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد

گزینه (۴): کاربرد وجه وصفی - جمع‌بستن با «ات» که علاوه بر کلمات عربی (محاربات)، در واژه‌های فارسی (گیلانات) و ترکی و مغولی (بیلاقات) نیز به چشم می‌خورد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات، کاملاً درست است؟

- (۱) باستان‌گرایی و علاقه به استفاده از واژگان کهن در زبان شعر انقلاب اسلامی کاملاً محسوس است.
- (۲) در سال‌های نخستین پس از انقلاب، بهره‌گیری شعر از تمثیل و نمادگرایی افزایش چشمگیری داشته است.
- (۳) تفکر انسان‌گرایانه (اومانیزم) در آثار پس از انقلاب اسلامی، همانند آثار دوره پیش دیده می‌شود.
- (۴) اگرچه معنی‌گزینی از ویژگی‌های شعر معاصر است، اما ابهام در شعر معاصر چندان پسندیده نیست.

مشاوره توی تست‌هایی که قید «کاملأ» در صورت سؤال اومده، باید تمام اجزای هر جمله رو در نظر داشته باشین؛ چون ممکنه نادرستی یه گزینه، فقط به خاطر یه قید یا فعلی که مثبت یا منفی شده، باشه. (مثل گزینه (۴) که فعل «نیست» به جای «است» اومده و باعث نادرستی اون شده.)

پاسخ: گزینه (۱)

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

باستان‌گرایی و علاقه به استفاده از واژگان کهن از ویژگی‌های زبانی شعر دوره انقلاب اسلامی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در سال‌های نخستین پس از انقلاب، شعر از تمثیل و نمادگرایی کم‌تر بهره برده است.

گزینه (۳): تفکر انسان‌گرایانه (اومانیزم) که در آثار پیش از انقلاب دیده می‌شود، در آثار پس از انقلاب اسلامی، کم‌تر مورد توجه قرار گرفت.

گزینه (۴): ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گزینی از ویژگی‌های شعر این دوره است.

همه موارد، بیانگر ویژگی‌های «سطح ادبی» شعر معاصر است، به جز

(سؤال ۱۳۳ کنکور انسانی ۱۴۰۰)

- (۱) انتخاب وزن، متناسب با لحن طبیعی گفتار و زبان شعر است
- (۲) صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند
- (۳) سادگی و روانی زبان شعر و جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر کاملاً چشمگیر است
- (۴) ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گزینی از ویژگی‌های شعر این دوره است

۲۷

کدام مورد در ارتباط با نثر دوره انقلاب، ایراد دارد؟

- (۱) در این دوره، زبان داستان‌ها به‌ویژه در دوره جنگ عامیانه است.
- (۲) به تدریج پس از جنگ گرایش به سبک‌های جدید نویسندگی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود.
- (۳) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از انقلاب، ابتدا اجتماعی و در مرحله بعد سیاسی است.
- (۴) از پایان دهه پنجاه تا پایان دهه شصت گرایش به داستان‌های بلند بیشتر از داستان کوتاه است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۰

اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از انقلاب، ابتدا سیاسی و در مرحله بعد اجتماعی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

در چنین تست‌هایی بهتر است اول بروید سراغ گزینه‌هایی که از درستی آن‌ها اطمینان دارید. آن‌ها را به ترتیب رد گزینه کنید تا در نهایت به پاسخ برسید یا حداقل با رد یک یا دو گزینه به پاسخ نزدیک‌تر شوید.

همه گزینه‌ها از ویژگی‌های نثر دوره معاصر است؛ به جز

- (۱) اساطیر یونانی، رومی، هندی و عبری رد پای آشکاری در داستان‌نویسی معاصر دارند
- (۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است
- (۳) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد نثر داستانی این دوره شده‌اند
- (۴) واژه‌های مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت و مبارزه وارد زبان داستان این دوره شد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۰

درس Box

<p>(۱) راهبایی شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی در نثر</p> <p>(۲) کاهش واژه‌های عربی</p> <p>(۳) ورود بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در نثر داستانی</p> <p>(۴) تأثیر گرفتن شدید نثر داستانی از گفتار و محاوره اقشار اجتماعی ایران</p> <p>(۵) حذف بسیاری از افعال و به هم ریختن ساختار نحوی جمله‌ها</p> <p>(۶) کوتاهی جمله‌ها و فعل‌ها در کلام</p>	سطح زبانی
<p>(۱) در این دوره گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند.</p> <p>(۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها، عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.</p> <p>(۳) قالب‌ها و ساختار داستانی متنوع و گوناگون است.</p> <p>(۴) سفرنامه، خاطره، داستان کوتاه و بلند، نثر تحقیقی و دانشگاهی، رمان، نمایش‌نامه و ... مورد توجه قرار گرفته است.</p> <p>(۵) تنوع زیاد سبک در داستان‌نویسی؛ برای نمونه براساس نام نویسنده: سبک جمال‌زاده، سبک آل احمد، سبک هدایت و سبک دولت‌آبادی.</p>	سبک‌شناسی نثر دوره معاصر
<p>(۱) تنوع مضمون در نثر داستانی؛ مانند داستان‌های اقلیمی، شهری، کودکانه، زنانه و ...</p> <p>(۲) نگاشتن رمان‌های تاریخی، سیاسی، علمی، فلسفی و ...</p> <p>(۳) مشاهده رد پای آشکار اساطیر یونانی، رومی، هندی و عبری در داستان‌نویسی معاصر</p> <p>(۴) حضور آشکار و مؤثر مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا؛ مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی</p>	سطح فکری

ویژگی «ورود واژه‌های مربوط به فرهنگ و مبارزه و ایثار و شهادت به زبان داستان» از ویژگی‌های زبانی نثر دوره انقلاب اسلامی است.

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم (شعر و نثر) در کتاب درسی به دو دوره، تقسیم می‌گردد: الف) دوره معاصر تا انقلاب اسلامی (دوره معاصر) و ب) دوره انقلاب اسلامی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

در کدام بیت، آرایه‌های «استعاره و کنایه» به کار رفته است؟

(۱) پایمردی کن و از روی گرم دستم گیر	که بشد کار من از دست و ز پا افتادم
(۲) مرا بنفشه و لاله به کار نیست که او	بنفشه دارد و زیر بنفشه، لاله نهان
(۳) بر سر بازار چین با سنبل سوداگرت	مشک اگر در حلقه آید بشکند بازار خویش
(۴) گر تو به شمشیر و تیر حمله بیاری رواست	چاره ما هیچ نیست جز سپر انداختن

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۹ و ۱۳

درین Box

کنایه، در لغت به معنی پوشیده سخن گفتن است و در اصطلاح ادبی آن است که ترکیب یا عبارتی در معنایی غیر از معنای ظاهری خود به کار رفته باشد؛ مثلاً:

«هنوز از دهن بوی شیر آیدش» «همی رای شمشیر و تیر آیدش»

«هنوز بوی شیر از دهنش می‌آید» یعنی: هنوز کودک و خردسال است.

علاوه بر عبارت‌های کنایی، گاه صفتی به کار می‌رود که باید از آن متوجه صفت دیگری شد؛ مثلاً:

صفت «سیه‌کاسه» در بیت‌های زیر کنایه از «بخیل و خسیس» است:

«دهر، سیه‌کاسه‌ای است، ما همه مهمان او بی‌نمکی تعبیه است در نمک‌خوان او

برو از خانه گردون به در و نان مَطْلَب کان سیه‌کاسه در آخر بکشد مهمان را»

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترکیب «سنبل سوداگر»، استعاره مصرّحه از زلف یار و عبارت «بشکند بازار خویش» کنایه از بی‌رونق و بی‌ارزش کردن خود است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): استعاره ندارد؛ عبارت «دستم گیر» کنایه از کمک‌کردن و عبارت «ز پا افتادم» کنایه از ناتوان شدن است.

گزینه (۲): واژه‌های «بنفشه» و «لاله» در مصراع دوم به ترتیب استعاره از زلف و روی یار است؛ کنایه وجود ندارد.

گزینه (۴): استعاره ندارد؛ عبارت «سپر انداختن» کنایه از تسلیم شدن است.

۳۰ کدام بیت فاقد کنایه است؟

<p>هر که در سر هوس چون تو غزالی دارد
هر که سر از پا نمی‌داند در این سودا سر است
گر به امید نوایی حلقه‌ای بر در زدیم
بس آب‌روی که با خاک ره برآمیزد</p> | <p>(۱) عاقبت سر به بیابان بنهد چون سعدی
(۲) موشکافی را رواجی نیست در با:از عشق
(۳) برنیامد جز نوای بینوایی از درون
(۴) من آن فریب که در نرگس تو می‌بینم</p> |
|--|---|

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۳

درین Box

تفاوت کنایه و مجاز، مجاز کاربرد یک اسم به جای اسم دیگر است. به گونه‌ای که میان آن دو اسم، یکی از رابطه‌های جزئیه، کلیه، محلیه، جنسیه، الیه (ایزاری)، شباهت و ... وجود داشته باشد؛ در بیت زیر واژه «پولاد» مجاز از «شمشیر» است که هر دو از نظر دستور زبان، اسم هستند:

«در آن باران تیسر و بـسـرق پـولاد میان شام رسـتاخیز می‌گشت»

اما کنایه معمولاً عبارت (جمله)، صفت و گاهی اسمی غیرساده است؛ نمونه:

آب از دستش نمی‌چکد: کنایه از خسیس بودن / پخته‌خوار: کنایه از تنبل و بی‌مسئولیت / موشکافی: کنایه از دقیق شدن و چنان‌که می‌بینید، در کنایه معمولاً علاوه بر معنای کنایی (معنای دور)، یک معنای نزدیک و ظاهری هم وجود دارد که نشانه، نمونه یا دلیلی برای معنای کنایی است؛ مثلاً «سپرانداختن» در جنگ، نشانه تسلیم شدن بود. یا «پخته‌خوار» و آماده‌خور بودن، نمونه‌ای برای آدم‌های تنبل و بی‌مسئولیت است و «موشکافی» نمونه‌ای از دقت زیاد در کارهاست.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «سر به بیابان نهادن» کنایه از «دیوانگی و آشفته‌حالی» است.

گزینه (۲): «موشکافی» کنایه از دقیق شدن و «سر از پا ندانستن یا نشناختن» کنایه از «با شور و شوق رفتن» است.

گزینه (۳): «حلقه بر در زدن» کنایه از درخواست کردن و گدایی کردن است.

گزینه (۴): کنایه وجود ندارد و واژه «نرگس» مجاز یا همان استعاره مصرحه از «چشم» است.

کنایه‌هایی با مفاهیم «سرزنش کردن - حیرت کردن - تسلیم شدن - شرمندگی شدن» به ترتیب در کدام ابیات به کار رفته است؟

الف) اگر قبول کنی سر نهیم بر قدمت	جو بت پرست که در پیش بت نماز آرد
ب) خصمان در طعنه باز کردند	در هر دو، زبان دراز کردند
ج) نرفتم به محرومی از هیچ کوی	چرا از در حق شوم زردروی
د) نی شکر با همه شیرینی اگر لب بگشایی	پیش نطق شکرینت، چو نی انگشت بخاید

(۱) ب - د - ج - الف

(۲) د - ب - ج - الف

(۳) د - ب - الف - ج

(۴) ب - د - الف - ج

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- کنایه‌های به کار رفته در ابیات صورت سؤال به شرح زیر هستند:
- الف) «سر بر قدم نهادن» کنایه از ابراز بندگی کردن و تسلیم شدن است.
- ب) «زبان دراز کردن» کنایه از سرزنش کردن یا بدگویی کردن است.
- ج) «زردروی شدن» کنایه از شرمندگی شدن و خجالت کشیدن است.
- د) «انگشت خاییدن» کنایه از حیرت کردن و شگفتی است.
- در بیت «د» «لب گشودن» نیز کنایه از سخن گفتن است.

در همهٔ ابیات، هر دو آرایهٔ «حس آمیزی» و «اسلوب معادله» یافت می‌شود؛ بدجز

(۱) دل قانع ز احسان کریمان است مستغنی	به آب تلخ دریا احتیاجی نیست گوهر را
(۲) دل نازک ندارد طاقت افسانهٔ عاشق	فغان گرم بلبل می‌کند آتش‌عناب، گل را
(۳) طفل بازیگوش، آرام از معلم می‌برد	تلخ دارد زندگی بر ما دل خودکام ما
(۴) نیست حرف نرم را تأثیر در آهن‌دلان	ناوک از پولاد می‌باید نشان سخت را

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۳

درین Box

اسلوب معادله آن است که شاعر برای موضوعی ذهنی، مثالی عینی بیان کند؛ بنابراین، اسلوب معادله دو بخش دارد: موضوع و مثال. در بیتی که اسلوب معادله دارد، موضوع در یک مصراع و مثال در مصراع دیگر بیان می‌شود:

(الف) عیب پاکان زود بر مردم هویدا می‌شود (موضوع) / موی اندر شیر خالص زود پیدا می‌شود (مثال)

(ب) شانه می‌آید به کار زلف در آشفستگی (مثال) / آشنایان را در ایام پریشانی بپرس (موضوع)

اگر به بیت‌های بالا توجه کنیم، می‌بینیم که:

(۱) رابطهٔ موضوع و مثال، بر پایهٔ تشبیه است؛ یعنی می‌توانیم میان دو مصراع از «همان‌طور که» استفاده کنیم.

(۲) هر یک از بخش‌های موضوع و مثال، در یک مصراع و یک جملهٔ مستقل به کار می‌رود.

(۳) معمولاً موضوع، ذهنی و مثال، عینی است. (هدف شاعر، تبیین موضوع بوده است.)

(۴) هر یک از بخش‌های موضوع و مثال، در ظاهر از امری جداگانه سخن می‌گوید.

در بیت (۱) ترکیب «آب تلخ دریا» حس آمیزی ندارد، زیرا «آب دریا» به طور واقعی، «تلخ و شور» است. در این بیت، مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اول است و اسلوب معادله برقرار است: دل قانع، از بخشش کریمان، بی‌نیاز است؛ همان‌طور که گوهر، احتیاجی به آب تلخ دریا ندارد.

در بیت (۲) ترکیب «فغان گرم» حس آمیزی دارد؛ زیرا «فغان» (نال) در حوزهٔ حس شنوایی و «گرم» در حوزهٔ حس لامسه است. در این بیت، اسلوب معادله نیز وجود دارد و مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اول است: دل نازک و حساس، طاقت شنیدن داستان عاشق را ندارد؛ همان‌طور که «گل» با شنیدن نالهٔ سوزناک «بلبل»، شتابان می‌رود.

در بیت (۳) عبارت «تلخ‌شدن زندگی» حس آمیزی دارد؛ زیرا «زندگی» به طور واقعی، «تلخ» نمی‌شود. در این بیت، اسلوب معادله نیز وجود دارد؛ مصراع اول، مثال و مصداقی برای مصراع دوم است: دل خودکام ما، زندگی را بر ما تلخ می‌کند؛ همان‌طور که طفل بازیگوش، آرامش معلم را بر هم می‌زند.

در بیت (۴) ترکیب «حرف نرم» حس آمیزی دارد؛ زیرا «حرف و سخن» در حوزهٔ حس شنوایی و «نرم» در حوزهٔ حس لامسه است. در این بیت، اسلوب معادله نیز وجود دارد و مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اول است: سخن نرم و ملایم، در سخت‌دلان تأثیر ندارد؛ پس حرف سخت لازم است تا اثر کند؛ همان‌طور که برای اثرکردن در هدف سخت تیر پولادین، لازم است و تیری که نرم و سست باشد، در نشان و هدف سخت، اثر نمی‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی

کدام بیت، فاقد آرایه «حسن تعلیل» است؟

- (۱) نشان داغ دل ماست لاله‌ای که شکفت
 (۲) گر نشد عاشق دو زلف یار بر رخسار او
 (۳) هر ساعت از لطیفی، رویت عرق برآرد
 (۴) یکی زبان و دو گوش است اهل معنی را
- به سوگواری زلف تو آن بنفشه دمید
 چون کند پنهان ز ما هر ساعتی دیدار او
 چون بر شکوفه آید، باران نوبهاری
 اشارتی به یکی گفتن و دو بشنفتن

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۳

درس Box

حسن تعلیل آوردن علتی تخیلی و غیرواقعی برای یک موضوع است؛ مثلاً: در بیت زیر، شاعر برای موضوع «باریدن باران از ابر بهاری»، یک علت غیرواقعی و تخیلی بیان کرده است:

«رسم بدعه‌دی ایام چو دید ابر بهار گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرین آمد»

شاعر علت «بارش باران» را این می‌داند که «ابر بهاری رسم بدعه‌دی روزگار را دیده و دلش برای گل‌های سمن، سنبل و نسرین سوخته و به حال آن‌ها گریه کرده است!»

بنابراین، در حسن تعلیل، شاعر علت اصلی و واقعی موضوع را بیان نمی‌کند؛ بلکه علتی تخیلی و غیرواقعی برای آن می‌آورد که زیبا و هنرمندانه است.

نمونه دیگر:

«باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد»

معنی: بارانی که از ابر می‌بارد، عرق شرم اوست که به سبب حیا از روی لطیف تو از ابر می‌چکد.

«موضوع: باریدن باران از ابر، علت تخیلی: حیاکردن ابر از روی لطیف یار»

برای تشخیص حسن تعلیل:

(۱) بیت را معنی می‌کنیم. (۲) موضوع و علت تخیلی آن را مشخص می‌کنیم.

گزینه (۳): حسن تعلیل وجود ندارد؛ زیرا علت غیرواقعی و تخیلی برای موضوعی به کار نرفته است.

معنی بیت: هر ساعت، رویت از لطافت، عرق می‌کند مانند قطرات باران بهاری که بر شکوفه می‌نشیند.

بررسی حسن تعلیل در دیگر ابیات:

گزینه (۱): شاعر، داغ لاله (سیاهی انتهای گلبرگ‌های لاله) را نشانی از دل داغدار عاشقان و رنگ کبود بنفشه را نشانه همدردی بنفشه در سوگواری عاشق برای گیسوی معشوق، می‌داند!

موضوع: سیاهی انتهای گلبرگ‌های لاله و کبودی بنفشه، علت تخیلی: همدردی با دل داغدار و سوگواری عاشق در فراق معشوق

گزینه (۲): شاعر می‌گوید: اگر گیسوان یار، عاشق رخسار او نشده‌اند، چرا هر لحظه چهره او را از ما می‌پوشانند و پنهان می‌کنند؟! موضوع: پنهان شدن رخسار یار در پس گیسوان او / علت تخیلی: عاشق شدن دو زلف یار بر رخسار او

گزینه (۴): می‌گوید: دو گوش و یک زبان داشتن؛ برای دانایان، اشاره‌ای به یک حرف گفتن و دو حرف شنیدن است.

موضوع: دو گوش و یک زبان داشتن انسان، علت تخیلی: یکی گفتن و دو تا شنیدن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر دو آرایه «اسلوب معادله» و «حسن تعلیل» در کدام بیت، یافت می‌شوند؟

(۱) ز آه سرد، پروا نیست عشاق بلاکش را	کند بر دود، صبر آن کس که می‌افروزد آتش را
(۲) عیش دنیا بی‌طراوت می‌کند رخسار را	پوست بر تن خشک شد از هرزه‌خندی پسته را
(۳) نیست از زخم زبان، پروا دل بی‌تاب را	مانع از گردش نگردد خار و خس، گرداب را
(۴) دید تا در آتش تعجیل، نعل لاله را	می‌کند در هفته‌ای گل، خنده یک‌ساله را

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دوازدهم - درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۲) هر دو آرایه اسلوب معادله و حسن تعلیل، یافت می‌شوند:

اسلوب معادله: مصراع اول، موضوع و مصراع دوم، مثال و مصداقی برای آن است: عیش و نوش دنیا، رخسار انسان را بی‌طراوت می‌کند؛ همان‌طور که خنده‌های هرزه و بیهوده پسته، پوست آن را خشک و چروکیده می‌کند.

حسن تعلیل: شاعر در مصراع دوم می‌گوید: پوست پسته به سبب هرزه‌خندی او خشک و چروکیده شد! بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): فقط اسلوب معادله وجود دارد: عاشقان بلاکش، از آه سرد کشیدن و تحمل سختی‌ها، ترسی ندارند؛ همین‌طور، کسی که آتش را روشن می‌کند، دود آتش را هم تحمل می‌کند.

گزینه ۳): فقط اسلوب معادله وجود دارد: دل بی‌تاب عاشق، پروایی از ملامت و زخم زبان دیگران ندارد؛ همان‌طور که خار و خاشاک، مانع گردش گرداب نمی‌شوند.

گزینه ۴): فقط حسن تعلیل وجود دارد: گل وقتی می‌بیند که لاله برای رفتن، شتاب دارد، در یک هفته عمر خود، به اندازه یک سال می‌خندد و خوشی می‌کند! (موضوع: شکوفا و خندان بودن گل، علت تخیلی: عمر کوتاه و زودگذر لاله)

آرایه‌های «حسن تعلیل - حس آمیزی - اسلوب معادله - اغراق - ایهام تناسب» به ترتیب در کدام ابیات، یافت می‌شوند؟ **۳۵**

الف) ز طوفان حوادث با سبک‌مغزی نیام غافل	حباب‌آسا در این دریا به کف دارم سر خود را
ب) یکی باشد غنا و فقر در میزان اهل دل	تفاوت نیست در خشکی و دریا آب گوهر را
ج) اگر کوه گناه ما به محشر سایه اندازد	نبیند هیچ مجرم، روی خورشید قیامت را
د) از آن پاک است از گرد علایق دامن پاکش	که دایم در نظر، آب روانی هست عاشق را
ه) من آن رنگین‌نوا مرغم که در هر گلشنی باشم	ز دست یکدگر گل‌ها ریابند آشیانم را
- (۱) ج - د - ب - ه - الف
(۲) د - ج - الف - ه - ب
(۳) ج - ه - الف - د - ب
(۴) د - ه - ب - ج - الف

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

بررسی ابیات:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) در این بیت، ایهام تناسب وجود دارد؛ واژه «کف» به معنی «کف دست» است و معنی دیگر آن (دست‌های از حباب‌های ریز) با واژه‌های «حباب» و «دریا» ایهام تناسب پدید می‌آورد.
- ب) در این بیت اسلوب معادله برقرار است: غنا (ثروتمندی) و فقر، برای عارفان اهل دل، یکسان است؛ همان‌طور که ارزش و اعتبار گوهر در خشکی و دریا تفاوتی ندارد.
- ج) در این بیت شاعر در «انبوهی و سنگینی گناهان خود» اغراق کرده و می‌گوید: اگر کوه گناه ما بر روز محشر سایه بیندازد، هیچ گناهکاری خورشید قیامت را نخواهد دید!
- د) در این بیت حسن تعلیل وجود دارد؛ می‌گوید: بدان سبب، دامن عاشق از گرد علایق و وابستگی‌ها پاک است که همواره آب اشک، در چشم او روان است و دامنش را از گرد علایق، پاک می‌کند.
- ه) در این بیت ترکیب «رنگین‌نوا» حس آمیزی دارد؛ زیرا «رنگین» در حوزه بینایی و «نوا» در حوزه شنوایی است.

برای هر یک از ابیات زیر در ستون «الف» آرایه مناسبی از ستون «ب» انتخاب کنید. (یک مورد اضافی است).

(سؤال ۲۲ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

الف	ب
الف) اشک سحرزداید از لوح دل سیاهی	خُرم کند چمن را باران صبحگاهی (۱) تلمیح
ب) پشت‌گوز آمد فلک در آفرینش تا کند	هر زمان پیش از زمین بوس از برای افتخار (۲) حس آمیزی
ج) جوان می‌خواند سرشار از غمی گرم	پی دستی نوازش بخش می‌گشت (۳) حسن تعلیل
د) چون جواب ابله آمد خامشی	این درازی در سخن چون می‌کشی (۴) اسلوب معادله
	(۵) متناقض نما

مشابه
امتحان
نهایی

نشانه‌های هجایی کدام مصراع با نشانه‌های هجایی زیر متناسب است؟ **۳۶**

«--U- / U-UU / --U- / U-UU»

(۲) شمع پیشت روشنایی نزد آتش می‌نماید

(۱) سر گلزار ندارم، نکنم میل به گل

(۴) دل ما ریش مکن جور از این بیش مکن

(۳) به کسم مکن حواله که به‌جز تو کس ندارم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۱

وزن مورد نظر در صورت سؤال وزن همان دوبختی «فَعْلَاتُ فاعلاتن فَعْلَاتُ فاعلاتن» است که در گزینه (۳) آمده است:

ب ک سم م	گن خ وا لی	ک پ جُرُتْ	گس نَ دا رَم
U-UU	--U-	U-UU	--U-
فَعْلَاتُ	فَاعِلَاتِن	فَعْلَاتُ	فَاعِلَاتِن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در وزن دوری هجای پایان نیم‌مصراع مانند هجای پایان مصراع همیشه بلند حساب می‌شود. در این مصراع هجای هشتم (ل) با این که هجای کوتاه است؛ اما باید بلند (-) محسوب شود.

نکته

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): UU/--UU / --UU / --UU (فَعْلَاتِن فاعلاتن فَعْلَاتِن فاعلاتن)

گزینه (۲): --U- / --U- / --U- / --U- (فَاعِلَاتِن فاعلاتن فَاعِلَاتِن فاعلاتن)

گزینه (۴): UU/--UU / UU/--UU (فَعْلَاتِن فاعلاتن فَعْلَاتِن فاعلاتن)

همه ابیات زیر در وزن یکسانی سروده شده‌اند، بدجز

- (۱) من به میان این طرف اشک‌فشان شدم چو شمع
 (۲) قافله شب گذشت صبح برآمد تمام
 (۳) دل ببری وانگهی بازکشی دل ز من
 (۴) دلبر چون ماه را هر چه کند می‌رسد
- از سر آن که خیره شد، از سر ناز دلبرم
 باده شد اکنون حلال خواب شد اکنون حرام
 من نه در این پرده‌ام گر تو در این پرده‌ای
 عاشق درگاه را خلق خستین واجب است

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن گزینه (۱)، «مفتعلن مفاعلهن مفتعلن مفاعلهن» است؛ اما سایر گزینه‌ها در وزن «مفتعلن فاعلهن مفتعلن فاعلهن» است.

مَن بَ مِ یَا	بِنِ اَیْنِ طَ زَف	أَشْدُکَ فِی شَان	شُدُّ دَمِ جُجِ سَمْعِ
آز سَن رِ آن	کِی خِی رِ شُد	آز سَن رِ نَا	ز دِل بَ تَم
-UU-	-U-U	-UU-	-U-U
مفتعلن	مفاعلهن	مفتعلن	مفاعلهن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲):

قَا	فِی	لِ	یِ	سَبِّ	گُ	دَشْتِ	صُبِّ	حِ	بَ	رَا	مَدِّ	تَ	مَامِ
-	U	U	-	U	-	-	-	U	U	-	-	U	-
بَا	دِ	شُ	ذَکِ	نُونِ	خَ	لَالِ	خَا	بِ	شُ	ذَکِ	نُونِ	خَ	رَامِ
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن

گزینه (۳):

دِلِ	بِ	بَ	رِی	وَانِ	گِ	هَی	بَا	زِ	کِ	شِی	دِلِ	زِ	مَنِ
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مَنِ	نَ	دَ	رِینِ	پَرِ	دِ	عَمِّ	گَرِ	تَ	دَ	رِینِ	پَرِ	دِ	عِی
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن

گزینه (۴):

دِلِ	بَ	رِ	چُنِ	مَا	هَ	رَا	هَرِ	چِ	کِی	نَدِّ	مِی	رِ	تَدِّ
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
عَا	شِی	قِی	دَرِ	گَا	هَ	رَا	خُلِ	قِی	خِ	سَنِ	وَا	چِ	بَسْتِ
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن	مفاعلهن

وزن کدام یک از گزینه‌های زیر همسان دولختی نیست؟

- (۱) چند نصیحت کنند، بی‌خبرانم به صبر
 (۲) ای آسمان عاشقان، ای جان جان عاشقان
 (۳) اگر آدمی به چشم است و دهان و گوش و بینی
 (۴) محتسب نمی‌داند این قدر که صوفی را
- درد مرا ای حکیم، صبر نه درمان اوست
 مه پاسبانی هر شبی بر گرد بامت می‌کند
 چه میان نقش دیوار و میان آدمیت
 جنس خانگی باشد همچو لعل رقانی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۱

تدریس Box

برخی از وزن‌های همسان دولختی عبارت‌اند از:

- مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن (مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن)
 مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن (مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن)
 مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
 مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن
 مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلاتن
 فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن
 فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن (فاعلات مفعولن فاعلات مفعولن)

وزن بیت گزینه ۲ (همسان و از تکرار چهار رکن «مستفعلن» تشکیل شده است.

توجه کنید که با این که وزن‌های همسان دولختی معمولاً مکث میان مصراع دارند و توجه به این مکث می‌تواند راهنمایی تشخیص وزن همسان دولختی باشد؛ اما همیشه قابل اعتماد نیست، چون وزن‌های همسانی که چهار رکن مثل هم دارند (مثل بیت گزینه ۲) هم گاهی مکث میان مصراع دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
 گزینه ۳: فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن
 گزینه ۴: فاعلات مفعولن فاعلات مفعولن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پایه‌های آوایی کدام ابیات را می‌توان به دو گونه متفاوت تفکیک کرد؟

الف) جایی که شمع رخشان ناگاه یرفروزند	پروانه چون نسوزد کش سوختن یقین است
ب) ای خوش لب شیرین زبان خوش خوش درآندر میان	بگشای ترکش از میان تا در میان بدم گمر
ج) دلی است بر تو مرا وام و جان وظیفه بر آن لب	وظیفه چشم چه دارم که وام بازگرفتی
د) هر چند غم عشقت پوشیده همی دارم	هر کس که مرا بیند داند که غمی دارم
(۱) «الف» - «ج»	(۲) «ج» - «د»
(۳) «ب» - «د»	(۴) «الف» - «د»

مشاوره راه تشخیص وزن‌هایی که به دو شکل تقطیع هجایی می‌شن اینه که رکن اول آن‌ها مستعمل (— لال) باشه یا رکن اول مستعلن باشه، به شرطی که رکن دوم مستعلن نباشه! (رد بیت «ب»)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی نهم - درس ۱۱

این دو وزن در کتاب درسی به عنوان وزن‌های دولختی معرفی شده‌اند که به دو گونه متفاوت پایه‌های آوایی آن‌ها تفکیک می‌شوند:

(۱) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن = مستفعل فعولن مستفعلن فعولن (بیت «الف»)

(۲) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن = مستفعل مفعولن مستفعلن مفعولن (بیت «د»)

بررسی سایر موارد:

ب) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

ج) مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلاتن

پاسخ خیلی تشریحی

۴۰ نام بحر رویه‌روی کدام مصراع، درست است؟

- ۱) ز دستم بر نمی‌خیزد که انصاف از تو بستانم (هزج مثنیٰ محذوف)
- ۲) نه ز دریا ترس و نه از موج و کف (مقارب مثنیٰ محذوف)
- ۳) گر بند می‌خواهی بده و بند می‌خواهی بنه (رجز مسدس سالم)
- ۴) تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن (رمل مثنیٰ محذوف)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

درس Box

بحرهای عروضی در واقع نام‌هایی هستند که عروض‌دان‌ها برای اوزان ابیات وضع کرده‌اند. هر یک از این بحر‌ها حاصل تکرار یکی از ارکان عروضی هستند. تعدادی از این بحر‌ها در کتاب علوم و فنون ادبی (۳) معرفی شده است:

بخش اول: نام بحر	بخش دوم: تعداد وزن واژه‌ها		بخش سوم: بررسی رکن آخر
وزن شعر حاصل تکرار چه رکنی است:	۴ رکن در هر بیت: مربع	۶ رکن در هر بیت: مسدس	۸ رکن در هر بیت: مثنیٰ
مفاعیلن: هزج	رکن آخر وزن کامل باشد: سالم		
فاعلاتن: رمل	اگر از رکن تکرار شونده یک هجا کم شده باشد: محذوف		
مستفعلن: رجز			
فعولن: مقارب			

بسته به این که این ارکان چند بار در طول بیت تکرار شده باشند، آن‌ها را مربع (۴ بار در بیت (۲ بار در مصراع))، مسدس (۶ بار در بیت (۳ بار در مصراع)) یا مثنیٰ (۸ بار در بیت (۴ بار در مصراع)) می‌نامیم.

هم‌چنین اگر رکن آخر هر مصراع یک رکن کامل باشد، وزن را سالم و اگر یک رکن ناقص باشد، وزن را محذوف می‌نامیم.

مثلاً اگر مفاعیلن (U---) عیناً چهار بار تکرار شد آن را «هزج مثنیٰ سالم» می‌نامیم و اگر سه بار تکرار شد و بار چهارم به شکل «فعولن» (U---) آمد آن را «هزج مثنیٰ محذوف» می‌نامیم.

تقطیع هجایی و وزن مصراع:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ت	د	ر	ت	ع	ل	ی	ن	ش	ب	ی	خ	ب	خ	ا	ه	ن	پ	گ
U	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	U	-	-	-	-	-	U	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن (رمل مثنیٰ محذوف)						

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱):

ز	د	س	ت	م	ب	ن	م	ی	خ	ی	ز	ک	ی	ا	ن	ص	ق	ز	ت	س	پ	ت	
U	-	-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	U	-	-	-	-	-	-	U	-	-	-	U
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن (هزج مثنیٰ سالم)											

علوم و فنون ادبی

گزینۀ (۲)

نَ	زِ	دِر	یا	تَر	سُ	نَ	اَز	مُو	جُ	گف
✓	U	-	-	-	U	U	-	-	U	-
فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلن (رمل مسدس محذوف)				

گزینۀ (۳)

گَر	پَی	د	می	خا	هی	پ	یه	مِی	د	پَی	دِه	وَر	پَی	ن	د	می	خا	هی	پ	یه	
-	-	U	-	-	-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	-	-	-	U	-
مستغعلن				مستغعلن				مستغعلن (رجز مثنیٰ سالم)				مستغعلن									

(سؤال ۳۲ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

نام بحر کدام مصراع در مقابل آن، نادرست است؟

- ۱) ز آتش گرمی و دم‌سردی از آب (هزج مسدس محذوف)
- ۲) عاقبت از غیر نصیب تو نیست (رجز مسدس محذوف)
- ۳) نی افسرده‌ای هنگام گل روید ز خاک من (هزج مثنیٰ سالم)
- ۴) منع خویش از گریه و زاری نمی‌آید ز من (رمل مثنیٰ محذوف)

کنکور

۴۱

کدام گزینه با شعر نیمایی زیر هم وزن است؟

«ای عطر ریخته / عطر گریخته / دل عطردان خالی و پرانتظار توست»

(۱) ماه غمناک / راه نمناک / ماهی قرمز افتاده بر خاک

(۲) دریا در جوش / جنگل خاموش / نیست کسی پیدا در راه بیابان

(۳) در چشمها بخند / وین دوزخ زمین / سیمینه چون بهشت خداوند می شود

(۴) ای گلایی کیود / ای حیاب تاریک / چه هواها که به سر داری در این خفقان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌های صورت سؤال:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ای	عَط	رِ	رِ	رِ	تِ
-	-	U	U	-	-
مستفعلن			فعل		

یا «-U-/U--»: مفعول فاعلن»

عَط	رِ	رِ	رِ	رِ	تِ
-	U	U	U	U	-
مستفعلن			فعل		

یا «-U-/U--»: مفعول فاعلن»

دل	عَط	ر	دا	نِ	خا	لی	ئی	پُر	اِن	تِ	ظا	رِ	تُست
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مستفعلن			مفاعل			مستفعلن			فعل				

یا «-U-/U--U/U-U-U-/U--»: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن»

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌های گزینه (۳):

در	چَش	م	ها	بِ	خند
-	-	U	-	U	-
مستفعلن			فعل		

یا «-U-/U--»: مفعول فاعلن»

وین	دو	رَ	خِ	رَ	مین
-	-	U	-	U	-
مستفعلن			فعل		

یا «-U-/U--»: مفعول فاعلن»

سی	می	نِ	چُن	بِ	هَش	تِ	حُ	دا	وَد	د	می	شَ	وَد
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مستفعلن			مفاعل			مستفعلن			فعل				

یا « -- / U - / U - / U - / U - / U - : مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن »

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

ما	ه	عم	ناک
-	U	-	-
فاعلن		فَع	

را	ه	تم	ناک
-	U	-	-
فاعلن		فَع	

ما	هی	ی	قِر	م	زُف	تا	د	بِر	خاک
-	U	/	-	U	-	-	U	-	-
فاعلن			فاعلن			فاعلن			فَع

گزینه (۲):

دَر	یا	دَر	جوش
-	-	-	-
مفعولن (مفتعلن)		فَع	

جَن	گَل	خا	موش
-	-	-	-
مفعولن (مفتعلن)		فَع	

نی	ست	ک	سی	پی	دا	دَر	را	ه	پ	یا	بان
-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-
مفتعلن			مفعولن (مفتعلن)			مفتعلن			فَع		

گزینه (۴):

ای	گ	لا	بی	ی	ک	بود
-	U	-	-	U	U	-
فاعلتن (فعلتن)			فعلن			

ای	ح	با	پ	تا	ریک
-	U	-	/	-	-
فاعلتن (فعلتن)			فعلن (فعلن)		

چ	ه	وا	ها	ک	پ	سَر	دا	ری	دَر	این	ح	ف	قان
U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-
فاعلتن			فاعلتن			مفعولن (فعلتن)			فعلن				

با توجه به پایدهای آوایی و نظم و ترتیب هجاها، با کدام واژه‌ها می‌توان جاهای خالی مصراع‌های شعر نیمایی زیر را کامل کرد؟

«رود گل‌آلود / نخل / ساحل در سایه‌های خاموش / در هر کُنْجی هراس خورده و»

- (۱) پریشان - سوخته - مبهوت
(۲) آرام - نخلستان - حیران
(۳) تناور - درختان - ساکت
(۴) پُر از دود - سوخته - صبور

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهدت: علوم و فنون ادبی، دوازدهم - درس ۱۱

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌ها با کلمات گزینه (۱):

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رو	د	گِ	لا	اود
-	U	U	-	-
مفتعلن				قَع

نَخ	ل	بَ	ری	شان
-	U	U	-	-
مفتعلن				قَع

سا	ح	ل	دَر	سا	ی	ها	ی	سو	خ	ت	خا	موش
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفتعلن			فاعلاتُ				مفتعلن		قَع			

دَر	هَر	گُن	جی	هَ	را	س	خُر	د	و	قَب	هوت
-	-	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفعولن (مفتعلن)			فاعلاتُ				مفتعلن		قَع		

در این گروه از سؤالات ابتدا بخشی از شعر را که به شما داده شده است تقطیع کنید، سپس ببینید که با توجه به ارکان عروضی، با جای‌گذاری چه هجاهایی در جاهای خالی، به یک نظم هجایی صحیح می‌رسید. حال کافی است واژه‌های داده‌شده را با این هجاها تطبیق دهید. البته این قسم از سؤالات را می‌توان بدون تقطیع و با اتکا به شَمّ عروضی نیز پاسخ داد، اما مطمئن‌تر آن است که به دقت تمام شعر را تقطیع کنید.

۴۳

وزن شعر نیمایی زیر، در کدام گزینه درست آمده است؟

«من کیستم؟ / بیگانه‌ای گم کرده مقصود / یا رهروی ناآشنا با سایه خویشت!»

- (۱) مستفعلن / مستفعلن مستفعلن مُستف / مستفعلن مستفعلن مستفعلن فَع
 (۲) مستفعلن / مستفعلن فَع / مستفعلن مستفعلن مستفعلن فَع
 (۳) مستفعلن / مستفعلن مستفعلن فَع / مستفعلن مستفعلن مستفعلن فَع
 (۴) مستفعلن / مستفعلن مُستف / مستفعلن مستفعلن مستفعلن

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

تقطع نحایی و وزن مصراع‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

قن	کی	س	م
-	-	U	-
مستفعلن			

بی	گا	ن	ای	گم	گر	د	قق	صود
-	-	U	-	-	-	U	-	-
مستفعلن				مستفعلن				فَع

یا	رَه	رُ	وی	نا	آ	ش	نا	با	سا	ی	ی	خیش
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
مستفعلن			مستفعلن				مستفعلن		فَع			

مفاهیم «مکافات عمل، مذمت غرور، مناعت طبع، پست و بلند روزگار» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

الف) چنین است رسم سرای درشت	گهی پشتم زین و گهی زین به پشت
ب) دامن کشان که می روی امروز بر زمین	فردا غبار کالبدت بر هوا رود
ج) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را	چندان امان نداد که شب را سحر کند
د) همت مردانه می خواهد گذشتن از جهان	یوسفی باید که بازار زلیخا بشکند
- (۱) ج - ب - د - الف
(۲) ج - د - ب - الف
(۳) الف - ب - د - ج
(۴) الف - ج - د - ب

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی، نهم - درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم کلی بیت «ج»، مکافات دیدن شمع در کشتن پروانه؛ بیت «ب»، مذمت و نکوهش غرور و خودپسندی؛ بیت «د»، مناعت طبع و بلندنظری در گذشتن از جهان و مفهوم بیت «الف»، پستی و بلندی و دگرگونی روزگار است. معنی ابیات:

- الف) رسم جهان و روزگار، این چنین است که گاهی آسایش و گاهی سختی می بینی.
ب) اکنون که با غرور بر روی زمین راه می روی، پس از مرگ، خاک بدنت به آسمان می رود.
ج) دیدی که کشتن ناحق پروانه، چندان به شمع امان نداد که شب را به سحر برساند؟!
د) گذشتن از جهان، همت و اراده مردانه می خواهد؛ آری پاکدامنی چون یوسف لازم است که ارج و اعتبار زلیخا را کم کند.

بیت زیر با کدام بیت، قرابت معنایی دارد؟

گویی کز این جهان به جهان دگر شدم»
 دری باشد که از رحمت، به روی خلق بگشایی
 که من از خود بروم چون تو پری چهره در آیی
 چه بگویم؟ که غم از دل برود چون تو بیایی
 یا به بستان، به در حجره من، باز آیی

«از در در آمدی و من از خود به در شدم»
 (۱) تو از هر در که باز آیی بدین خوبی و زیبایی
 (۲) چون در آیی نتوانم که مراد از تو بگویم
 (۳) گفته بودم جو بیایی غم دل با تو بگویم
 (۴) خرم آن روز که چون گل به چمن باز آیی

مشاوره گاهی در سوالات قرابت معنایی، بیت‌ها معانی خیلی دوری از هم ندارند، بلکه نزدیکی معنایی هم دارند. لذا سؤال به دنبال بیتی است که بیشترین و دقیق‌ترین قرابت را داشته باشد. پس هرگز گزینه‌ای را نخوانده نگذارید و زود تصمیم نگیرید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۳

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینه (۲)، «از خود بیخود شدن عاشق با آمدن معشوق» است.

معنی ابیات:

صورت سؤال: از در وارد شدی و من از خود بیخود شدم؛ گویی مردم و از این جهان به جهان دیگر رفتم.

گزینه (۱): تو با این خوبی و زیبایی از هر دری که وارد شوی، آن در، دری از رحمت است که به روی مردم باز می‌کنی.

گزینه (۲): وقتی وارد شوی نمی‌توانم از تو به کام و مراد دل برسم؛ زیرا چون تو با چهره زیبا وارد می‌شوی، من از خود بیخود می‌شوم.

گزینه (۳): گفته بودم وقتی بیایی، غم دلم را به تو می‌گویم؛ چه بگویم؟ چون وقتی تو بیایی، غم از دل بیرون می‌رود.

گزینه (۴): خوشا آن روز که مانند گل، به باغ بیایی یا در باغ، به در خانه من بیایی.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۴۶

بیت زیر با کدام بیت، تناسب معنایی دارد؟

- «هرچند صائب می‌روم سامانِ نومیدی کنم»
- (۱) بسته‌ام در خَمِ گیسوی تو اُمیدِ دراز
- (۲) امید در شبِ زلفت به روزِ عمر نیستم
- (۳) زلفت هزار دل به یکی تارِ مو بیست
- (۴) هر گه ز سرِ زلفت بویی برسد ما را
- زلفش به دستم می‌دهد سررشتهٔ آمال‌ها»
- آن مبادا که کند دستِ طلب، کوتاهم
- طمع به دورِ دهانت ز کام دل ببریدم
- راه هزار چاره‌گر از چارسو بیست
- گردد به دلم تازه، اُمیدِ وصال تو

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی یازدهم - کارگاه تحلیل فہل ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

معنی بیت صورت سؤال: ای صائب، هرگاه می‌خواهم آمادهٔ ناامیدی شوم، جلوهٔ زیبای یار، سررشتهٔ امید را به دستم می‌دهد و دوباره مرا به وصل او امیدوار می‌سازد. بیت گزینهٔ (۴) نیز می‌گوید: هرگاه بویی از سر زلفت به ما می‌رسد، امید وصال تو در دلم تازه می‌گردد.

معنی سایر ابیات:

گزینهٔ (۱): امید دور و درازی برای رسیدن به گیسوی تو دارم؛ هرگز چنین مباد که گیسوی تو دست خواهش مرا از رسیدن به خود کوتاه کند.

گزینهٔ (۲): در شب زلفت، دل از روز روشن زندگانی برداشتم؛ و از رسیدن به آرزوی دل، در دور دهانت، ناامید شدم.

گزینهٔ (۳): زلف تو دل‌های زیادی را به خود گرفتار کرد و راه همهٔ چاره‌جویان را از چهارسو بست.

مفهوم کدام بیت، «متفاوت» با سایر ابیات است؟

- (۱) به سرو گفت کسی: میوه‌ای نمی‌آری
 (۲) نه هر درخت تحمل کند جفای خزان
 (۳) غلام همت آنم که زیر چرخ کبود
 (۴) زیر بارند درختان که تعلق دارند
- جواب داد که آزادگان تهی‌دستند
 غلام همت سروم که این قدم دارد
 ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است
 ای خوشا سرو که از بار غم آزاد آمد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و سایر گزینه‌ها، «ستایش آزادگی و بی‌تعلقی» است؛ ولی بیت گزینه (۲)، «تحمل سرو در جفای خزان» را می‌ستاید.
 معنی و مفهوم ابیات:

گزینه (۱): کسی از درخت سرو پرسید: چرا میوه‌ای نداری؟ جواب داد که آزادگان، چیزی ندارند و تهی‌دست هستند. (نداشتن تعلق و وابستگی به دارایی دنیا)

گزینه (۲): هر درختی، جفای پاییز را تحمل نمی‌کند و سرسبز نمی‌ماند؛ بنده همت و اراده سرو هستم که این تاب و توان را دارد. (داشتن تحمل در برابر سختی‌ها و حوادث روزگار)

گزینه (۳): بنده عزم و اراده کسی هستم که در این جهان، از هر چه نشان از تعلق و وابستگی به دنیا دارد، آزاد است. (نداشتن تعلق و وابستگی به دارایی دنیا)

گزینه (۴): درختانی که به داشتن میوه، تعلق و دلبستگی دارند، باید سنگینی بار و میوه را تحمل کنند؛ خوشا به سرو که میوه‌ای ندارد و از بار غم آزاد است. (نداشتن تعلق و وابستگی به دارایی دنیا)

وجود واژگان تکراری و یا مشابه در ابیات مختلف، نباید شما را گمراه کند؛ مثلاً در همین سؤال، گزینه (۲) با سایر ابیات، کلمات مشترک بسیاری دارد، اما مفهوم کلی‌اش کاملاً متفاوت است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

- «سعدی از سرزنش خلق نترسد هیهات
 (۱) ملامت‌گوی عاشق را چه گوید مردم دانا
 (۲) به عیب من چه گشاید زبان طعنه حسود
 (۳) کجا به طعنه دشمن ز دوست برگردم
 (۴) ای مدعی که می‌گذری بر کنار آب
 غرقه در نیل، چه اندیشه کند باران را؟
 که حال غرقه در دریا نداند خفته بر ساحل
 که با هزار زبان عیبجوی خویشتنم
 که غرق بحر مودت، نترسد از شبنم
 ما را که غرقه‌ایم ندانی چه حالت است

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینه (۳) «نترسیدن عاشق از ملامت و سرزنش مردم» است.

معنی بیت صورت سؤال: سعدی هرگز از سرزنش مردم نمی‌ترسد کسی که در رود پرآب نیل، غرق شده است از باران نمی‌ترسد.

معنی بیت گزینه (۳): من هرگز با سرزنش دشمن از دوست رویگردان نمی‌شوم؛ زیرا کسی که در دریای عشق غرق است، از قطرات شبنم نمی‌ترسد.

معنی سایر ابیات:

بیت گزینه (۱): انسان دانا به سرزنش‌کننده عاشق می‌گوید: کسی که در ساحل آرام خوابیده است، حال آدم غرق شده در دریا را نمی‌فهمد.

بیت گزینه (۲): چرا حسود از من عیبجویی می‌کند؟ با این که من خودم با هزار زبان عیب‌های خود را بیان می‌کنم.

بیت گزینه (۳): ای مدعی که در کنار دریا می‌گذری، تو حال ما را که در آب غرق شده‌ایم، درک نمی‌کنی. (با بیت گزینه (۱) قرابت مفهومی دارد.)

کدام بیت، فاقد مفهوم بیت زیر است؟

- با کمال احتیاج از خلق، استغنا خوش است
 (۱) برای نعمت دنیا مکش مذلت خلق
 (۲) فزون ز تلخی درد است، تلخی خواهش
 (۳) چو سیراب خواهی شدن ز آب جوی
 (۴) به دامن کسی از من نمی‌نشیند گرد
- با دهان تشنه مردن بر لب دریا خوش است
 که نزد اهل خرد زین سبب خسی باشی
 به درد خویش بمیر از کسی دوا مطلب
 چرا ریزی از بهر برف آبروی؟
 اگر کند ز مذلت، به خاک یکسانم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبفت، علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) «مناعت طبع داشتن و منت درخواست از دیگران را نکشیدن» است.

اما بیت گزینه (۴) می‌گوید: من به کسی آسی و اندوهی نمی‌رسانم؛ هرچند مرا از خواری با خاک یکسان کند.

معنی سایر ابیات:

بیت صورت سؤال: با وجود احتیاج، بی‌نیازی و درخواست نکردن از مردم، پسندیده است؛ همان‌طور که با دهان تشنه در کنار دریا مردن و نوشیدن از آب تلخ و شور دریا پسندیده است.

بیت گزینه (۱): برای رسیدن به نعمت دنیا، خواری در برار خلق را تحتل نکن؛ زیرا اگر این کار را بکنی، نزد خردمندان، پست و بی‌ارزش می‌شوی.

بیت گزینه (۲): تلخی خواهش از دیگران، تلخ‌تر از تحمل درد است؛ با درد خود بمیر و از کسی، دارو طلب نکن.

بیت گزینه (۳): وقتی می‌توانی از آب جوی سیراب شوی، چرا برای به دست آوردن برف از دیگران درخواست می‌کنی و آبروی خود را می‌بری؟

همهٔ ابیات با بیت زیر، قرابت مفهومی دارند؛ به جز

«سپهر، مردمِ دون را کند خریداری	بخیل سوی متاعی رود که ارزان است»
۱) بس که بازار خار و خس گرم است	شاهدِ گل، غریبِ بازار است
۲) هر نفس مهر فلک بر دگری می‌افتد	چه توان کرد چو این سفله چنین افتاده است
۳) دریغ و درد که این روزگار سفله‌نواز	به جای مرغِ سخنگوی، زاغ بنشانید
۴) بس که گردون، سفله و دون‌پرور است	وای بر مردی که صاحب‌جوهر است

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) «سفله‌پروری روزگار و زمانه» است که تنها به آدم‌های پست و فرومایه توجه می‌کند و آدم‌های شایسته را به جایی نمی‌رساند؛ ولی شاعر در بیت گزینهٔ (۲) می‌گوید: هر زمانی مهر روزگار شامل کسی می‌شود، کاری نمی‌توان کرد؛ زیرا روش این روزگار فرومایه، این چنین است.

(بیت گزینهٔ ۲) برخلاف ابیات دیگر، از سفله‌پروری روزگار سخن نمی‌گوید؛ بلکه از ناپایداری مهر فلک بر همگان، شکایت می‌کند. معنی سایر ابیات:

بیت صورت سؤال: روزگار، خواهان آدم‌های پست و فرومایه است؛ همان‌طور که آدم خسیس، خواهان کالای ارزان و پست است.

بیت گزینهٔ (۱): در این روزگار، از بس که آدم‌های پست، خریدار دارند، انسان‌های شایسته، خواهانی ندارند.

بیت گزینهٔ (۳): افسوس که این روزگار دون‌پرور، آدم‌های پست و فرومایه را به جای فرزاتگان و شایستگان می‌نشاند.

بیت گزینهٔ (۴): از بس که این روزگار، پست است و فرومایگان را پرورش می‌دهد؛ باید برای انسان‌های اصیل و خردمند، افسوس خورد.

هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب نشان‌دهنده کدام مدل سیاست‌گذاری هویتی است؟

- مناطق خودمختار در یک کشور که در آن هر منطقه حق دارد قوانین آموزشی خاص خود را براساس هویت غالب محلی اجرا کند.
- مهاجرانی که زبان و آیین‌های کشور میزبان را به طور کامل پذیرفته و هویت اصلی خود را کم‌رنگ می‌کنند.
- رویدادهای تبادل فرهنگی و گفت‌وگوی بین ادیبانی که توسط نهادهای مذهبی با هدف درک متقابل ادیان از یکدیگر برگزار می‌شود.
- وجود اقلیت‌های قومی و قبیله‌ای در یک کشور که امکان ابراز تمایزات و تفاوت‌های خود را دارند.

(۱) تکثرگرا - همانندسازی - تکثرگرا - همانندسازی

(۲) تعارف هویت‌ها - تکثرگرا - تعارف هویت‌ها - تکثرگرا

(۳) تعارف هویت‌ها - تکثرگرا - همانندسازی - همانندسازی

(۴) تکثرگرا - همانندسازی - تعارف هویت‌ها - تکثرگرا

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۸

درس Box

انواع سیاست‌های هویتی:

<ul style="list-style-type: none"> ● همانندسازی به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود، به گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. ● همانندسازی سیاستی بود که دولت‌ها در دوره مدرن برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش گرفتند. 	مدل همانندسازی	تنازع هویت‌ها؛ وحدت یا کثرت هویت‌ها
<ul style="list-style-type: none"> ● در دوره پسامدرن، مدل سیاست‌گذاری تکثرگرا، جایگزین مدل همانندسازی شد. ● در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد. ● در این الگو، هم‌چنان وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شوند که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد. 	مدل تکثرگرایی	
<ul style="list-style-type: none"> ● به شناخت متقابل افراد، گروه‌ها و جوامع از یکدیگر توجه دارد و همان‌الگویی است که قرآن معرفی می‌کند. ● شناخت متقابل افراد و جوامع از یکدیگر، هم به آن‌ها کمک می‌کند که تفاوت‌های همدیگر را درک کنند و به این تفاوت‌ها احترام بگذارند و هم اشتراکاتی را ایجاد می‌کند که به بهتر شدن روابطشان منجر می‌شود. ● رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری نیز به دلیل پیروی از این الگو و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یکدیگر قائل بودند. 		تعارف هویت‌ها؛ وحدت و کثرت هویت‌ها

عبارت‌های اول و چهارم: توجه به اقلیت‌های زبانی و اقلیت‌های قومی و به رسمیت شناختن تفاوت‌های زبانی و قومی، نشان‌دهنده مدل تکثرگرایی است.

عبارت دوم: جذب‌شدن مهاجران در فرهنگ میزبان، نشان‌دهنده همانندسازی هویتی است.

عبارت سوم: تبادل فرهنگی و گفت‌وگوی بین ادیان، نشان‌دهنده سیاست تعارف هویت‌هاست.

پاسخ خیلی تشریحی

۵۲

در ارتباط با تحولات هویت در دورهٔ پسامدرن، هر یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به چیست؟

- محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی در اواخر قرن بیستم
- مقاومت جوامع در برابر هویت تحمیلی جهانی شدن
- کانون نقد و موضوع مورد تأیید در دورهٔ پسامدرن

- ۱) کشمکش طبقاتی و قشربندی‌های اجتماعی - تمایل ذاتی به ثبات و استمرار هویت ملی - نقد هویت‌های محلی و تأکید بر هویت واحد جهانی
- ۲) مسائل اقتصادی و پیوند قدرت و ثروت - جلوگیری از درهم آمیخته‌شدن فرهنگ‌ها - نقد سیاست هویت و تأیید و تثبیت قشربندی اجتماعی
- ۳) هویت به جای قشربندی - رهایی از هویت تحمیلی و دفاع از هویت خاص هر گروه - نقد سیاست همانندسازی و تأکید بر هویت‌های خرد
- ۴) هویت‌های فردی، شخصی و محلی - تلاش برای ثبات و خلوص فرهنگ‌ها - نقد تکثرگرایی و تأکید بر ثبات و استمرار هویت‌های فردی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در اواخر قرن بیستم، هویت جایگزین قشربندی و کشمکش طبقاتی شد و به محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی تبدیل گشت. امروزه، جهانی شدن و توسعهٔ ارتباطات دو اثر متضاد داشته است:
- ۱) فراهم کردن زمینهٔ جهانی بدون مرز: این امر با درهم آمیختن فرهنگ‌ها، هویت‌ها را ناخالص، غیرثابت و در حال تغییر کرده است.
- ۲) مقاومت در برابر هویت تحمیلی جهانی شدن: بسیاری از جوامع و گروه‌ها (مانند جنبش‌های سبک زندگی، زنان، آفریقایی آمریکایی‌ها، آسیایی تبارها، جوانان، اقلیت‌های قومی، مذهبی و جنبش‌های زیست‌محیطی) با ساختن هویت خاص خود یا بازگشت به هویت واقعی خویش، در برابر هویت تحمیلی جهانی شدن مقاومت می‌کنند.
- در دورهٔ پسامدرن، تمامی ساختارهای دورهٔ مدرن، از جمله سیاست همانندسازی هویت، مورد نقد قرار گرفت و به جای آن، بر هویت‌های خرد، محلی و فردی تأکید و توجه شد.

در دوران پسامدرن، مسئلهٔ هویت با چه تغییراتی مواجه شد؟

- ۱) بازگشت به هویت واقعی خویش - جایگزینی مدل تکثرگرا - عدم تأکید بر هویت‌های خرد و محلی
- ۲) نامطلوب دانستن هویت ملی - شکل‌گیری سیاست همانندسازی - هویت‌ها به عنوان موضوعی برای نزاع و درگیری
- ۳) جایگزینی مدل تکثرگرا به جای همانندسازی - شکل‌گیری سیاست هویت - هویت و دانش به عنوان کانون نزاع و کشمکش
- ۴) جایگزینی مباحث قشربندی به جای مسئلهٔ هویت - شکل‌گیری سیاست هویت - مطلوب دانستن هویت ملی و وحدت و ثبات

(سؤال ۲۳۴ کنکور انسانی ۱۳۹۸ (فارغ از کشور))

عبارت درست دربارهٔ مدینهٔ فاسقه و نادرست دربارهٔ مدینهٔ ضالّه به ترتیب کدام است؟

- (۱) از علوم عقلی بی‌بهره است اما علوم ابزاری در آن می‌تواند وجود داشته باشد. - در اثر انحراف نظری از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد.
- (۲) مردم در آن علوم عقلانی و وحیانی را می‌شناسند. - آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور عقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های غیرعقلاتی معرفی می‌شوند.
- (۳) علمی که از ارزش‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، در آن موجود نیست. - امکان شناخت حقایق وجود دارد، اما براساس حقایق عمل نمی‌شود.
- (۴) در اثر انحراف نظری از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد. - در آن، نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینهٔ فاضله تحریف می‌شود و رسمیت پیدا نمی‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۹

انواع مدینه از دیدگاه فارابی:

کونکور Box

<ul style="list-style-type: none"> ● بر محور علم سازمان می‌یابد. ● جامعهٔ آرمانی مورد نظر فارابی است. ● علم در این مدینه به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد. 	مدینهٔ فاضله
<ul style="list-style-type: none"> ● از علوم عقلانی بی‌بهره است. ● در آن علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد. ● علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، در آن وجود ندارد. ● مدینهٔ فاسقه و مدینهٔ ضالّه، از انواع مدینهٔ جاهله هستند. 	مدینهٔ جاهله
<ul style="list-style-type: none"> ● در اثر انحراف عملی از مدینهٔ فاضله به وجود می‌آید. ● مردم در آن با آن که علوم عقلانی و وحیانی را می‌شناسند، اما از آن بهره نمی‌گیرند. ● مردم در آن با آن که حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی‌کنند. 	مدینهٔ فاسقه
<ul style="list-style-type: none"> ● در اثر انحراف نظری از مدینهٔ جاهله شکل می‌گیرد. ● در این جامعه، نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینهٔ فاضله تحریف می‌گردند. ● در این جامعه، آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، عقلانی معرفی می‌شوند. 	مدینهٔ ضالّه

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): نادرست (مربوط به مدینهٔ جاهله است). - درست
- گزینهٔ (۲): درست - نادرست (در مدینهٔ ضالّه، حتی نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینهٔ فاضله نیز تحریف می‌شوند و آرمان‌ها و ارزش‌های غیرعقلانی، به غلط به صورت آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌گردند. در سؤال، این مورد برعکس ذکر شده است.)
- گزینهٔ (۳): نادرست (مربوط به مدینهٔ جاهله است). - نادرست (مربوط به مدینهٔ فاسقه است.)
- گزینهٔ (۴): نادرست (مربوط به مدینهٔ ضالّه است). مدینهٔ فاسقه بر اثر انحراف عملی از مدینهٔ فاضله شکل گرفته است). - درست

به ترتیب، کدام یک در رابطه با تقسیم‌بندی جوامع از نظر فارابی در مورد «مدینهٔ ضالّه» درست است و در مورد «مدینهٔ جاهله» درست نیست؟

(سؤال ۶۰ کونکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

- (۱) نظرات علمی پذیرفته‌شده در مدینهٔ فاضله، در آن تحریف می‌گردند - در اثر انحراف عملی از مدینهٔ فاضله به وجود می‌آید.
- (۲) با آن که مردم علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند - علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد.
- (۳) در اثر انحراف نظری از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد - علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.
- (۴) در اثر انحراف عملی از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد - آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.

کونکور

مطابق با عقاید میرزای نائینی، چرا نظام سیاسی مشروطه، نظام مطلوب سیاسی در زمان غیبت امام عصر نیست؟

- ۱) زیرا نمی‌تواند عدالت حاکمان و رفتار عادلانه آن‌ها را تضمین کند و امکان تغییر نظام پادشاهی را ندارد.
- ۲) زیرا به معنای مشروط کردن حاکمان به احکام مجلس است و مجلس لزوماً بر مبنای احکام اسلامی عمل نمی‌کند.
- ۳) زیرا امکان تحقق عدالت در ساختارها را فراهم نمی‌کند و هم‌چنان با معیارهای حکومت شیعی فاصله دارد.
- ۴) زیرا امکان تأسیس نهادهایی مثل مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در نظام‌های پادشاهی فراهم نیست.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم، با در نظر گرفتن شرایط جامعه خود، معتقد بود که تحقق کامل ویژگی‌های جامعه مطلوب (که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است) در آن زمان ممکن نیست. با این حال، ایشان بر این باور بود که می‌توانیم ویژگی دیگر آن جامعه آرمانی را محقق سازیم، ویژگی‌ای که به مردم اجازه دهد تا از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به شیوه‌ای عادلانه شکل دهند. براساس این نظریه، مشروطه که مجلس را برقرار می‌سازد، گرچه نظام مطلوب در زمان غیبت امام معصوم نیست، اما بهترین نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار محسوب می‌شود. بنابراین براساس دو عامل، این نظام سیاسی، مطلوب نیست و فقط برای جلوگیری از فساد، بهتر است محقق شود:

- ۱) امکان از بین بردن نظام پادشاهی را ندارد.
- ۲) عدالت در ساختارها را فراهم می‌کند، اما عدالت حاکمان را محقق نمی‌سازد.

ویژگی‌های علوم اجتماعی جهان اسلام در مقابل علوم اجتماعی جهان متجدد کدام است؟

- (۱) علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، دربارهٔ وضعیت مطلوب جامعهٔ اسلامی و جامعهٔ جهانی داوری خواهد کرد. - برخلاف جهان متجدد، عقلانیت در جهان اسلام، ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانهٔ خود را منحصر به متن فرهنگ و کنش‌های عاملان می‌بیند.
- (۲) نقش محوری عقلانیت در جهان اسلام در تولید دانش علمی به حدی است که تمامی عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان می‌دهد. - تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز بهره می‌برد.
- (۳) هدف این علم اجتماعی داوری دربارهٔ وضعیت موجود جهان اسلام و جامعهٔ جهانی است و حکمی برای وضع مطلوب ارائه نمی‌کند. - عاملان با استفاده از عقلانیت جهان اسلام، به‌گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.
- (۴) بخشی از عرصه‌های علمی را به کمک حس و تجربهٔ زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌دهد. - عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، اعتبار روشنگرانهٔ خود را از کنش‌های عاملان نمی‌گیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱۰

علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متجدد دارای ویژگی‌های زیر است:

ویژگی اصلی	این دانش متناسب با معنای علم در جهان اسلام است.
منابع و ابزارها	علم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده می‌کند، اما تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز استفاده می‌کند.
عقلانیت	عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام: (۱) علاوه بر تعامل با داده‌های حسی و تجربی و نیز با هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی، اجتماعی و تاریخی پیرامون خود، آن‌ها را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد. (۲) با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانهٔ خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد، بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به‌گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند. (۳) در تولید دانش علمی نسبت به محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد، اما همهٔ عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد؛ یعنی بخشی از آن را به کمک حس و تجربهٔ زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد.
جامعهٔ آرمانی	علم اجتماعی جهان اسلام، علاوه بر توصیف و تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، دربارهٔ وضعیت مطلوب و آرمانی جامعهٔ اسلامی و جامعهٔ جهانی نیز داوری می‌کند و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را مورد شناسایی قرار می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): درست - نادرست (عقلانیت در جهان اسلام، با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش و اعتبار روشنگرانهٔ خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان (کنشگران) آن محیط نمی‌گیرد).
- گزینهٔ (۲): نادرست (عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی دربارهٔ محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد، اما نمی‌تواند به تنهایی سامان‌دهندهٔ همهٔ عرصه‌های علمی باشد). - درست
- گزینهٔ (۳): نادرست (علم اجتماعی جهان اسلام علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، در قبال وضعیت مطلوب و آرمانی جامعهٔ اسلامی و هم‌چنین جامعهٔ جهانی نیز داوری خواهد کرد و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را شناسایی می‌نماید). - درست

هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟ **۵۶**

عقل	ویژگی	انواع
عام	«الف»	ابزاری «ج»
		تفسیری «د»
		انتقادی «ه»
خاص	«ب»	عملی «و»
		نظری «ز»

● فهم پدیده‌هایی مانند کنش‌های انسانی

● شناخت حقایق و قواعد جهان

● کسب دانش درباره پدیده‌های مادی و محسوس

● شناسایی واقعیت‌های مستقل از اراده انسان

(۲) د - ب - ج - ز

(۱) و - ب - ه - ز

(۴) الف - ز - ه - و

(۳) د - ز - الف - و

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● عقل در معنای عام:

هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود که هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند. این عقل، دارای انواعی است: (۱) عقل ابزاری (تجربی)، (۲) عقل تفسیری (۳) عقل انتقادی (۱) عقل ابزاری (تجربی): دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبند هستند. (ج)

(۲) عقل تفسیری: برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها، گفتار و متن به کار می‌رود؛ برای مثال، معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود. (د)

(۳) عقل انتقادی: عقلی است که برای ارزیابی و داوری درباره مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود؛ مثلاً وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را در روابط انسانی ارزیابی می‌کند.

● عقل در معنای خاص:

قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. (ب) عقل در این معنا به دو دسته تقسیم می‌شود: (۱) عقل نظری (۲) عقل عملی

(۱) عقل نظری: واقعیت‌هایی را که مستقل از آگاهی و اراده انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند و علومی مانند فلسفه، ریاضیات و طبیعیات را پدید می‌آورد. برای مثال، قانون علیت در فلسفه یا قانون جاذبه زمین در فیزیک، با این عقل شناخته می‌شوند. (ز)

(۲) عقل عملی: واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها، شناسایی می‌کند؛ مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد. این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.

هر یک از عبارات‌های سمت راست به کمک کدام یک از انواع عقل درک می‌شوند؟ (یک مورد اضافی است.)

(سؤال ۴ - امتحان نوبتی فروردین ۱۴۰۴)

مفاهیم	عبارت
۱ - عقل ابزاری	الف) در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی خودبه‌خود و بدون علت رخ نمی‌دهد.
۲ - عقل تفسیری	ب) هرگز جامدای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت و ... روی سعادت دنیوی و اخروی را نخواهد دید.
۳ - عقل نظری	ج) معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود.
۴ - عقل انتقادی	د) وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی با کمک این عقل ارزیابی می‌شود.
۵ - عقل عملی	

هر یک از موارد خواسته‌شده، با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- قدرت حاکمان سکولار در کشورهای اسلامی
 - بیداری از دیدگاه منورالفکران غرب‌گرا
 - اعتراض روشنفکران چپ به نسل اول منورالفکران
 - عامل از بین رفتن جاذبه‌های روشنفکری چپ در جهان
- (۱) وابسته به قدرت جهانی استعمار - تقلید از رفتار فرنگیان - اعتراض به عملکرد اقتصادی نظام‌های سرمایه‌داری - فروپاشی بلوک شرق
- (۲) ریشه‌گرفته از اعتقادات تاریخی این کشورها - بهره‌گیری از حضور سیاسی و اقتصادی غرب - اعتراض به لیبرالیسم - پیدایش ناسیونالیسم
- (۳) مبتنی بر استبداد استعماری - پیگیری ناسیونالیسم - اعتراض به اسلام‌ستیزی و اسلام‌گریزی منورالفکران - قدرت جهانی استعمار
- (۴) بر مبنای اندیشه منورالفکران غرب‌گرا - پیروی از استبداد - اعتراض به حکومت‌های سکولار در جوامع اسلامی - روشنفکری التقاطی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- قدرت حاکمان سکولار در کشورهای مسلمان، ریشه در اعتقادات و پیشینه تاریخی این کشورها نداشت؛ بلکه قدرت آن‌ها وابسته به قدرت جهانی استعمار بود.
- منورالفکران غرب‌گرا، برخلاف بیدارگران اسلامی، بیداری را بازگشت به اسلام نمی‌دانستند؛ بلکه آن را در تقلید از رفتار و الگوهای فرنگیان می‌دیدند.
- اعتراض روشنفکران چپ به روشنفکران نسل اول، به دلیل گریز آنان از اسلام یا اسلام‌ستیزی نبود؛ بلکه از همان نوع اعتراض‌هایی بود که در قرن بیستم در کشورهای غربی نسبت به عملکرد اقتصادی نظام‌های لیبرالیستی و سرمایه‌داری شکل می‌گرفت.
- با فروپاشی بلوک شرق، جاذبه‌های روشنفکری چپ در سطح جهان از بین رفت و این جریان در کشورهای اسلامی نیز جذابیت خود را از دست داد؛ در نتیجه، غرب‌گرایان این جوامع بار دیگر به اندیشه‌های لیبرالیستی غربی روی آوردند.

موارد کدام گزینه، به ترتیب از عملکردها یا ویژگی‌های «نخستین بیدارگران اسلامی»، «منورالفکران غرب‌گرا» و «روشنفکران چپ» است؟

- (۱) معنکردن بیداری به بازگشت به اسلام و عمل به آن - طرفداری از سوسیالیسم و مارکسیسم - اعتراض به نسل اول روشنفکران
 (۲) توجه به خطر جوامع غربی - خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی - تحت تأثیر جریان‌های چپ در کشورهای اسلامی
 (۳) به رسمیت نشناختن مفهوم قومیت - مورد حمایت بلوک غرب - سامان دادن حرکت‌های خود در قالب ناسیونالیسم
 (۴) خواستار اصلاح اقتصادی و سیاسی جوامع اسلامی - مخالفت با لیبرالیسم و سرمایه‌داری - پیرو جریان چپ و بلوک شرق

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۳

درس‌Box

مقایسه جریان‌های موجود در جوامع اسلامی در برابر جهان غرب:

نقاط ضعف:	نمونه‌های فعالیت:	ویژگی‌ها:	
(۱) عدم شناخت عمیق از غرب (۲) دیدگاه نادرست نسبت به قدرتمندی جهان غرب	(۱) در ایران: حضور فعال عالمان دینی در مقابله با روسیه تزاری و تدوین رساله‌های جهادیه، اصلاحات امیرکبیر و حکم میرزای شیرازی در تحریم تنباکو (۲) در جهان اسلام: اقدامات سید جمال‌الدین اسدآبادی و شاگردان او در دیگر کشورهای اسلامی	(۱) توجه به خطر جوامع غربی (۲) خواستار استقلال اقتصادی و سیاسی جوامع اسلامی (۳) تلاش برای اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی (۴) معنکردن بیداری به بازگشت به اسلام و عمل به آن (۵) به رسمیت شناختن قومیت‌های مختلف درون فرهنگ اسلامی	نخستین بیدارگران اسلامی
نمونه‌ها: (۱) رضاخان در ایران (۲) امان‌الله خان در افغانستان (۳) آتاتورک در ترکیه	عملکردها: (۱) حرکت در جهت منافع کشورهای غربی (۲) تشکیل حکومت‌های سکولار (۳) ایجاد ساختارهای اجتماعی جدید (۴) شکل‌گیری استبداد استعماری	ویژگی‌ها: (۱) سامان‌یافتن درون لژهای ماسونی (۲) فرصت‌دانشتن حضور سیاسی و اقتصادی غرب (۳) خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی (۴) معنکردن بیداری به تقلید از رفتار فرنگیان (۵) روی آوردن به ناسیونالیسم	منورالفکران غرب‌گرا
دوره زمانی: (۱) تا قبل از فروپاشی بلوک شرق: رواج داشتند. (۲) بعد از فروپاشی بلوک شرق: جاذبه‌های خود را از دست دادند.	جریان‌ها: (۱) مخالفت آشکار با اندیشه‌های توحیدی (۲) ترکیب اندیشه‌های چپ با اندیشه‌های اسلامی (روشنفکران التقاطی)	ویژگی‌ها: (۱) تحت تأثیر جریان‌های چپ در کشورهای اسلامی (۲) اعتراض به نسل اول روشنفکران به دلیل عملکرد نظام‌های سرمایه‌داری (۳) سامان‌دادن حرکت‌ها در چارچوب اندیشه‌های ناسیونالیستی، سوسیالیستی و مارکسیستی (بلوک شرق)	روشنفکران چپ

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): درست - نادرست (مربوط به روشنفکران چپ است). - درست

گزینه (۳): نادرست (بسیاری از بیدارگران اسلامی، وحدت امت اسلامی و عزت جهان اسلام را دنبال می‌کردند و قومیت‌های

مختلف را درون امت واحد اسلامی به رسمیت می‌شناختند.) - درست - درست
گزینه (۴): درست - نادرست (منورالفکران غرب‌گرا، طرفدار نظام‌های سرمایه‌داری و لیبرالیستی بودند.) - درست

هدف جنبش عدالتخانه و مشکل اصلی آن به ترتیب کدام است؟

- ۱) ساختار سیاسی جامعه را تغییر می‌داد و یک انقلاب سیاسی و اجتماعی محسوب می‌شد. - در فقه اجتماعی و سیاسی تشیع، این نوع حاکمیت آرمانی محسوب نمی‌شد.
- ۲) به دنبال مشروط‌کردن حاکمان به احکام عادلانه الهی و اسلامی بود. - با اوج‌گیری این جنبش، منورالفکران غرب‌زده به آن پیوستند و به دنبال سکولاریسم بودند.
- ۳) در پی تأسیس مجلسی بود که شاه را ملزم سازد در چارچوب قوانین الهی عمل کند. - رفتار عادلانه را به کسانی تحمیل می‌کرد که با معیارهای الهی به قدرت نرسیده بودند.
- ۴) برای رسیدن به همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه تلاش می‌کرد. - حاکمان و پادشاهان هنوز عالم به عدالت نبوده و عمل به عدالت در آن‌ها نهادینه نشده بود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جنبش عدالتخانه صرفاً به دنبال اصلاح یک کار یا رفتار خاص از سوی پادشاه نبود، بلکه اصلاح شیوه زمامداری او را هدف قرار داده بود. این جنبش - با توجه به شرایط داخلی و خارجی - در پی تأسیس مجلسی بود که قوانین عادلانه الهی را تدوین کند و شاه را ملزم سازد در چارچوب این قوانین عمل کند.
- مشکل عدالتخانه آن بود که رفتار عادلانه را به کسانی تحمیل می‌کرد که با معیارهای الهی به قدرت نرسیده بودند. آنان قدرت را با شمشیر قوم و عشیره یا با حمایت دولت‌های استعمارگر به دست آورده بودند؛ نه عالم به عدالت بودند و نه عمل به عدالت به قدر کافی در شخصیت آنان نهادینه شده بود.

۶۰

پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- انقلاب اسلامی در مقایسه با انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، چه دیدگاهی نسبت به بلوک شرق و غرب داشت؟
- حاکمان قاجار به چه علتی به جای مقاومت در برابر بیگانگان به قراردادهای استعماری روی آوردند؟
- قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و جاذبه‌های دنیوی غرب هنگام مواجهه با جهان اسلام، چه پیامدی به همراه داشت؟
- (۱) یک قطب‌بندی جدید سیاسی پدید آورد. - قدرت جهانی استعمار - دولتمردان کشورهای اسلامی را مرعوب و شیفته فرهنگ غرب می‌ساخت.
- (۲) به فلسفه‌ها و مکاتب سیاسی غرب تعلقی نداشت. - مقاومت منفی - فقاقت و عدالت در حاشیه مناسبات قومی باقی مانده بودند.
- (۳) دارای هویتی فرهنگی و تمدنی بود. - اثرپذیری از دولت‌های استعماری - عزت و استقلال کشورهای اسلامی را تضعیف می‌کرد.
- (۴) یک انقلاب سیاسی و فرهنگی بود. - استبداد استعماری - استبداد ایلی و قومی حاکمان کشورهای اسلامی به استبداد استعماری تبدیل شد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱۳ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● انقلاب‌های آزادی‌بخش در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می‌شدند، ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشتند و به همین سبب، استعمار با دست کارگزاران این انقلاب‌ها، در چهره استعمار نو بازمی‌گشت. این انقلاب‌ها نتوانستند جایگاه کشورشان را از حاشیه قطب‌های سیاسی و اقتصادی جهان خارج کنند؛ اما انقلاب اسلامی ایران فقط یک انقلاب سیاسی نبود، بلکه هویتی فرهنگی و تمدنی داشت. این انقلاب، بیرون از قطب‌بندی سیاسی شرق و غرب، یک قطب‌بندی فرهنگی جدید به وجود آورد و خود در کانون قطب فرهنگی جهان اسلام قرار گرفت. (قسمت اول گزینه‌ها به‌جز گزینه (۱) درست است).

- حاکمان قاجار به دلیل اثرپذیری از دولت‌های استعماری، به جای مقاومت در برابر بیگانگان، به قراردادهای استعماری روی آوردند.
- قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و جاذبه‌های دنیوی کشورهای غربی، دولتمردان کشورهای اسلامی را مرعوب و شیفته فرهنگ غرب می‌ساخت و این مسئله، عزت و استقلال کشورهای اسلامی را تضعیف می‌کرد.

چرا انقلاب اسلامی ایران فراتر از مرزهای جهانی اسلام، موجب دگرگونی در بنیان‌های معرفتی و فرهنگی تمدن غرب شده است؟

- ۱) انقلاب اسلامی ایران، مستقل از ارزش‌ها و آرمان‌های جهان غرب شکل گرفت و بیانگر حضور تاریخ‌ساز فرهنگ‌های غربی در صحنه اندیشه و سیاست جهانی بود.
- ۲) پیدایش رویکرد دینی و معنوی در زندگی عمومی انسان غربی، نتیجه بحران‌های معرفتی و معنوی‌ای بود که با ظهور انقلاب اسلامی فرصت بروز و ظهور یافتند.
- ۳) گسترش اندیشه‌های پست‌مدرن و نظریه‌های افول سکولاریسم پس از انقلاب اسلامی ایران، از دست رفتن اعتبار ارزش‌های پس از رنسانس را در غرب نمایان ساخت.
- ۴) مقاومت ایران اسلامی در برابر سلسله اقدامات مستمر جهان غرب، موقعیتی جدید برای جهان اسلام و قطب‌بندی تازه‌ای برای نظام‌های سیاسی اسلامی پدید آورد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۵

درس‌Box

- در ایران رخ داد اما از ذخایر معرفتی شیعی استفاده کرد.
- آرمان‌ها، ارزش‌ها و رسالت خود را به حل چالش‌های جامعه ایران یا شیعیان جهان محدود نکرد.
- براساس آموزه‌های اسلامی، از عزت و اقتدار جهان اسلام پاسداری می‌کرد، دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفه خود می‌دانست، فطرت الهی همه انسان‌ها را مخاطب پیام خود قرار می‌داد و حل مشکلات معرفتی و معنوی بشر را رسالت خود می‌دید.
- انقلاب اسلامی ایران** در شکل‌گیری یا گسترش اندیشه‌های پسامدرن، بازگشت رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی، از دست رفتن اعتبار ارزش‌ها و آرمان‌های پس از رنسانس و شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم مؤثر بود.
- موقعیت استوار دو قطب سیاسی قرن بیستم را در هم ریخت و قطب‌بندی جدیدی را به جهان تحمیل کرد.
- مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دهه نخست پیدایش آن نشان داد بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست و موقعیت جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد.

انقلاب اسلامی ایران در شکل‌گیری یا گسترش اندیشه‌های پسامدرن، به وجود آمدن رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی، از دست رفتن اعتبار ارزش‌ها و آرمان‌های پس از رنسانس و شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم مؤثر بود.

گزینه (۴) مربوط به تأثیرات انقلاب اسلامی ایران بر جهان اسلام است.

پاسخ خیلی تشریحی

گول‌بخوری

علت هر یک از موارد زیر به ترتیب کدام است؟

- گسترش جنبش‌های اسلامی در جهان اسلام
 - بی‌اعتباری نظریهٔ پایان تاریخ
 - دگرگونی حرکت اصلاحی به سمت انقلاب اسلامی
- ۱) بازگشت به اسلام و اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعه - موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی‌اش - بازگرداندن مردم از مقاومت منفی به فعالیت رقابت‌آمیز
- ۲) مقاومت در برابر صهیونیسم از موضع اعتقادات اسلامی - فروپاشی بلوک شرق و شکل‌گیری نظم نوین جهانی - تلاش برای حذف شاهنشاهی و تحقق حکومت اسلامی
- ۳) تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر شکل‌گیری انتفاضه - پیدایش نظریهٔ جنگ تمدن‌ها از سوی نظریه‌پردازان غربی - اعتراض به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه
- ۴) وقوع انقلاب‌های مردمی در کشورهای عربی و شکل‌گیری بیداری اسلامی - معناکردن نظم جدید بر مدار یک قطب واحد - آگاهی و عمل عاملان به احکام الهی در عصر غیبت

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱۴ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- انقلاب اسلامی با بازگشت به اسلام و اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعی، مسئلهٔ اسرائیل را به عنوان مسئلهٔ جهان اسلام مطرح کرد. هم‌چنین شکل‌گیری انتفاضه و جنبش‌های جدید اسلامی در فلسطین، جهاد اسلامی افغانستان در برابر حکومت وابسته به بلوک شرق، تشکیل جبههٔ نجات اسلامی در الجزایر و پیروزی اسلام‌گرایان در انتخابات این کشور، نمونه‌هایی از حرکت‌ها و جنبش‌های اسلامی در جهان اسلام است که تحت تأثیر انقلاب اسلامی پدید آمد.
- کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود، فروپاشی بلوک شرق را به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد تفسیر می‌کردند. نظریهٔ «پایان تاریخ» فوکویاما نیز همین معنا را القا می‌کرد؛ اما موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی آن، بطلان این نظریه را آشکار کرد.
- امام خمینی به عنوان یک مرجع دینی، مردم و عالمان را از موضع مقاومت منفی به فعالیت رقابت‌آمیز بازگرداند. این فعالیت رقابت‌آمیز با اعتراض به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه آغاز شد، اما در حد یک حرکت اصلاحی باقی نماند و به صورت یک حرکت انقلابی درآمد که حذف نظام شاهنشاهی و تحقق حکومت اسلامی را دنبال کرد.

ویژگی چه تعداد از انقلاب‌ها و جنبش‌های زیر، در مقابل آن نادرست آمده است؟

- الف) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم ← در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می‌شدند.
 ب) نخستین بیدارگران اسلامی ← به خطر جوامع غربی و شیوه برخورد دولت‌های اسلامی در برابر غرب، توجه کردند.
 ج) جنبش تنباکو ← فعالیت رقابت‌آمیز را از اصلاح ساختار به اصلاح رفتار حاکمان تغییر داد.
 د) انقلاب ۱۷۸۹ فرانسه ← با آرمان‌ها و ارزش‌های مدرن پس از رنسانس شکل گرفته بود.
 ه) انقلاب اسلامی ایران ← مشروعیت قرارداد کمپ‌دیوید را در باور مسلمانان مخدوش ساخت.
 و) انقلاب ۱۹۱۷ روسیه ← مانند سایر انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بود.
- یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۵

درس‌Box

مقایسه انقلاب اسلامی ایران با انقلاب‌های فرانسه و روسیه:

<ul style="list-style-type: none"> ● با آرمان‌ها و ارزش‌های مدرنی شکل گرفت که پس از رنسانس به وجود آمده بودند. ● این انقلاب ابتدا در خاستگاه خود (فرانسه)، گرفتار مشکلاتی شد اما به زودی به صورت سلسله انقلاب‌های ۱۸۳۰ م. و ۱۸۴۸ م. حیاتی مجدد یافت و همه کشورهای اروپایی را فراگرفت. 	انقلاب ۱۷۸۹ فرانسه
<ul style="list-style-type: none"> ● به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی، با دیگر انقلاب‌های اروپایی تفاوت داشت. ● به دلیل سکولاریزاسیون، درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفت. 	انقلاب ۱۹۱۷ روسیه (انقلاب کمونیستی شوروی)
<ul style="list-style-type: none"> ● با الگوگرفتن از فقه اجتماعی و سیاسی شیعی، از منظر دینی و فرهنگی به شناخت بحران‌ها و چالش‌های جهان اسلام پرداخت. ● با بازگشت به هویت اسلامی خود، فرصت جدیدی را برای جهان غرب، جهت حل بحران‌های معرفتی و معنوی آن پدید آورد. 	انقلاب اسلامی ایران

بررسی موارد نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ج) جنبش تنباکو، نمونه‌ای موفق از فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی است. این تجربه موفق، فعالیت رقابت‌آمیز را از اصلاح رفتار به اصلاح ساختار تغییر داد و به جنبش عدالتخانه منجر شد.
 و) انقلاب ۱۹۱۷ روسیه، یک انقلاب چپ و کمونیستی بود و آن را نمی‌توان هم‌ردیف انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم دانست.

هر یک از موارد «تلاش برای شناخت سنت‌های الهی در جامعه با تأثیرپذیری از قرآن»، «تلاش برای تحقق هر دو ویژگی مطلوب حکومت در فقه شیعه»، «اعتقاد به پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر با غلبه نظام لیبرال

دموکراسی» و «مشروعیت نوگرایی اسلامی»، از عقاید کدام اندیشمند است؟

(۱) طه عبدالرحمن - محمدباقر صدر - آگوست کنت - محمد عابد الجابری

(۲) فارابی - میرزای نائینی - ساموئل هانتینگتون - طه عبدالرحمن

(۳) محمدباقر صدر - علامه طباطبایی - ماکس وبر - محمد عبده

(۴) ابن خلدون - امام خمینی - فوکویاما - طه عبدالرحمن

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ابن خلدون از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.
- در پایان قرن بیستم، امام خمینی در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب شیعه به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب شیعه را داشته باشد؛ یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.
- فوکویاما، فروپاشی بلوک شرق و شوروی سابق و غلبه نظام لیبرال دموکراسی غرب را پایان مبارزات عقیدتی - سیاسی بشر می‌پنداشت و نظام لیبرال دموکراسی را محصول نهایی تاریخ بشر می‌دانست که برای آن جایگزین بهتر و مناسب‌تری قابل تصور نیست.
- طه عبدالرحمن اندیشمندی است که می‌کوشد تا نگاهی منتقدانه به نوگرایی را برگزیند و از مشروعیت نوگرایی اسلامی سخن به میان آورد.

۶۵

از بین عبارتهای زیر، کدام عبارتها قسمت اول آنها درست و قسمت دوم آنها نادرست است؟

- الف) جامعه اسلامی، رفتارها و هنجارهای اجتماعی گروه‌های مختلف را ارزیابی و نقد می‌نماید؛ اما بر مبنای فقه اسلامی، تفاوت‌های قومی و نژادی مانعی برای شکل‌گیری امت اسلامی است.
- ب) جامعه‌شناسی انتقادی به دنبال ملاک‌هایی برای داوری علمی درباره ارزش‌های اجتماعی است تا داوری ارزش‌ها بیرون از دایره علم صورت نگیرد؛ این رویکرد به دنبال ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی در نقد پدیده‌های اجتماعی است.
- ج) علم مدنی فارابی به تبیین و علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی می‌پردازد؛ اما درباره هنجارها، آرمان‌ها و سبک زندگی کنشگران باید و نبایندی تجویز نمی‌کند.
- د) انقلاب‌های اخیر در کشورهای عربی به زعم کشورهای غربی نوعی بیداری اسلامی هستند؛ در جهان اسلام، امروزه بیداری از سطح نخبگان به سطح عموم مردم منتقل شده است.

د - ب (۴)

د - الف (۳)

ب - ج (۲)

الف - ج (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۹، ۸ و ۱۰

بررسی عبارتها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

- الف) درست - نادرست (فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوت‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی تبدیل کرد).
- ب) درست - درست
- ج) درست - نادرست (علم مدنی فارابی درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، داوری علمی می‌کند و رویکردی انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد).
- د) نادرست (دولت‌های غربی تلاش کردند تا این انقلاب‌ها را بخشی از فرایند غربی‌شدن کشورهای عربی معرفی کنند و از همین رو آن را بهار عربی نامیدند) - درست

نیروهای نظامی در بسیاری از کشورها، متشکل از دو دسته کلی هستند. دسته اول دوره‌ای از زندگی خود را تحت عنوان سربازی اجباری به عضویت ارتش درمی‌آیند تا از نتایج آن بهره ببرند و دسته دوم با انگیزه‌هایی مانند خدمت به وطن یا محافظت از مرزهای سرزمین به استخدام ارتش درآمده‌اند. در رابطه با مقایسه این دو گروه کدام عبارت درست است؟

- ۱) با توجه به تفاوت علت عضویت این دو گروه در نیروی نظامی، جهت انگیزه آن‌ها با یکدیگر متفاوت است.
- ۲) به خاطر داوطلبانه بودن عضویت، گروه دوم در مقایسه با گروه اول وظایف روزانه خود را با شدت بیشتری انجام می‌دهند.
- ۳) متناسب با داوطلبانه بودن عضویت گروه دوم، می‌توان گفت انگیزه آن‌ها برخلاف گروه دیگر درونی، پایدار و قابل کنترل است.
- ۴) تصمیم گروه دوم مبنی بر عضویت در نیروهای نظامی با ساختار شناختی آن‌ها مبنی بر لزوم خدمت به وطن هماهنگ بوده و در برابر تغییر مقاومت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

جست‌وجوی علت رفتار، در واقع به معنای توجه به عوامل انگیزشی آن رفتار است:

انگیزه‌ها می‌توانند از نظر شدت و جهت در افراد متفاوت باشند:

جهت انگیزه: چیزی که به سمت آن می‌رویم؛ یعنی هدف و فعالیتی که انگیزه رفتار ما را به سمت آن سوق می‌دهد.

شدت انگیزه: مقدار قدرت و نیرویی که برای رفتن به سمت چیزی به کار می‌بریم.

نکته مهم پیرامون نگرش: نگرش‌ها، پس از شکل‌گیری، از ثبات بیشتری برخوردار شده و تابع اصل هماهنگی شناختی هستند؛ یعنی در برابر تغییر مقاومت می‌کنند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۱): نادرست؛ با وجود تفاوت در دلیل انجام کار، فعالیت‌هایی که این دو گروه انجام می‌دهند با یکدیگر مشابه است؛ پس انگیزه آن‌ها از نظر جهت تفاوتی با یکدیگر ندارند.
- گزینه ۲): نادرست؛ در توضیحات صورت سؤال عبارتی مبنی بر تفاوت شدت انگیزه این دو گروه آورده نشده است، ضمناً ممکن است گروهی به اجبار کاری را به درستی و دقت انجام دهند، اما گروهی، داوطلب کاری بوده ولی رفتار آن‌ها شدت زیادی نداشته باشند.
- گزینه ۳): نادرست؛ انگیزه‌ها را براساس پایداری و میزان کنترل تقسیم نمی‌کنند، بلکه پایداری و قابل کنترل بودن عوامل، در اسناد مطرح می‌شوند.
- گزینه ۴): درست؛ رفتار گروه دوم تحت تأثیر نگرش است و به همین خاطر است که انتخاب آن‌ها یعنی به عضویت ارتش در آمدن آن‌ها (رفتار) با ضرورت خدمت به وطن یا محافظت از مرزهای سرزمین (شناخت) هماهنگ بوده است؛ بنابراین نگرش‌های این افراد تابع اصل هماهنگی شناختی بوده و در برابر تغییر مقاومت می‌کند.

هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب نشان‌دهنده کدام مفهوم است؟

- علی باور دارد که رقابت علمی، رشد فکری و اجتماعی فرد را به همراه دارد و براساس این نگاه، به تلاش ادامه می‌دهد.
- نگین نمره پایین را نشانه ضعف می‌داند و با ترس از قضاوت دیگران بیشتر تلاش می‌کند.
- حسین فردی خیر و مهربان است و می‌گوید یکی از بهترین لحظات عمر زمانی است که بتوانی دست دیگران را بگیری.
- لیلا ساعت‌ها به نوشتن یادداشت‌های ادبی می‌پردازد، چون از مرتب‌کردن افکارش روی کاغذ احساس آرامش و تسلط بیشتری می‌کند.

۱) نگرش - انگیزه درونی - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی

۲) انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی

۳) انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه بیرونی

۴) نگرش - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - انگیزه درونی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

انگیزه‌ها می‌توانند به دو نوع درونی و بیرونی باشند:

درس‌Box

انگیزه بیرونی	انگیزه درونی
عامل خارجی فرد را به انجام کاری خاص برمی‌انگیزد.	فرد کار یا فعالیت را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد، زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است و با نیازهای فطری او مطابقت دارد.
منبع انگیزه بیرونی در پاداش و لذت خارج از فرد است.	منبع لذت در خود تکلیف است.
	انگیزه‌های درونی پایدارترند، یعنی ماندگاری بیشتری دارند.
مثال کتاب درسی: فوتبال بازی کردن حرفه‌ای به خاطر پاداش	مثال کتاب درسی: فوتبال بازی کردن نوجوانان در حیاط خانه بدون احساس گرسنگی

بررسی عبارتها:

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: علی به نقش رقابت علمی در رشد اجتماعی و فکری باور دارد، باورها از عوامل فرازیستی به حرکت درآوردن رفتار هستند، پس این عبارت مرتبط با مفهوم نگرش است.

عبارت دوم: ترس از قضاوت دیگران و اجتناب از برجسب «ضعیف‌بودن» باعث شده تا نگین بیشتر تلاش کند و نمره بهتری بگیرد نه علاقه به خود فعالیت؛ بنابراین علت رفتار او انگیزه بیرونی است.

عبارت سوم: در این موقعیت، حسین از خیررسانی به دیگران و رفع نیازهای آنها لذت می‌برد، پس علت رفتار او لذتی است که در درون احساس می‌کند و نشان‌دهنده انگیزه درونی است.

عبارت چهارم: دقت کنید که آرامش و احساس تسلطی که از این رفتار ناشی می‌شود، جزئی از خود آن رفتار است نه پیامدها و نتایج بیرون از آن؛ لیلا از خود انجام این کار لذت می‌برد، پس انگیزه درونی دارد.

در هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، وجود کدام عامل نگرشی بیشتر مطرح است و نقش این عامل در سیستم شناختی به چه صورت است؟

- شرکت‌کنندگان پارالمپیک با وجود تجربه عارضه جسمانی توانسته‌اند ورزش قهرمانی را دنبال کنند.
- برخی افرادی که در زندگی، خود را ناتوان دانسته و موفق نشده‌اند، کسی را نداشته‌اند که توانمندی‌شان را به آن‌ها یادآوری کند.
- آگاهی در رابطه با تأثیر سوء نوشیدن قهوه زیاد بر سردردهای میگرنی موجب ترک یا کاهش نوشیدن در برخی از مبتلایان نمی‌شود.

- ۱) اراده، مثبت / باورها و نظام ارزشی، عامل بیرونی شکل‌دهنده به باورهای منفی / ناهماهنگی شناختی، منفی
- ۲) هدفمندی، مثبت / باورها و نظام ارزشی، عامل فردی شکل‌دهنده به باورهای منفی / باورها و نظام ارزشی، مثبت
- ۳) اراده، گاهی مثبت و گاهی منفی / اسناد درونی، منفی / ناهماهنگی شناختی، مثبت
- ۴) هدفمندی، گاهی مثبت و گاهی منفی / اسناد بیرونی، منفی / باورها و نظام ارزشی، منفی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

برخی از عوامل نگرشی و نقش آن‌ها در سیستم شناختی انسان:

اراده ← زمانی که فرد علی‌رغم محدودیت‌های فردی و اجتماعی تلاش کرده و به هدف‌هایش می‌رسد، نقش اراده در موفقیت وی پررنگ‌تر است.

نقش اراده بر رفتار و شناخت انسان همیشه مثبت است.

- ← اعتقاد قوی به چیزی که شناخت داریم، نظام باورهای ما را شکل می‌دهد.
- ← باور عبارت است از اعتقاد راسخ و واقعی به بودن یا نبودن چیزی یا انجام‌پذیر بودن یا انجام‌ناپذیر بودن کاری.
- ← نظام باورهای هر فرد و جامعه، موتور محرکه قوی جهت دستیابی به هدف‌های فردی و جمعی است.
- ← نظام باورهای همه افراد به وسیله ارکانی همچون خانواده، مدرسه، اجتماع و در نهایت به وسیله خود فرد ساخته می‌شود.
- ← اگر باورهای غلط شکل بگیرد، حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم هم نمی‌توانیم با موفقیت آن کار را انجام دهیم.
- ← عوامل فردی همچون احساس ناتوانی، ناامیدی، بی‌ارزشی و عوامل بیرونی همچون تحقیر دیگران، عدم حمایت اجتماعی و ... باعث شکل‌گیری باورهای غلط می‌شود.
- ← نکته: باورها می‌تواند هم به صورت مثبت و هم به صورت منفی بر فرد اثر بگذارد.

← از عوامل نگرشی است که باعث بروز رفتار می‌شود.

← هرگاه باور ما با رفتار ما هماهنگ نباشد و یا فرد دارای دو شناخت هم‌زمان و در تضاد باشد، دچار ناهماهنگی شناختی می‌شود.

← ناهماهنگی شناختی گاهی فرد برای این‌که دچار ناهماهنگی شناختی نشود به رفتارها و توجیهاتی روی می‌آورد تا بین رفتار و شناخت هماهنگی حاصل شود، زیرا ناهماهنگی، ناخوشایند و تنش‌زاست.

← برای از بین بردن ناهماهنگی شناختی، فرد می‌تواند دو کار انجام دهد. (۱) رفتار خود را تغییر دهد.

(۲) نگرش خود را تغییر دهد.

ناهماهنگی شناختی برای فرد ناخوشایند است و بر سیستم شناختی فرد اثر منفی می‌گذارد ولی باعث بروز رفتار می‌شود.

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: هنگام وجود با محدودیت‌های زندگی، مانند عارضه جسمانی با اراده قوی می‌توان به سمت موفقیت حرکت کرد. زمانی که ورزشکاران پارالمپیک با وجود نقصان جسمانی، ورزش قهرمانی را دنبال می‌کنند، نقش اراده در موفقیت آن‌ها پررنگ‌تر است. ضمناً تأثیر اراده بر رفتار همیشه به صورت مثبت است.

عبارت دوم: یکی از عوامل بیرونی شکل‌گیری باورهای منفی، «عدم حمایت اجتماعی» است، یعنی در محیط اجتماعی فرد، کسی وجود نداشته باشد تا از او حمایت کند، توانایی او را به یادش بیاورد و در موقع لزوم به او انرژی دهد. اگر باورهای غلط شکل بگیرد، حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم، باز نمی‌توانیم با موفقیت آن کار را انجام دهیم.

عبارت سوم: زمانی که فرد نسبت به موضوعی آگاهی داشته باشد (نگرش) ولی آن اطلاعات در رفتار او اثر نگذاشته و رفتاری مغایر با آن اطلاعات از فرد سر بزند (رفتار متضاد) با ناهماهنگی شناختی روبه‌رو هستیم، ناهماهنگی شناختی احساس نامطلوبی را ایجاد می‌کند که ناخوشایند و منفی است، به همین دلیل باعث می‌شود که فرد برای از بین بردن آن اقدام کند خواه با توجیه رفتار، با بی‌اهمیت دادن رفتار، با تغییر رفتار یا با تغییر نگرش و ...

با توجه به قاعده‌مند بودن نظام شناختی، دختری که بین دو خواستگار خوب خود، یکی را انتخاب کرده ولی دچار ناهماهنگی پس از تصمیم شده، چه‌طور می‌اندیشد؟

- ۱) پس از انتخاب، حسرت خوبی‌های خواستگار رد کرده را خورده و ویژگی‌هایش را با خواستگار انتخاب‌شده مقایسه می‌کند.
- ۲) اعتقاد دارد پس از انتخاب، دیگر می‌بایست چشم‌های خود را ببندد و ویژگی‌های خوب و بد فرد انتخاب‌شده را بپذیرد.
- ۳) بیش از گذشته خوبی‌های خواستگار انتخاب‌شده را می‌بیند و بدی‌های فرد انتخاب‌نشده برایش پررنگ‌تر می‌شود.
- ۴) دائماً تردید می‌کند که فرد درست را انتخاب کرده یا نه و ویژگی‌های خوب و بد هر دو را مرتب مرور و مقایسه می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

تکاتی پیرامون ناهماهنگی بعد از تصمیم!

- هرگاه فرد مجبور شود، بین دو انتخاب مطلوب یکی را برگزیند دچار ناهماهنگی بعد از تصمیم می‌شود.
- ناهماهنگی بعد از تصمیم یکی از نمونه‌های ناهماهنگی شناختی است.
- هنگام ناهماهنگی بعد از تصمیم فرد برای از بین بردن احساس ناخوشایند ناشی از ناهماهنگی شناختی دو کار انجام می‌دهد:
 - ۱) در مورد آن که انتخاب کرده مزایا را می‌شمارد.
 - ۲) در مورد آن که انتخاب نکرده و آن را رد کرده است، معایب را می‌شمارد.

این فرد در موقعیت ناهماهنگی بعد از تصمیم قرار دارد و برای رسیدن به هماهنگی شناختی لازم است در مورد گزینه انتخاب‌شده مزایا و در رابطه با گزینه رد شده معایب را برشمارد، پس در این موقعیت فرد دائماً به خوبی‌های گزینه انتخاب‌شده و بدی‌های گزینه انتخاب‌نشده فکر می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به ترتیب درستی یا نادرستی عبارات زیر در ارتباط با «هدفمندی» کدام است؟

- الف) جزء عوامل نگرشی ذاتاً مثبت است؛ در نتیجه همیشه فرد را از بیراهه رفتن و اتلاف منابع انرژی مصون می‌دارد.
 ب) بین میزان بزرگی هدف و احتمال دست‌یافتن به آن، رابطه مستقیم و خطی (غیرمنحنی) وجود دارد.
 ج) فرد تحت تأثیر موانع زودگذر و خستگی قرار نمی‌گیرد، چون انتخاب هدف نوعی موفقیت تلقی می‌شود.
 د) در هر هدف معین، تنها بخشی از نیازها می‌توانند رفع شوند.

- (۱) درست - نادرست - درست - نادرست
 (۲) نادرست - نادرست - نادرست - درست
 (۳) درست - نادرست - درست - درست
 (۴) نادرست - درست - نادرست - نادرست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس‌نویس Box

هدفمندی، یکی از عوامل نگرشی که باعث بروز رفتار می‌شود، «هدفمندی» است.

- هدف هر چیزی است که انسان سعی دارد به آن برسد و فکر می‌کند برای او مؤثر و مفید است.
- وقتی فرد سعی می‌کند به چیزی برسد مثلاً نمره عالی بگیرد یا پولی به دست آورد و ... در واقع به رفتاری دست زده است که هدف دارد و هدفش متمرکز بر آینده است و با تلاش و کوشش می‌خواهد آن را بدست آورد.

- پيامدهای انتخاب هدف
- (۱) ایجاد توانمندی
 - (۲) انسجام در رفتار
 - (۳) جلوگیری از بیراهه رفتن
 - (۴) مصونیت از اتلاف منابع انرژی
 - (۵) امید به موفقیت

توجه: حرکت در مسیر دستیابی به هدف نوعی موفقیت تلقی می‌شود، در نتیجه فرد تحت تأثیر موانع زودگذر و عواملی همچون خستگی قرار نمی‌گیرد.

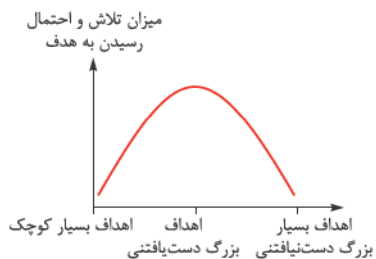
نکاتی مهم در انتخاب هدف:

- (۱) برای رسیدن به اهداف بالاتر باید آن را به اهداف کوچک‌تر و قابل وصول تقسیم کنیم به گونه‌ای که قدم‌به‌قدم و آرام‌آرام به اهداف مورد نظر برسیم.
- (۲) اگر از ابتدا اهداف را بالا و دست‌نیافتنی انتخاب کنیم؛ هرگز نمی‌توانیم به آن‌ها دست یابیم و از تلاش باز می‌مانیم.
- (۳) اگر اهداف را بسیار کوچک، بی‌ارزش و زودگذر انتخاب کنیم، هرگز انگیزه تلاش و عمل ایجاد نمی‌شود؛ زیرا از انجام آن‌ها احساس ارزشمندی، افتخار و غرور نمی‌کنیم.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست؛ بخش اول عبارت درست است، ذات هدفمندی به خودی‌خود مثبت و سازنده است، اما در صورت انتخاب هدف نادرست (برای مثال انتخاب اهداف دست‌نیافتنی) و یا هدفی که دقیقاً مشخص نیست، می‌تواند تأثیر منفی بر رفتار فرد داشته باشد، پس به دلیل به کارگیری قید «همیشه» این عبارت نادرست محسوب می‌شود.

ب) نادرست؛ اگر از ابتدا اهداف را بالا و دست‌نیافتنی انتخاب کنیم، هرگز نمی‌توانیم به آن‌ها دست یابیم و از تلاش باز می‌مانیم، به عبارتی هر چه هدف بزرگ‌تر باشد به گونه‌ای که دست‌نیافتنی شود، احتمال دستیابی به آن کاهش می‌یابد، پس اگر چه بزرگ‌بودن هدف می‌تواند در فرد ایجاد انگیزه کند و احتمال دست‌یافتن به هدف را در صورت استفاده از روش‌های درستی مثل خرید کردن هدف افزایش دهد، ولی این رابطه همیشه خطی و مستقیم نیست و زمانی که هدف خیلی بزرگ و دست‌نیافتنی

شود، انگیزه فرد و احتمال رسیدن به آن کاهش یافته و رابطه معکوس و غیرخطی (منحنی) می‌شود.

روان‌شناسی

- ج) نادرست؛ حرکت در مسیر دستیابی به هدف نوعی موفقیت تلقی می‌شود، در نتیجه فرد تحت تأثیر موانع زودگذر و عواملی همچون خستگی قرار نمی‌گیرد نه صرف انتخاب هدف.
- د) درست؛ نیازها و خواسته‌های انسان نامحدود است و نمی‌توان هدفی را برگزید که به تنهایی پاسخ‌گوی تمامی نیازها باشد، پس در هر هدف، تنها بر رفع بخشی از نیازها تمرکز می‌شود.

مونا در کنکور سراسری نتیجه دلخواهش را کسب نکرد. از نظر او با وجود تلاش‌های بسیار و برنامه‌ریزی دقیق، با توجه به مفهومی و چالشی بودن سؤالات امکان کسب درصدهای بهتر در برخی از دروس امکان‌پذیر نبود و فکر می‌کرد اگر قرار باشد آزمون سال بعد هم با همین کیفیت برگزار شود، حتماً او توانایی دریافت نتیجه بهتر از این را نخواهد داشت. کدام گزینه به ترتیب به عامل نگرشی مونا، نوع و یا نتیجه آن به درستی اشاره می‌کند؟

- ۱) درماندگی آموخته‌شده - سلب توان و حرکت و خلاقیت
- ۲) درماندگی آموخته‌شده - از دست دادن اطمینان به خود
- ۳) اسناد - درونی، ناپایدار، غیر قابل کنترل
- ۴) اسناد - بیرونی، پایدار، غیر قابل کنترل

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

اسناد: به معنای نسبت‌دادن موفقیت و یا شکست خود به دلایل زیربنایی آن است.

عوامل اسناد	
اگر فرد علت موفقیت یا شکست را خودش بداند و به ویژگی‌های خودش نسبت دهد، اسناد او درونی است و اگر علت موفقیت یا شکست را عواملی غیر از خودش بداند، اسناد او بیرونی است.	۱) درونی / بیرونی
اگر فرد علت موفقیت یا شکست را به عواملی نسبت دهد که خارج از اختیارات اوست و نمی‌تواند در آن دخل و تصرفی داشته باشد، اسناد او غیر قابل کنترل و اگر به عواملی نسبت دهد که تحت کنترل و در اختیار اوست، اسناد او قابل کنترل است.	۲) قابل کنترل / غیر قابل کنترل
اگر فرد علت موفقیت یا شکست خود را به عواملی نسبت دهد که دائمی است و نمی‌توان در آن تغییری ایجاد کرد، اسناد او پایدار و اگر به عواملی نسبت دهد که گذرا و مقطعی است و می‌تواند آن را تغییر دهد، اسناد او ناپایدار است.	۳) پایدار / ناپایدار

- برای موفقیت در هر کاری فرد موفقیت را باید به عواملی نسبت دهد که ۱) در کنترل خود فرد باشد؛ ۲) ناپایدار باشد؛ ۳) درونی مانند تلاش باشد.
- وقتی یادگیرندگان، شکست را به چیزی نسبت می‌دهند که نمی‌توانند آن را کنترل کنند (مانند توانایی پایین یا دشواری تکلیف) انگیزه بسیار کمی برای جبران آن خواهند داشت.
- کسانی که شکست را به عوامل پایدار، مانند استعداد و دشواری تکلیف نسبت می‌دهند، دچار **یأس و دلسردی** برای شرکت در فعالیت‌های بعدی می‌شوند.

زمانی که موفقیت یا شکست‌های خود را به عوامل مختلف نسبت می‌دهیم، با عامل نگرشی «اسناد» سروکار داریم. این‌که مونا عدم موفقیت در آزمون سراسری را به دشواری سؤالات (بیرونی و غیر قابل کنترل) و عدم توانایی (پایدار) نسبت می‌دهد، نشان‌دهنده نوع اسناد اوست.

توجه داشته باشید که مونا دچار درماندگی آموخته‌شده نیست، چون تصمیم دارد باز هم در کنکور شرکت کند و فقط می‌گوید اگر سبک سؤالات همین‌طور دشوار و چالشی باشد احتمال گرفتن رتبه بهتر برایش امکان‌پذیر نیست، در حالی که درماندگی آموخته‌شده مانع از بروز رفتار می‌شود و در چنین حالتی فرد دیگر تلاشی نمی‌کند و شرکت در آزمون کنکور را رها می‌کند. توجه داشته باشید که اسناد مونا در مورد چالش و مفهومی بودن سؤالات کنکور پایدار نیست چون خودش از کلمه شرطی «اگر» استفاده کرده است و آن را قطعی و ثابت ندانسته است. ولی توان خودش را در برابر چنین سؤالات دشواری همیشه ناکافی دانسته است.

دشواری تکلیف از عوامل پایدار در اسناد است که به ماهیت درس و سؤالات آن مربوط می‌شود، ولی **انتخاب و طرح سؤالات دشوار** و مفهومی و چالشی در کنکور عامل پایدار نیست و می‌تواند گاهی ساده‌تر و گاهی دشوارتر باشد.

نتایج ذکرشده در برابر درماندگی آموخته‌شده هر دو درست هستند و چون نمی‌توانیم دو گزینه درست داشته باشیم پس متوجه می‌شویم که گزینه پاسخ درماندگی آموخته‌شده نیست و باید به دنبال گزینه‌های دیگر برویم.

درسی Box

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

تیزبازی

کدام عبارت در خصوص پیوستار سلامت درست است؟

- ۱) قرار گرفتن در سمت راست پیوستار به معنای سلامت کامل فرد و بی‌نیازی افراد از مراقبت‌های پیشگیرانه است.
- ۲) افراد واقع در بخش میانی پیوستار را می‌توان در وضعیت بیمار مبتلا به بیماری‌های مزمن و زمینهایس، اما بدون نیاز به درمان در نظر گرفت.
- ۳) جایگاه افراد در پیوستار سلامت، براساس علائم بیماری جسمانی و شدت آن تعیین می‌شود.
- ۴) حرکت به سمت راست پیوستار به معنای افزایش سطح سلامت بوده و آخرین نقطه در منتهی‌الیه سمت راست به معنای فقدان کامل عوامل خطر ساز در زندگی فرد است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

پیوستار سلامتی؛ از نظر روان‌شناسان سلامت، بیماری یا سلامت، دو جنبه جداگانه نیستند، بلکه از سلامت کامل تا مرگ یک پیوستار وجود دارد که هر یک از ما بر روی یکی از نقاط پیوستار جای می‌گیریم.

۱) یکی از هدف‌های روان‌شناسی سلامت پیشگیری و درمان بیماری‌ها است. علاوه بر این، حفظ سلامتی و ارتقای آن هم مدنظر است؛ یعنی این‌که فرد در هر نقطه‌ای از پیوستار قرار داشته باشد تنها باید بتواند جایگاه خود را حفظ کند، بلکه باید تلاش کند به نقطه بالاتر، که به سلامت کامل نزدیک است، برسد.

۲) منظور از سلامتی و ناتوانی در این پیوستار، وضعیت جسمانی افراد است هرچند که مسائل روان‌شناختی افراد بر روی وضعیت جسمانی افراد اثر می‌گذارد، ولی ملاک ارزیابی میزان سلامتی افراد در این پیوستار، وضعیت جسمانی آن‌هاست.

۳) کسی که سمت راست پیوستار قرار دارد، یعنی سبک زندگی نسبتاً مناسبی دارد و وضعیت جسمانی او خوب است ولی این موضوع به آن معنا نیست که نیاز به بهبود سبک زندگی یا پیشگیری از بیماری ندارد، زیرا فرد در هر نقطه از پیوستار که باشد باید سلامتی‌اش را حفظ کرده و آن را ارتقاء دهد.

۴) قسمت میانه پیوستار مربوط به افرادی است که بیماری خاصی ندارند، ولی به دلیل شیوه زندگی نسبتاً ناسالم بعضی اوقات علائم موقت بیماری یا ناراحتی را نشان می‌دهند ولی بدون درمان و با اصلاح رفتار و سبک زندگی، علائم برطرف می‌شوند.

۵) فردی که با سبک زندگی ناسالم دچار بیماری‌های زمینهای و یا بیماری‌هایی شده باشد که نیاز به درمان دارد و با قرارگرفتن تحت درمان، بیماری او کنترل می‌شود، در نقطه «ناتوانی نسبتاً شدید» قرار دارد.

۶) فردی که بیماری‌های شدید و خطرناکی دارد که با درمان‌های دشواری همراه است و نمی‌توان به طور قطع، امیدی به درمان او داشت، مثلاً فرد مبتلا به سرطان و یا بیماری‌های قلبی که نیاز به جراحی دارد، در نقطه «ناتوانی کامل و شدید» قرار دارد.

۷) بیمارانی که علی‌رغم درمان، روش‌های درمانی دیگر بر روی آن‌ها اثر ندارند و پزشکان از درمان آن‌ها قطع امید کرده‌اند، نزدیک به انتهای چپ پیوستار یعنی مرگ در قسمت قرمز «ناتوانی عمده ناشی از بیماری»، قرار دارند.

روان‌شناسی سلامت، شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که از یافته‌های این علم برای پیشگیری و درمان بیماری‌های جسمانی بهره می‌برد، برای فهم بهتر این مطلب، پیوستار سلامتی و بیماری مطرح می‌شود که ملاک سلامت و بیماری بر روی آن صرفاً جسم فرد است. درست است که عوامل و متغیرهای روان‌شناختی بر روی سلامت افراد اثر می‌گذارد و نقطه‌ای از پیوستار را که فرد بر روی آن قرار دارد تعیین می‌کند، ولی ملاک تشخیص صرفاً وضعیت جسمانی فرد است؛ برای مثال اگر کسی از نظر فاکتورهای جسمانی کاملاً سالم باشد (فشار خون طبیعی، قند نرمال، اندام‌های سالم و ...) ولی از نظر روانی بیمار باشد تا زمانی که مشکلات و متغیرهای روان‌شناختی فرد به جسم او آسیب نزده در قسمت سمت راست پیوستار سلامتی قرار می‌گیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): حتی افراد در سمت راست پیوستار یعنی کسانی که بالاترین سطح سلامت را دارند، ممکن است در معرض عوامل خطرساز بوده و نیاز به مراقبت‌های پیشگیرانه داشته باشند (مثلاً واکسیناسیون، تغذیه سالم، ورزش منظم).

گزینه (۲): بخش میانی پیوستار نشان‌دهنده وضعیت متوسط سلامت است و افراد الزاماً دارای بیماری مزمن یا زمینهای نیستند، این افراد ممکن است سبک زندگی‌شان نیاز به اصلاح داشته باشد یا در معرض خطر بیماری قرار داشته باشند؛ مانند مثال علی در کتاب درسی.

گزینه (۴): حرکت به سمت راست پیوستار به معنای ارتقاء و افزایش سطح سلامت است ولی فرد در هر نقطه از آن قرار داشته باشد، حتی اگر در بالاترین حد سلامتی باشد به معنای فقدان کامل عوامل خطرساز در زندگی فرد نیست، زیرا بسیاری از عوامل مانند فشار روانی و عوامل محیطی ایجادکننده بیماری‌ها، در اختیار فرد نیست و افراد، خواه ناخواه، تحت تأثیر آن قرار می‌گیرند و با سبک زندگی سالم‌تر فقط می‌توانند آن‌ها را کنترل کنند.

هر یک از مصادیق زیر به کدام یک از نقش‌های متغیرهای روان‌شناختی اشاره می‌کند؟

الف) «رنگ رخساره خبر می‌دهد از سرّ درون»

ب) «دل خوش بود گر تن سالم بود.»

ج) تنِ درست و دلِ شادمان نعمت است / که از آن آیدت کارهای درست

د) «عقل سالم در بدن سالم است.»

- ۱) عامل ایجاد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - پیامد بیماری - نقش متقابل جسم و روان
- ۲) عامل ایجاد بیماری - پیامد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - پیامد بیماری
- ۳) پیامد بیماری - عامل ایجاد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - علت ایجاد بیماری
- ۴) پیامد بیماری - نقش متقابل جسم و روان - علت بیماری - نقش متقابل جسم و روان

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

نقش‌ها متغیرهای روان‌شناختی:

۱) عامل ایجاد بیماری‌های جسمانی: برخی از مسائل روانی در ایجاد انواع بیماری‌های جسمانی مؤثر هستند. (متغیر روان‌شناختی: علت و وضعیت جسمانی: معلول)

۲) پیامدهای بیماری‌های جسمانی: اگر فردی مبتلا به بیماری‌ها و مشکلات جسمانی باشد، عوارض و مشکلات روانی نیز در وی بروز می‌کند. (وضعیت جسمانی: علت و متغیر روان‌شناختی: معلول)

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) این ضرب‌المثل دلالت بر این دارد که آنچه در درون آدمی می‌گذرد (حالات روانی) بر جسم او تأثیر می‌گذارد و چهره را زرد می‌کند (ظاهر جسم). به عبارتی شاعر متغیر روان‌شناختی را در نقش عامل ایجاد بیماری‌های جسمانی به کار برده است.

ب) این بیت از سعدی است که نشان می‌دهد او روان سالم را در جسم سالم جست‌وجو می‌کند و به متغیر روان‌شناختی، در نقش پیامد بیماری‌های جسمانی توجه دارد.

ج) بیت داده شده به تأثیر متقابل سلامت جسمانی و روانی اشاره می‌کند، به عبارتی می‌توان گفت به طور هم‌زمان به نقش متغیر روان‌شناختی به عنوان عامل و پیامد بیماری‌های جسمانی اشاره دارد که در صورت سالم‌بودن هر دو، فعالیت‌های فرد ثمربخش خواهند بود.

د) این ضرب‌المثل نشان می‌دهد که تندرستی جسمانی زمینه‌ساز آرامش روان است، پس متغیر روان‌شناختی در نقش پیامد بیماری جسمانی ظاهر شده است.

در رابطه با رفتارها و افکار تکرارشونده افراد در طی روزها کدام گزینه درست است؟

- ۱) انجام فعالیت‌های بدنی مرتب در سبک زندگی افراد بررسی می‌شود، اما گروهی یا انفرادی بودن ورزش صرفاً به موضوع رشد اجتماعی مربوط است.
- ۲) رفتار و افکار روزمره هر فرد در صورت سازنده بودن می‌تواند موجب پیشگیری از بیماری‌ها شود، اما رفتار و افکار ناسالم موجب ابتلا به بیماری‌ها نمی‌شود.
- ۳) پزشکان تغذیه، مربیان ورزشی و روان‌شناسان سلامت سه ضلع فعال برای ارتقای سبک زندگی افراد و مطالعه و بررسی آن در حوزه علم روان‌شناسی سلامت هستند.
- ۴) علاوه بر محتوای اندیشه، میزانی که فرد در طی روز عادت دارد به اندیشیدن اختصاص دهد نیز در سبک زندگی مهم و مورد مطالعه است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

سبک زندگی و بیماری: یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد بیماری‌ها «سبک زندگی» افراد است که روان‌شناسان سلامت آن را بررسی می‌کنند. سبک زندگی: به مجموعه الگوهای رفتاری و شناختی، که افراد معمولاً در زندگی روزمره از آن‌ها استفاده می‌کنند گفته می‌شود.

● سبک زندگی با عوامل خطر ساز بیماری رابطه دارد. الگوهای رفتار ناسالم در ایجاد و گسترش بیماری‌ها مؤثرند.

← (۱) تغذیه

● روان‌شناسان سلامت در سبک زندگی افراد، به سه مورد مهم اشاره می‌کنند ← (۲) ورزش

← (۳) فشارهای روانی و روش‌های مقابله با آن

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در سبک زندگی به آن توجه می‌شود این موضوع است که: «چه میزان از ساعات شبانه‌روز را به اندیشیدن اختصاص می‌دهید؟»

رفتارها و افکاری که به طور روزمره و تکرارشونده در زندگی مورد استفاده قرار می‌گیرد به سبک زندگی مربوط می‌شود.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست؛ چه الگوی ورزش کردن یا نکردن، چه گروهی یا انفرادی بودن این فعالیت‌ها ذیل مفهوم سبک زندگی بررسی می‌شوند. البته انفرادی یا گروهی بودن ورزش در رشد اجتماعی نیز مورد مطالعه است ولی صرفاً منحصر به این موضوع نیست.

گزینه (۲): نادرست؛ یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد بیماری‌ها، سبک زندگی افراد است، یعنی همان «الگوهای رفتاری و شناختی» ایشان.

گزینه (۳): نادرست؛ سبک زندگی سه بُعد دارد: تغذیه، ورزش و فشارهای روانی که مطالعه و بررسی آن برعهده روان‌شناسان سلامت است. هر یک از متخصصان دیگر مانند پزشکان تغذیه و مربیان ورزشی، رشته‌های مربوط به خودشان را داشته و دنبال می‌کنند.

گزینه (۴): درست؛ یکی از مهم‌ترین سؤال‌هایی که در بررسی سبک زندگی مطرح می‌شود میزان ساعتی است که فرد در طی روز به اندیشیدن اختصاص می‌دهد. پاسخ به این سؤال نشان‌دهنده بخشی از الگوی شناختی و رفتاری یا همان سبک زندگی اوست. ضمناً محتوای اندیشه و نحوه برخورد و ارتباط فرد با محیط بر نوع و میزان فشار روانی اثر می‌گذارد و سبک زندگی فرد را تشکیل می‌دهد.

با توجه به پرسش‌نامهٔ سبک زندگی، پاسخ «هرگز» به کدام یک از موارد زیر نشان‌دهندهٔ آسیب‌پذیری سلامت فرد در برابر فشار روانی است؟

- الف) حداقل سه روز در هفته به مدت حداقل ۳۰ دقیقه تمرین آرام‌سازی انجام می‌دهم.
 ب) در شرایط استرس‌آور احساسات خود را با دیگران به اشتراک می‌گذارم.
 ج) سعی می‌کنم روزانه زمانی را به تفریح یا سرگرمی اختصاص دهم.
 د) در مواجهه با مشکلات، معمولاً آن‌ها را نادیده می‌گیرم یا سرکوب می‌کنم.
 ه) وقتی عصبانی یا ناراحت هستم، احساسات خود را از دیگران پنهان می‌کنم.

۱) «الف»، «ب» و «ج»

۲) «الف» و «د»

۳) «ب» و «ه»

۴) «ج»، «د» و «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبهد: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پاسخ هرگز به موارد مثبت، یعنی «الف»، «ب» و «ج» که نشان‌دهندهٔ سبک زندگی سالم است، بیانگر این است که فرد در برابر فشار روانی آسیب‌پذیر است. توجه داشته باشید که پاسخ «هرگز» به سؤالات سبک زندگی دارای ۵ نمره است و هر چه نمرهٔ فرد بیشتر باشد، فرد در برابر فشار روانی آسیب‌پذیرتر است.

ولی نکتهٔ مورد توجه این است که در پرسش‌نامهٔ سبک زندگی تمام رفتارهای مطرح‌شده رفتارهای سالمی هستند که انجام‌ندادن آن‌ها باعث آسیب‌پذیری فرد می‌شود در حالی که در این سؤال عبارات ذکرشده در «د» و «ه» رفتارهای ناسالم هستند و پاسخ هرگز به آن‌ها نشانهٔ سبک زندگی سالم است.

(روان شناسی - فعالیت ۸ - ۳۰ صفحه کتاب درسی)

پرسش نامه سبک زندگی

روش نمره دهی چنین است: عدد ۱ «تقریباً همیشه»، عدد ۲ «اغلب»، عدد ۳ «گاهی»، عدد ۴ «به ندرت» و عدد ۵ «هرگز».

نمره					موارد
۵	۴	۳	۲	۱	
					۱) حداقل روزی یک وعده غذای گرم و متعادل می‌خورم.
					۲) حداقل چهار شب در هفته، ۷ تا ۸ ساعت می‌خوابم.
					۳) همیشه محبت می‌کنم و محبت می‌بینم.
					۴) در نزدیکی خود کسی را دارم که می‌توانم به او اتکا کنم.
					۵) در هفته حداقل دو بار به طوری ورزش می‌کنم که بدنم عرق می‌کند.
					۶) سراغ سیگار نمی‌روم.
					۷) از مواد نیروزا استفاده نمی‌کنم.
					۸) قد و وزن مناسب است.
					۹) درآمد من برای زندگی‌ام کافی است.
					۱۰) عقاید مذهبی محکمی دارم.
					۱۱) برای نماز و دعا به مسجد می‌روم.
					۱۲) دوستان و آشنایان زیادی دارم.
					۱۳) دوستی دارم که با او درد دل کنم.
					۱۴) وضعیت سلامتی من خوب است (بینایی، شنوایی و دندان‌ها)
					۱۵) وقتی خشمگین می‌شوم، احساسات خود را بیان می‌کنم.
					۱۶) درباره مشکلات زندگی با اطرافیان صحبت می‌کنم.
					۱۷) حداقل هفته‌ای یک بار به تفریح و گردش می‌روم.
					۱۸) وقتم را خوب تنظیم می‌کنم.
					۱۹) در روز کم‌تر از سه فنجان چای می‌نوشم.
					۲۰) در طول روز برای خودم وقت استراحت در نظر می‌گیرم.
نمره کل:					

برای محاسبه، نمره کل را به دست آورید و آن را منهای ۲۰ کنید. اگر نمره به دست آمده بین ۳۰ تا ۴۹ باشد، فرد در برابر فشار روانی آسیب‌پذیر است. اگر نمره بین ۵۰ تا ۷۰ باشد، جداً آسیب‌پذیر است و اگر از ۷۵ بیشتر باشد، فرد خیلی آسیب‌پذیر است و به مراقبت‌های ویژه نیاز دارد.

به ترتیب هر یک از موارد زیر مربوط به کدام علامت ناشی از فشار روانی است؟

- نگار در جلسه کنکور دائم احساس می کند باید به دستشویی برود.
- سهیل پس از ورزشکستگی بسیار بد اخلاق شده است.
- ملکا بعد از این که حال همسرش بد شد و با اورژانس تماس گرفت نمی دانست گوشی تلفن را کجا گذاشته است.
- سجاد از وقتی خواهر کوچکش به دنیا آمده به او حسادت می کند.

(۱) رفتاری - هیجانی - شناختی - رفتاری

(۲) جسمانی - رفتاری - رفتاری - هیجانی

(۳) جسمانی - رفتاری - شناختی - هیجانی

(۴) رفتاری - هیجانی - اجتماعی - رفتاری

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

فشار روانی با علائم مختلفی همراه است.

درس Box

نوع علائم	توضیح	مثال
جسمانی	علائمی که به صورت فیزیولوژیکی و کاملاً غیرارادی در بدن اتفاق می افتند. در واقع واکنش هایی است که بدن به صورت خودکار در برابر فشار روانی از خود نشان می دهد.	سررد، تعریق، رنگ پریدگی، درد معده، لرزش دست و پا، بزرگ شدن مردمک چشم، تپش قلب، سرخ شدن صورت و ...
شناختی	علائمی که در فرایندهای ذهنی فرد مانند (توجه، ادراک، حافظه، مهارت های زبانی، تفکر و ...) به وجود می آید.	افزایش یا کاهش تمرکز، حواس پرتی و بی دقتی، بالا رفتن یا پایین آمدن سطح هشیاری، افت یا بهبود عملکرد حافظه، تصمیم گیری نادرست و ...
رفتاری	علائمی که در رفتارهای قابل مشاهده فرد بروز می کند و عمدتاً به صورت ارادی است.	فریاد زدن، گریه کردن یا خندیدن، فرار کردن، حمله کردن و ...
هیجانی	علائمی که در هیجانات انسان بروز می کنند و به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند.	ترس، عصبانیت، نگرانی، ناراحتی، افسردگی، احساس گناه، حسادت، پشیمانی، ترحم و ...

بررسی عبارت ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: نگار احساس می کند که دستشویی دارد، پس اضطراب امتحان در او به صورت جسمانی نمود یافته است.

عبارت دوم: بد اخلاقی نمود رفتاری ناراحتی ناشی از فشار روانی ورزشکستگی است.

عبارت سوم: ملکا نمی داند تلفنش را کجا گذاشته است، پس دچار فراموشی شده، فراموشی از علائم شناختی ناشی از فشار روانی است.

عبارت چهارم: حسادت علامت هیجانی ناشی از فشار روانی در سجاد است.

هر کدام از عبارت های زیر، به ترتیب، مربوط به کدام «علامت فشار روانی» است؟ (سوال ۷۹ کنکور ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

● مینا در آزمون عملی رانندگی، برخی از نکات آیین نامه را فراموش کرده است.

● سعید بعد از آسیب در سانحه تصادف، با دیگران بدخلقی می کند.

● خانم کمالی بعد از فوت فرزندش، گوشه گیر شده است.

● آقای حیدری اغلب در جلسات کاری طولانی مدت، سردرد می گیرد.

(۱) شناختی - رفتاری - رفتاری - جسمانی

(۲) شناختی - هیجانی - شناختی - رفتاری

(۳) رفتاری - رفتاری - هیجانی - رفتاری

(۴) رفتاری - هیجانی - هیجانی - جسمانی

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- احساس افراد در مواجهه با فشار روانی منفی، مشترک ولی در چگونگی مقابله افراد با آن، متفاوت است.
- هدف اصلی در فشار روانی غیر قابل کنترل، حذف آن و بازگشت به حالت اولیه است.
- شرط به کارگیری روش‌های مقابله‌ای، صرف دادن پاسخ مثبت به پرسش «آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟» است.
- چستی مفهوم مقابله در نیاز برای ایجاد تعادل خلاصه می‌شود.

- (۱) درست - نادرست - نادرست - درست
 (۲) نادرست - درست - نادرست - درست
 (۳) نادرست - درست - درست - نادرست
 (۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس‌نویس Box

مقابله، به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است.

هنگام روبه‌رو شدن با موقعیت فشارآور، فرد ابتدا براساس برداشت اولیه خود آن را ارزیابی می‌کند و دو سؤال از خود می‌پرسد.

(۱) آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟ ← پاسخ
 خیر ← روش‌های مقابله‌ای فراخوانی نمی‌شود، زیرا فرد موقعیت را خطرآفرین و استرس‌زانی نمی‌شناسد.
 بله ← در این صورت سؤال دوم مطرح می‌شود.

(۲) آیا من می‌توانم برای تغییر ← پاسخ
 مؤثر نمی‌دانم و در نتیجه تلاش کارآمدی نمی‌کند و برای کاهش فشار به رفتارهای مخرب (مقابله‌های ناسازگارانه) روی می‌آورد.
 بله ← روش‌های مقابله‌ای سازگارانه و ناسازگارانه فراخوانی می‌شوند تا موقعیت خطرآفرین و استرس‌زا از بین رفته و یا به حداقل برسد و یا هیجانانگیزی منفی ناشی از آن بروز یافته و یا فراموش شوند.

(۱) روش‌های مقابله‌ای که در برابر فشار روانی به کار گرفته می‌شوند متفاوت‌اند. اگر این روش‌ها مفید و مؤثر باشند، مقابله سازگارانه و اگر مضر و ناکارآمد باشند، مقابله ناسازگارانه نامیده می‌شوند.

(۲) به کارگیری انواع روش‌های مقابله‌ای (سازگارانه یا ناسازگارانه) تنها مختص به فشار روانی منفی است، نه فشار روانی مثبت.

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: درست؛ همه افراد با فشارهای روانی منفی متعددی مواجه می‌شوند، فشار روانی از نوع ارتباط شخص با محیط است. در فشار روانی منفی، فرد به دلیل نوع ارزیابی‌اش از مشکل یا رویداد آزارنده، احساس ناخوشایندی را تجربه می‌کند (عامل مشترک)، اما در مقابله با آن‌ها افراد روش‌های یکسانی اتخاذ نمی‌کنند (عامل تمایز).

عبارت دوم: نادرست؛ هدف اصلی فرد در مقابله، حذف عامل فشارآور است که زندگی او را از حالت عادی خارج ساخته است. اما در فشارهای روانی‌ای که امکان حذف عامل فشارآور وجود ندارد، (غیر قابل کنترل) تنها می‌توان شرایط پیش‌آمده را پذیرفته و تحمل کرد، به گونه‌ای که شرایط پیش‌آمده، اثرات منفی کم‌تری داشته باشد، مانند فشار روانی ناشی از مرگ یک عزیز که به هیچ طریقی نمی‌توان موقعیت را به حالت اولیه بازگرداند.

عبارت سوم: نادرست؛ هنگام روبه‌رو شدن با موقعیت، فرد ابتدا براساس برداشت اولیه خود، آن را ارزیابی می‌کند و از خود می‌پرسد: آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟ اگر پاسخ این سؤال مثبت باشد، فرد وارد مرحله بعد یعنی ارزیابی کنترل شخصی می‌شود، اگر پاسخ به این سؤال هم مثبت باشد، روش‌های مقابله‌ای فراخوانی می‌شوند، پس شرط به کارگیری روش‌های مقابله‌ای احساس کنترل شخصی است نه صرفاً خطرناک بودن موقعیت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پاسخ منفی به سؤال «آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟» به این معنی است که فرد دچار فشار روانی نشده و نیازی به استفاده از روش‌های مقابله‌ای نیست، چراکه فشار روانی‌ای وجود ندارد، ولی پاسخ مثبت به این سؤال باعث می‌شود فرد میزان کنترل شخصی خودش را بر موقعیت ارزیابی کند، اگر احساس کنترل نداشته باشد، فرد تلاش مثبتی هم برای تغییر شرایط نکرده و به روش‌های مقابله‌ای ناسازگارانه منفعل بودن، استفاده از داروها و ... پناه می‌برد، ولی اگر احساس کنترل شخصی داشته باشد در این صورت ممکن است روش‌های مقابله‌ای را چه به صورت سازگارانه و چه به صورت ناسازگارانه به کار گیرد.

عبارت چهارم: نادرست؛ منظور از چیستی همان توصیف یا تعریف مفهوم است. مقابله به معنای تلاش فرد برای (۱) از بین بردن فشار روانی یا (۲) به حداقل رساندن و تحمل آن است، پس می‌توان گفت چیستی مفهوم مقابله تلاشی است که فرد برای بازگرداندن تعادل می‌کند. توجه داشته باشید که فشار روانی احساس نیاز برای ایجاد تعادل است و ماهیت فشار روانی احساس عدم تعادل و نیاز برای سازگاری با شرایط جدید و ایجاد تعادل مجدد است نه ماهیت مقابله.

هر یک از روش‌های مقابله‌ای سازگارانه ذکرشده، از کدام نوع است؟

- الف) شیما مربی مهدکودک است و وقتی از رفتار یکی از همکاران ناراحت می‌شود زیرلب اعداد را می‌شمارد.
 ب) اشکان در تمرین‌های روزانه آرام‌سازی خود سعی می‌کند با تمرکز بر روی بدن، جملاتی مانند: «من انسان توانمندی هستم و هر اتفاقی بیفتد، آرامشم را حفظ می‌کنم.» به خود تلقین کند.
 ج) مینا تمام خاطراتی را که برایش مهم هستند، در دفترچه‌ای یادداشت می‌کند.
 د) فرشاد هنگام حملات اضطرابی نفس‌های عمیق می‌کشد.
- ۱) کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت - بلندمدت - بلندمدت
 ۲) بلندمدت - کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت - بلندمدت
 ۳) کوتاه‌مدت - بلندمدت - بلندمدت - کوتاه‌مدت
 ۴) بلندمدت - بلندمدت - کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

روش‌های سازگارانه بلندمدت	روش‌های سازگارانه کوتاه‌مدت
ورزش‌های هوازی	تنفس عمیق
تمرین آرام‌سازی خود	تلقین برخی جملات
تغذیه مناسب	خوردن یک لیوان آب خنک
نوشتن خاطرات	به خاطر آوردن یک رویداد یا بیت خوشایند
استفاده از روش‌های حل مسئله	خواندن یک بیت یا یک جمله
حمایت‌های اجتماعی	گفتن عبارت «ایست!»
تفریح و سرگرمی	ترک موقعیت
برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده	شمردن اعداد

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) شمردن اعداد، به‌ویژه در مواقع استرس‌زا، بسیار کمک‌کننده است و به نوعی حواس فرد را پرت می‌کند، اما تأثیر آن کوتاه‌مدت است.

ب) درست است که تلقین برخی جملات یک روش مقابله‌ای کوتاه‌مدت محسوب می‌شود، اما وقتی با تمرکز بر جسم همراه شود و در تمرین‌های روزانه گنجانده شود نوعی تمرین آرام‌سازی شکل می‌گیرد. در تمرین آرام‌سازی نیز افراد یک سری جملات مشخص آرامش‌بخش را با تمرکز بر آرامش بدن و تنفس درست تکرار می‌کنند، پس این عبارت در زمره روش‌های بلندمدت قرار می‌گیرد.

نگو که گول این عبارت رو خوردی و اون رو جزء روش‌های کوتاه‌مدت شمردی! یادت باشه هر گردی گردو نیست.

گول نخوری ✗

ج) نوشتن خاطرات جزء روش‌های بلندمدت قرار می‌گیرد. البته مشروط بر این‌که برنامه همیشگی فرد باشد، مانند مینا که تمام خاطرات مهم خود را می‌نویسد، نه این‌که به ندرت و به شکل نامنظم خاطرات خود را ثبت کند.

د) تنفس عمیق برای افرادی که نمی‌توانند خشم و اضطراب خود را کنترل کنند، بسیار مؤثر است و توصیه می‌شود، اما برای مدت زمان کوتاه و در لحظه به فرد، برای کاهش و کنترل فشار روانی کمک می‌کند؛ به همین دلیل نوعی روش مقابله‌ای کوتاه‌مدت محسوب می‌شود.

در رابطه با انواع مقابله با فشار روانی، کدام عبارت‌ها نادرست هستند؟

- (الف) افرادی که از مقابلهٔ منفعل بودن استفاده می‌کنند، نمود بیرونی متفاوتی با استفاده‌کنندگان از مقابلهٔ در انتظار معجزه بودن دارند.
- (ب) افرادی که از سبک زندگی سالم به دور هستند، از مقابله‌های ناسازگارانه استفاده می‌کنند و همیشه به جای خود، دیگران را به خاطر مشکل پیش آمده سرزنش می‌کنند.
- (ج) استفاده از داروهای شیمیایی به خودی خود به معنای استفاده از مقابله‌های ناسازگارانه نیست.
- (د) استفاده از مقابله‌های ناسازگارانه نه تنها موجب کاهش فشار روانی اولیه نمی‌شود بلکه فشار روانی بیشتری را ایجاد می‌کند.

(۲) «ب» - «ج»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «د» - «الف»

(۳) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

مقابله به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است و به دو شکل سازگارانه و ناسازگارانه صورت می‌گیرد:

<ul style="list-style-type: none"> ● مقابله‌هایی که به حل مسائل و برطرف کردن عامل فشارآور و به حداقل رساندن و یا تحمل فشار روانی کمک می‌کند. ● افراد در این نوع مقابله: <ol style="list-style-type: none"> (۱) موقعیت را به خوبی می‌سنجند. (۲) از راهنمایی و حمایت دیگران استفاده می‌کنند. (۳) به روش‌های حل مسئله فکر می‌کنند. 	مقابله‌های سازگارانه	انواع مقابله با فشارهای روانی
<ul style="list-style-type: none"> ● مقابله‌هایی که به حل مسئله و برطرف کردن فشار روانی کمک نمی‌کنند و معمولاً ناکارآمد، ناسازگار و مضر هستند. ● افراد در این نوع مقابله: <ol style="list-style-type: none"> (۱) معمولاً از موقعیت اجتناب کرده و یا آن را انکار می‌کنند. (۲) خود و دیگران را به خاطر مشکل پیش آمده سرزنش می‌کنند. (۳) عصبانی، پرخاشگر، افسرده و منفعل می‌شوند. ● این مقابله‌ها موجب بروز فشارهای روانی بیشتری می‌گردند که اثرات آن‌ها وخیم‌تر و عظیم‌تر از فشار روانی اولیه است. 	مقابله‌های ناسازگارانه	

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«الف»: نادرست؛ تفاوت مقابله‌های «منفعل بودن» و «در انتظار معجزه بودن» در موضع‌گیری ذهنی ایشان است، یعنی فردی که از مقابلهٔ «منفعل بودن» استفاده می‌کند در عین بی‌رفتاری و بی‌کنشی، امید به آینده ندارد، اما فرد استفاده‌کننده از مقابلهٔ «در انتظار معجزه بودن» در کنار بی‌کنشی به آینده امیدوار است. به عبارت دیگر، این دو دسته در رفتار و نمود بیرونی مشابه هم بوده اما در شناخت و موضع درونی با هم متفاوت هستند.

«ب»: نادرست؛ افرادی که از روش‌های مقابله‌ای ناسازگارانه استفاده می‌کنند، هم خود و هم دیگران را سرزنش می‌کنند.

«ج»: درست؛ ممکن است فردی با مراجعه به پزشک و به توصیهٔ او داروهای شیمیایی مصرف کند. در این صورت، مقابلهٔ مورد استفاده او سازگارانه است. اما اگر فردی، براساس نظر شخصی و بدون توصیهٔ فرد متخصص از این داروها استفاده کند، رفتار او مصداق مقابلهٔ ناسازگارانه است.

«د»: درست؛ روش‌های مقابله‌ای در مواجهه با موقعیت فشار روانی به وجود می‌آیند تا بتوانند آن را تخفیف دهند، اما مقابله‌های ناسازگارانه، خود موجب بروز فشارهای روانی بیشتری می‌گردند که اثر آن‌ها وخیم‌تر و عظیم‌تر از فشار روانی اولیه است.

درستی و نادرستی عبارتهای زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آورده شده است؟

- افراد مذهبی زمانی که امکان حذف عامل فشارآور وجود ندارد، به واسطهٔ باورهای دینی، راحت‌تر می‌توانند فشار روانی پیش‌آمده را پذیرفته و یا تحمل کنند.
- خداآوری و پایبندی به مذهب به صورت مستقیم با تأثیر بر سیستم ایمنی بدن و با اصلاح سبک زندگی به صورت غیرمستقیم بر سلامت جسم و روان اثرگذار است.
- شرکت در مراسم مذهبی به عنوان عاملی میانجی بین دو متغیر مذهب و عملکرد سیستم ایمنی قابل توجه است.
- ادیان مستقیماً پیروان خود را از رفتارهای پرخطر جنسی نهی کرده‌اند که این امر نشان‌دهندهٔ تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت است.

۲) درست - درست - درست - نادرست

۱) درست - درست - نادرست - درست

۴) نادرست - درست - درست - نادرست

۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

مذهب و ارتباط با خداوند از دو راه بر سلامت انسان تأثیر می‌گذارد:

- ۱) راه مستقیم: مذهب و رفتارهای معنوی (مثل توکل به خدا)، از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، رابطه با خداوند و ایجاد روحیهٔ مثبت حاصل از شرکت در مراسم مذهبی، عبادت و افزایش احساس حمایت اجتماعی باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن می‌شود.
- ۲) راه غیرمستقیم: افراد مذهبی، در مقایسه با دیگر افراد، سبک زندگی سالم‌تری دارند و از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار، الکل و تغذیهٔ ناسالم اجتناب می‌کنند.

بررسی عبارتها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- عبارت اول: درست؛ مذهب و ارتباط با خداوند و توکل کردن به او می‌تواند در مواقعی مانند مرگ عزیز که امکان حذف عامل فشارآور وجود ندارد، به فرد در تحمل شرایط پیش‌آمده کمک کند.
- عبارت دوم: درست؛ مذهب و باورهای دینی (مثل توکل به خدا) از طریق ایجاد آرامش ذهنی و کاهش فشار روانی به طور مستقیم باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن و سلامتی می‌شود و از طریق اصلاح سبک زندگی به طور غیرمستقیم بر سلامتی اثر می‌گذارد.
- عبارت سوم: درست؛ مذهب و باورهای دینی از طریق ایجاد روحیه مثبت حاصل از شرکت در مراسم مذهبی باعث بهبود سیستم عملکرد ایمنی بدن می‌شود.
- عبارت چهارم: نادرست؛ هر دین یا مذهبی توصیه‌هایی برای شکل‌دهی به سبک زندگی پیروان خود دارد. در بسیاری از موارد رعایت این سبک زندگی موجب ارتقای سلامت می‌شود که به سبب واسطه‌بودن سبک زندگی، این تأثیر، غیرمستقیم دانسته می‌شود.

• عین الأنسب للجواب في الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۸۱ - ۸۹):

﴿يقولون بأفواههم ما ليس في قلوبهم والله أعلم بما يكتمون﴾:

۸۱

- (۱) با دهان‌های خود چیزی را می‌گویند که در دل‌هایشان نیست و خدا به آن چه پنهان می‌کنند، داناتر است.
- (۲) با زبان‌هایشان چیزهایی را بیان می‌کنند که در دل‌هایشان ندارند، ولی خدا به آن چه پنهان شود، داناتر است.
- (۳) چیزی را که در دل‌های خود ندارند با زبان‌هایشان می‌گویند و خدا به هر چه پنهان نمایند، داناتر است.
- (۴) آن چه را که با زبان‌هایشان می‌گویند، در دل‌هایشان نیست و خدا به آن چه پنهان داشته‌اند، داناتر است.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست. پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید. چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: عربی یازدهم - ترجمه - درس ۷

حواس! به «یکتمون» باشه. / معنی «لَیس» چیه؟

Hint

کلمات مهم: «يقولون»: می‌گویند / «بأفواههم»: با دهان‌های خود / «ما»: چیزی، چیزهایی / «لَیس»: نیست / «في قلوبهم»: در دل‌هایشان / «أعلم»: داناتر / «بما يكتمون»: به آن چه پنهان می‌کنند
خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۲: ندارند «لَیس» به تنهایی یعنی «نیست» و «لَیس لَهم» یعنی «ندارند». - ولی (معادل «و») نیست. - پنهان شود «یکتمون» معلوم و جمع است، ولی «پنهان شود» مجهول و مفرد است. - زبان‌ها «أفواه» به معنی «دهان‌ها» است.
- گزینه ۳: ندارند (مانند گزینه ۲) - هر چه «ما» در «ما یکتمون» از نوع شرطی نیست، در نتیجه بهتر است به شکل «آن چه» ترجمه شود، نه «هر چه». - زبان‌ها (مانند گزینه ۲)
- گزینه ۴: پنهان داشته‌اند «یکتمون» مضارع است، ولی «پنهان داشته‌اند» ماضی نقلی است. - زبان‌ها (مانند گزینه‌های ۲) و (۳)

«هذا الرَّسَامُ الْمُعَوَّقُ الَّذِي كَانَتْ يَدُهُ الْيُمْنَى مَشْلُولَةً لَمْ يَصْبِحْ خَائِباً أَبَداً فَتَعَلَّمَ الرَّسْمَ بِيَدِهِ الْأُخْرَى حَتَّى نَالَ وَسَاماً لِإِبْدَاعَاتِهِ فِي الرَّسْمِ!»:

- ۱) این نقاش معلول دست راستش فلج شده بود، ولی هیچ‌گاه ناامید نبود و با دست دیگرش نقاشی را یاد گرفت و به خاطر نوآوری در نقاشی به یک نشان دست پیدا کرد!
- ۲) این نقاش معلولی که دست راستش فلج شده بود، هرگز ناامید نشد و نقاشی کردن را با دست دیگرش آموخت تا این که مدالی برای نوآوری‌هایش در نقاشی به دست آورد!
- ۳) این نقاش معلول کسی است که دست راستش فلج بود، ولی هرگز ناامید نشده بود و نقاشی را با دست دیگرش فراگرفت تا مدالی را برای نوآوری‌هایش در نقاشی به دست بیاورد!
- ۴) این نقاش معلولی که دست راستش فلج شده بود، هیچ‌گاه ناامید نشد و با دست دیگر نقاشی را یاد گرفت تا این که برای نوآوری‌اش در نقاشی نشانی را به دست آورد!

مشاوره در سوالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبداً: عربی یازدهم - ترجمه - درس ۷

«الَّذِي» در این جمله به چه معنایی هست؟ / «إبداعات» مفرد یا جمع؟

- ۱) در ترجمه ساختار «اسم ال دار + الَّذِي، الَّتِي، الَّذِينَ و...» کلمات «الَّذِي، الَّتِي، الَّذِينَ و...» را به شکل «که» ترجمه می‌کنیم، نه «کسی که/ کسانی که»!

در سایر حالات آن کلمات را به شکل «کسی که، کسانی که» ترجمه می‌کنیم.

مثال «القول الَّذِي»: سخنی که ✓ سخن کسی که ✗

«قول الَّذِي»: سخن کسی که ✓ سخنی که ✗

● در این تست، «هذا الرَّسَامُ الْمُعَوَّقُ الَّذِي» به شکل «این نقاش معلولی که» ترجمه می‌شود.

۲) ساختار «لَمْ + مضارع» معادل ماضی منفی (ساده یا نقلی) است.

مثال «لَمْ يَجِدْ»: نیافت ✓ نیافته است ✓

● در این تست، «لَمْ يُصْبِحْ» به معنی «نشد، نشده است» می‌باشد.

کلمات مهم: «هذا الرَّسَامُ الْمُعَوَّقُ الَّذِي»: این نقاش معلولی که / «كَانَتْ ... مَشْلُولَةً»: فلج شده بود / «يَدُهُ الْيُمْنَى»: دست راستش / «لَمْ يَصْبِحْ»: نشد / «خَائِباً»: ناامید / «أبَداً»: هرگز / «تَعَلَّمَ الرَّسْمَ»: نقاشی کردن را آموخت / «بِيَدِهِ الْأُخْرَى»: با دست دیگرش / «حَتَّى نَالَ»: تا این که به دست آورد / «وَسَاماً»: مدالی / «لِإِبْدَاعَاتِهِ»: برای نوآوری‌هایش
خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): «الَّذِي» که «ترجمه نشده است. - ولی (اضافی است). - نبود «لَمْ يُصْبِحْ» یعنی «نشد». «لَمْ يَكُنْ، مَا كَانَ» معادل عربی «نبود» است. - به خاطر (ترجمه درستی برای «حَتَّى» نیست). - نوآوری («إبداعات» جمع است نه مفرد، ضمناً ضمیر «ه» در «إبداعاته» ترجمه نشده است.)

گزینه ۳): کسی است که «الَّذِي» در این عبارت به معنی «که» است نه «کسی که»، زیرا قبلش یک اسم «ال» دار آمده است. - ولی (مانند گزینه ۱)) - نشده بود «لَمْ يُصْبِحْ» معادل ماضی منفی (ساده یا نقلی) است، اما «نشده بود» ماضی بعید است. - به دست بیاورد («نَالَ» ماضی است، ولی «به دست بیاورد» مضارع التزامی است.)

گزینه ۴): دست دیگر (ضمیر «ه» در «يَدُهُ الْأُخْرَى»: دست دیگرش» ترجمه نشده است). - نوآوری‌اش («إبداعات» جمع است نه مفرد.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«أشعر بإنشراح عظیم کَلَمًا أَرَى بِسَمَّةٍ جَمِيلَةٍ تُبِيرُ الْوَجْهَ وَ تُدْخِلُ السُّرُورَ فِي الْقُلُوبِ فَإِنَّ السَّعَادَةَ الْحَقِيقِيَّةَ لَا تَكُونُ فِي الثَّرْوَةِ فَقَطْ!»:

(۱) هرگاه لبخند زیبایی را می بینم که چهره ها را روشن و شادی را در دل ها وارد می کند، احساس شادمانی بزرگی می کنم؛ به راستی خوشبختی حقیقی تنها در ثروت نیست!

(۲) آن گاه که لبخند زیبایی را می بینم که با آن چهره ها نورانی می شود و شادی را در دل ها وارد می کند، حس شادمانی بی مانندی دارم، بی تردید کامیابی حقیقی فقط در ثروت نیست!

(۳) هرگاه خنده زیبایی را ببینم که چهره ها را نورانی و شادمانی را در قلب ها وارد می کند، احساس شادی بزرگی می کنم. پس بی شک سعادت حقیقی است که فقط در ثروت نباشد!

(۴) احساس خوشحالی بزرگی دارم آن گاه که با لبخندی زیبا چهره ها نورانی می شوند و شادی در قلب ها وارد می گردد، بی گمان سعادت حقیقی فقط در ثروتمندبودن نیست!

مشاوره در سوالات ترجمه تک عبارتی بهتر است ابتدا گزینه ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: عربی دوازدهم - ترجمه - درس ۵

«تئیر» معلومه یا مجهول؟ / «السَّعَادَةُ» معرفه است یا نکره؟

دربسی Box

ترجمه اسم نکره ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن ها ترجمه می شود.

مثال «طالب» ← دانش آموزی ✓ یک دانش آموز ✓ دانش آموزی ✓ دانش آموز *

اگر در فارسی در کلمه ای این نشانه ها را نداشته باشیم، آن اسم معرفه است.

مثال دانش آموز ← معرفه است، چون «ی» یا «یک» ندارد.

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم، کافی است یکی از آن ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال «مکان غیرمناسب»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب *

● در این تست، «انشراح عظیم: شادمانی بزرگی» و «بسمة جميلة: لبخند زیبایی» ترکیب های نکره هستند و «السَّعَادَةُ الْحَقِيقِيَّةُ: خوشبختی حقیقی» یک ترکیب معرفه است.

کلمات مهم: «أشعر بإنشراح عظیم»: احساس شادمانی بزرگی می کنم / «كَلَمًا»: هرگاه / «أَرَى»: می بینم / «بَسْمَةً جَمِيلَةً»: لبخند زیبایی / «تئیر»: روشن می کند / «الوجوه»: چهره ها / «تُدْخِلُ»: وارد می کند / «السُّرُور»: شادی / «فِي الْقُلُوبِ»: در دل ها / «إِنَّ»: به راستی / «السَّعَادَةُ الْحَقِيقِيَّةُ»: خوشبختی حقیقی / «لَا تَكُونُ»: نیست، نمی باشد

خطاهای سایر گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): با آن (اضافی است). - نورانی می شود («تئیر: نورانی می کند» معلوم و متعدی است نه مجهول). - بی مانندی (معادل «عظیم» نیست).

گزینه (۳): سعادت (السَّعَادَةُ) معرفه است نه نکره. است که (اضافی است، دقت کنید که «السَّعَادَةُ الْحَقِيقِيَّةُ» موصوف و صفت هستند نه مبتدا و خبر) - نباشد («لَا تَكُونُ» یعنی «نیست، نمی باشد»)

گزینه (۴): «أَرَى»: می بینم» ترجمه نشده است. - نورانی می شوند (مانند گزینه (۲)) - وارد می گردد («تُدْخِلُ»: وارد می کند» معلوم و متعدی است نه مجهول). - ثروتمندبودن (ترجمه درستی برای «الثَّرْوَةُ» نیست).

«كان والدي عاملاً بسيطاً يُنظف مستوصفاً فلما أصبْتُ بَحْمَى شديدة لم يكن قادراً أن يأخذني عند طبيب يُعالجني فقام نفسه بها مُستعيناً بالأعشاب الطَّيِّبَةَ!»:

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی یا هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

- ۱) پدرم کارگری ساده بود که بیمارستان را نظافت می‌کرد و زمانی که دچار تبی شدید شدم نتوانست مرا پیش دکتر ببرد تا مداوا شوم، بنابراین خودش با به کار بردن گیاهان دارویی به آن اقدام نمود!
- ۲) پدرم که کارگر ساده‌ای بود یک درمانگاه را نظافت می‌کرد و آن‌گاه که به تب شدیدی دچار شدم قادر نبود مرا برای معالجه کردن پیش دکتر ببرد، بنابراین خودش با کمک داروهای گیاهی به آن اقدام کرد!
- ۳) پدر من یک کارگر ساده بود و بیمارستان را تمیز می‌کرد، در آن زمان دچار تب شدیدی شدم که پدرم نتوانست من را برای درمان پیش دکتر ببرد، پس خودش با استفاده از گیاهان دارویی آن را انجام داد!
- ۴) پدر من کارگری ساده بود که درمانگاهی را تمیز می‌کرد، وقتی دچار تب شدیدی شدم قادر نبود مرا پیش پزشکی ببرد که معالجه‌ام کند، بنابراین با کمک گیاهان دارویی خودش به آن اقدام کرد!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: عربی یازدهم - ترمه - درس ۷

«طبيب» معرفه‌ست یا نکره؟

Hint

کوتاه‌نویس

ترجمه اسم نکره ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال «طالب» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ دانش‌آموزی ×

اگر در فارسی در کلمه‌ای این نشانه‌ها را نداشته باشیم، آن اسم معرفه است.

مثال دانش‌آموز ← معرفه است، چون «ی» یا «یک» ندارد.

● در این تست، «طبيب» نکره است و به شکل «پزشکی» یا «یک پزشک» ترجمه می‌شود نه «پزشک».

کلمات مهم: «كان»: بود/ «والدي»: پدر من/ «عاملاً بسيطاً»: کارگری ساده، کارگر ساده‌ای، یک کارگر ساده/ «يُنظف»: تمیز می‌کرد («كانَ» روی این فعل اثر می‌گذارد.)/ «مُستوصفاً»: درمانگاهی/ «لَمَّا»: وقتی/ «أصبْتُ بَحْمَى شديدة»: دچار تب شدیدی شدم/ «لَمْ يَكُنْ قادراً»: قادر نبود/ «أَنْ يأخذني»: مرا ببرد/ «عند طبيب»: پیش پزشکی/ «يُعالجني»: که معالجه‌ام کند (جمله وصفیه)/ «قام نفسه به»: خودش به آن اقدام کرد/ «مُستعيناً بالأعشاب الطَّيِّبَةَ»: با کمک گیاهان دارویی خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): بیمارستان (أولاً «مستوصفاً» نکره است نه معرفه، ثانیاً این کلمه به معنی «درمانگاه» است نه «بیمارستان»). - نتوانست («لَمْ يَكُنْ قادراً» یعنی «قادر نبود»). - دکتر («طبيب» نکره است نه معرفه). - تا مداوا شوم (أولاً «يُعالجني» معلوم است نه مجهول و ضمیر «ي» مفعول است، ثانیاً «يُعالجني...» جمله وصفیه (جمله بعد نکره) است، در نتیجه در ترجمه آن از حرف «که» استفاده می‌کنیم نه «تا»، ثالثاً این فعل غایب است نه متکلم وحده، در نتیجه «که مرا مداوا کند» صحیح است). - با به کار بردن («مُستعيناً...» یعنی «با کمک...».)

گزینه (۲): پدرم که («که» در جای نامناسب آمده است). - برای معالجه کردن («يُعالجني» فعل است، ولی «معالجه کردن» مصدر است). - دکتر (مانند گزینه (۱)) - داروهای گیاهی («الأعشاب الطَّيِّبَةَ» یعنی «گیاهان دارویی»).
گزینه (۳): بیمارستان (مانند گزینه (۱)) - در آن زمان («لَمَّا» یعنی «زمانی که»). - نتوانست (مانند گزینه (۱)) - برای درمان (مانند گزینه (۲)) - دکتر (مانند گزینه (۱)) - با استفاده از («مُستعيناً ب...» یعنی «با کمک...».)

«فأحبب لغيرك ما تحب لنفسك و اكره له ما تكره لها و لا تظلم كما لا تحب أن تظلم!»:

- (۱) هر چه را برای خودت دوست می‌داری برای دیگری (نیز) دوست بدار و برایش ناخوشایند بدان آن چه برای خودت ناخوشایند است و اگر دوست نداری بر تو ستم کنند، ظلم مکن!
- (۲) چیزی را که برای خودت دوست داشتی، برای دیگری (نیز) دوست بدار و آن چه را برای خودت نپسندیده‌ای، برایش نپسند و ستم مکن وقتی دوست نداری ستم‌دیده شوی!
- (۳) آن چه که برای دیگری دوست می‌داری برای خودت (هم) دوست بدار و برای خودت ناپسند بدان چیزی را که برای غیر خودت ناپسند می‌دانی و ستم مکن چنان که دوست نداری بر تو ستم کنند!
- (۴) آن چه را برای خودت دوست می‌داری برای غیر خودت (نیز) دوست بدار و برایش ناپسند بدان آن چه را برای خودت ناپسند می‌داری و ستم مکن چنان که دوست نداری ستم‌دیده شوی!

مشاوره در سوالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: عربی دوازدهم - ترجمه - درس ۵

«تظلم» معلومه یا مجهول؟/ زمان فعل‌های «تُحِبُّ» و «تُكْرَهُ» چیست؟

در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوه زیر عمل کنیم:

(۱) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ت) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أُتِّخَّ»: تولید شد

(۲) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ت) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ت) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «تُتَّخَّ»: تولید می‌شود

● در این تست، «أَنْ تُظَلِّمَ» مضارع مجهول است، در نتیجه آن را به شکل «ستم‌دیده شوی» ترجمه می‌کنیم.

کلمات مهم: «أحبب»: دوست بدار / «لغيرك»: برای غیر خودت / «ما»: آن چه / «تُحِبُّ»: دوست می‌داری / «لنفسك»: برای خودت / «اكره»: ناپسند بدار / «له»: برایش / «ما تكره لها»: آن چه را برای خودت ناپسند می‌داری / «لا تظلم»: ستم مکن / «كما»: چنان که / «لا تحب أن تظلم»: دوست نداری ستم‌دیده شوی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): هر چه («ما» در این عبارت از نوع «موصوله» است نه «شرطیه»، پس به صورت «آن چه» ترجمه می‌شود. - ناخوشایند است («تكره»: ناخوشایند می‌دانی) فعل مخاطب است نه غایب. - اگر (معادل «كما: همان طور که» نیست). - بر تو ستم کنند («أن تُظَلِّمَ»: ستم‌دیده شوی) مضارع مجهول و مفرد است، ولی «بر تو ستم کنند» معلوم و جمع است.

گزینه (۲): دوست داشتی («تُحِبُّ» مضارع است، ولی «دوست داشتی» ماضی است). - نپسندیده‌ای («تكره» مضارع است، ولی «نپسندیده‌ای» ماضی است). - وقتی (معادل «كما: همان طور که» نیست).

گزینه (۳): «برای دیگری» و «برای خودت» (جابه‌جا ترجمه شده‌اند) - برای خودت ناپسند بدان («اكره له» یعنی «برایش ناپسند بدان»). - چیزی را که برای غیر خودت ناپسند می‌دانی (ضمیر «ها» در «ما تكره لها» به «نفس» بازمی‌گردد، یعنی ترجمه صحیح به این شکل است: «چیزی را که برای نفست (خودت) ناپسند می‌دانی»). - بر تو ستم کنند (مانند گزینه (۱))

Hint

کدنی Box

پاسخ خیلی تشریحی

- (۱) هذه البنتُ الرياضيةُ تتكلمُ بمساعدةِ يديها لأنها تكلماء: این دختر ورزشکار با کمک دست‌هایش صحبت می‌کند، زیرا لال است!
- (۲) أستاذي كان قد أوصاني أن لا أتدخلَ في موضوعاتٍ لا ترتبطُ بي: استادم به من سفارش می‌کرد که در موضوعاتی که به من ارتباط ندارد، وارد نشوم!
- (۳) استمعتُ إلى مُحاضراتِ ألقاها أشهرُ كاتبِ قصصِ الأطفالِ: به سخنرانی‌هایی گوش کردم که مشهورترین نویسندهٔ داستان‌های کودکان، کرده است!
- (۴) ربّما تواجهُ مشاكلَ عديدةً في حياتك فاعتبرها فرصةً لنموك: چه بسا در زندگی‌ات با مشکلات زیادی روبه‌رو شوی، پس آن‌ها را فرصتی برای رشدت به شمار بیاور!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید. پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - ترجمه - درس ۷

سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

کارتی Box

وقتی «کان» در کنار فعل دیگری در جمله به کار برود دیگر به معنای «بود» نیست و خودش ترجمه نمی‌شود. در این صورت «کان» زمان فعل بعد از خودش را تغییر می‌دهد. («کان» زمان فعل بعد از خودش رو عقب می‌کشد!)

مثلاً در ساختار «کان + مضارع» فعل «کان» را ترجمه نکرده و فعل مضارع بعدش را به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌کنیم.

الف) کان + مضارع ← ماضی استمراری

ب) ساختار ماضی استمراری در فارسی ← «می + ماضی ساده» ← «می‌رفتم، می‌رفتی، می‌رفت، می‌رفتیم، می‌رفتید، می‌رفتند»

مثال کانوا یسمعون ← می‌شنیدند

ب) کان + قَدْ + ماضی = کانَ + ماضی ← ماضی بعید

ساختار ماضی بعید در فارسی ← «بن ماضی + ه + بود + شناسه» ← «رفته بودم، رفته بودی، رفته بود، رفته بودیم، رفته بودید، رفته بودند»

مثال کان الطالبُ سَمِعَ = کانَ الطالبُ قد سَمِعَ ← دانش‌آموز شنیده بود

کلمات مهم:

(۱) «هذه البنتُ الرياضيةُ»: این دختر ورزشکار/ «تتكلمُ»: صحبت می‌کند/ «بمُساعدةِ يديها»: با کمک دست‌هایش/ «لأنها تكلماء»: زیرا لال است

(۲) «أستاذي»: استادم/ «كان قد أوصاني»: به من سفارش کرده بود/ «أن لا أتدخلَ»: که دخالت نکنم/ «في موضوعاتٍ لا ترتبطُ بي»: در موضوعاتی که به من ارتباط ندارد

(۳) «استمعتُ»: گوش کردم/ «لمُحاضراتِ ألقاها»: به سخنرانی‌هایی که کرده است/ «أشهرُ كاتبِ قصصِ الأطفالِ»: مشهورترین نویسندهٔ داستان‌های کودکان

(۴) «ربّما»: چه بسا/ «تواجهُ»: روبه‌رو شوی/ «مشاكلَ عديدةً»: مشکلات زیادی/ «في حياتك»: در زندگی‌ات/ «فاعتبرها فرصةً»: پس آن‌ها را فرصتی به شمار بیاور/ «لنموك»: برای رشدت

خطاهای این گزینه:

سفارش می‌کرد («کان قد أوصاني» از «کان + قَدْ + ماضی» تشکیل شده است، بنابراین معادل ماضی بعید است نه ماضی استمراری.) - وارد نشوم (معادل «أن لا أدخل» است نه «أن لا أتدخل»: دخالت نکنم.)

ترجمهٔ صحیح: «استادم به من سفارش کرده بود که در موضوعاتی که به من ارتباط ندارد، دخالت نکنم.»

- (۱) یا اُمُّ: أَرَجُوكَ أَنْ تَحْمِيَنِي فِيمَا أَفْعَلُ: ای مادر، از تو می‌خواهم که مرا در آنچه انجام می‌دهم، حمایت کنی!
 (۲) رَبَّنَا، إِنْ لَمْ تُعِنْ عَبْدَكَ فَمَنْ يَقْدِرُ عَلَيْهِ: پروردگارا، اگر تو بنده‌ات را کمک نکنی چه کسی قادر به آن است؟!
 (۳) یا مُجِيبَ دَعَوَاتِنَا، إِمْلَأْ الدُّنْيَا سَلَامًا شَامِلًا: ای برآورنده‌ی خواسته‌ها، دنیا را از صلحی فراگیر پر کن!
 (۴) أَيُّهَا الْإِنْسَانُ، مَا لَكَ تَغْفَلُ عَمَّا يَأْتِيكَ بَغْتَةً: ای انسان چگونه غافل از چیزی که به ناگاه پیش تو می‌آید؟!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید. پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی دوازدهم - ترفهه - درس ۵

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

Hint

درین Box

اگر یک منادا به ضمیر «ی: من» اضافه شود، می‌توانیم «ی» را حذف کنیم و به جای آن در آخر منادا «کسره» بگذاریم. این کسره در هیچ حالت دیگری در آخر منادا وجود ندارد، پس اگر آخر منادا کسره داشت یعنی یک ضمیر «ی» داشتیم که حذف شده و منادا از نوع مضاف است، با این‌که بعدش مضاف‌الیه دیده نمی‌شود!

مثال یا رَبِّ = یا رَبِّي

یا صَدِيقِ = یا صَدِيقِي

● با توجه به نکته بالا، به فرق بین ضمه گرفتن یا کسره گرفتن آخر یک منادا بسیار دقت کنید!

یا صَدِيقُ ← منادای غیرمضاف (یعنی «ای دوست»)

یا صَدِيقِي ← منادای مضاف (در اصل «یا صَدِيقِي» هست و یعنی «ای دوست من»)

● در گزینه (۱): «یا اُمُّ» در اصل «یا اُمِّي» بوده است، در نتیجه به شکل «ای مادرم» ترجمه می‌شود.

کلمات مهم:

- (۱) «یا اُمُّ»: ای مادرم / «أَرَجُوكَ»: از تو می‌خواهم / «أَنْ تَحْمِيَنِي»: که مرا حمایت کنی / «فِيمَا أَفْعَلُ»: در آنچه انجام می‌دهم
 (۲) «رَبَّنَا»: پروردگارا / «إِنْ لَمْ تُعِنْ»: اگر تو کمک نکنی / «عَبْدَكَ»: بنده‌ات / «مَنْ يَقْدِرُ عَلَيْهِ»: چه کسی قادر به آن است
 (۳) «یا مُجِيبَ دَعَوَاتِنَا»: ای برآورنده‌ی خواسته‌های ما / «إِمْلَأْ الدُّنْيَا»: دنیا را پر کن / «سَلَامًا شَامِلًا»: صلحی فراگیر
 (۴) «مَا لَكَ»: تو را چه می‌شود / «تَغْفَلُ»: غفلت می‌کنی / «عَمَّا»: از چیزی که / «يَأْتِيكَ»: پیش تو می‌آید / «بَغْتَةً»: به ناگاه

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مادر «یا اُمُّ» در اصل «یا اُمِّي» بوده است، در نتیجه «ای مادرم» صحیح است.

گزینه (۳): خواسته‌ها «دَعَوَات» جمع است نه مفرد.

گزینه (۴): چگونه غافل «تَغْفَلُ» یعنی «تو را چه می‌شود که غفلت می‌کنی».

ترجمه صحیح گزینه‌ها:

گزینه (۱): ای مادرم، از تو می‌خواهم که مرا در آنچه انجام می‌دهم، حمایت کنی!

گزینه (۳): ای برآورنده‌ی خواسته‌های ما، دنیا را از صلحی فراگیر پر کن!

گزینه (۴): ای انسان تو را چه می‌شود که غفلت می‌کنی از چیزی که به ناگاه پیش تو می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«ای کسی که به دنیای خود مشغول شده‌ای، بلندی رویاها تو را قطعاً فریب داده است!»:

- (۱) أَيُّهَا الَّذِي تَشْتَغَلُ بِدُنْيَاكَ لَقَدْ غَرَّكَ الْأَمَلُ الطَّوِيلَةُ!
- (۲) يَا مَنْ اشْتَغَلْتَ بِدُنْيَاكَ، طُولُ الْأَمَلِ غَرَّكَ غَرًّا!
- (۳) يَا أَيُّهَا الَّذِي صَارَ مَشْغُولًا بِدُنْيَاكَ، تَغَرَّكَ الْأَمَلُ الطَّوِيلَةُ!
- (۴) يَا مَنْ اشْتَغَلْتَ بِدُنْيَاكَ فَقَدْ غَرَّكَ طُولُ الْأَمَلِ غَرًّا!

مشاوره در این مدل سوالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسمها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی دوازدهم - تعریف - درس ۵

«بلندی رویاها» رو بررسی کنی تمومه.

کتابخانه Box

در جملات عربی گاهی یک فعل به کار می‌رود و در ادامه جمله، مصدر همان فعل نیز نوشته می‌شود. به این مصدر مفعول مطلق گفته می‌شود. حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه به کار برود به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه به کار نرفته باشد به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مصدر مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهایی مناسب استفاده کنیم.

ترجمه مفعول مطلق تأکیدی ← برای ترجمه مفعول مطلق تأکیدی خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جای آن باید از قیدهایی تأکیدی مانند «قطعاً، حتماً، بی‌شک، بی‌گمان و ...» استفاده کنیم. ضمناً این قیدهایی را بر سر فعلی می‌آوریم که مصدرش آمده است تا نشان دهیم فقط بر همان فعل تأکید شده است!

مثال «يَتَعَايَشُ مَعَ الْأَخْرَيْنِ تَعَايُشًا»:

با دیگران همزیستی می‌کند * («تعايشاً» اصلاً ترجمه نشده است!)

با دیگران قطعاً همزیستی می‌کند ✓

با دیگران همزیستی می‌کند همزیستی کردنی * («تعايشاً» به شکل مصدر ترجمه شده است!)

● در گزینه (۴) «غَرًّا» مفعول مطلق تأکیدی و معادل کلمه «قطعاً» در صورت سؤال است.

کلمات مهم: ای کسی که: «يَا مَنْ» / به دنیای خود: «بِدُنْيَاكَ» / مشغول شده‌ای: «اشْتَغَلْتَ» / بلندی رویاها: «طُولُ الْأَمَلِ» / تو را فریب داده است: «قَدْ غَرَّكَ» / قطعاً: «غَرًّا»

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تَشْتَغَلُ «مشغول شده‌ای» ماضی است، ولی «تَشْتَغَلُ» مضارع است. - الْأَمَلُ الطَّوِيلَةُ (ترکیب وصفی به معنی «رویاها بلندی» است).

گزینه (۲): الْأَمَلُ (این کلمه مفرد است نه جمع، در نتیجه به معنی «رویا» است نه «رویاها»). ضمیر «كَ» در «دُنْيَاكَ» به اشتباه به صورت «هُ» آمده است.

گزینه (۳): صَارَ مَشْغُولًا (غایب است نه مخاطب، در نتیجه به معنی «مشغول شده است» نه «مشغول شده‌ای»). - تَغَرَّ (این فعل مضارع است، ولی «فریب داده است» ماضی است). - الْأَمَلُ الطَّوِيلَةُ (مانند گزینه (۱)) «هُ» در «دُنْيَاكَ» (مانند گزینه (۲))

عَيْنِ الْأَيْعَدِ مِنْ مَفْهُومِ عِبَارَةِ «أَعْظَمُ الْبَلَاءِ انْقِطَاعُ الرَّجَاءِ»:

دل سودا زده اقیصد وصالی دارد	(۱) پرده صبح امید است شب نومیدی
نخواهی دید روی گوهر نایاب دریا را	(۲) نگردد آب تا صائب دلت از داغ نومیدی
عاقبت نخل مرادم داد نومیدی نمر	(۳) نیست از باغ تمنا حاصلی سامان من
شیطان هنوز با همه عصیان، امیدوار	(۴) آن رحمت خدای که از لطف عام اوست

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند. پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: عربی دوازدهم - مفهوم ۴ - درس ۵

به دنبال بیتی بگرد که مفهومی «اهمیت حفظ امید» باشد.

ترجمه عبارت: «بزرگ‌ترین بلا، قطع شدن امید است.»

مفهوم عبارت: «سخت‌ترین مصیبت این است که انسان امیدش را از دست بدهد.»

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): یعنی دل عاشق همیشه امید به وصال را دارد، اما نگفته بزرگ‌ترین بلا ناامیدی است.

گزینه (۲): می‌گوید وقتی به نهایت ناامیدی می‌رسیم، آن موقع است که به خواسته‌مان نزدیک می‌شویم.

گزینه (۳): این بیت می‌گوید ناامیدی باعث بی‌حاصلی است، اما از «بزرگ‌ترین بلا بودن نومیدی» یا ارزش امید حرف نمی‌زند.

گزینه (۴): حتی شیطان با تمام گناهانش هنوز امید دارد، پس ناامیدی بدترین حالت ممکن است؛ حتی از گناه هم بدتر است.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۹۰-۹۲) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

«هناك أشخاص يسرون في حياتهم نحو الخيانة و يُفَضِّلُونَهَا عَلَى الْأَمَانَةِ لِأَنَّهُمْ يَفْكَرُونَ فِي الْمَنَافِعِ الْعَاجِلَةِ الَّتِي تَوْفَّرُ لَهُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ وَ تَحَقَّقَ لَهُمْ بَعْضُ الْمَصَالِحِ الْفَرْدِيَّةِ. هَوْلًا يَعِيشُونَ فِي سَجْنِ الْحَرَصِ وَ الطَّمَعِ فَلِذَلِكَ لَا يَفْكَرُونَ فِي عَوَاقِبِ الْخِيَانَةِ لِأَنَّ هَذِهِ الْمَنَافِعَ الْفَرْدِيَّةَ حَجَبَتْ أَعْيُنَهُمْ وَ عَقُولَهُمْ عَنِ مَشَاهِدَةِ النَّتَائِجِ السَّيِّئَةِ لِهَذِهِ الْأَعْمَالِ وَ هَذِهِ بِسَبَبِ ضَعْفِ إِيمَانِهِمْ وَ عَدَمِ الْإِتْفَاتِهِمْ إِلَى الْقُدْرَةِ الْإِلَهِيَّةِ فِي تَكْفُلِ الرِّزْقِ لِجَمِيعِ النَّاسِ، وَ لِذَلِكَ يَسِيرُونَ نَحْوَ الْخِيَالَةِ غَافِلِينَ عَنِ الْوَجْدَانِ وَ تَحْذِيرَاتِ الشَّرْعِ وَ يَقَعُونَ فِي فَخِّ الْخِيَانَةِ، بَيْنَمَا مِنْ تَعَهَّدَ بِالْأَمَانَةِ يَسِرُّ خِلَافَ حَرَكَةِ الْخَائِنِ!»

(«العاجلة»: موقت - «حجبت»: بسته است - «فخ»: دام)

ترجمه متن:

افرادی هستند که در زندگی خود به سوی خیانت می‌روند و آن را بر امانتداری ترجیح می‌دهند؛ زیرا به منافع موقت فکر می‌کنند که در بسیاری از اوقات برایشان فراهم می‌کند و برخی منافع شخصی را برایشان محقق می‌سازد. این افراد در زندان حرص و طمع زندگی می‌کنند، بنابراین به عواقب خیانت فکر نمی‌کنند؛ زیرا این منافع شخصی، چشم‌ها و عقل‌هایشان را از دیدن نتایج بد این کارها بسته است، و این به دلیل ضعف ایمانشان و عدم توجه آن‌ها به قدرت الهی در تأمین روزی برای همه مردم است.

و به همین دلیل، در حالی که از وجدان و هشدارهای شریعت غافل‌اند، به سوی خیانت می‌روند و در دام خیانت می‌افتند، در حالی که کسی که به امانت‌داری پایبند باشد، برخلاف حرکت خائن گام برمی‌دارد.

عین الخطأ:

- ۱) من ينظر إلى الحقائق في الحياة يقع في فخِّ الشَّيْطَانِ وَ الْخِيَانَةِ!
- ۲) الَّذِينَ يَمِيلُونَ إِلَى الْخِيَانَةِ فِي الْمَجْتَمَعِ لَمْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ!
- ۳) طَلَبُ الرِّاحَةِ وَ ضَعْفُ الْإِيمَانِ وَ الْإِرَادَةِ مِنْ أَسْبَابِ الْخِيَانَةِ!
- ۴) الْمَنَافِعُ الْعَاجِلَةُ تَحْجِبُ عَيْنَ الْإِنْسَانِ فِي بَعْضِ الْأَحْيَانِ!

۹۰

مشاوره در مورد حل سوالات درک

متن چند نکته را در نظر داشته باشید:

۱) سوالات درک متن در آخر سوالات عربی جواب بدین.

۲) متن را باید با دقت ولی با سرعت بخونید. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد دارد. خواندن نصف و نیمه متن خیلی فایده‌ای ندارد.

۳) در متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه و ...» دارند دقت کنید.

۴) در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها را بخوانید، سپس بهترین گزینه را انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درک مطلب - درس ۵

کلمات مهم: «هناك»: وجود دارند، هستند / «یسرون»: حرکت می‌کنند، می‌روند / «الخیانة»: خیانت / «یفضلونها»: آن را ترجیح می‌دهند / «الأمانة»: امانتداری / «المنافع»: سودها، منفعت‌ها / «العاجلة»: موقت / «توفر»: فراهم می‌کند، تأمین می‌کند / «تحقق»: محقق می‌سازد / «المصالح الفردية»: منافع شخصی / «يعيشون»: زندگی می‌کنند / «سجن»: زندان / «عواقب»: پیامدها / «حجبت»: بسته است / «أعينهم»: چشمانشان / «عقولهم»: عقل‌هایشان / «النتائج السيئة»: نتایج بد / «عدم إتفاتهم»: عدم توجهشان / «تكفل الرزق»: فراهم‌شدن روزی / «تحذيرات الشرع»: هشدارهای شریعت / «يقعون»: می‌افتند / «فخ»: دام، تله / «تعهد»: پایبند باشد (فعل شرط) / «يسر»: حرکت می‌کند (جواب شرط، در حقیقت «يسر» است که بنا به قواعد زبان عربی به صورت «يسر» شده است که در حد کتاب درسی شما نیست.)

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): کسی که در زندگی به حقایق نگاه کند، در دام شیطان و خیانت می‌افتد! ← بیان می‌کند که منافع فردی چشم‌ها و عقل‌ها را از دیدن حقایق (نتایج بد) می‌پوشاند. بنابراین، این غفلت از حقایق است که فرد را به دام می‌اندازد. نه نگاه کردن به آن‌ها. این گزینه، خطای مورد نظر سؤال است.

گزینه (۲): کسانی که در جامعه به خیانت تمایل دارند، به خدا ایمان نیاورده‌اند! ← متن صراحتاً دلیل خیانت را «ضعف ایمانهم» (ضعف ایمانشان) ذکر می‌کند. پس این گزینه صحیح است.

گزینه (۳): راحت‌طلبی، ضعف ایمان و اراده از دلایل خیانت هستند! ← «ضعف ایمان» صراحتاً در متن ذکر شده. فکر کردن به «منافع موقت» و ترجیح آن بر امانتداری در متن ذکر شده است.

گزینه (۴): منافع موقت در برخی اوقات، چشم انسان را می‌پوشاند! ← این عبارت دقیقاً در متن ذکر شده است.

- (۱) ألذی یقبل تحذیرات الشرع یش فی سجن الحرص!
 (۲) الخیانة تحقّق للإنسان بعض مصالحه الفردیة!
 (۳) من یؤمن بالقدرة الإلهیة یمیز نحو الخیانة!
 (۴) یفکّر الخائن فی عاقبة أعماله!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی دوازدهم - درک مطلب - درس ۵

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): کسی که هشدارهای شریعت را می‌پذیرد، در زندان حرص زندگی می‌کند! ← متن می‌گوید: «... هؤلاء یعیشون فی سجن الحرص و الطمع...» (اینان [یعنی خیانتکاران] در زندان حرص و طمع زندگی می‌کنند). ← *
 گزینه (۲): خیانت برخی از منافع شخصی انسان را محقق می‌کند. ← متن می‌گوید: «خیانت را بر امانتداری ترجیح می‌دهند، چون به منافع موقت فکر می‌کنند که در بسیاری از اوقات برایشان فراهم می‌کند و برخی منافع شخصی را برایشان محقق می‌سازد.» ← ✓
 گزینه (۳): کسی که به قدرت الهی ایمان دارد، به سوی خیانت حرکت می‌کند! ← متن می‌گوید: «... هذا بسبب ضعف ایمانهم و عدم التفاتهم إلى القدرة الإلهیة...» (این [خیانت] به دلیل ضعف ایمانشان و عدم توجهشان به قدرت الهی است)، بنابراین عدم توجه به قدرت الهی عامل خیانت است، نه ایمان داشتن به آن. ← *
 گزینه (۴): خائن به عاقبت اعمالش فکر می‌کند. ← متن می‌گوید: «... فلذلك لا یفکرون فی عواقب الخیانة...» (به همین دلیل به عواقب خیانت فکر نمی‌کنند). هم‌چنین می‌گوید منافع فردی چشم و عقل آن‌ها را از دیدن نتایج بد پوشانده است. ← *

نستنتج من النص أن.....!

- (۱) الإنسان الذي يؤمن بالله يرتكب الخيانة بعض الأحيان!
- (۲) الوقوع في فخ الخيانة يبعد الإنسان عن الزوج الإنسانية!
- (۳) الذي يفكر في المنافع العاجلة لم يرتكب الخيانة!
- (۴) من لم يحصل على ما يريد يجب أن يخون الآخرين!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبنا: عربی دوازدهم - درک مطلب - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): انسانی که به خدا ایمان دارد، بعضی اوقات خیانت می‌کند! ← متن، ریشه خیانت را «ضعف ایمانهم» (ضعف ایمان) و «عدم إتفانهم إلى القدرة الإلهية» (عدم توجه به قدرت الهی) می‌داند. اگرچه متن نگفته است که انسان مؤمن هرگز خیانت نمی‌کند، اما منطقی متن نشان می‌دهد که هرچه ایمان قوی‌تر باشد، گرایش به خیانت کم‌تر است. نسبت‌دادن خیانت به انسان مؤمن، خلاف متن است.

گزینه (۲): افتادن در دام خیانت، انسان را از روح انسانی دور می‌کند! ← متن می‌گوید: خیانتکاران از «الوجدان» (وجدان) و «تحذیرات الشرع» (هشدارهای شریعت) غافل هستند و در «فخ الخيانة» (دام خیانت) می‌افتند. پس دوری از وجدان و هشدارهای اخلاقی و شریعت، نتیجه طبیعی‌اش دور شدن از اصول و ماهیت «روح انسانی» است. ← ✓

گزینه (۳): کسی که به منافع موقت فکر می‌کند، خیانت نمی‌کند! ← اتفاقاً کسی که به منافع موقت فکر می‌کند، ممکن است خیانت کند.

گزینه (۴): کسی که به آن چه می‌خواهد نرسیده است، باید به دیگران خیانت کند! ← متن صرفاً دلیل خیانت را «حرص و طمع» و تلاش برای رسیدن به «المصالح الفردية» می‌داند. این که فرد باید (بجب علیه) خیانت کند، در هیچ کجای متن مجاز شمرده نشده و حتی مفهوم متن کاملاً بر ضد این حکم است.

عربی، زبان قرآن

● عین الخطأ فی الإعراب و التّحلیل الصّرفی (۹۳ و ۹۴):

«یُفضّلون - العاجلة - الأوقات - تُحقّق» ۹۳

- ۱) يُفضّلون: فعل مضارع، مزید ثلاثی (من مصدر «تفضیل»)، متعدّد/ فعل و مع فاعله جملة فعلیة
- ۲) العاجلة: اسم فاعل (من فعل «عجل»)، معرفة، معرب، مؤنث/ صفة و موصوفها «المنافع»
- ۳) الأوقات: اسم، جمع التکسیر علی وزن «أفعال» (مفردة «وقت»، مؤنث)، معرب/ مجرور بالكسرة
- ۴) تُحقّق: فعل مضارع، مزید ثلاثی بحرف واحد، معلوم، متعدّد/ فعل و مفعوله «بعض»

مشاوره در این مدل تستها حتماً حتماً دقت کنید که صحیح را می‌خواهد یا خدماً!!!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: عربی دوازدهم - تئزیه و ترکیب - درس ۵

اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن، بعد اگه سؤال حل نشد، موارد سمت چپ رو بررسی کن!

خطای این گزینه:

مؤنث («وقت» مذکر است، نه مؤنث، در نتیجه «الأوقات» هم مذکر است نه مؤنث!)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ۱) مشاهده: مفرد مؤنث، مصدر (علی وزن «مفاعلة»، ماضیه: شاهد)، معرب/ مجرور بحرف الجرّ
- ۲) التفات: اسم معرب، مفرد مذکر، معرّف بأل/ مضافّ إليه و مضاف إلى ضمیر «هم»
- ۳) غافلین: اسم، نونه مفتوحة دائماً، اسم الفاعل (من فعل مجرد ثلاثی)، نكرة/ حال و منصوب بالياء
- ۴) تعهد: فعل ماضی، مزید ثلاثی، له حرفان زائدان، لازم/ فعل و مع فاعله جملة فعلیة

مشاوره در این مدل تستها حتماً حتماً دقت کنید که صحیح را می‌خواهد یا خطا را!!!!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی دوازدهم - درس ۵

اول موارد سمت راست رو بررسی کن. چون نیاز به بررسی جمله ندارند. بعد اگه سؤال حل نشد، موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

گزینه‌های Box

آیا هر کلمه‌ای اولش «ال» داشته باشد، معرفه به «ال» هست؟

نه، فقط زمانی می‌گوییم یک اسم معرفه به «ال» است که اگر الف و لامش را حذف کنیم، اسم باقی‌مانده نکره باشد.

مثال «الصورة: تصویر» ← ال + صورة (نکره) ← «الصورة» معرفه به «ال» است.

«التجف» ← ال + نجف (اسم علم) ← «التجف» معرفه به «ال» نیست!

ضمناً گاهی «ال» جزئی از خود کلمه هست و در این صورت آن کلمه معرفه به «ال» نیست!

مثال «التقاط: عکس گرفتن» (البته این کلمه مصدر باب افتعاله و تلفظ صحیح آن «التقاط» هست یعنی اصلاً «ال» نداره)، «التزام: پایبند بودن» و ...

اسمی که با «ال» (الف و لام با یه همزه روی الف) شروع می‌شود یعنی قطعاً الف و لام برای خود کلمه است.

مثال «ألوان: رنگ‌ها»، «ألبيسة: زبان‌ها»، «ألشن: زبان‌ها»، «ألفاظ: لفظ‌ها»، «ألْف: هزار»، «ألْم: درد»

اگر این اسم‌ها بخواهند معرفه به «ال» باشند، باید قبلشان یک «ال» اضافه شود.

مثال ألوان ← معرّف بأل ×

الألوان ← معرّف بأل ✓

خطای این گزینه:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

معرّف بأل «إلتفات» بر وزن «إفتعال» است و «ال» در ابتدای آن برای خود کلمه است، در نتیجه این کلمه، معرفه به «ال» نیست.

• عین الجواب الصّحیح للأسئلة التالية (۹۵ - ۱۰۰):

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۹۵

- (۱) الطباشیر مادةٌ بیضاءٌ أو مملّونةٌ نکتبتُ بها علی السّیورة!
- (۲) قدیمی الیسری هی العَضوُ الوحیدُ المُتحرّکُ مِن بَینِ أطرافِ الأریعة!
- (۳) ألفٌ ثمانیةٌ عَشْرٌ کتاباً تُرجعتُ إلى حَمسینِ نَعَةً فی البَلدانِ المُختلِفَةِ!
- (۴) ما قُلْتُ کَلِمَةً لِأَنِّي ما کُنْتُ أَعْرِفُ شَیئاً عَن ذلِکَ المَوْضوعِ العِلْمِیِّ!

مشاوره در این تستها لازم نیست همه حرکتهای بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمه خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم، اما ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «الْفُطْه» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌رود هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

Hint

خطاهای این گزینه:

پاسخ‌خیزی تشریحی ✓

حَمسین (اعداد عَشُود (عشرون، ثلاثون، ...، تسعون) دقیقاً مانند جمع‌های مذکر سالم هستند و همیشه آخرشان «ون» یا «ین» دارند، در نتیجه «حَمسین» صحیح است. - البَلدان (با توجه به این که «المُختلِفَةُ» مثنی نیست، «البلدان» هم نمی‌تواند مثنی باشد و «البلدان: کشورها» صحیح است.)

- (۱) كان أغلب أهالي تلك المدينة مساكين لأنها تقع في منطقة مُجففة!
- (۲) أفضل من أرشد زميلي في اختيار فرع الطب كان والده!
- (۳) إن في هذه الصفحة من مقالاتك عشرين خطأ فعليك أن تُصححها!
- (۴) لماذا ليست هؤلاء التلميذات بعد لعبهن على الساحل نشيطات؟

مشاوره تشخیص اعراب و علامت آن در اسمها از موضوعات بسیار مهم در زبان عربی است.

پاسخ: گزینة ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - قواعد - درس ۷

یک جمع مذکر سالم یا مثنی رو پیدا کن که خبر یک فعل ناقص باشد.

Hint

کتابخانه Box

(۱) اسم‌های مثنی و جمع‌های مذکر سالم برخلاف سایر اسم‌ها علامت اعرابشان را با یک حرکت و در آخر کلمه نشان نمی‌دهند، بلکه اعراب این اسم‌ها با یک حرف نمایش داده می‌شود:

● علامت رفع در اسم مثنی ← الف (ان)

● **مثال مُعلَّمان** ← مرفوع بالألف (یعنی مرفوع است و علامت رفع را با الف نشان داده است!)

● علامت نصب و جز در اسم مثنی ← ي (ین)

● **مثال مُعلَّمين** ← منصوب بالياء ✓ (یعنی منصوب است و علامت نصب را با «ي» نشان داده است!)

مجرور بالياء ✓ (یعنی مجرور است و علامت جز را با «ي» نشان داده است!)

● علامت رفع در جمع مذکر سالم ← و (ون)

● **مثال مُعلَّمون** ← مرفوع بالواو (یعنی مرفوع است و علامت رفع را با «واو» نشان داده است!)

● علامت نصب و جز در جمع مذکر سالم ← ي (ین)

● **مثال مُعلَّمين** ← منصوب بالياء ✓ (یعنی منصوب است و علامت نصب را با «ي» نشان داده است!)

مجرور بالياء ✓ (یعنی مجرور است و علامت جز را با «ي» نشان داده است!)

(۲) به افعال «كان، صار، ليس و أصبح» افعال ناقصه می‌گویند.

وقتی افعال ناقصه بر سر یک جمله اسمیه (مبتدا + خبر) می‌آیند، علاوه بر تغییرات معنایی که با هم یاد گرفتیم، دو تغییر قواعدی نیز به وجود می‌آورند:

(۱) مبتدا را به اسم فعل ناقص (مثلاً اسم «كان» یا اسم «ليس») و خبر را به خبر فعل ناقص (مثلاً خبر «كان» یا خبر «ليس») تبدیل می‌کنند.

(۲) اعراب خبر را از مرفوع به منصوب تبدیل می‌کنند.

● **مثال البستان جميل** (باغ، زیبا است). ← **كان البستان جميلاً** (باغ، زیبا بود).

مبتدا و مرفوع خبر و مرفوع اسم كان و مرفوع خبر كان و منصوب

● **مثال التلميذان مجتهدان** (دو دانش‌آموز، تلاشگر هستند). ← **صار التلميذان مجتهدين** (دو دانش‌آموز، تلاشگر شدند).

مبتدا و مرفوع خبر و مرفوع اسم صار و مرفوع خبر صار و منصوب

● **مثال الشاتيمون نادمون** (دشنام‌گویان، پشیمان هستند). ← **صار الشاتيمون نادمين** (دشنام‌گویان، پشیمان شدند).

مبتدا و مرفوع خبر و مرفوع اسم صار و مرفوع خبر صار و منصوب

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): بیشتر اهالی آن شهر فقیر بودند، زیرا آن در منطقه‌ای خشک واقع شده است! ← «مساکین» خبر «کان» است، ولی دقت کنید که جمع مکتور است نه جمع مذکر سالم، در نتیجه منصوب به فتحه است.
- گزینه (۲): بهترین کسی که همکلاسی‌ام را در انتخاب رشته پزشکی راهنمایی کرد، والدینش بودند! ← «والذی» (والدین + ه) خبر «کان» و مثنی است، در نتیجه منصوب به «ی» است. ✓
- گزینه (۳): در این صفحه از مقاله تو بیست اشتباه وجود دارد، پس باید آن‌ها را تصحیح کنی! ← در این عبارت، هیچ فعل ناقصی به کار نرفته است، در نتیجه خبری که منصوب باشد نداریم.
- گزینه (۴): چرا این دانش‌آموزان بعد از بازی کردنشان در ساحل، باشاش نیستند؟! ← «نشیطات» خبر «لیس» است و چون نه مثنی است و نه جمع مذکر سالم، منصوب به «ی» نیست.

عین «کان» جاء في معنى المضارع:

- ۱) ما كان رُغَابَ الشَّيَارَاتِ يَسْتَعْمَلُونَ حِزَامَ الْأَمَانِ قَبْلَ سِتِّينَ!
- ۲) هذه الغابات كانت مملوءة بالأشجار ولكن اليوم أشجارها قليلة!
- ۳) كان العمال الذين يحاولون على كسب الحلال محبوبين عند ربهم!
- ۴) الفقر ما كان مانعاً في طريقي للحصول على الجوائز العالمية!

مشاوره فعل «کان» مهم‌ترین و پرکاربردترین فعل از افعال ناقصه است. حتماً باید بر نکات ترجمه این فعل مسلط باشیم.

پاسخ: گزینة ۳

زیرمبدا: عربی یازدهم - قواعد - درس ۷

چک کن بین در کدوم جمله «کان» به معنی «است» می‌شه.

Hint

نکته Box

فعل «کان» از فعل‌های بسیار مهم در زبان عربی است. هرگاه این فعل را در جمله‌ای ببینیم، باید به ادامه جمله دقت کنیم تا بفهمیم که «کان» فعل اصلی جمله است یا به عنوان فعل کمکی به کار رفته است. وقتی در جمله‌ای «کان» به کار رفته باشد، چند حالت زیر ممکن است:

حالت اول: فعل اصلی + بعد از «کان» فعلی به کار نرفته باشد.

وقتی «کان» به عنوان فعل اصلی به کار می‌رود به معنای «بود» می‌باشد.

مثال كَانَ التَّلَامِيذُ مَسْرُورِينَ. (دانش‌آموزان خوشحال بودند).

اگر «کان» در عبارتی به کار رفته باشد که بر یک حقیقت کلی و همیشه درست دلالت کند دیگر به شکل «بود» ترجمه نمی‌شود، بلکه باید آن را به شکل «است» ترجمه کنیم!

مثال كَانَ اللَّهُ غَفَّارًا. (خداوند بسیار آمرزنده است).

مثال كَانَ الْجَوَّ فِي الرَّبِيعِ مُعْتَدِلًا. (هوا در بهار معتدل است).

حالت دوم: فعل کمکی ← بعد از «کان» یک فعل دیگر به کار رفته باشد.

وقتی «کان» به عنوان فعل کمکی به کار می‌رود، دیگر به معنای «بود» نیست و خودش ترجمه نمی‌شود. در این صورت «کان» زمان فعل بعد از خودش را تغییر می‌دهد. («کان» زمان فعل بعد از خودش رو عقب می‌کشد!)

الف) كَانَ + مضارع ← ماضی استمراری

ساختار ماضی استمراری در فارسی ← «می + ماضی ساده» ← می‌رفتم، می‌رفتی، می‌رفت، می‌رفتیم، می‌رفتید، می‌رفتند)

مثال كانوا يَسْمَعُونَ ← می‌شنیدند

ب) كَانَ + قَدْ + ماضی = ماضی + كَانَ + ماضی ← ماضی بعید

ساختار ماضی بعید در فارسی ← «بن ماضی + ه + بود + شناسه» ← رفته بودم، رفته بودی، رفته بود، رفته بودیم، رفته بودید، رفته بودند)

مثال كَانَ الطَّالِبُ سَمِعَ = كَانَ الطَّالِبُ قَدْ سَمِعَ ← دانش‌آموز شنیده بود

حالت سوم: «کان» به همراه یکی از کلمات «لِ- لِ- لِ-» «عِنْدَ: نزد» یا «لَدَى: نزد» به کار رفته باشد.

در این صورت بر معنای «داشتن» در گذشته (داشتیم، داشتی، داشت ...) دلالت می‌کند.

مثال كَانَ لِي خَاتَمٌ فَضَّةٍ: بود برای من انگشتری نقره ← انگشتری نقره داشتم.

مثال كَانَ عِنْدَكُمْ خَاتَمٌ فَضَّةٍ: بود نزد شما انگشتری نقره ← انگشتری نقره داشتید.

مثال كَانَ لَدَيْنا خَاتَمٌ فَضَّةٍ: بود نزد ما انگشتری نقره ← انگشتری نقره داشتیم.

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سؤال از ما عبارتی را می‌خواهد که در آن، فعل «کان» به شکل مضارع ترجمه شود، یعنی فعل ماضی «کان» بود» به شکل «است» ترجمه شود، در نتیجه باید جمله‌ای را انتخاب کنیم که یک حقیقت کلی و همیشه درست باشد.
ترجمه گزینه‌ها:

در این‌جا ترجمه فارسی جملات شما آمده است:

گزینه (۱): سرنشین‌های خودروها تا دو سال پیش از کمربند ایمنی استفاده نمی‌کردند! ← «کان» فعل کنکی برای ساخت ماضی استمراری است.

گزینه (۲): این جنگل‌ها پر از درخت بود، ولی امروز درخت‌هایشان کم است! ← «کان» به معنی «بود» است.

گزینه (۳): کارگرانی که برای کسب روزی حلال تلاش می‌کردند، نزد پروردگارشان محبوب هستند! ← «کان» به معنی «هستند» است، زیرا این عبارت، یک حقیقت کلی است.

گزینه (۴): فقر در مسیر من برای کسب جوایز جهانی مانع نبود! ← «ما کان» به معنی «نبود» است.

عین فعلاً مضارعاً ما تغییر زمانه فی الترجمة:

- (۱) البخیل لن ینتفع من ثروته فی الدنیا و الآخرة!
- (۲) شاهدتُ صوراً من قرية أعیش فیها قبل سنوات!
- (۳) المفردات الفارسیة كانت تدخل العربیة قبل الإسلام!
- (۴) حاولتُ أن لا أشارك فی موضوعات لا علم لی عنها!

مشاوره تسلط بر عوامل تأثیرگذار بر ترجمه فعل‌ها از مهم‌ترین مباحث عربی یازدهم است.

پاسخ: گزینة ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - قواعد - درس ۷

خواست باشه قبل از فعل‌های مضارع در گزیننه‌ها چه حرف یا چه فعل دیگه‌ای به کار رفته.

Hint

گزینه‌های Box

مثال	ساختار عربی	زمان
قالَ: گفت / كانَ: بود	مثبت: ماضی معمولی	ماضی ساده
ما قالَ = لم یَقُلْ: نگفت	منفی: ما + ماضی / لم + مضارع	
قد قالَ: گفته است	مثبت: (قد) + ماضی	ماضی نقلی
ما (قد) قالَ = لم یَقُلْ: نگفته است	منفی: ما (قد) (ماضی) / لم + مضارع	
كانَ یَقولُ: می‌گفت	مثبت: كانَ + مضارع / ماضی + مضارع / كادَ (داشت) + ماضی / أو + مضارع	ماضی استمراری
كانَ لا یَقولُ: نمی‌گفت	منفی: كانَ + لا + مضارع / ما كانَ + مضارع / لم یَكُنْ + مضارع	
كانَ قالَ: گفته بود	مثبت: كانَ + (قد) + ماضی / ماضی + ماضی	ماضی بعید
كانَ لم یَقُلْ: نگفته بود	منفی: ما كانَ + ماضی / كانَ + ما + ماضی / كانَ + لم + مضارع / لم یَكُنْ + ماضی	
یَقولُ: می‌گوید	مثبت: مضارع معمولی	مضارع اخباری
لا یَقولُ: نمی‌گوید	منفی: لا + مضارع (بدون تغییر)	
أن یَقولَ: که بگوید	«أن، کي، لیکن، حتی» + مضارع	
لیتَقُلْ: باید بگوید	لی + مضارع	
لا یَقُلْ: نباید بگوید، نگوید	لای نهی + مضارع غایب و متکلم	
من قالَ... هر کس بگوید	فعل شرط	مضارع التزامی
أریدُ کتاباً یُسَاعِدُنِي: کتابی را می‌خواهم که مرا یاری کند.	مضارع + مضارع = مضارع التزامی	
تعالَ نذهب: بیا برویم	فعل دستوری (امر / نهی) + مضارع	
قد یعلمُ: شاید بداند	قد + مضارع (وقتی به صورت «شاید» ترجمه شود)	
سَیَقولُ: خواهد گفت	مثبت: سَ / سَوفَ + مضارع	مستقبل
لن یَقولَ: نخواهد گفت	منفی: لن + مضارع	

ترجمه و بررسی گزیننه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینة (۱): بخیل در دنیا و آخرت از ثروتش سود نخواهد برد! ← «ینتفع» مضارع است، ولی «لن ینتفع» معادل مستقبل منفی است.
 گزینة (۲): تصویری از روستایی که سال‌ها پیش در آن زندگی می‌کردم، دیدم! ← «أعیش» مضارع است، ولی چون قبلش فعل ماضی «شاهدتُ» به کار رفته است، مطابق ساختار «ماضی + مضارع = ماضی استمراری» به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

گزینه (۳): واژه‌های فارسی، پیش از اسلام به زبان عربی وارد می‌شدند! ← «تدخل» مضارع است، ولی «كانت تدخل» معادل ماضی استمراری است.

گزینه (۴): تلاش کردم که در موضوعاتی که اطلاعی از آنها ندارم، شرکت نکنم! ← «أن لا أشارك» مضارع است و به شکل مضارع التزامی ترجمه شده است، پس تغییری نگرده و پاسخ صحیح است.

«..... حافظن علی نظافة البيئـة و حافظوا علی نظافتها» عین الجواب المناسب:

- (۱) أيتها الإخوة - یا إخوان
 (۲) یا بنات - یا إخوانی
 (۳) أيتها الزمیلاتی - یا زملائی
 (۴) یا بنات - أيتها الأخوان

مشاوره تناسب فعل با اسم‌های به کاررفته در جمله از مباحث پایه‌ای و پرکاربرد عربی است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۵

فعل «حافظن» مؤنثه یا مذکر؟ «حافظوا» چه‌طور؟

Hint

دربین Box

معادل‌های اعضای خانواده به‌خصوص کلمه «أخ برادر» در تست‌ها برایمان بسیار اهمیت دارند و در کتاب‌های درسی این کلمات به‌طور نامنظمی به کار رفته‌اند. در کادر زیر همه را کنار هم می‌آوریم و نکات هر کدام را بررسی می‌کنیم.

اعضای خانواده (أعضاء الأسرة)			
مفرد	مثنی	جمع سالم	جمع مکسر
أخ (برادر)	أَخَوَانِ، أَخَوَيْنِ	—	إِخْوَانٍ، إِخْوَةٍ
أخت (خواهر)	أَخْتَانِ، أَخْتَيْنِ	أَخَوَاتٍ	—
أب/ والِد (پدر)	أَبَوَانِ، أَبَوَيْنِ / وَالِدَانِ، وَالِدَيْنِ (پدر و مادر)	—	أَبَاءٍ
أُمّ / وَالِدَةٌ (مادر)	أُمَّانِ، أُمَّئِنِ / وَالِدَتَانِ، وَالِدَتَيْنِ	أُمَّهَاتٍ / وَالِدَاتٍ	—
ابن (پسر)	إِبْنَانِ، إِبْنَيْنِ	بَنَوْنَ، بَنَاتٍ	أَبْنَاءٍ
بنت (دختر)	بِنْتَانِ، بِنْتَيْنِ	بَنَاتٍ	—
وَلَدٌ (فرزند)	وَلَدَانِ، وَلَدَيْنِ	—	أَوْلَادٍ
أُمّاه ← ای مادرم	بُئِي ← پسرکم، پسر کوچکم	بُنِّيَتِي ← دخترکم، دختر کوچکم	

چند تذکر در مورد اعضای خانواده:

(۱) کلمه «أخ» (برادر) دو جمع مکسر دارد ← «إخوان» و «إخوة»

● دقت کنید که «إخوان» جمع مکسر است نه مثنی! («أخوان» مثلث است)

● دقت کنید که «إخوة» (برادران) مذکر است، اما «أخوات» (خواهران) مؤنث است!

(۲) کلمه «أخوة» برادری، برادرشدن را با «إخوة» برادران اشتباه نگیرید. «أخوة» مصدر و مفرد مؤنث است و «إخوة» جمع و مذکر است.

(۳) کلمه «أخوات» (خواهران) جمع سالم است، نه جمع مکسر.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در جای خالی اول باید اسمی قرار دهیم که با فعل «حافظن»: محافظت کنید» که در صیغه جمع مؤنث مخاطب است، تناسب داشته

باشد ← باید یک اسم جمع و مؤنث انتخاب کنیم ← ردّ گزینه (۱) «الإخوة: برادران» مذکر است نه مؤنث!

در گزینه (۳)، «أيتها الزمیلاتی» نیز اشتباه است، زیرا اسم «ال» دار هرگز به یک ضمیر نمی‌چسبد، در نتیجه «الزمیلاتی» از لحاظ قواعدی اشتباه است، زیرا مضاف هرگز «ال» نمی‌گیرد.

در جای خالی دوم باید اسمی قرار دهیم که با فعل «حافظوا»: محافظت کنید» که در صیغه جمع مذکر مخاطب است، تناسب داشته

باشد ← باید یک اسم جمع و مذکر انتخاب کنیم ← ردّ گزینه (۴) «الأخوان: دو برادر» مثنی است نه جمع!

بنابراین گزینه (۲) صحیح است.

عین ما لیس فیہ المنادی:

- (۱) مؤمن ستقیم الله موازین العدالة فی يوم القيامة!
- (۲) ابي اناار غرقتي بالمصابيح لحفلة ميلادي!
- (۳) عالم كيف ينتفع الناس بعلمك و أنت محروم عنه!
- (۴) ربّ إني أخاف أن يغترني الشيطان إن لا ترحمني!

مشاوره برای تشخیص این که در یک جمله منادی به کار رفته است یا نه حتماً باید به ترجمه جمله و فعل‌ها و ضمایر مخاطب توجه کنیم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی دوازدهم. قواعد - درس ۵

گزینه‌ها رو ترجمه کن!

Hint

دربین Box

به ساختاری که در آن به کمک حرف «یا» شخصی یا چیزی را مورد خطاب قرار می‌دهیم، اسلوب ندا گفته می‌شود.

این ساختار دو بخش دارد:

- (۱) «یا» ← که به آن «حرف ندا» می‌گوییم.
- (۲) مُنادا ← اسمی که بعد از «یا» می‌آید و آن را مخاطب قرار می‌دهیم.

بنابراین:

● **یا الله، أعني في دروسي.**
حرف ندا منادا

● **یا زبّي، إرحمنا.**
حرف ندا منادا

تذکر: گاهی در اسلوب ندا، حرف ندا («یا») حذف می‌شود؛ یعنی در جمله دیده نمی‌شود، در این صورت باید از مفهوم و قرائن جمله بفهمیم منادا داریم یا نه.

● **مثال** ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾... (پروردگارا در دنیا به ما نیکی عطا کن). ← در این عبارت «رَبّ» منادا است، زیرا با توجه به معنای عبارت «پروردگار» مخاطب قرار گرفته است.

● **ولدي اجعل هدفاً مهمّاً في حياتك.** (فرزندم، هدف مهمی را در زندگی خود قرار بده). ← در این عبارت «وَلَد» منادا است، زیرا با توجه به معنای عبارت «فرزند» مخاطب قرار گرفته است.

شباهت منادا و مبتدا:

وقتی حرف «یا» از کنار منادا حذف شود، ممکن است منادا را با مبتدا (اسم اول جمله) اشتباه بگیریم.

مبتدا ← اسمی است که در ادامه جمله، درباره آن خبری داده می‌شود.

منادا ← اسمی است که صدا زده شده و مورد خطاب قرار می‌گیرد.

● **مثال** رَبَّنَا يُسَاعِدْنَا فِي أُمُورِنَا. ← «رَبّ» مبتداست، زیرا ادامه جمله درباره آن خبری داده است: «پروردگارا، ما را در کارهایمان یاری می‌کند.»

● **رَبَّنَا سَاعِدْنَا فِي أُمُورِنَا.** ← «رَبّ» منادا است، زیرا مخاطب قرار داده شده است: «پروردگارا، ما را در کارهایمان یاری کن.»
روش تشخیص:

(۱) استفاده از علامت آخر کلمه

اگر اسم اول جمله مرفوع نباشد (یعنی «ء» نداشته باشد) قطعاً منادا است، چون اگر مبتدا بود مرفوع می‌شد، ولی اگر مرفوع باشد مشخص نیست که منادا است یا مبتدا! در این حالت باید از روش دوم کمک بگیریم.

● **مثال** رَبَّنَا سَاعِدْنَا فِي أُمُورِنَا. «رَبّ» منادا است، زیرا آخرش «ء» گرفته است!

(۲) استفاده از ترجمه و قرائن جمله

اگر اسم اول جمله مرفوع بود و یا علامت آخرش مشخص نبود، برای تشخیص منادا از مبتدا باید جمله را ترجمه کنیم و ببینیم که آیا جمله خبری است و یا اسمی مورد خطاب قرار گرفته است.

مهم‌ترین ساختارهایی که در آن‌ها می‌توانیم اسم اول جمله را منادا بگیریم:

(۱) اسم + ... فعل یا ضمیر مخاطب ... ← اِهْتِنَاثُ حَافِظٍ عَلٰی نِظَافَةِ الطَّبِيعَةِ. (دختران، از نظافت طبیعت محافظت کنید.)

(۲) اسم + ... فعل یا ضمیر متکلم ... ← رَبِّ اِنِّیْ اَخَافُ مِنَ الْاٰخِرَةِ. (پروردگارا، از آخرت می‌ترسم.)

(۳) اسم + ... جملات پرسشی ... ← صَدِیْقِی، اَیُّ الْقَرِیْبِیْنَ اَقْوٰی؟ (دوست من، کدام یک از دو تیم قوی‌تر هستند؟)

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): مؤمن، خداوند در روز قیامت موازن عدالت را برپا خواهد کرد! ← «مؤمن» مورد خطاب قرار گرفته و منادا است.

گزینه (۲): پدرم اتاق من را برای جشن تولدم با لامپ‌ها روشن کرد! ← «آب» مورد خطاب قرار نگرفته و مبتداست، نه منادا.

گزینه (۳): ای دانشمند، چگونه مردم از علم تو سود می‌برند در حالی که خودت از آن محروم هستی! ← «عالم» مورد خطاب قرار گرفته و منادا است.

گزینه (۴): پروردگارا، من می‌ترسم که اگر به من رحم نکنی، شیطان فریبم دهد! ← «رب» مورد خطاب قرار گرفته و منادا است.

«سرزنش مستقیم شاه و حرام دانستن تقیه و سکوت» و «برکناری هویدا و انتصاب جمشید آموزگار به نخست‌وزیری»

در دوره پهلوی تحت تأثیر کدام وقایع به وجود آمد؟

- ۱) انتشار مقاله توهین‌آمیز علیه امام خمینی - اعتراض به قانون مصونیت قضایی
- ۲) حادثه مدرسه فیضیه - پاسخ مساعد به خواسته‌های آمریکا
- ۳) اعتراض به تصویب‌نامه انجمن‌ها - اجرای اصلاحات آمریکایی در ایران
- ۴) قیام پانزده خرداد - اجرای اصلاحات آمریکایی در ایران

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۰

Hint

اصلاحات آمریکایی، با برنامه کارتر برای ایجاد فضای باز سیاسی فرق داره! حواست رو حساسی جمع کن گول نخوری!

درس Box

فضای باز سیاسی

رئیس‌جمهور آمریکا جیمی کارتر، در سال ۱۳۵۵ برای کاهش تنفر عمومی از سیاست‌های آمریکا به شعار دفاع از حقوق بشر متوسل شد و از شاه نیز خواست از این سیاست تبعیت کند.

- ← بهبود بخشیدن به اوضاع عمومی زندانیان
- ← کاهش شکنجه زندانیان
- ← اجازه انتقاد محدود و ملایم از دولت در مطبوعات

شاه نیز در پاسخ مساعد به خواسته‌های آمریکا، هویدا را برکنار و جمشید آموزگار را به نخست‌وزیری منصوب کرد.

مأموریت آموزگار ← انتقاد از گذشته، ایجاد فضای باز سیاسی در کشور

امام خمینی در پی حادثه فیضیه قم و طالبیه تبریز، سرزنش شاه را در دستور کار قرار دادند و سکوت را حرام دانستند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): در پی انتشار مقاله توهین‌آمیز نسبت به امام خمینی و اعتراض مردم، آموزگار برکنار و جعفر شریف‌امامی به نخست‌وزیری منصوب شد. در اعتراض به قانون کاپیتولاسیون (مصونیت قضایی)، امام در قم دستگیر و به ترکیه تبعید شد.

گزینه (۳): اعتراض به تصویب‌نامه انجمن‌ها، اولین مرحله علنی در فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی نسبت به شاه بود. شاه برای اجرای اصلاحات آمریکایی در ایران (بعد از رحلت آیت‌الله بروجردی)، علی‌امینی را برکنار و اسدالله علم را مأمور اجرای اصلاحات کرد.

آمریکا بعد از کودتای ۲۸ مرداد، حکومت پهلوی را به اجرای برنامه‌هایی برای تسلط بر ایران مجبور کرد.

نکته

گزینه (۴): به دنبال حادثه مدرسه فیضیه قم و طالبیه تبریز، سرزنش شاه و کنار گذاشتن تقیه و سکوت در دستور کار قرار گرفت و نه قیام پانزده خرداد.

کنکور

«کاهش ورود کالاهای صنعتی اروپا به ایران» و «افزایش صادرات پنبه از ایران به روسیه» در دوره قاجار، به ترتیب تحت تأثیر کدام وقایع به وجود آمد؟

(سؤال ۱۱۱ کنکور انسانی ۱۳۰۳ - نوبت اول)

- ۱) جنگ‌های ناپلئون - جنگ‌های آمریکا
- ۲) جنگ‌های ایران و روسیه - جنگ‌های آمریکا
- ۳) جنگ‌های ناپلئون - جنگ جهانی اول
- ۴) جنگ‌های ایران و روسیه - جنگ جهانی اول

کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) نخست‌وزیری امیر اسدالله علم

(ب) اجرای نخستین مرحله برنامه اصلاحات ارضی

(ج) رحلت آیت‌الله بروجردی

(د) اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی

(۲) د ج الف ب

(۱) ج الف د ب

(۴) ب ج د الف

(۳) ج ب الف د

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس ۱۰

در سال‌های پس از کودتای ۲۸ مرداد تا اوایل دهه ۱۳۴۰، دولت آمریکا، حکومت پهلوی را به اجرای برنامه‌های پیشنهادی خود وادار کرد از جمله:

پیوستن ایران به پیمان بغداد (سنتو)، تأسیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک)، اعطای کمک‌های مالی و نظامی و اجرای برخی اصلاحات.

نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی در سال ۱۳۴۰، در زمان نخست‌وزیری علی امینی آغاز شد.

نخستین رویداد، رحلت آیت‌الله بروجردی در فروردین ۱۳۴۰ بود «ج» در این زمان هنوز علی امینی نخست‌وزیر بود. از طرفی اجرای نخستین مرحله برنامه اصلاحات ارضی در دولت امینی صورت گرفت و امیر اسدالله علم پس از او نخست‌وزیر و مأمور اجرای اصلاحات شد.

(ب) مقدم بر الف)، اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی هم در دستور کار دولت علم بود. «د»

پس: ج ← ب ← الف ← د

ممکنه براتون این سؤال پیش بیاد که در کتاب درسی، تاریخ رحلت آیت‌الله بروجردی، فروردین ۱۳۴۰ ذکر شده، اما برای زمان اجرای اصلاحات ارضی فقط به ذکر سال ۱۳۴۰ اکتفا شده و نمی‌دانیم که قبل از تاریخ رحلت آیت‌الله بروجردی بوده یا بعد از آن ... پس گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست نیست، چون «ب» در زمان نخست‌وزیری علی امینی و باید قبل از «الف» و «د» باشد.

گزینه (۲): درست نیست، چون «الف» نمی‌تواند قبل از «ج» باشد.

گزینه (۴): درست نیست، چون «د» نمی‌تواند قبل از «الف» باشد؛ اسدالله علم به نخست‌وزیری رسید و اصلاح قانون انتخابات در دستور کار دولت او قرار گرفت.

وقتی کتاب رو خط‌به‌خط می‌خونی و می‌ری جلو، ممکنه برات این تصور پیش بیاد که آغاز نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی (در سال ۱۳۴۰) قبل از رحلت آیت‌الله بروجردی در فروردین ۱۳۴۰ بوده، در حالی که این‌طور نیست.

مشاوره این سؤال داغ‌داغ از تنور در اومده و روی ترتیب زمانی رویدادها تمرکز کرده، ما هم همین سؤال رو شبیه‌سازی کردیم که چشم‌ت عادت کنه به این تیپ سؤال‌ها!

درس‌نویس Box

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گول نخوری

در کدام مورد، تقدم و تاخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

(سوال ۱۰۳ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

الف) پایان دوره شکوفایی مردم سالاری در آتن

ب) تأسیس سلسله موریا در هند

ج) پایان جنگ‌های پلوپونزی در یونان

د) تشکیل حکومت جمهوری در رُم

الف د ج ب → (۲)

ج الف ب د → (۴)

الف ب د ج → (۱)

د ج الف ب → (۳)

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه بیان درستی دارد؟

الف) رد پای این فرقه، در اغلب تلاش‌ها برای براندازی نظام اسلامی دیده می‌شود.

ب) مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به شهادت رساندن برخی از مبارزان سرشناس را آغاز کرد.

ج) به مرور زمان دچار انحراف فکری شدند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند.

۱) موارد «الف» و «ب» برخلاف «ج» با سازمان مجاهدین خلق منطبق است و تعدادی از اعضای «ج» در درگیری با مأموران رژیم شاه یا در زندان به قتل رسیدند.

۲) مورد «ب» برخلاف موارد «الف» و «ج» با سازمان مجاهدین خلق مغایرت دارد و توسط این گروهک، سپهبد قرنی به شهادت رسید.

۳) گروهک تروریستی فرقان با مورد «ب» مغایرت دارد و این گروهک در تیر ۱۳۶۰، آیت‌الله خامنه‌ای را هدف حمله تروریستی قرار دادند.

۴) موارد «الف» و «ج» با سازمان مجاهدین خلق منطبق است که آیت‌الله مطهری از یاران نزدیک امام خمینی را به شهادت رساند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۱۰ و ۱۱

گروه فرقان و سازمان مجاهدین خلق با یکدیگر متفاوتند!

Hint

درس‌Box

● سازمان مجاهدین خلق: گروهی از جوانان عضو نهضت آزادی بعد از قیام ۱۵ خرداد فعالیت سیاسی را کنار گذاشتند و به جنگ مسلحانه روی آوردند. آن‌ها در آغاز تفکر اسلامی داشتند، ولی به مرور زمان دچار انحراف فکری شدند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند. در سال ۱۳۵۰ بیشتر اعضای این سازمان یا دستگیر شدند و یا در تسویه‌های درون گروهی از بین رفتند.

● سازمان چریک‌های فدایی خلق: این گروه از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه روی آوردند و تعدادی از آن‌ها در درگیری با مأموران رژیم یا در زندان به قتل رسیدند.

مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک تروریستی فرقان برخی از شخصیت‌های برجسته انقلابی مانند سپهبد ولی‌الله قرنی، رئیس ستاد مشترک ارتش، آیت‌الله استاد مطهری عضو سرشناس شورای انقلاب و از یاران نزدیک امام خمینی، دکتر مفتاح، حاج مهدی عراقی و آیت‌الله قاضی طباطبایی را که از مبارزان سرشناس بودند، به شهادت رساند و به جان حجت‌الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی و آیت‌الله ربانی شیرازی نیز، که از شخصیت‌های مبارز به شمار می‌رفتند، سوء قصد کرد. پس از دستگیری اعضای گروه فرقان، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ترور را آغاز کردند و عده زیادی از مسئولان و شمار کثیری از مردم عادی را در کوچه و بازار به شهادت رساندند. رد پای این فرقه، در اغلب ترورها، تخریب‌ها و تلاش‌ها برای براندازی نظام اسلامی در سال‌های بعدی نیز دیده می‌شود. آن‌ها با پشتیبانی سازمان‌های اطلاعاتی دشمن، کوشیدند تا برخی از اعتراضات مردمی در سال‌های اخیر را به سوی اغتشاش و آشوب سوق دهند.

عبارات «الف» و «ج» به سازمان مجاهدین خلق و عبارت «ب» به گروهک تروریستی فرقان اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): درست نیست، چون مورد «ب» مربوط به سازمان مجاهدین نیست و ویژگی ذکر شده برای «ج» به سازمان چریک‌های فدایی خلق اشاره دارد.

گزینه ۳): درست نیست، چون مورد «ب»، ویژگی گروهک فرقان است و «ج» با سازمان مجاهدین منطبق است، ولی سپهبد قرنی توسط گروه فرقانی به شهادت رسید.

گزینه ۴): درست نیست، چون آیت‌الله مطهری توسط گروه فرقان به شهادت رسید، نه مجاهدین خلق.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام حزب، سازمان یا گروه و نهاد در قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی است؟
- الف) محمد بخارایی از اعضای این گروه بود که حسنعلی منصور را ترور کرد.
- ب) این گروه عضو سرشناس شورای انقلاب و یار امام خمینی را به شهادت رساند.
- ج) توطئه کودتای این حزب که به نفع شوروی در ایران جاسوسی می کردند، کشف و خنثی شد.
- د) این گروه با آرمان برپا کردن حکومت اسلامی به نبرد مسلحانه روی آورد.
- ۱) حزب ملل اسلامی - حزب توده - گروهک فرقان - گروه مؤتلفه اسلامی
- ۲) حزب توده - گروهک فرقان - حزب ملل اسلامی - گروه مؤتلفه اسلامی
- ۳) گروهک فرقان - حزب توده - گروه مؤتلفه اسلامی - حزب ملل اسلامی
- ۴) گروه مؤتلفه اسلامی - گروهک فرقان - حزب توده - حزب ملل اسلامی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس های ۱۰ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- هیئت های مؤتلفه اسلامی: این گروه پس از تبعید امام خمینی، مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار داد و حسنعلی منصور، نخست وزیر وقت را ترور کرد. این کار را محمد بخارایی، از اعضای این گروه، انجام داد. پس از این واقعه، بیشتر اعضای این گروه دستگیر و چهار تن از آنان اعدام شدند و برخی هم به حبس های طولانی محکوم گردیدند.
 - حزب ملل اسلامی: این گروه با آرمان برپا کردن حکومت اسلامی به نبرد مسلحانه روی آورد، اما اعضای آن پیش از هر اقدامی دستگیر و زندانی شدند.
 - گروهک فرقان: مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، این گروهک برخی از شخصیت های برجسته انقلابی مانند سپهبد ولی الله قرنی، رئیس ستاد مشترک ارتش، آیت الله استاد مطهری عضو سرشناس شورای انقلاب و از یاران نزدیک امام خمینی، دکتر مفتاح، حاج مهدی عراقی و آیت الله قاضی طباطبایی را که از مبارزان سرشناس بودند، به شهادت رساند و به جان حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی و آیت الله ربانی شیرازی نیز، که از شخصیت های مبارز به شمار می رفتند، سوء قصد کرد.
 - حزب توده: به نفع حکومت شوروی در ایران جاسوسی می کرد و در سال ۱۳۶۰ ش، قصد کودتا داشت که این توطئه نیز کشف و سران آن دستگیر شدند.
- رزم آرا، نخست وزیر دوران حکومت محمدرضاشاه، توسط خلیل طهماسبی از اعضای جمعیت فداییان اسلام ترور شد.

گول نخوری ✖

کدام گزینه در مورد اقدامات اولین رئیس‌جمهور ایران و ویژگی‌های دولت او درست است؟

- (۱) شهید باهنر، یار انقلابی او، توسط منافقین به شهادت رسید.
- (۲) پس از آن آیت‌الله مهدوی‌کنی، رئیس هیئت دولت شد.
- (۳) در دوره ریاست جمهوری وی، دانشگاه‌ها مجدداً شروع به فعالیت کردند.
- (۴) شهید رجایی نخست‌وزیر دولت این رئیس‌جمهور بود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اولین رئیس‌جمهور ایران ← بنی‌صدر

وی از پذیرش محمدعلی رجایی، چهره انقلابی و مورد اعتماد امام و مردم، برای نخست‌وزیری امتناع می‌ورزید، سرانجام، با اصرار نمایندگان مجلس شورای اسلامی رجایی نخست‌وزیر شد.

بنی‌صدر خلع شد و محمدعلی رجایی در دومین دوره انتخابات ریاست جمهوری پیروز شد و محمدجواد باهنر را مأمور تشکیل کابینه کرد. دوره ریاست جمهوری رجایی خیلی کوتاه بود، ایشان به همراه نخست‌وزیر و یاور انقلابی خود در انفجار دفتر نخست‌وزیری توسط منافقین در ۸ شهریور ۱۳۶۰ به شهادت رسید.

پس از شهادت رئیس‌جمهور رجایی و نخست‌وزیر باهنر، مجلس شورای اسلامی آیت‌الله مهدوی‌کنی را به ریاست موقت هیئت دولت برگزید.

اندکی بعد، در انتخابات سومین دوره ریاست جمهوری، آیت‌الله سید علی خامنه‌ای به ریاست جمهوری اسلامی برگزیده شد.

در این دوره، ثبات سیاسی و امنیتی بیشتری ایجاد شد و اداره امور جنگ با توان و موفقیت بیشتر به انجام رسید. همچنین در دوره مذکور دانشگاه‌ها که پس از پیروزی انقلاب اسلامی تعطیل شده بودند، بازگشایی شدند.

پس رئیس‌جمهورها یاد نره: بنی‌صدر ← رجایی ← آیت‌الله مهدوی‌کنی (موقت) ← آیت‌الله خامنه‌ای

در کدام مورد، نقش جبهه ملی و نهضت آزادی در وقایع و رویدادهای تاریخ معاصر ایران، تأثیرگذار بوده است؟

- الف) ترور حسنعلی منصور نخست‌وزیر وقت
 ب) مبارزات سیاسی علیه رژیم پهلوی در چارچوب قانون اساسی
 ج) اعضای کابینه موقت دولت مهندس بازرگان
 د) تسخیر سفارت آمریکا و مخالفت با استعفای مهندس بازرگان

۲) «ج» - «د»

۱) «الف» - «ب»

۴) «الف» - «د»

۳) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس ۱۰

حسنعلی منصور، نخست‌وزیر وقت به دست محمد بخارایی، از اعضای گروه مؤتلفه اسلامی ترور شد. (نادرستی «الف»)
 جبهه ملی و نهضت آزادی در چارچوب قانون اساسی به مبارزات سیاسی علیه پهلوی مشغول بودند. (درستی عبارت «ب»)
 مهندس بازرگان، کابینه دولت موقت خود را همگی از بین اعضا یا طرفداران نهضت آزادی و جبهه ملی معرفی کرد. (درستی عبارت «ج»)

تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان موسوم به پیرو خط امام انجام شد. (نادرستی عبارت «د»)

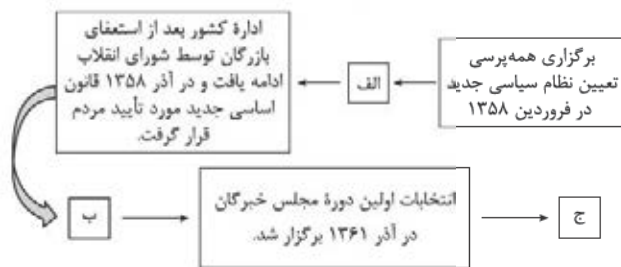
در جریان ملی‌شدن صنعت نفت، نمایندگان جبهه ملی در مجلس شانزدهم به رهبری دکتر مصدق، با قرارداد الحاقی مخالفت کردند و با این اقدام مؤثر خود از تصویب قرارداد مذکور جلوگیری کردند.

مشاوره کنکور سال‌های اخیر به کم غافلگیرکننده‌تر از گذشته شده! این که میاد یک گروه، یک طبقه، یا یک منطقه جغرافیایی رو در چند درس و یا چند کتاب (تاریخ ۱، ۲ و ۳) سؤال مطرح می‌کنه باعث می‌شه تو هم دقیق‌تر این گروه‌ها را مثل همین چیزی که درباره نهضت آزادی و جبهه ملی گفتیم بخونی!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نمودار زیر، سیر استقرار نظام جمهوری اسلامی و تثبیت آن را پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان می‌دهد. کدام موارد دربارهٔ رویدادهای (عبارت‌های «الف» تا «ج») درست است؟

- (۱) الف) مجلس خبرگان قانون اساسی از مرداد ۱۳۵۸ کار تدوین قانون اساسی جدید را شروع کردند. - ب) شورای انقلاب مسئولیت تکمیل روند استقرار و سپس مسئولیت اداره کشور را برعهده گرفت. - ج) دولت موقت انقلاب به همراه شورای انقلاب کارهای جدیدی برای اداره کشور انجام دادند.
- (۲) الف) نهادهای انقلابی هم‌زمان با شکل‌گیری ارکان سیاسی کشور شکل گرفت. - ب) مردم ۷۲ نماینده مجلس خبرگان رهبری را برای تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی برگزیدند. - ج) محمدعلی رجایی به عنوان نخست‌وزیر معرفی گردید و سپس وزرای معرفی شده توسط او از مجلس شورای اسلامی رأی اعتماد گرفتند.
- (۳) الف) کار تدوین قانون اساسی جدید در آذر ۱۳۵۸ آغاز شد. - ب) بیش از ۹۸ درصد مردم به قانون اساسی جدید رأی مثبت دادند. - ج) زمینه برای برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و مجلس و تشکیل دولت دائم فراهم آمد.
- (۴) الف) مردم ۷۲ نماینده مجلس خبرگان قانون اساسی را برای تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی برگزیدند. - ب) زمینه برای برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و مجلس و تشکیل دولت دائم فراهم آمد و ابوالحسن بنی‌صدر به عنوان نخست‌وزیر انتخاب شد. - ج) مجلس خبرگان رهبری تشکیل شد و تمامی ارکان سیاسی کشور مطابق قانون اساسی شکل گرفتند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرفصل: تاریخ دوازدهم - درس ۱۱

- پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با فرمان و تأکید امام خمینی دولت موقت و شورای انقلاب مأموریت پیدا کردند که هرچه زودتر اقدامات لازم برای تعیین و تأسیس نظام سیاسی جدید را آغاز کنند.
- آخرین نهادی که شکل گرفت، مجمع تشخیص مصلحت نظام بود.

Hint

درس Box

- استقرار نظام جمهوری اسلامی**
- ۱) برگزاری همه‌پرسی تعیین نظام سیاسی جدید ← ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸
 - ۲) تدوین قانون اساسی ← انتخاب ۷۲ نماینده مجلس خبرگان و آغاز کار تدوین قانون اساسی از مرداد ۱۳۵۸
 - تسخیر لانه جاسوسی توسط دانشجویان پیرو خط امام هم‌زمان با تدوین قانون اساسی ← ۱۳ آبان ۱۳۵۸
 - استعفای مهندس بازرگان و کابینه‌اش در مخالفت با اقدام دانشجویان
 - همه‌پرسی قانون اساسی ← آذر ۱۳۵۸
 - ۳) شکل‌گیری هیئت دولت براساس قانون اساسی جدید
 - برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و انتخاب ابوالحسن بنی‌صدر ← بهمن ۱۳۵۸
 - برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی در اسفند ۱۳۵۸
 - معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست‌وزیر
 - روی کار آمدن دولت دائم و تحویل گرفتن امور از شورای انقلاب
 - برگزاری انتخابات اولین دوره مجلس خبرگان رهبری ← آذر ۱۳۶۱
 - ۴) تأسیس نهادهای انقلابی

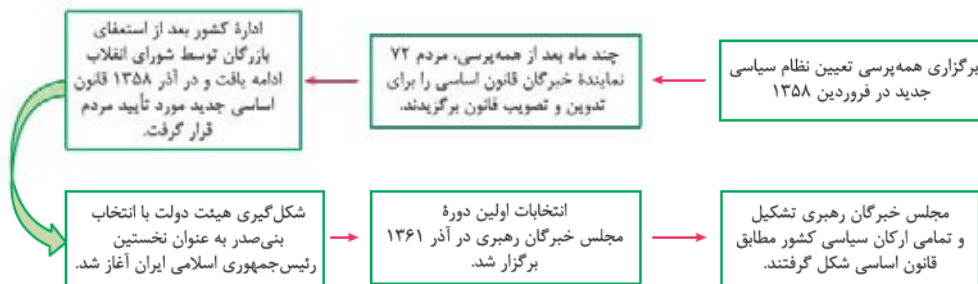
تاریخ

پاسخ خیلی تشریحی ✓

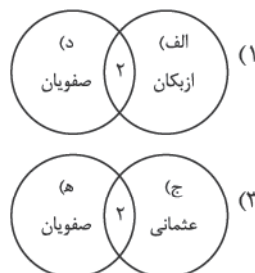
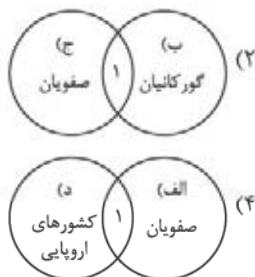
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): الف) درست - ب) (نادرست؛ بعد از استعفای بازرگانان روی داد.) شورای انقلاب مسئولیت اداره کشور و تکمیل روند استقرار نظام سیاسی جدید را عهده‌دار شد. - ج) از رویدادهای مربوط به فردای پیروزی انقلاب اسلامی است؛ پس نادرست است. گزینه (۲): حسابی ماست‌ها و قیمة‌ها قاطی شده ☹️ در هیچ کدام از عبارات‌ها ترتیب روند استقرار نظام جمهوری اسلامی رعایت نشده است.

گزینه (۳): الف) نادرست؛ چون کار تدوین قانون اساسی جدید از مرداد ۱۳۵۸ آغاز شد. ب) نادرست؛ قبل از «الف» روی داده است. ج) بعد از تدوین قانون اساسی، شکل‌گیری هیئت دولت براساس قانون اساسی جدید آغاز شد.

- با توجه به عبارات زیر و روابط دوستانه (۱) و خصمانه (۲) حکومت صفوی با همسایگان خود و کشورهای اروپایی، کدام گزینه به درستی ترسیم شده است؟
- الف) سلاطین این امپراتوری، خود را خلیفه کل مسلمین می‌دانستند.
- ب) ظهیرالدین بابر مؤسس این حکومت بود.
- ج) بنای تاج محل توسط معماران این حکومت ساخته شد.
- د) مسیرهای جدید دریایی برای رسیدن به هند را کشف کردند.
- ه) این حکومت فاتح و پیروز جنگ چالدران بود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس‌های ۱۳ و ۱۴

روابط با همسایگان:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با عثمانی ← خصمانه

هنگامی که حکومت صفوی در ایران روی کار آمد، قدرت امپراتوری عثمانی در حال اوج گرفتن بود و سلاطین عثمانی که دیگر خود را خلیفه و فرمانروای تمامی مسلمانان می‌دانستند، در پی تسلط کامل بر جهان اسلام بودند. از طرف دیگر ارتش عثمانی با سرعت در خاک اروپا پیش می‌رفت. عثمانی‌ها شکل‌گیری حکومت قدرتمند صفوی در ایران را تهدید و مانع جدی برای توسعه‌طلبی سیاسی و نظامی خود دیدند و با آن به دشمنی و ستیز برخاستند.

با ازبکان ← خصمانه

حاکمان ازبک همواره روابط دوستانه و گرمی با حکومت عثمانی داشتند و در حمله به قلمرو صفوی به صورت هماهنگ عمل می‌کردند. آن‌ها به دفعات در دوران شاه اسماعیل اول، شاه تهماسب و شاه عباس اول، خراسان را مورد تهاجم قرار دادند و هر بار سپاهیان صفوی آنان را قاطعانه شکست دادند.

با گورکانیان هند ← دوستانه

هم‌زمان با قدرت‌گیری دولت صفوی در ایران، یکی از نوادگان تیمور به نام ظهیرالدین محمد بابر در هندوستان (در سال ۹۳۲ ق / ۹۰۵ ش / ۱۵۲۶ م) حکومت گورکانیان هند را پایه‌گذاری کرد.

اگرچه دو دولت صفوی و گورکانی بر سر منطقه قندهار با یکدیگر اختلاف پیدا کردند، اما در مجموع، روابط آن‌ها حسنه بود و مناسبات سیاسی، فرهنگی و تجاری عمیقی بینشان برقرار بود.

تاج محل یکی از پراوازه‌ترین بناهای تاریخی، توسط معماران ایرانی در این دوره طراحی و ساخته شد.

با اروپاییان ← متحد و دوست به دو دلیل:

۱) تهاجم گسترده ارتش عثمانی به خاک اروپا، کشورهای اروپایی را تشویق کرد که در پی دوستی و اتحاد با رقیبان و دشمنان عثمانی برآیند.

۲) انگیزه و اهداف اقتصادی و تجاری

اروپاییان به تازگی مسیرهای دریایی جدیدی را برای رسیدن به ایران، هند و کشورهای شرق آسیا کشف کرده بودند. به دنبال اکتشافات جغرافیایی، فعالیت استعماری کشورهای اروپایی آغاز شد.

نکته

زمان وقوع کدام رویدادها درست بیان شده است؟

الف) انقراض امپراتوری شارلمانی (اوایل قرن ۹ م)

ب) طرح نظریه چرخش زمین به دور خورشید توسط نیکلاس کوپرنیک (اواخر قرن ۱۶ میلادی)

ج) پیروزی سلجوقیان بر امپراتوری بیزانس در جنگ ملازگرد (اوایل قرن ۱۰ میلادی)

د) گام نهادن هلندی‌ها و انگلیسی‌ها و سپس فرانسوی‌ها به عرصه رقابت‌های استعماری (اواخر قرن ۱۶ م)

(۱) «الف» - «ب»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

(۴) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: تاریخ یازدهم - درس‌های ۱۵ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) امپراتوری شارلمانی در اوایل قرن ۹ میلادی منقرض شد و پس از آن هرج و مرج اروپا را فراگرفت و حملات طوایف غیرمتمدن از شرق و شمال موجب گسترش ناامنی شد.

ب) در اواسط قرن شانزدهم میلادی، نیکلاس کوپرنیک در مسئله گردش اجرام سماوی نظریه چرخش زمین به دور خورشید را مطرح کرد.

ج) پیروزی سلجوقیان بر امپراتوری بیزانس در جنگ ملازگرد (۴۶۳ ق / ۱۰۷۱ م (اوایل قرن ۱۱)) و پیشروی آنان در آسیای صغیر، موجب شد که امپراتور روم شرقی از پاپ، علیه مسلمانان درخواست کمک کند.

د) از اواخر قرن ۱۶ م، هلندی‌ها و انگلیسی‌ها و سپس فرانسوی‌ها نیز گام به عرصه رقابت‌های استعماری نهادند و مستعمره‌نشین‌های متعددی را در آسیا، آمریکای شمالی و آفریقا تأسیس کردند.

مسئله زمان وقوع رویدادها و تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها را خیلی جدی بگیرید!

(سؤال ۱۱۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ (تاریخ از کشور))

کدام مورد درباره زمان وقوع دو رویداد زیر درست است؟

الف) دولت انگلستان رسماً هند را جزئی از قلمرو خویش اعلام کرد.

ب) لوئی چهاردهم پادشاه فرانسه، هیئتی را به ایران فرستاد.

(۱) «الف» و «ب» از رویدادهای دوره قاجار هستند.

(۲) «الف» در دوره محمدشاه و «ب» در دوره صفوی روی داد.

(۳) «الف» در دوره فتحعلی‌شاه قاجار و «ب» در دوره زندیه روی داد.

(۴) «الف» در دوره ناصرالدین‌شاه قاجار روی داد و «ب» مربوط به دوره صفوی است.

کدام مورد، وضعیت منسوجات و پارچه‌بافی ایرانی در عصر صفویان را به درستی شرح داده است؟
 الف) بافت پارچه‌های متنوع و گوناگون مانند ترمه و قلمکار این عصر را به عصر طلایی بافندگی مشهور کرد.
 ب) بافندگان کرمان همانند بافندگان کارگاه‌های اصفهان و کاشان در تولید پارچه‌های زری‌بافت مهارت داشتند.
 ج) فرش‌بافی ایرانی از حالت روستایی و عشایری خارج شد و به صورت یک صنعت ملی درآمد.
 د) پارچه‌های ابریشم و مخمل در تبریز و کاشان بافته می‌شد.

- (۱) «ب» - «د»
 (۲) «الف» - «د»
 (۳) «الف» - «ج»
 (۴) «ب» - «ج»

مشاوره مبحث صنایع دستی و منسوجات هم در کنکور سال‌های اخیر و هم در امتحانات نهایی مورد توجه طراحان سؤال قرار گرفته است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۴

کلاس Box

بافندگی در دوران صفویان

خارج‌شدن فرش‌بافی از حالت روستایی و عشایری و درآمدن به صورت یک صنعت ملی

ایجاد کارگاه‌های بزرگ فرش‌بافی تحت نظارت دولت در سراسر کشور (به‌ویژه پایتخت)

باقی‌ماندن قالی‌های نفیس و زیبا از آن دوره

پیشکش کردن فرش اردبیل به مقبره شیخ‌صافی‌الدین اردبیلی

عصر صفوی، عصر طلایی پارچه‌بافی در ایران

بافته‌شدن پارچه‌های متنوع و گوناگون مثل ابریشم، مخمل، بافت فلزی، ترمه، قلمکار در کارگاه‌های کاشان، اصفهان، هرات، مشهد، یزد، کرمان و ...

پارچه‌های زری‌بافت در اصفهان، یزد و کاشان

شال ترمه در کرمان

پاسخ خیلی تشریحی ✓ تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) بافندگان کرمان در بافت شال ترمه مهارت داشتند.

د) تبریز از نواحی بافت پارچه‌های ابریشمی و مخمل نبود.

در چه دوره‌ای هنر اصیل فرش‌بافی از حالت روستایی و عشایری به صورت صنعت ملی درآمد؟

(سؤال ۳ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۴)

- (۱) دوران تیموری
 (۲) دوران سلجوقیان
 (۳) دوران صفوی
 (۴) دوران ایلخانی

کدام مورد، دربارهٔ مؤسس حکمت متعالیه درست است؟

- (۱) شاگرد شیخ بهایی و میرداماد بود که نظام فلسفی نوینی را به وجود آورد.
- (۲) در همهٔ علوم دینی و عقلی و طبیعی عصر خود صاحب نظر بود.
- (۳) از بنیان‌گذاران مکتب فلسفی اصفهان و صاحب تألیفات ارزشمندی بود.
- (۴) در علوم چون فقه، کلام و تفسیر صاحب اثر بود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۴

درسی Box

محمدتقی مجلسی (۱۰۷۰ - ۱۰۰۳ ق)	فقیه، محدث، مؤلف، کتاب‌های مهمی در حدیث و فقه
محمدباقر مجلسی (۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق)	فرزند محمدتقی مجلسی و صاحب دائرةالمعارف بزرگ حدیثی به نام بحارالانوار
میرداماد (۹۶۹ - ۱۰۴۰ ق)	<ul style="list-style-type: none"> ● فعال در حوزهٔ عرفان و فلسفه ● از بنیان‌گذاران مکتب فلسفی اصفهان ● صاحب تألیفات ارزشمند
بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۹۵۳ - ۱۰۳۰ ق) (شیخ بهایی)	<ul style="list-style-type: none"> ● معروف به شیخ بهایی ● از برجسته‌ترین علمای ایران در عصر صفوی ● صاحب نظر در همهٔ علوم دینی و عقلی و طبیعی ● از او تألیفات ارزشمندی باقی مانده است.
صدرالدین محمد بن قوام شیرازی (۹۷۹ - ۱۰۵۰ ق) (ملاصدرا)	<ul style="list-style-type: none"> ● معروف به صدرالمتألهین و ملاصدرا ● شاخص‌ترین چهرهٔ فلسفی عصر صفوی و دوران بعد تا زمان ما ● از شاگردان شیخ بهایی و میرداماد ● مؤسس مکتب فلسفی «حکمت متعالیه» ● میراث گرانقدر چهار جریان فکری بزرگ اسلامی یعنی فلسفهٔ مشاء، اشراق، کلام و عرفان را به هم درآمیخت و نظام فلسفی نوینی به وجود آورد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

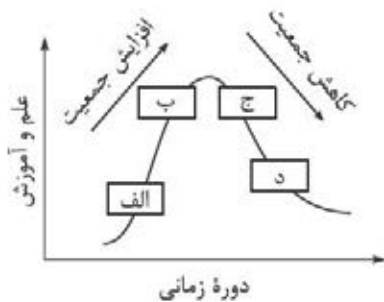
پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۲): مربوط به شیخ بهایی است.

گزینهٔ (۳): میرداماد، از بنیان‌گذاران مکتب فلسفی اصفهان است.

گزینهٔ (۴): مربوط به محمدتقی مجلسی است.

کدام عبارت، مطابق با تصویر مقابل، به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

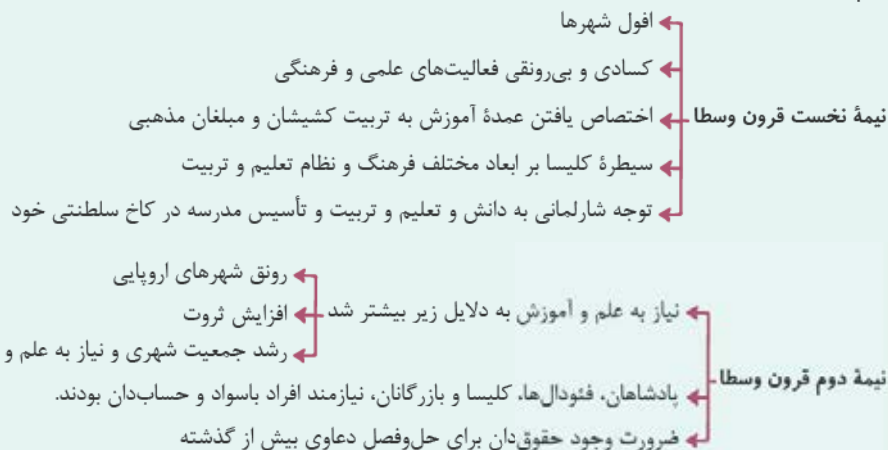
- ۱) در «الف»، ضرورت وجود حقوق دانان برای حل و فصل دعاوی بیش از گذشته احساس می‌شد.
- ۲) در «ب»، نیاز به علم و دانش به سبب رونق شهرهای اروپایی و افزایش ثروت بیشتر شد.
- ۳) در «ج»، عدم توجه و علاقه شارلمانی منجر به رشد کشیشان و مبلغان مذهبی به جای افراد باسواد و حساب‌دان شده بود.
- ۴) در «د» تأسیس مدرسه در کاخ سلطنتی، افول فعالیت‌های علمی و فرهنگی را در پی داشت.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۵

درس Box

علم و آموزش:

در نیمه دوم قرون وسطا به‌ویژه بعد از جنگ‌های صلیبی، به سبب رونق شهرهای اروپایی و رشد جمعیت شهری افزایش یافت. درست برعکس نیمه نخست این قرن.

تشریح سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): از پیامدهای افزایش جمعیت و رونق علم و آموزش (در نیمه دوم قرون وسطا) است.
- گزینه (۳): شارلمانی (در نیمه نخست قرون وسطا) علاقه و توجه خاصی به دانش و تعلیم و تربیت از خود نشان می‌داد.
- گزینه (۴): (نیمه نخست قرون وسطا) علاقه خاص شارلمانی به تعلیم و تربیت، منجر به تأسیس مدرسه در کاخ سلطنتی خود شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد، درباره آثار و پیامدهای اکتشافات جغرافیایی، درست است؟

الف) افزایش اعتبار و منزلت فنودال‌ها و اشراف زمین‌دار

ب) تغییر ساختار سیاسی و اجتماعی در شرق آسیا

ج) سرازیر شدن حجم عظیمی از فلزات گرانبها به اروپا

د) نابودی تمدن‌های بومی و نهادهای کهن قاره آمریکا

(۱) «الف» - «د»

(۲) «ج» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

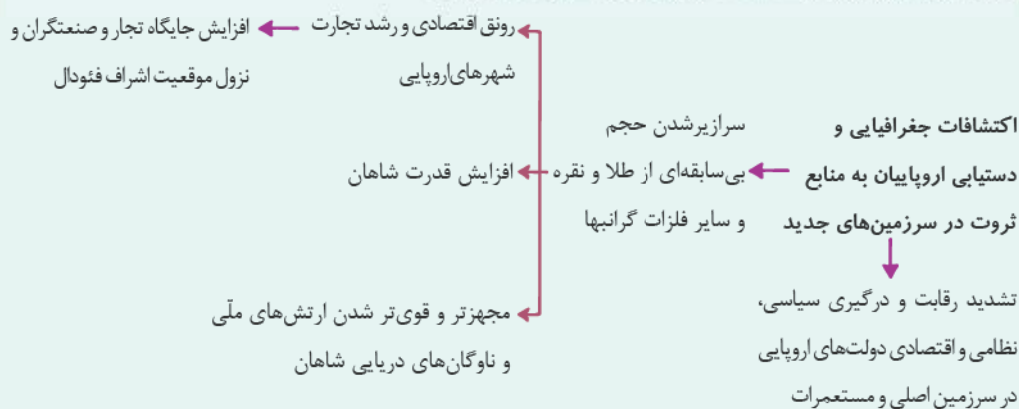
(۴) «الف» - «ب»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۶

در متن Box

زنجیره رویدادهای مرتبط با اکتشافات جغرافیایی و استعمارگری اروپاییان:

تشریح عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) در نتیجه اکتشافات جغرافیایی، حجم عظیمی از فلزات گرانبها به اروپا سرازیر شد و این وضع موجب رونق اقتصادی و رشد تجارت شهرهای اروپایی شد که به ضرر اشراف فنودال و زمین‌دار شد و اعتبار و منزلت تجار و صنعتگران را در پی داشت. ب) در شرق، پایگاه‌های تجاری پرتغالی‌ها و دیگر استعمارگران تأثیر کم‌تری بر تمدن و ساختار سیاسی و اجتماعی آسیا گذاشت.

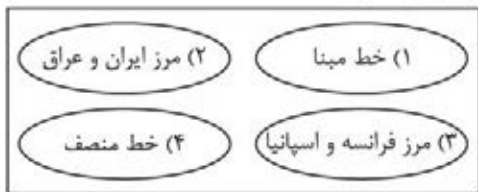
با توجه به مطالب کتاب درسی، هر یک از ویژگی‌های «الف» تا «د» مربوط به کدام یک از مرزهای طبیعی مطرح شده در شکل زیر است؟

الف) از متصل کردن نوک بلندترین نقاط کوهستانی به یکدیگر به وجود می‌آید.

ب) از وسط رود می‌گذرد و فاصله این مرز از هر دو ساحل به یک اندازه است.

ج) خط مرزی که عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل کند.

د) پایین‌ترین حد جزر در دریا است.

(۲) «الف» ← ۳، «ج» ← ۲ و «د» ← ۴

(۱) «الف» ← ۳، «ج» ← ۲ و «د» ← ۱

(۴) «الف» ← ۳، «ب» ← ۱ و «ج» ← ۴

(۳) «ب» ← ۱، «ج» ← ۲ و «د» ← ۴

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس ۱۰

کارت پرسش Box

مرزهای طبیعی ← خطوط مرزی مشخص شده با پدیده‌های طبیعی (مثل رود، کوه، بیابان، دریاچه، تالاب و ...)

مبنای تعیین مرز: پدیده‌های طبیعی میان دو کشور

(۱) کوهها

● استفاده از امتداد ارتفاعات میان دو کشور برای تعیین خط مرزی

● مبنای تعیین مرز در کوهستان‌ها: خط‌الرأس کوهها

● تعریف خط‌الرأس: خط حاصل از اتصال نوک بلندترین نقاط کوهستانی

(۲) رودها

دو شیوه تعیین مرز در رودخانه‌ها:

الف) خط منصف:

● عبور از وسط رودخانه

● فاصله مرز از هر دو ساحل برابر

ب) تالوگ:

● اتصال عمیق‌ترین نقاط بستر رودخانه

● مناسب‌ترین مرز در رودهای قابل کشتیرانی

● برخورداری هر دو کشور از حق کشتیرانی در دو طرف

(۳) دریاها

● وجود مرزهای دریایی در بیشتر کشورها (از جمله ایران)

● خط مینا: پایین‌ترین حد جزر در دریا

بررسی همه موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) از متصل کردن نوک بلندترین نقاط کوهستانی به یکدیگر به وجود می‌آید. ← خط‌الرأس مثل کوه پیرنه بین فرانسه و اسپانیا (الف ← ۳).

ب) از وسط رودخانه می‌گذرد و فاصله مرز از هر دو ساحل به یک اندازه است. ← خط منصف (ب ← ۴).

ج) خط مرزی که عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل کند. ← خط تالوگ مثل اروندرود بین ایران و عراق (ج ← ۲).

د) پایین‌ترین حد جزر در دریا است. ← خط مینا (د ← ۱).

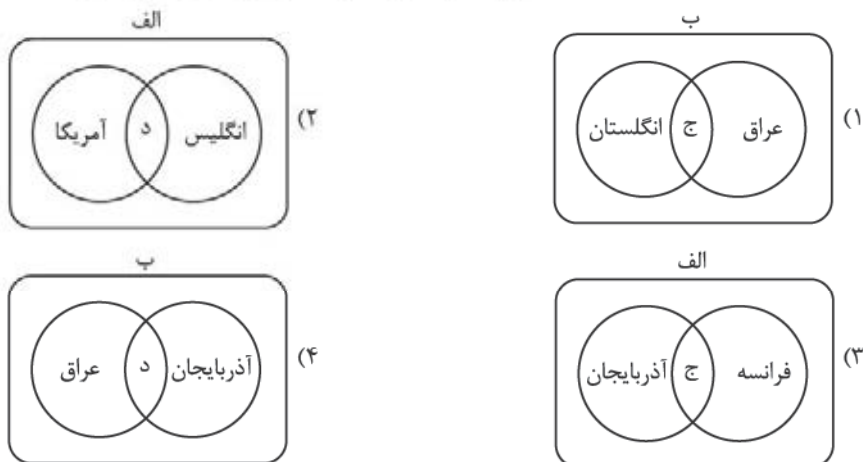
با توجه به موارد زیر، کدام نمودار به درستی ترسیم شده است؟

الف) نظام سیاسی یکپارچه

ب) نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی

ج) در این نوع نظام، اختیارات محلی محدود و نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز است.

د) در این نوع نظام، فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت خودمختار امور خود را اداره می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس ۱۰

درس‌Box

۱) نظام سیاسی تک‌ساخت (یکپارچه)

- منشأ: از اروپا به دیگر نقاط جهان راه یافته ← فرانسه از پیشگامان این الگوست.
- ساختار: کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر (استان، شهرستان و ...) تقسیم می‌شود، اما حکومت مرکزی حدود اختیارات آن‌ها را تعیین می‌کند.

● ویژگی‌ها:

- اختیارات محلی محدود
- نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز
- قدرت سیاسی از پایتخت به سایر نواحی کشور اعمال می‌شود.
- مدیریت‌های محلی فقط تصمیمات دولت مرکزی را اجرا می‌کنند.

● قانون‌گذاری:

- فقط یک سطح قانون‌گذاری وجود دارد. ← مجلس ملی قانون‌گذاری در مرکز.
- قوانین، مقررات و تشکیلات اداری در سراسر کشور همسان است.

مثال

مثلاً در فرانسه، تشکیلات آموزش و پرورش، قوانین ورود به دانشگاه یا قوانین اقتصادی و تجاری در همه نواحی کشور یکسان است.

۲) نظام سیاسی فدرال

- ساختار: کشور به چند ایالت تقسیم می‌شود که اختیارات زیادی دارند.

● سطوح حکومت:

الف) سطح فدرال (ملی و حکومت مرکزی)

ب) سطح ایالت (منطقه‌ای)

● ویژگی‌ها:

● هر ایالت دارای قوه مقننه، مجریه و قضائیه مستقل است.

● در سطح ملی، مجلس نمایندگان و سنا وجود دارد.

● در سطح ایالت، مجلس ایالتی مستقر است و قانون‌گذاری می‌کند.

● برخی قوانین ایالت‌ها با یکدیگر متفاوت‌اند.

● هر ایالت در برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی و اجتماعی خود مستقل تصمیم می‌گیرد.

● نقش حکومت مرکزی:

● هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهنده ایالت‌ها است.

● در امور دفاع، سیاست خارجی و واحد پول ملی، ایالت‌ها از مرکز تبعیت می‌کنند.

● مثال

در استرالیا، قوانین آموزش و پرورش، برنامه‌های درسی و دوره‌های تحصیلی در ایالت‌های مختلف متفاوت است.

کشورهای فدرال و یکپارچه از نظر واگذاری اختیارات به واحدهای سیاسی - اداری، کاملاً شبیه هم نیستند و درجه تمرکز و میزان اختیارات در آن‌ها متفاوت است.

● ۳) نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی

● ساختار:

● بخش اعظم کشور تک‌ساخت است.

● فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند.

● ویژگی‌ها:

● مناطق خودمختار، اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند.

● نمونه کشورها:

عراق، جمهوری آذربایجان، انگلستان

الف) کشورهایی با نظام سیاسی تک‌ساخت ← فرانسه و ایران

ب) کشورهایی با نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی ← عراق - جمهوری آذربایجان - انگلستان

ج) عبارت «در این نوع نظام اختیارات محلی محدود و نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز است» مربوط به نظام سیاسی تک‌ساخت است.

د) عبارت «فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت خودمختار اداره می‌شوند» مربوط به نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی است.

جمع‌بندی: الف ← مطابق با ج ← مطابق با فرانسه و ایران

ب ← مطابق با د ← مطابق با عراق و آذربایجان و انگلستان

✓ پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

(الف) در سال ۲۰۱۶ میلادی، مردم کریمه خواهان پیوستن آن به روسیه شدند.

(ب) توافق کشورهای فرانسه و انگلستان در احداث تونل مانش، فضای انگلستان را به سایر نواحی قاره اروپا پیوند داده است.

(۱) «الف» به ناحیه سیاسی ویژه اشاره می‌کند و «ب» تأثیر سیاست بر فضای جغرافیایی را نشان می‌دهد.

(۲) «ب» مربوط به ناحیه سیاسی فراملی است و «الف» تأثیر سیاست بر فضای جغرافیایی را نشان می‌دهد.

(۳) «ب» مربوط به ناحیه سیاسی ویژه است و «الف» تأثیرات متقابل سیاست، قدرت و جغرافیا را نشان می‌دهد.

(۴) «الف» به ناحیه سیاسی ملی و کشوری با ظاهر طولی در جنوب اوکراین اشاره می‌کند و «ب» تأثیرات متقابل سیاست، قدرت و جغرافیا را نشان می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: *جغرافیای یازدهم - درس‌های ۹ و ۱۱*

طبق متن کتاب درسی، شبه‌جزیره کریمه یک جمهوری خودمختار بوده است. می‌دانید که نواحی خودمختار جزء نواحی سیاسی ویژه هستند.

مثال توافق برای احداث تونل مانش، تأثیر سیاست (توافق‌ها و تصمیمات سیاسی) بر فضاها جغرافیایی را نشان می‌دهد.

نواحی خودمختار مطرح‌شده در کتاب درسی: نخجوان در جمهوری آذربایجان، بندر هنگ کنگ (چین)، کردستان در عراق و جمهوری خودمختار کریمه (قبل از پیوستن به روسیه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): ماجرای شبه‌جزیره کریمه (۱)، تأثیر فضای جغرافیایی بر سیاست را نشان می‌دهد؛ نه برعکس.

گزینه (۳): در جمله «ب» ناحیه سیاسی ویژه (آزاد تجاری یا خودمختار) ذکر نشده است.

گزینه (۴): با توجه به نقشه شبه‌جزیره کریمه (شکل صفحه ۱۲۲ کتاب درسی) می‌توانیم بگوییم که کریمه جزء کشورهای طولی نیست. ضمناً می‌دانید که این شبه‌جزیره در جنوب اوکراین قرار دارد.

کشورهای طولی به کشورهایی گفته می‌شود که طول آن‌ها حداقل ۶ برابر عرضشان است که در رابطه با شبه‌جزیره کریمه صادق نیست.

نکته

بر اساس موارد مطرح شده، کدام گزینه درست است؟

الف) جمعیت ب) حکومت ج) حاکمیت د) ملت ه) نظام مدیریت

- ۱) «ج» و «د» هر دو مربوط به ارکان کشور هستند و عنصر «ب» وجه تمایز کشور از سایر نواحی سیاسی است.
 ۲) «الف» و «ه» هر دو مربوط به ارکان ناحیه سیاسی هستند و عنصر «ج» نشان دهنده استقلال و اقتدار نظامی است.
 ۳) «الف» و «ب» به ترتیب مربوط به ارکان ناحیه سیاسی و کشور هستند و اداره امور سرزمین و جمعیت مربوط به «ب» است.
 ۴) «د» و «ه» به ترتیب مربوط به ارکان کشور و ناحیه سیاسی هستند و بی‌نیاز بودن از نظارت دولت‌های خارجی ناظر بر «ج» است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جمعیت (ملت)، نظام سیاسی (حکومت) و حاکمیت از عناصر مربوط به کشورها هستند و نظام مدیریت از ارکان بنیادین ناحیه سیاسی است.

حاکمیت به معنای داشتن استقلال و بی‌نیاز بودن از نظارت دولت‌های خارجی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): حاکمیت و ملت هر دو از عناصر مربوط به کشورها هستند. توجه کنید حاکمیت (نه حکومت!) وجه تمایز کشور از سایر نواحی سیاسی است.

گزینه ۲): توجه کنید حاکمیت نشان‌دهنده استقلال و اقتدار سیاسی (نه نظامی!) است.

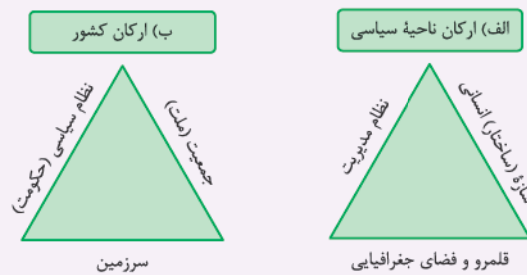
گزینه ۳): جمعیت و حکومت هر دو از ارکان کشور هستند. اداره امور سرزمین و جمعیت، مربوط به حکومت است.

ارکان اصلی ناحیه سیاسی و ارکان اصلی کشور رو با هم قاطی نکنید:

گول نخوری ✖

الف) سه عنصر ساختار انسانی، نظام مدیریت و فضای جغرافیایی در همه نواحی سیاسی وجود دارند!

ب) سه عنصر جمعیت (ملت)، نظام سیاسی (حکومت) و سرزمین فقط در کشور (که یکی از انواع نواحی سیاسی است!) یافت می‌شوند.

موارد «الف» تا «ج» در متن زیر، به ترتیب یا کدام گزینه مطابقت دارد؟

«آب‌وهوا که از بنیادهای زیستی کشورها محسوب می‌شود، نقش مهمی در کشاورزی و تولید غذا و سایر فعالیت‌های اقتصادی و زندگی دارد. معمولاً امکان تبدیل کشورهایی که در منطقه معتدل واقع شده‌اند به قدرت‌های سیاسی منطقه‌ای یا جهانی بیشتر است و بعید است که یک قدرت سیاسی بزرگ بتواند در سرزمین‌های بسیار سرد و یخبندان با بیابان‌های گرم و سوزان شکل گیرد.»

۲) اقلیم B - اقلیم E - اقلیم A

۱) اقلیم C - اقلیم E - اقلیم B

۴) اقلیم B - اقلیم E - اقلیم C

۳) اقلیم C - اقلیم D - اقلیم B

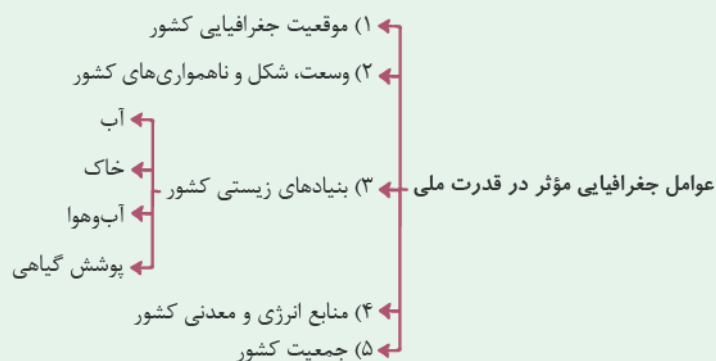
پاسخ: گزینه ۱

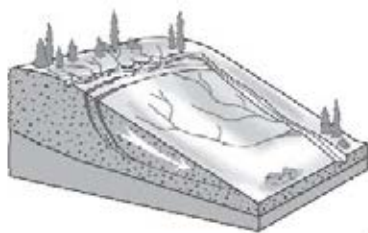
زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس‌های ۳ و ۱۱

این جدول رو ببین! من رنگه فرقی ندارم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}\text{C}$ نیست.	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد است.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است.	بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کم‌تر از -3°C است.	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از $+10^{\circ}\text{C}$ نیست.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

کدام گزینه با توجه به شکل داده شده، درست است؟ **۱۱۹**

- (۱) سرعت تخلیه روان آب کاهش و نفوذپذیری و زمین لغزش افزایش می‌یابد.
- (۲) سرعت تخلیه روان آب افزایش و نفوذپذیری و زمین لغزش کاهش می‌یابد.
- (۳) سرعت تخلیه روان آب و نفوذپذیری افزایش و زمین لغزش کاهش می‌یابد.
- (۴) سرعت تخلیه روان آب و نفوذپذیری و زمین لغزش کاهش می‌یابد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: جغرافیای دوازدهم - درس ۹

تدریس Box

یکی از اقدامات بعد از وقوع زمین لغزش، ساماندهی شبکه زهکشی سطح توده لغزشی است؛ به طوری که نفوذپذیری آن کاهش یابد. در صورت اصلاح و مرمت شبکه زهکشی سطح لغزش، آب باران کم‌تر نفوذ می‌کند و به سرعت تخلیه می‌شود.

همان‌طور که در شکل مشاهده می‌شود، با هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال مصنوعی، سرعت تخلیه روان آب افزایش (رد گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴)) و نفوذپذیری و زمین لغزش کاهش می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۲۰ به تدریج با کدام موارد، تحول بزرگی در سنجش از دور پدید آمد؟

الف) پیشرفت فناوری‌های ماهواره‌ای و رایانه‌ای

ب) گرفتن عکس‌های هوایی به کمک بالون‌ها و هواپیماها

ج) ورود اطلاعات رقومی و پردازش توسط رایانه‌ها

د) بهره‌گیری از بازتاب‌های طیف الکترومغناطیسی

۱) «الف» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «ب» - «د»

۴) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم - درس ۹

درسی Box

سنجش از دور، دانش و فن جمع‌آوری اطلاعات از پدیده‌های سطح زمین از طریق مشاهده غیرمستقیم با استفاده از سنجنده‌ها و پردازش اطلاعات دریافت شده است.

به تدریج با پیشرفت فناوری‌های ماهواره‌ای و رایانه‌ای و ورود اطلاعات رقومی (دیجیتال) و پردازش توسط آن‌ها تحول بزرگی در سنجش از دور پدید آمد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به مناطق مهم زلزله‌خیز در جهان و شکل زیر، کدام گزینه مورد درستی را بیان می‌کند؟

۱) در صورتی که «الف» نشان‌دهنده پوستانه قاره آسیا - اروپا باشد،

آن‌گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوستانه آفریقا و هند هستند.

۲) در صورتی که «الف» نشان‌دهنده پوستانه کف اقیانوس آرام باشد، آن‌گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوستانه هند و آمریکای جنوبی هستند.

۳) در صورتی که «الف» نشان‌دهنده پوستانه قاره آسیا - اروپا باشد، آن‌گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوستانه استرالیا و کف اقیانوس آرام هستند.

۴) در صورتی که «الف» نشان‌دهنده پوستانه بستر اقیانوس اطلس باشد، آن‌گاه «ب» و «ج» به ترتیب پوستانه کف اقیانوس آرام و آسیا - اروپا هستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: جغرافیای دوازدهم - درس ۵

درس‌Box

مهم‌ترین مناطق زلزله‌خیز در جهان:

برخورد پوستانه تشکیل‌دهنده قاره آسیا - اروپا به پوستانه قاره آفریقا و هند	کمر بند کوهستانی آلپ هیمالیا
برخورد پوستانه کف اقیانوس آرام به پوستانه قاره آسیا - اروپا، آمریکا جنوبی، استرالیا و آمریکا شمالی	کمر بند اطراف اقیانوس آرام
باز شدن و واگرایی پوستانه بستر اقیانوس اطلس	کمر بند میانی اقیانوس اطلس

شکل صورت سؤال نشان‌دهنده برخورد یک صفحه (پلیت) به سایر صفحات است، پس شاهد یک همگرایی هستیم، در کمر بند آلپ هیمالیا پوستانه تشکیل‌دهنده قاره آسیا - اروپا به پوستانه تشکیل‌دهنده قاره آفریقا و هند برخورد می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به موارد زیر کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

- الف) بارش‌ها به طور کلی به سه دسته همرفتی، سیکلونی و کوهستانی تقسیم‌بندی می‌شوند.
 ب) هوازگی در کوه‌ها در اثر تغییرات دمای شبانه‌روز و یخبستن آب‌ها در درزها شکل می‌گیرد.
 ج) از عوامل فرسایش در کوهستان‌ها می‌توان به آب‌های جاری و یخچال‌ها اشاره کرد.
 ۱) مورد «الف» در صورتی که با شدت زیاد و در مدت‌زمان کم اتفاق بیفتد، سبب زمین‌لغزش می‌شود.
 ۲) در مسیر شکل‌گیری زمین‌لغزش، پدیده «ب» پیش از پدیده «الف» اتفاق می‌افتد.
 ۳) در مسیر شکل‌گیری زمین‌لغزش، پدیده «الف» پیش از پدیده «ج» اتفاق می‌افتد.
 ۴) در مورد «ب»، احتمال وقوع زمین‌لغزش در سنگ‌های مرمرین بیشتر از گرانیتی است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: *جغرافیای دوازدهم - درس ۵ - جغرافیای یازدهم - درس‌های ۳ و ۴*

پاسخ خیلی تشریحی ✓

موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب به پدیده‌های بارش، هوازگی و فرسایش اشاره دارند، به طور کلی فرسایش در کوهستان‌ها (محل شکل‌گیری زمین‌لغزش) به دو شکل آب‌های جاری و یخچال‌ها هستند که هر دو بستگی به شکل‌گیری بارش دارند تا اتفاق بیفتند. یعنی ابتدا بارش اتفاق می‌افتد، سپس باعث فرسایش در کوه‌ها می‌شود و در آخر زمین‌لغزش انجام می‌گیرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): بارش در صورتی که در مدت‌زمان طولانی و شدت کم اتفاق بیفتد باعث زمین‌لغزش می‌شود.

گزینه ۲): اگر به ترتیب وقایع توجه کنیم، هوازگی در کوهستان‌ها پس از بارش اتفاق می‌افتد.

بارندگی یکی از عوامل شکل‌گیری هوازگی در کوهستان‌ها است.

گزینه ۴): مقاومت سنگ‌های گرانیتی از سنگ‌های مرمرین بیشتر است (یازدهم - درس ۴).

هر چه مقاومت سنگ‌ها بیشتر باشد احتمال وقوع زمین‌لغزش کم‌تر است.

کدام گزینه به ترتیب به راهکارهای «مدیریت پیش از زمین‌لرزه» و «مدیریت پس از زمین‌لرزه» اشاره دارد؟

- (۱) برپا کردن اسکان موقت و مراکز درمانی - فاصله‌گرفتن از ساختمان‌های بلند و تیرهای برق
- (۲) مقاوم‌سازی ساختمان‌ها براساس اصول مهندسی - عدم استفاده از پله و آسانسور
- (۳) ایجاد مراکز امداد و نجات و پناهگاه - تقویت فرهنگ نوع‌دوستی و همیاری
- (۴) شناسایی نقاط امن برای پناه‌گیری - عدم استفاده از پله و آسانسور

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبمش، جغرافیای دوازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایجاد مراکز امداد و نجات و پناهگاه و تقویت فرهنگ نوع‌دوستی و همیاری به ترتیب ناظر بر راهکارهای مدیریت پیش از زمین‌لرزه و مدیریت پس از زمین‌لرزه هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مدیریت پس از زمین‌لرزه - مدیریت در حین زمین‌لرزه

گزینه (۲): مدیریت پیش از زمین‌لرزه - مدیریت در حین زمین‌لرزه

گزینه (۴): مدیریت پیش از زمین‌لرزه - مدیریت در حین زمین‌لرزه

ایجاد مراکز امداد و نجات و پناهگاه‌ها مربوط به مدیریت پیش از زمین‌لرزه و ایجاد اسکان موقت و چادرهای امداد مربوط به مدیریت پس از زمین‌لرزه است.

گول‌نخوری ✗

۱۲۴ با توجه به حوضه‌های آبخیز «الف»، «ب» و «ج» کدام گزینه عبارت صحیحی را بیان می‌کند؟

(ج)

(ب)

(الف)

- ۱) احتمال وقوع سیل در حوضه «الف» بیشتر از «ب» و کم‌تر از «ج» است.
- ۲) حوضه «الف» بیشترین احتمال سیل‌خیزی و «ج» کم‌ترین احتمال سیل‌خیزی را دارد.
- ۳) احتمال وقوع سیل در حوضه «ب» بیشتر از «الف» و کم‌تر از «ج» است.
- ۴) حوضه «ب» بیشترین احتمال سیل‌خیزی و «الف» کم‌ترین احتمال سیل‌خیزی را دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: مفروضات دوازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حوضه‌های آبخیز گرد به دلیل وجود انشعابات بیشتر (انشعابات پراکنده با سرشاخه‌های تقریباً یک اندازه) در هنگام خارج شدن آب و شیب بیشتر، احتمال سیل‌خیزی بالاتری دارند، اما در حوضه‌های کشیده سرعت تخلیه آب کم‌تر است و احتمال سیل‌خیزی کم‌تر می‌باشد. با توجه به تصاویر سؤال حوضه «ج» یک حوضه گرد است که احتمال سیل‌خیزی در آن زیاد است و حوضه «الف» یک حوضه کشیده است که احتمال سیل‌خیزی در آن کم است. حوضه «ب» نه به اندازه «ج» گرد بوده و نه به اندازه «الف» کشیده است!

پس احتمال وقوع سیل در این حوضه‌ها، به صورت زیر است:

$$\text{«ج»} < \text{«ب»} < \text{«الف»}$$

با توجه به موارد زیر و روش‌های مدیریت سیل، کدام گزینه عبارت صحیحی را تبیین می‌کند؟

الف) تقویت پوشش گیاهی

ب) ایجاد مراکز امداد و نجات

ج) ایجاد کانال‌های انحرافی

د) احداث سدهای تنظیمی

ه) ایجاد دیوار مهارکننده

و) تعیین حریم توسعه برای رودخانه‌ها

۱) مورد «الف» همانند «ب» و برخلاف «و»، از روش‌های سازهای مدیریت سیل است و آسیب کم‌تری به محیط زیست می‌رساند.

۲) مورد «ب» همانند «د» و برخلاف «ه»، از روش‌های غیرسازهای مدیریت سیل بوده و در درازمدت مفیدتر است.

۳) در سال‌های اخیر بر روی به‌کارگیری موارد «ج» و «ه» بیشتر از «ب» و «و» تأکید شده است.

۴) در سال‌های اخیر بر روی به‌کارگیری موارد «الف» و «و» بیشتر از «ج» و «د» تأکید شده است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم - درس ۹

درس‌Box

به طور کلی در مدیریت پیش از وقوع سیل از دو روش سازهای و غیرسازهای استفاده می‌شود.

سازهای	اصلاح بستر رودخانه‌ها، ایجاد کانال‌های انحرافی، ایجاد دیوارهای مهارکننده، احداث سدهای ذخیره‌ای و تنظیمی	به کارگیری روش‌های مهندسی و سازهای جهت هدایت، انحراف یا مهار سیل.
غیرسازهای	ایجاد روش‌های آبخیزداری و تقویت پوشش گیاهی، تعیین حریم توسعه برای رودخانه‌ها، ایجاد پایگاه‌های امداد و نجات، نصب دستگاه‌های هشداردهنده	در سال‌های اخیر تأکید بیشتری شده است و در درازمدت مفیدتر و کم هزینه‌تر هستند و آسیب کم‌تری به محیط زیست می‌زنند.

تعیین حریم توسعه رودخانه‌ها و تقویت پوشش گیاهی از روش‌های غیرسازهای مدیریت سیل هستند که در سال‌های اخیر بر این روش‌ها تأکید بیشتری شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تقویت پوشش گیاهی از روش‌های غیرسازهای است.

گزینه ۲: احداث سدهای تنظیمی مربوط به روش‌های سازهای است.

گزینه ۳: برعکس!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

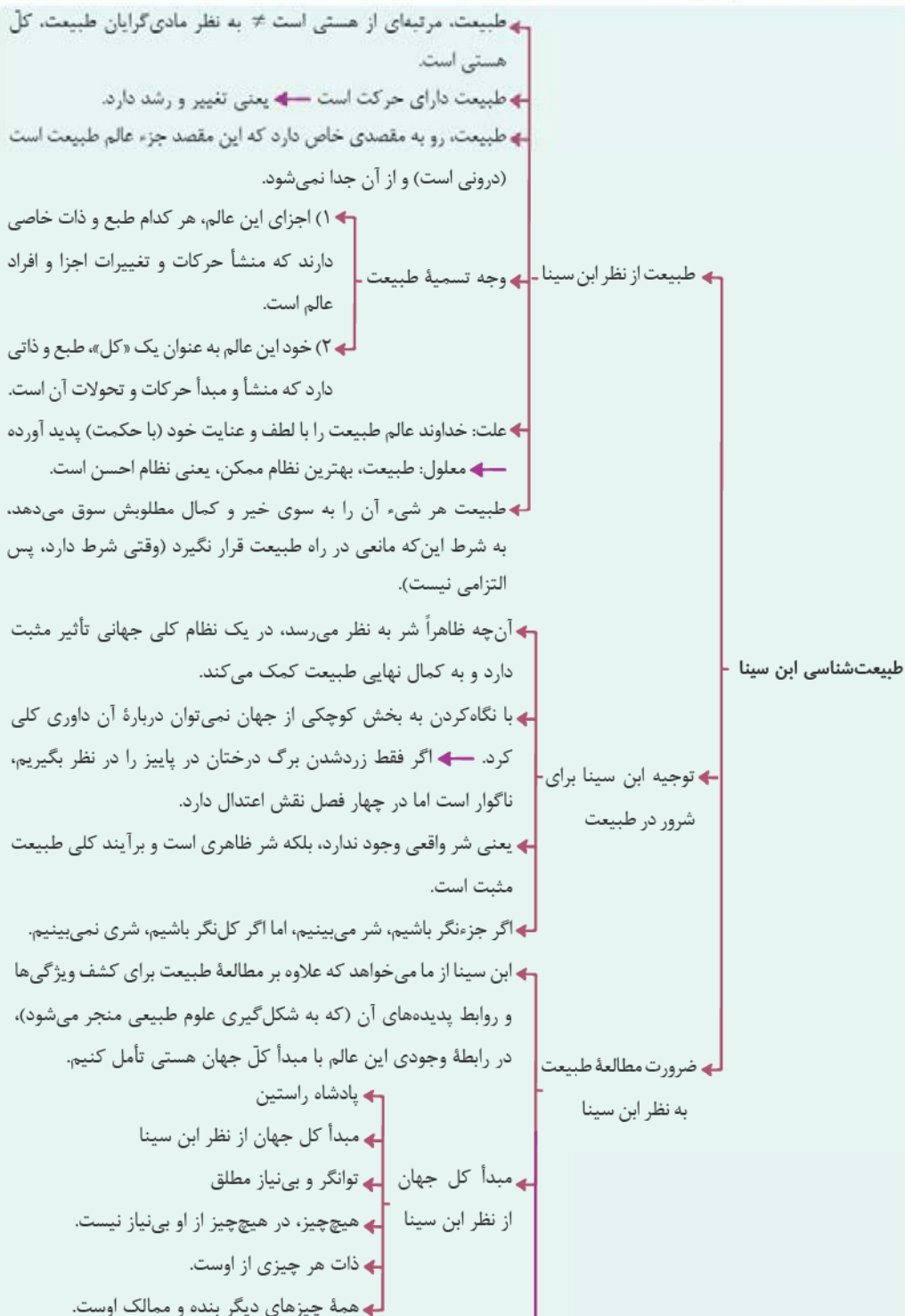
کدام گزینه با توجه به طبیعت‌شناسی ابن سینا درست است؟

- (۱) هستی مرتبه‌ای از طبیعت است که دارای حرکت و تغییر می‌باشد.
- (۲) در هیچ سطحی، هیچ نوع شری نمی‌تواند در طبیعت وجود داشته باشد.
- (۳) طبع و ذات اجزای سازنده طبیعت، سازنده طبع و ذات کل طبیعت می‌باشد.
- (۴) ابن سینا معتقد است طبیعت اشیا می‌تواند به غایت خود دست پیدا نکند، اما این استثنا است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

درین Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابن سینا معتقد است که اجزای طبیعت دارای طبع و ذات مستقلی هستند و طبیعت نیز به عنوان یک کل، طبع و ذات مجزای خود را دارد. از آنجایی که طبیعت براساس لطف خداوند ایجاد شده و بهترین نظام است، اشیای طبیعت به سوی غایت خود که همان خیر و کمال است، حرکت می‌کنند، به شرط آن که مانعی بر سر راه آن‌ها قرار نگیرد. این نظر او نشان می‌دهد که ابن سینا رسیدن اجزای طبیعت به غایت را امری حتمی نمی‌داند و معتقد است شاید به غایت نرسند، اما این نرسیدن به غایت، اساس و پیش‌فرض طبیعت نیست، بلکه یک استثنا است که از ذات طبیعت نشأت نگرفته است، بلکه عامل یا عوامل بیرونی مانع آن شده‌اند. مثلاً اگر ما یک درخت را بکاریم ولی به شکلی که نور آفتاب به اندازه کافی به آن نرسد، این درخت خیلی زود از بین می‌رود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): طبیعت به عنوان یک بخش یا یک مرتبه در هستی به حساب می‌آید نه آن که کل هستی بخشی از طبیعت باشد.
گزینه (۲): در نگاه جزئی‌نگر به طبیعت، می‌توان وجود شر را مشاهده کرد. مثلاً اگر فقط به پاییز نگاه کنیم، پاییز حتماً شر و ناقص است، اما با نگاه کل‌گرایانه به طبیعت، پاییز نقش ایجاد اعتدال در میان چهار فصل را دارد؛ پس در کل خیر است.
گزینه (۳): اجزای طبیعت هر کدام دارای طبع و ذات خاصی هستند و کل طبیعت هم به عنوان یک کل، دارای طبع و ذات مجزایی از اجزای طبیعت است.

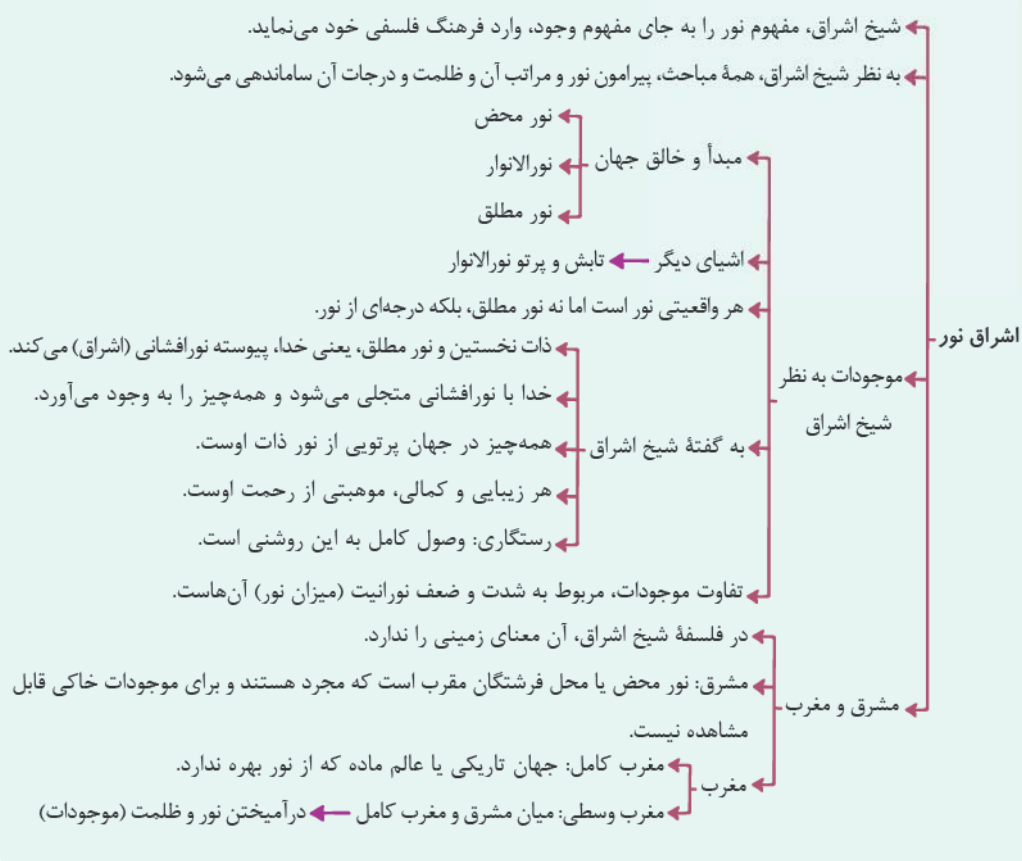
با توجه به دیدگاه‌های شیخ‌الرئیس یا شیخ اشراق، کدام گزینه در تبیین شرور عالم طبیعت از جمله زلزله یا سیل، درست نیست؟

- (۱) همه چیز در جهان پرتوی از نورالانوار است، پس سیل یا زلزله هم ظلمت کامل نیستند و نمی‌توان آن‌ها را شر مطلق دانست.
- (۲) تمام مراتب هستی به جز خدا، ترکیب نور و ظلمت‌اند، سیل و زلزله هم ترکیبی از نور و ظلمت هستند، اما مراتب ظلمت آن‌ها پررنگ‌تر است.
- (۳) اگر همه توجه خود را معطوف به سیل یا زلزله کنیم، آن‌ها را شر می‌یابیم، اما در نظام کلی طبیعت باید آن‌ها را آمیخته‌ای از خیر و شر دانست.
- (۴) با بررسی رابطه پدیده‌ها با ماوراءطبیعت از ظاهر آن‌ها عبور می‌کنیم و به باطن آن‌ها می‌رسیم که در یک نظام احسن، رو به سوی خیر و کمال دارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

درس Box

طبق نظر ابن سینا هیچ شر واقعی در عالم طبیعت نیست و فقط شرور ظاهری هستند. به عبارتی اگر به اجزای جهان طبیعت بنگریم، برخی از آن‌ها را شر می‌یابیم، اما این شرور در نظام کلی طبیعت، جز خیر نیستند و نمی‌توان آن‌ها را در کل طبیعت، ترکیب خیر و شر دانست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به بیان سهروردی، هستی نور است؛ پس اگر سیل یا زلزله وجود دارد، یعنی حتماً این پدیده‌ها درجاتی از نور را دارند و نمی‌توان آن‌ها را ظلمت مطلق تلقی کرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۲): طبق نظر شیخ اشراق، مراتب هستی شامل خدا و سایر موجودات است و خدا نور محض است، اما سایر موجودات ترکیبی از نور و ظلمت‌اند و تفاوت میان پدیده‌ها هم به شدت و ضعف نورانیت آن‌ها بازمی‌گردد، پس سیل و زلزله هم ترکیب نور و ظلمت‌اند اما نورانیت آن‌ها کم و ظلمت آن‌ها پررنگ‌تر است.

گزینه ۴): ابوعلی سینا قائل به این است که چون عالم طبیعت را خدا با لطف و عنایت خود پدید آورده است، پس نظام احسن است و کل این نظام فقط رو به سوی خیر و کمال دارد.

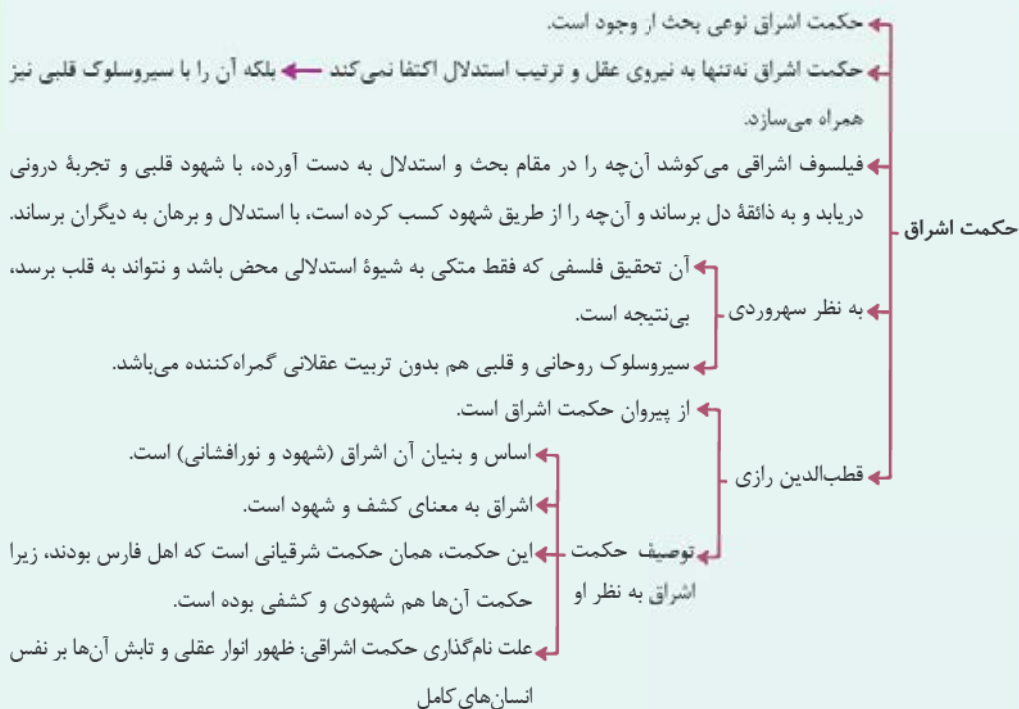
۱۲۸

قطب‌الدین رازی علت نام‌گذاری حکمت اشراق را چه می‌داند؟

- (۱) کنار هم قرار گرفتن عقل و شهود با تابش انوار عقلی بر نفس انسان‌ها
- (۲) خداوند موجودات را با اشراق و نورافشانی خود خلق کرده است.
- (۳) تابش انوار قلبی بر عقل و منطق انسان‌ها
- (۴) ظهور انوار الهی در جهان هستی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به بیان قطب‌الدین رازی علت نام‌گذاری این حکمت به اشراق، ظهور انوار عقلی و تابش آن‌ها بر نفس انسان‌های کامل است که یادآور شیوه این حکمت یعنی کنار هم قرار گرفتن عقل و شهود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۲) و (۴): درست است که یکی از معانی اشراق در این حکمت پرتوافشانی خدا یا همان خلقت است، اما قطب‌الدین رازی این مطلب را علت نام‌گذاری این حکمت نمی‌داند.

گزینه (۳): کاملاً برعکس است، انوار عقلی بر نفس و قلب انسان‌ها تابیده است.

از نظر قطب‌الدین رازی، علت نام‌گذاری فلسفه سهروردی به «اشراق» چیست؟

(سؤال ۲ - قسمت ه - امتحان نوبتی فروردین ۱۴۰۳)

(۱) ظهور و تابش انوار عقلی بر نفس

(۲) ظهور و تابش انوار قلبی بر نفس

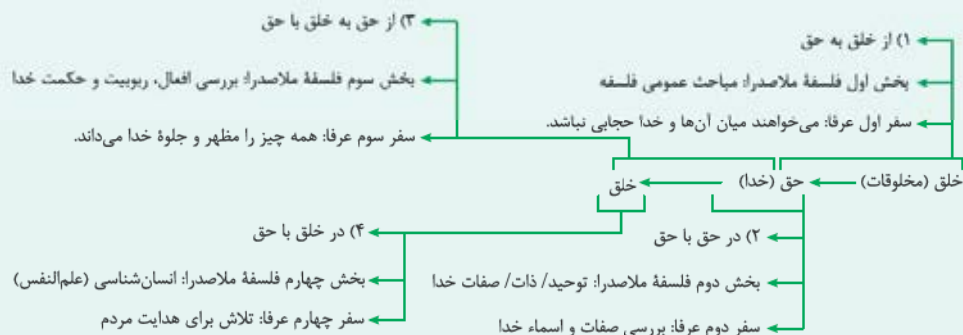
عبور کردن از عالم طبیعت و هم‌چنین پشت سر گذاشتن عوالم ماورای طبیعی توسط سالک

- (۱) به ترتیب در سفر از خلق به حق و سفر با حق در حق، یعنی سفر اول و دوم به دست می‌آید
- (۲) هر دو در مرحله اول سفر معنوی که معادل مباحث عمومی فلسفه در کتاب اسفار است، حاصل می‌شوند
- (۳) هر دو در سفر از خلق به حق به دست می‌آیند که اهل عرفان آن را با نام مباحث توحید و افعال الهی می‌شناسند
- (۴) هر دو در یک مرحله به وقوع می‌پیوندند و مقدمه‌ای برای آغاز سفر «از حق به سوی خلق همراه با حق» می‌باشند

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبنا: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

درسی Box

در سفر «از خلق به حق»، سالک می‌کوشد تا از طبیعت و ماورای طبیعت عبور کند و به حق واصل شود و میان او و خدا حجابی نباشد. ملاصدرا، مباحث عمومی فلسفه را در بخش اول کتاب خود قرار داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: سفر دوم عرفانی، سیر در اسماء و صفات حق است و عبور از عوالم طبیعت و ماوراءطبیعت در سفر اول اتفاق می‌افتد.
- گزینه ۳: سفر از خلق به حق، نامی است که عارفان برای سفر اول معنوی، استفاده می‌کنند و مباحث توحید و افعال الهی، مباحث بخش سوم کتاب اسفار ملاصدرا و معادل سفر سوم عرفا است.
- گزینه ۴: سفر «از حق به سوی خلق همراه با حق» سفر سوم معنوی و عرفانی است و ارتباطی با عبور از عوالم ماوراءطبیعی در سفر اول ندارد.

پاسخ خیلی تشریحی

کدام گزینه دیدگاه ملاصدرا را به درستی بیان کرده است؟

- ۱) او سعی داشت شهودی که در باب وحدت وجود کرده بود را با زبان استدلالی بیان کند تا بتواند اصالت وجود را اثبات کند.
- ۲) در جهان هستی، کثرت‌هایی تظاهر می‌کنند اما این کثرت‌ها در ماهیت خلاصه نمی‌شود، بلکه ناظر به خود وجود آن‌ها است.
- ۳) ملاصدرا در فلسفه خود جهت توضیح دیدگاه خاصش در باب مسئله اصالت وجود از ترکیب استدلال عقلی و شهود استفاده کرد.
- ۴) نظر معروف زمان او اصالت ماهیت بود که فقط ماهیت را دارای اصالت می‌دانست و به مفهوم وجود حتی امکان انتزاع هم نمی‌داد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

درسی Box

ملاصدرا معتقد بود که هستی یک حقیقت واحد و ثابت است اما همین حقیقت واحد، دارای درجات و مراتب و شدت و ضعف می‌باشد. او برای توضیح این مفهوم مثال نور و درجات نور را می‌زند. ملاصدرا معتقد است که این تفاوت‌ها و کثرت‌ها، ناظر به همان درجه وجودی آن موجودات است و ناظر و مرتبط با ماهیت آن‌ها نیست. او می‌گفت ما یک نور داریم که هر چه به این منبع نور نزدیک شویم، نور قوی‌تر می‌شود و هر چه دورتر شویم، این نور ضعیف‌تر می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): او وحدت وجود را مشاهده قلبی کرده بود و سعی داشت آن را اثبات کند اما نه برای این که بعدش بتواند اصالت وجود را اثبات کند. اصالت وجود بنیادی‌ترین بحث ملاصدرا می‌باشد و اساساً اثبات اصالت وجود، راه را برای اثبات وحدت وجود باز کرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۳): اساس فلسفه متعالیه مانند همه مکاتب فلسفی، عقل و استدلال عقلی می‌باشد، او از شهود و وحی استفاده کرد اما در کنار استدلال، نه به عنوان پایه‌های نظرش، بلکه او وحی و شهود را به عنوان تأیید و شاهد استفاده کرد.

گزینه (۴): نظر معروف زمان او در باب اصالت وجود یا ماهیت بر اصالت ماهیت بود. افرادی مانند میرداماد استاد ملاصدرا، اعتقاد داشتند که ماهیت نمود و مصداق خارجی دارد و وجود صرفاً یک مفهوم انتزاعی است، پس از نظر آن‌ها وجود قابلیت انتزاع و فرض را دارد.

۱۳۱

کدام بیت بیانگر آن اصل حکمت متعالیه است که گاهی نام فلسفه ملاصدرا را به آن نسبت می‌دهند؟

(۱) که یکی هست و هیچ نیست جز او	و حیده لا اله الا هو
(۲) حُسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد	این همه نقش در آینه اوهام انداخت
(۳) وجود اندر کمال خویش جاری است	تعین‌ها امور اعتباری است
(۴) گرچه برخیزد ز آب بحر موجی بی‌شمار	کثرت اندر موج باشد لیک آبی بیش نیست

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی

اساسی‌ترین اصل حکمت متعالیه «اصالت وجود» است که بر روی همه اصول دیگر آن تأثیر گذاشته است و گاهی به فلسفه صدرایی، فلسفه اصالت وجودی هم می‌گویند. در بیت «وجود اندر کمال خویش جاری است / تعین‌ها امور اعتباری است» به اصالت وجود و اعتباری بودن ماهیت اشاره شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): اشاره به وحدت حقیقت وجود
گزینه (۲): اشاره به وحدت حقیقت وجود
گزینه (۴): اشاره به مراتب داشتن وجود

کدام مورد جزء ویژگی‌های وقایع ورود فلسفه‌های غربی به جهان اسلام، نیست؟

- (۱) ترجمه کتب فلسفی اروپایی به زبان فارسی
- (۲) اعزام دانشجویان به اروپا برای آشنایی با فلاسفه اروپایی
- (۳) تأسیس رشته‌های فلسفه اسلامی در دانشگاه‌های اروپایی
- (۴) ورود اساتید متخصص در تحلیل نظرات فلسفی فیلسوفان مشهور اروپایی به آموزش فلسفه

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۳

درس Box

هم‌زمان با ورود فلسفه‌های اروپایی به جهان اسلام و از جمله ایران و ترجمه کتب فلاسفه مشهور اروپایی، رشته‌های تحصیلی مربوط به فیلسوفان اروپایی در دانشگاه‌های ایران تأسیس شد.

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) همگی از ویژگی‌های دوران ورود فلسفه‌های اروپایی به ایران می‌باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

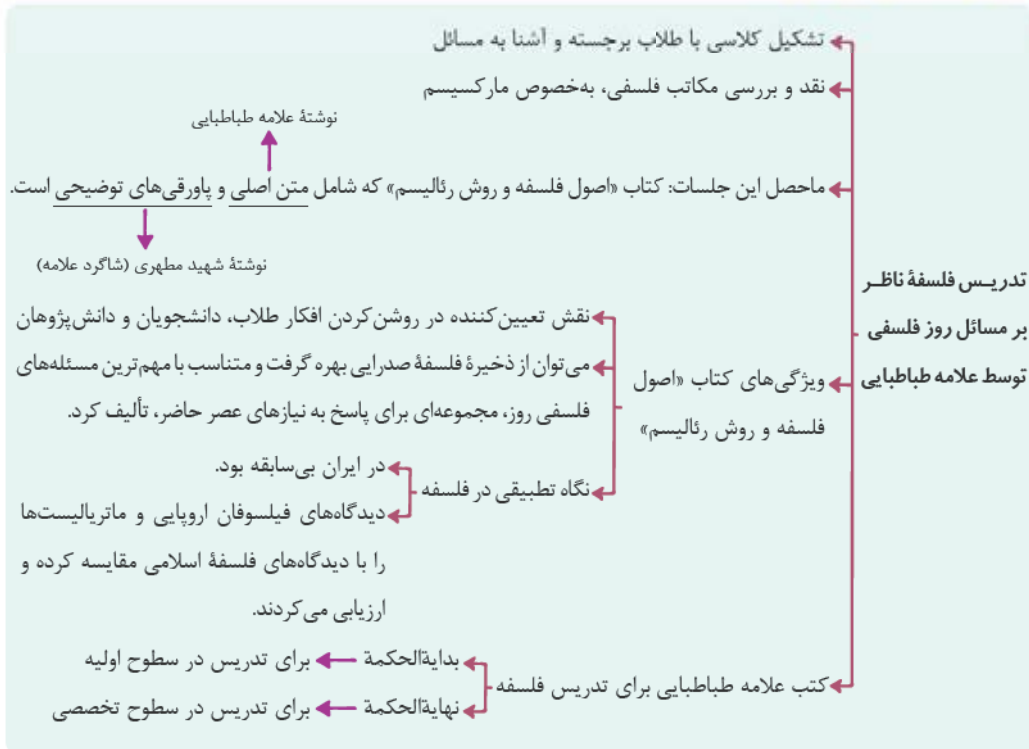
کدام گزینه درباره فیلسوفان معاصر ایران درست است؟

- (۱) کتاب‌های شهید مطهری یا صرفاً جنبه فلسفی محض را دارند و یا درباره مسائل جاری دوره خود نوشته شده‌اند.
- (۲) زمانی که امام خمینی (ره) شروع به تدریس فلسفه کرد، مخالفت‌های جدی در حوزه تدریس فلسفه و عرفان وجود داشت.
- (۳) ویژگی بارز کتاب‌های علامه طباطبایی آن است که او با نگاهی تطبیقی به بیان و توضیح مطالب علمی خود می‌پردازد.
- (۴) کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم صرفاً ناظر به مارکسیسم نمی‌باشد و این کتاب با نگاهی به مسائل و مباحث روز نگاشته شده است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۲

تدریس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

علامه طباطبایی (ره) تصمیم گرفتند که یک دوره فلسفه اسلامی ناظر به مسائل روز و به شکلی که مسائل روز در آن مطرح شود، تدریس و تألیف کنند. در این کلاس‌ها مکاتب گوناگون فلسفی به خصوص مارکسیسم مورد بررسی قرار گرفت که نتیجه این جلسات کتاب ارزشمند فلسفه و روش رئالیسم شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): کتاب‌های ایشان در سه حوزه قابل تقسیم‌بندی است: (۱) کتاب‌های فلسفی محض (۲) کتاب‌های میانی (۳) کتاب‌های مسائل جاری

گزینه (۲): ایشان زمانی که خواستند شروع به تدریس فلسفه کنند، مخالفت‌های جدی با فلسفه در حوزه وجود داشت و نه عرفان.

گزینه (۳): صرفاً کتاب «فلسفه و روش رئالیسم» نگاه تطبیقی دارد.

تلاش امام خمینی (ره) در جهت تربیت شاگردان، با کدام هدف دنبال شده است؟

- (۱) بهره‌مندی از آموزه‌های قرآنی در زندگی روزمره، به واسطه یادگیری آیه به آیه قرآن کریم
- (۲) عدم آمادگی حوزه در آن دوران برای مواجهه با افکار فلسفی جدید اروپا
- (۳) نیاز به همراهان همفکر و همراه برای حرکات فکری و فرهنگی
- (۴) آشنا کردن مردم کشورهای غربی با تفکر اصیل شیعی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: فلسفه دوازدهم - درس ۱۳

نورس Box

علت تربیت شاگردان توسط امام خمینی: او می‌دانست هر حرکت فکری، فرهنگی و یا انقلاب اجتماعی، نیازمند یاران همفکر و همراه است.

شاگردان امام خمینی -

- به شخصیت‌های درجاوول حوزه‌های علمیه تبدیل شدند.
- معمولاً در علوم عقلی و فلسفه تبحر داشتند.
- مسائل فکری روز را می‌دانستند.
- برای ایجاد تحول فکری و فرهنگی پیش‌قدم شدند.

هر سه گزینه دیگر در راستای اقدامات علامه طباطبایی است، اما هدف امام خمینی از تربیت شاگردان، این است که هر حرکت فکری، فرهنگی و یا انقلاب اجتماعی، نیازمند یاران همفکر و همراه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

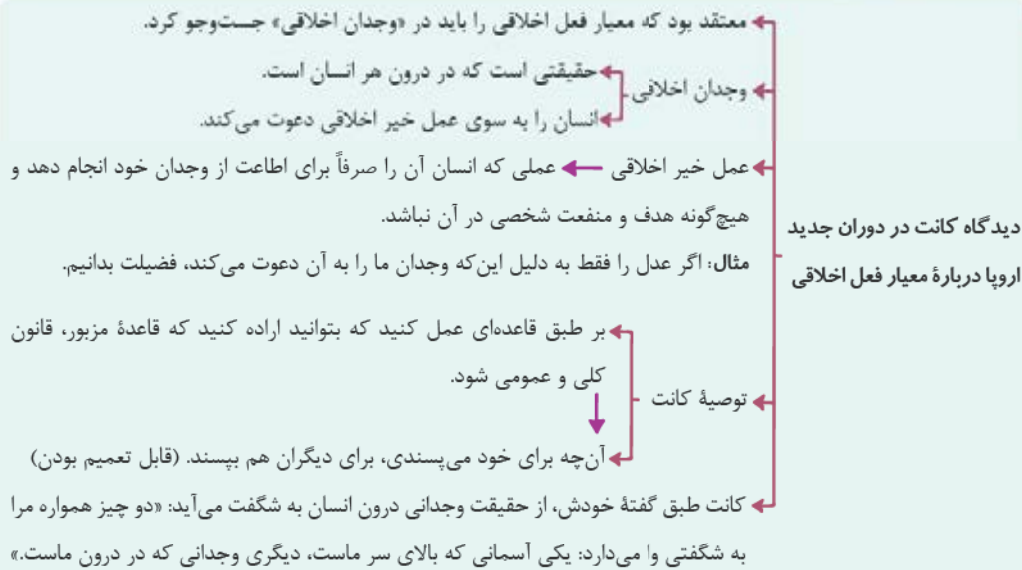
کدام گزینه درباره نظریات اخلاقی دانشمندان صحیح است؟ ۱۳۵

- (۱) افعال اخلاقی از نظر افلاطون، کارهای پسندیده‌ای هستند که انسان را به سوی سعادت می‌برند.
- (۲) از مبانی شناخت فعل اخلاقی از نظر کانت، خاصیت عمومیت‌پذیری و همگانی‌شدن آن فعل است.
- (۳) ارسطو معتقد است که حرکت به سمت سعادت، قوای وجودی انسان را در مسیر اعتدال قرار می‌دهد.
- (۴) از نظر فلاسفه مسلمان، انسان‌ها به سبب فطرت خویش و اختیار، هم به خوبی‌ها و هم به بدی‌ها گرایش دارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه بازرهم - درس ۱۱

درس‌نویس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کانت می‌گوید: بر طبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید قاعده مزبور، قانونی کلی و عمومی شود. به این معنا که عمل انسان باید به گونه‌ای باشد که اگر دیگران هم همان‌گونه رفتار کردند، او آن را بپسندد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): از نظر افلاطون فعل اخلاقی هم شامل فضیلت‌ها و هم شامل رذیلت‌ها می‌شود.
- گزینه (۳): ارسطو معتقد است برقراری عدالت و اعتدال در قوای وجودی انسان، او را به سمت سعادت می‌برد.
- گزینه (۴): از نظر فیلسوفان مسلمان، انسان به سبب فطرت خویش به خوبی‌ها علاقه‌مند است و از بدی‌ها گریزان.

کدام گزینه دربارهٔ نظریهٔ اخلاقی ماتریالیست‌ها درست است؟

- (۱) فضائلی مانند راستگویی و عدالت در واقع فضائلی هستند که حقوق و منافع فرد با آن‌ها تأمین می‌شود.
- (۲) انسان‌ها در رعایت مسائل اخلاقی مختارند، چراکه به هدف حفظ منافع شخصی این کار را انجام می‌دهند.
- (۳) به دست آوردن منافع جمعی و عدالت اجتماعی، عامل اصلی ابداع اصول اخلاقی توسط انسان‌ها بوده تا زندگی بهتری داشته باشند.
- (۴) با توجه به نظر هابز می‌توان گفت مفهوم آزادی مطلق برای انسان‌ها در زندگی اجتماعی هیچ‌گاه به وقوع نخواهد پیوست.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرفصل: فلسفهٔ یازدهم - درس ۱۱

درسی Box

فلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست و عموم کسانی که بُعد روحانی و معنوی را باور ندارند، ریشه‌های فعل اخلاقی را در همان رفتار طبیعی جست‌وجو می‌کنند.

به عقیدهٔ آن‌ها فعل اخلاقی و فعل طبیعی را نمی‌توان کامل از هم جدا کرد.

به نظر آن‌ها، انسان مانند سایر موجودات هر کاری را برای منافع طبیعی خود انجام می‌دهد. (علت) «خوب» و «بد» عناوینی هستند که خود ما به هر کاری می‌دهیم (قراردادی اند \neq ذاتی و فطری)، بسته به این که آن کار به سودمان باشد یا به ضررمان (معلول)

قانون اول اخلاقی: آن چه را برای خود می‌پسندی، برای دیگران هم بپسند، در این صورت است که می‌توانی با دیگران زیست کنی.

چون انسان زندگی اجتماعی دارد، ناگزیر به رعایت منفعت دیگران است تا منفعت خودش نیز حفظ شود.

مبدأ زمانی ابداع قوانین اخلاقی: از زمانی که انسان دریافته نفع او در گرو نفع دیگران است.

اموری مانند صداقت، عدالت و امانت‌داری در واقع ارزش حقیقی ندارند، اما چون برای زندگی اجتماعی ضروری هستند و منفعت دارند، آن‌ها را رعایت می‌کنیم.

دیدگاه فلاسفهٔ طبیعت‌گرا و ماتریالیست دربارهٔ معیار فعل اخلاقی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

توماس هابز می‌گوید: هرگاه انسانی بخواهد در برابر دیگران آزادی زیادی داشته باشد، باید به دیگران هم حق بدهد که در برابر او به همان میزان آزاد باشند؛ بنابراین نظر هیچ انسانی نمی‌تواند مطلقاً آزاد باشد، چون همواره آزادی انسان‌ها با یکدیگر تعارض خواهند داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از نظر ماتریالیست‌ها، اموری مانند راستگویی، عدالت و ... ارزش حقیقی ندارند و اصلاً فضیلتی به شمار نمی‌روند.

گزینهٔ (۲): از نظر ماتریالیست‌ها، انسان‌ها برای حفظ منافع خود، مجبور هستند تا مسائل اخلاقی را رعایت کنند.

گزینهٔ (۳): منافع فردی و تأمین نیازهای طبیعی، به نظر ماتریالیست‌ها هدف اصلی انسان‌ها است، نه منفعت جمعی، اما از آن‌جا که انسان فهمیده منافع خودش در تأمین منافع جمع است، مجبور به ابداع اصول اخلاقی و رعایت آن شده است.

۱۳۷

کدام گزینه درباره فعل طبیعی و اخلاقی درست است؟

- (۱) هر فعلی که مورد تشویق قرار می‌گیرد، قطعاً یک فعل اخلاقی است.
- (۲) شاید فعل طبیعی در موقعیت خاصی، فعل اخلاقی محسوب شود.
- (۳) عقل تنها عامل تشخیص و تمایز این دو فعل از یکدیگر است.
- (۴) فعل اخلاقی در رفتارهای عادی و روزمره انسان ریشه دارد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر فعلی یا طبیعی و یا اخلاقی می‌باشد، اما دقت کنید، کاری که ذاتاً طبیعی یا اخلاقی است، می‌تواند ناظر به شرایط خاصی، ماهیتش عوض شود. مثلاً درس خواندن یک فعل طبیعی است، زیرا فرد به دنبال کسب موفقیت و درآمد و در نهایت رفع نیاز است، اما فرض کنید فردی برای خوشحالی مادرش درس بخواند. در این مثال درس خواندن یک فعل اخلاقی است، زیرا انجام این فعل مورد تشویق افراد است و این تشویق ناظر به احترام و اهمیت‌دادن به مقام مادر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): اساس فعل طبیعی برای رفع نیاز است ولی بعضی از افعال طبیعی نیز مورد تشویق قرار می‌گیرند، اما این تشویق ناظر به یک ارزش اخلاقی مانند نیکی یا کمک به دیگران نیست، پس یک فعل طبیعی نیز می‌تواند مورد تشویق دیگران قرار بگیرد، اما این تشویق ماهیت رفتار را تغییر نمی‌دهد. مثلاً شاید از آشپزی فردی تعریف و تمجید کنیم.

گزینه (۳): همه فلاسفه عقل را عامل تشخیص فعل اخلاقی و طبیعی از هم نمی‌دانند.

گزینه (۴): این دیدگاه صرفاً متعلق به ماتریالیست‌ها است، مثلاً هابز فعل اخلاقی را اصیل و واقعی نمی‌داند، بلکه می‌گوید انسان برای برطرف‌شدن نیازهای عادی‌اش، یک‌سری رفتارها را انجام می‌دهد تا منافعش حفظ شود.

لزوماً همه افعال مطلقاً طبیعی یا مطلقاً اخلاقی نیستند.

کدام عبارت قابل پذیرش است؟

(سؤال ۱۳۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) یک فعل طبیعی قابلیت دارد که در شرایطی دیگر، فعلی اخلاقی شمرده شود.
- (۲) همه مکتب‌های اخلاقی توافق دارند که عملی که برخلاف انسانیت باشد، ضد اخلاقی است.
- (۳) آن جنبه عقل که تشخیص‌دهنده اصول اخلاقی است و انسان را به آن وامی‌دارد، عقل عملی است.
- (۴) شباهت نظریه اخلاقی کانت با هابز این است که هر دو قاعده اخلاقی را قانون کلی و موجب خیر عمومی می‌دانند.

۱۳۸

کدام گزینه اشتراک مبنایی اخلاقی کانت و فلاسفه طبیعت‌گرا را نشان می‌دهد؟

- (۱) وجدان که لازمه زندگی اجتماعی است، ملاک و معیار هر فعل اخلاقی است.
- (۲) باید تلاش کنیم، آن چه برای خودمان مقبول و مورد پسند است، برای دیگران هم بپسندیم.
- (۳) افعال اخلاقی جدای از افعال طبیعی انسان نیستند و ریشه در همان افعال طبیعی آدمی دارند.
- (۴) منافع افراد و جامعه به یکدیگر گره خورده، از همین رو ابداع قواعد اخلاقی، ضرورت زندگی است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هم کانت و هم ماتریالیست‌ها با مبنای متفاوت به این نقطه مشترک می‌رسند که انسان آن چه را برای خود می‌پسندد باید برای دیگران هم بپسندد. البته مبنای کانت برای این کلام، اطاعت از وجدان است و مبنای ماتریالیست‌ها و فلاسفه طبیعت‌گرا برای این سخن، رسیدن به منفعت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): صرفاً بیانگر دیدگاه کانت است.

گزینه (۳): صرفاً بیانگر دیدگاه فلاسفه طبیعت‌گرا است.

گزینه (۴): صرفاً بیانگر دیدگاه فلاسفه طبیعت‌گرا است.

کانت برای نشان دادن ملاک فعل اخلاقی، برای اثبات اختیار، اثبات روح و حتی اثبات ضرورت خدا، وجدان را به عنوان مبنا قرار می‌دهد.

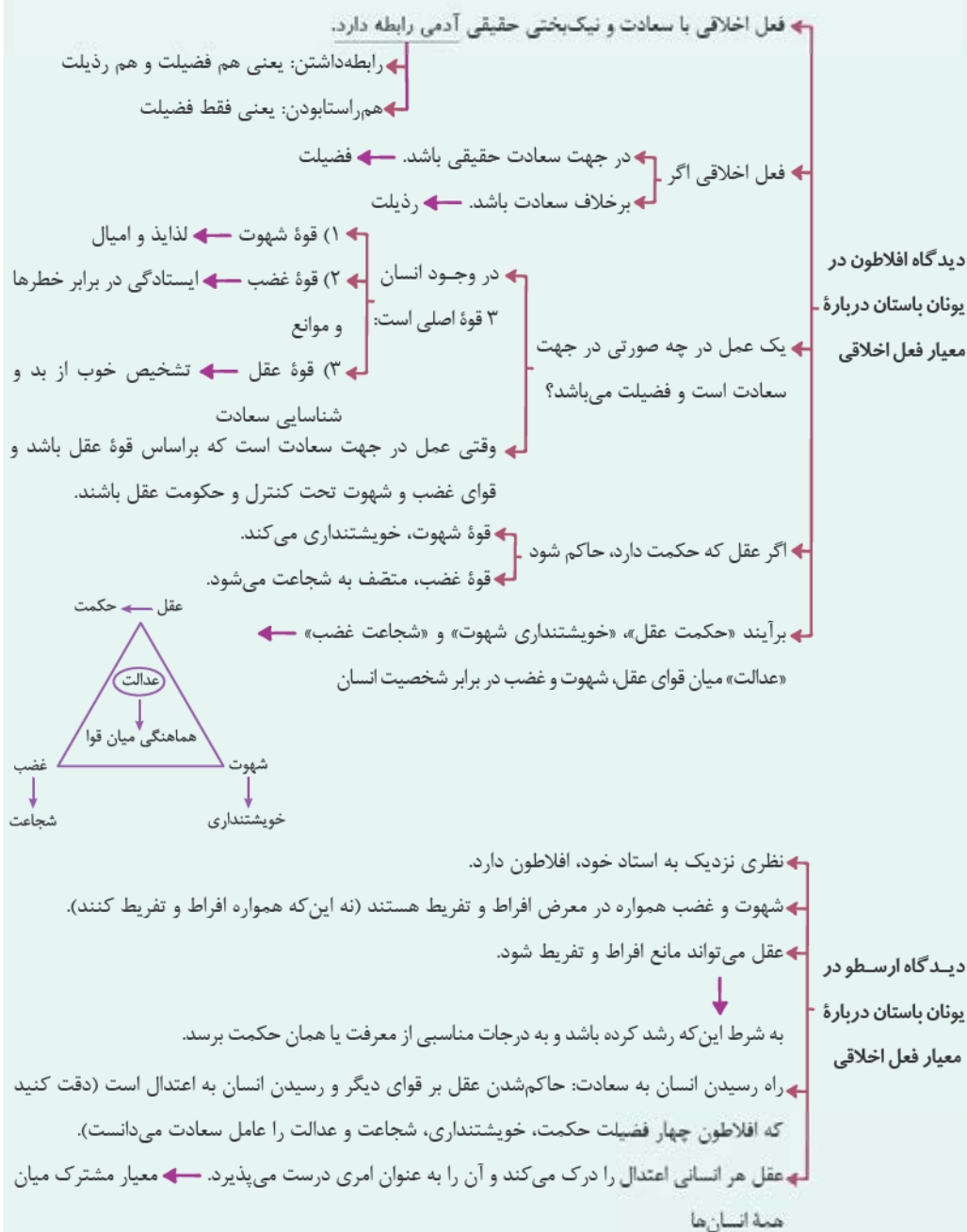
با توجه به دیدگاه‌های فلاسفه یونان باستان نسبت به معیار افعال اخلاقی، کدام گزینه درست نیست؟

- (۱) ارسطو برخلاف افلاطون، حکمت را امری مستقل از عدالت نمی‌داند.
- (۲) با توجه به نظرات افلاطون، می‌توان عدالت را برآیند قوای عقل، شهوت و غضب دانست.
- (۳) از نقاط اشتراک افلاطون و ارسطو این است که عدالت اخلاقی برای هیچ‌کدام معنای تساوی و برابری ندارد.
- (۴) لازمه پرهیز از افراط و تفریط، به نظر ارسطو، حاکمیت عقلی که به درجات مناسب معرفت رسیده، بر سایر قوای انسانی است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱۱

درس Box

حد وسط = اعتدال	حالت تفریط	حالت افراط	قوا
حکمت	سقاہت	جُرُزہ	عقل
شجاعت	ترس	نہور	غضب
خویشتنداری	خمودی	سُرہ	شہوت

پاسخ خیلی تشریحی ✓

افلاطون آراستگی به چهار فضیلت «حکمت»، «خویشتنداری»، «شجاعت» و «عدالت» را معیار ثابت و مشترک، تغییرناپذیر انسان‌ها در رسیدن به سعادت می‌داند.

نکته مهم این است که «عدالت» به نظر افلاطون عاملی مستقل از «حکمت» و «خویشتنداری» و «شجاعت» است و برآیند آن‌ها است، به عبارتی، نمی‌توان گفت، «عدالت» برآیند «عقل»، «غضب» و «شہوت» است بلکه باید گفت، «عدالت» برآیند «عقلی» که به حکمت رسیده، «غضبی» که به شجاعت رسیده و «شہوتی» که به خویشتنداری رسیده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): افلاطون، عدالت را برآیند حکمت، غضب و خویشتنداری و به عبارتی عاملی مستقل از آن‌ها می‌داند اما به نظر ارسطو، «حکمت» همان «اعتدال» است و «شجاعت» هم همان «اعتدال» است و «خویشتنداری» هم همان «اعتدال» است.

گزینه (۳): عدالت در نظر افلاطون هماهنگی میان قوا و در نظر ارسطو دوری از افراط و تفریط است.

گزینه (۴): به نظر ارسطو عقل می‌تواند مانع افراط و تفریط قوای دیگر شود (آن‌ها را به سعادت برساند)، به شرطی که خودش به درجات مناسبی از معرفت یعنی «حکمت» رسیده باشد.

۱۴۰

در بارهٔ افعال اخلاقی و معیار آن‌ها، کدام گزینه درست است؟

- (۱) کانت معتقد است که انسان می‌تواند خوبی‌ها و بدی‌های اخلاقی را به طور ذاتی تشخیص دهد.
- (۲) از نظر ماتریالیست‌ها و طبیعت‌گرایان، انسان‌ها در اثر جبر زیست اجتماعی، قواعد اخلاقی را تدوین کرده‌اند.
- (۳) از نظر ارسطو، فعل اخلاقی فعلی است که در حالت اعتدال انجام می‌شود، مانند خوشتنداری در هنگام غضب.
- (۴) فیلسوفان مسلمان معتقدند تنها امری که به طور قطعی می‌تواند مانع انجام رذایل شود، عقیده به خدا و دینداری است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- کانت معتقد است که همهٔ انسان‌ها در درون خود نیرویی دارند به نام «وجدان اخلاقی» که انسان را همواره به سوی انجام عمل خیر اخلاقی تشویق می‌کند. (بنابراین شناخت خوبی‌های اخلاقی صفتی درونی و ذاتی در انسان است.) بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینهٔ (۲): از نظر ماتریالیست‌ها و داروینیست‌ها اخلاق، ابداع انسان‌ها است نه کشف آن‌ها و اصول اخلاقی هم ابداع می‌شود نه تدوین.
- گزینهٔ (۳): خوشتنداری حالت اعتدال قوهٔ شهوت است، نه غضب.
- گزینهٔ (۴): از نظر فیلسوفان مسلمان، با این‌که اعتقاد به خدا عامل تقویت‌کننده برای ترک رذایل است، ولی چون انسان موجودی مختار و با تمایلات شدید است، ممکن است برای رسیدن به تمایلات خود از فرمان خدا هم سرپیچی کند.
- کانت وجود وجدان اخلاقی را ذاتی می‌داند.

۱۴۱

اگر یک مدیر میانی در یک شرکت خصوصی با ارائه برنامه‌ها و آمارهای خود در حضور هیئت‌مدیره شرکت بگوید: «با

خُسن نیتی که از هیئت محترم مدیره سراغ داریم، مطمئنم با طرح من موافقت می‌کنند،»

(۱) او به نوعی از کلمات با بار ارزشی متفاوت استفاده کرده است

(۲) این فرد در حال انجام یک مغالطه توسط به احساسات است

(۳) او در حال تله‌گذاری برای هیئت‌مدیره است

(۴) او مرتکب هیچ مغالطه‌ای نشده است

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

همه مغالطات در اثر عوامل روانی، وقتی مغالطه به حساب می‌آیند که بدون ذکر دلیل انجام گرفته باشند. در حالی که در صورت سؤال، فرد مذکور پس از ارائه آمار و برنامه‌ها، جمله‌ای درباره هیئت‌مدیره گفته است؛ بنابراین هیچ مغالطه‌ای صورت نگرفته است.

دو دانشمند با دو دیدگاه متفاوت که مربوط به دو مکتب فلسفی هستند برای اثبات اشتباهات مکتب مقابل، مدتی

است با یکدیگر نامه‌نگاری می‌کنند، کدام گزینه درباره رفتار این دو صحیح است؟

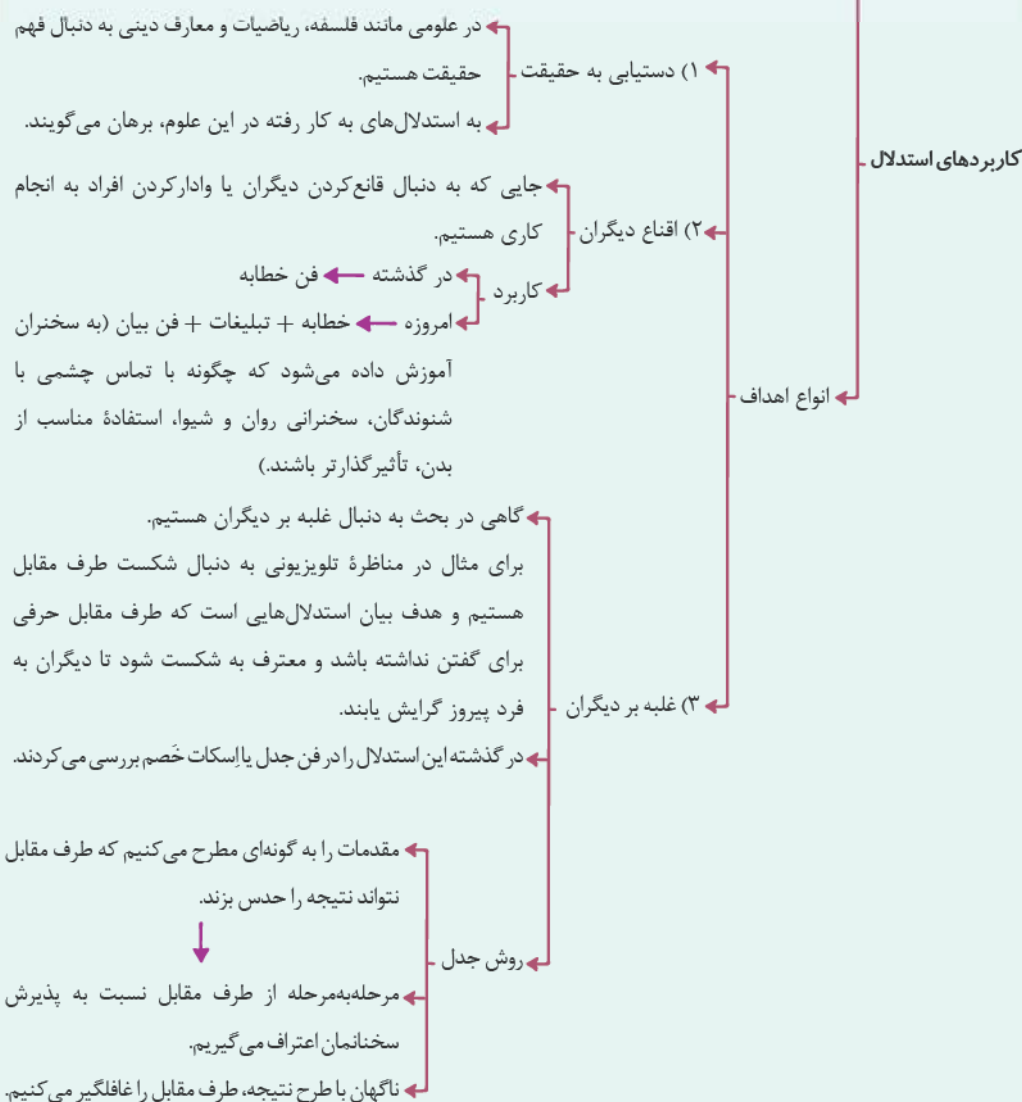
- (۱) هر دو به دنبال کشف حقیقت هستند و در حال ارائه برهان می‌باشند.
- (۲) با توجه به این که در حال قانع کردن مخاطب هستند، به نوعی فن خطابه مشغول‌اند.
- (۳) با عنایت به این که در حال بیان خطاهای مکتب مقابل هستند، نوعی جدل برای غلبه بر حریف به کار می‌برند.
- (۴) از آن‌جا که بحث بین آن‌ها از طریق نوشتن نامه است و نه مناظره حضوری، نمی‌توان آن را از انواع جدل دانست.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۱۰

درس Box

بر اساس اهداف متفاوت، از انواع مختلف استدلال استفاده می‌کنیم.

اگر کسی برای غلبه بر مخاطب یا شکست دادن او استدلال‌آوری کند، از فنی به نام «جدل» بهره برده است، مانند مناظرات تلویزیونی که غلبه بر مخاطب، هدف اصلی شرکت‌کنندگان است.

از آن‌جا که نامه‌نگاری این دو دانشمند با هدف نمایش اشتباهات طرف مقابل بوده است (هدف شکست دادن حریف)، آن‌ها در حال اجرای فن جدل می‌باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): برحسب صورت سؤال، هدف آن‌ها کشف حقیقت نیست.

گزینه (۲): در این فرض سؤال، هیچ‌یک از طرفین به دنبال قانع کردن مخاطب نیستند.

گزینه (۴): فنون منطقی هیچ ارتباطی به مکتوب‌بودن یا شفاهی‌بودن مطالب ندارند.

نوع کدام مغالطه به درستی بیان شده است؟

- (۱) وای که چه قدر دیشب دیر خوابیدم، امروز از امتحانم جا موندم. (بزرگ‌نمایی)
- (۲) چرا از این آدم خوشتر می‌آید؟ چون اون بهترین و عاقل‌ترین آدم جهان هست. (تله‌گذاری)
- (۳) دیگه هر آدم عاقلی می‌دونه که سبک رئالیسم، بهترین روش توضیح مفاهیم است. (مسموم کردن چاه)
- (۴) این مدرسه خوب نیست؛ از ۱۰۰ دانش‌آموز مدرسه ما، فقط ۱ نفر دانشگاه دولتی قبول شده است. (کوچک‌نمایی)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: منطق - درس ۱۰

درین Box

مثالی از مغالطه در اثر عوامل روانی است.

در این روش فرد مغالطه‌گر بدون ذکر دلیل، تنها ویژگی‌های ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت می‌دهد تا کسی جرئت نکند به آن نظر توجه کند یا آن را بپذیرد ← دقت کنید که اگر این کار با ذکر دلیل انجام شود، دیگر مغالطه نیست.

مثال

شخصی بدون استدلال می‌گوید: تنها یک ترسو می‌تواند به این نظر معتقد باشد.

شخصی بدون استدلال و تحت تأثیر چشم‌وهم‌چشمی می‌گوید: اگر هدیه گران‌قیمتی نگیرم، آبرویم می‌رود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مغالطه مسموم کردن چاه زمانی رخ می‌دهد که بدون ذکر دلیل، صفتی منفی را به یک فرد یا یک نظر نسبت دهیم. توجه کنید که گاهی یک صفت با حالت کنایی بیان می‌شود و ما باید بتوانیم معنای اصلی را درک کنیم. مثلاً بیان این که «دیگه هر آدم عاقلی می‌داند»، در باطن صفت مثبت نیست، بلکه یعنی اگر این نظر را نداری، عقل نداری و چون دلیلی هم ذکر نشده است، مغالطه مسموم کردن چاه رخ داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): هیچ مغالطه‌ای ندارد زیرا حقیقت را بیان کرده است و در بیان حقیقت مغالطه‌ای وجود ندارد.
- گزینه (۲): مغالطه تله‌گذاری و مسموم کردن چاه با هدف تأثیر روی نظر افراد استفاده می‌شود. در این‌جا صرفاً بدون ذکر دلیل، صفاتی مثبت بیان شده است، اما نه برای این که روی کسی اثر گذاشته شود.
- گزینه (۴): مغالطه کوچک‌نمایی ندارد، زیرا دلیل نظر و استدلال خود را بیان کرده است.

با دقت در متن زیر بگویید سهیل از کدام مغالطه‌ها بهره برده است و از چه فنی برای دستیابی به هدف خویش استفاده کرده است؟

سهیل خطاب به امیر می‌گوید: «قبول داری هر کس در ادبیات تبحر داشته باشد، شعر کلاسیک را به شعر نو ترجیح می‌دهد؟». امیر در پاسخ می‌گوید: «تقریباً». سهیل می‌گوید: «قبول داری که شعری مثل سعدی یا حافظ در تاریخ ایران بی‌نظیر و تکرارنشده هستند؟» امیر پاسخ می‌دهد که: «حتماً همین طوره». سهیل می‌گوید: «پس افرادی مثل نیما یوشیج را نمی‌توان شاعر دانست.»

- (۱) تله‌گذاری - فن خطابه
(۲) مسموم کردن چاه - فن خطابه
(۳) تله‌گذاری - فن جدل
(۴) مسموم کردن چاه - فن جدل

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سهیل در جمله اول، بدون ذکر دلیل، تبحر در ادبیات (ویژگی مثبت) را به کسانی که شعر کلاسیک را به شعر نو ترجیح می‌دهند، نسبت می‌دهد؛ پس از مغالطه تله‌گذاری استفاده کرده است.

سهیل در تلاش است که مرحله‌به‌مرحله از امیر نسبت به پذیرش سخنانش، اعتراف بگیرد و در نهایت نتیجه‌ای گرفته که شاید زیاد به مقدمات مطرح‌شده مربوط نیست و امیر را غافلگیر کرده است، پس سهیل از فن جدل استفاده کرده است.

در فن جدل که برای غلبه بر دیگران استفاده می‌شود، مقدمات را به گونه‌ای مطرح می‌کنیم که طرف مقابل نتواند نتیجه را حدس بزند، از طرفی نتیجه را به صورت ناگهانی مطرح می‌کنیم تا فرد مقابل غافلگیر شود. هم‌چنین در فن جدل مرحله‌به‌مرحله از طرف مقابل نسبت به پذیرش سخنانمان اعتراف می‌گیریم تا نتواند چیزی را انکار کند.

کدام گزینه مستعد دچار شدن به مغالطه‌ای است که در اصطلاح عامیانه آن را «هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن» می‌دانیم؟

- (۱) زلف بر باد مده تا ندهی بر بادم
 (۲) من هجر یار دیده‌ام و باز زنده‌ام
 (۳) ملامتیم نکنند هر که معرفت دارد
 (۴) گر تو را از ابلهی کردم رها بر من ببخش

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبده: منطق - درس ۱۰

کرتبی Box

← مثالی از مغالطه در اثر عوامل روانی است.
 ← در این روش کاملاً برخلاف و بالعکس مغالطه مسموم کردن چاه، ویژگی‌های خوب و شایسته‌ای را به نظریه‌ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می‌دهند و برای افراد تله می‌گذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش پیدا کنند.
 ← اصطلاح عامیانه مغالطه تله‌گذاری = هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن
 ← مثال ← شخصی بدون دلیل از کارآمد بودن طرح خود می‌گوید هر کس درک عمیقی داشته باشد، تأیید می‌کند که طرح من بسیار کارآمد است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن»، اصطلاح عامیانه «تله‌گذاری» است.

در مغالطه تله‌گذاری بدون ذکر دلیل، صفات شایسته‌ای را به افراد یا نظریه‌ای نسبت می‌دهیم. برای مثال، سعدی در گزینه (۳) بدون دلیل می‌گوید هر کس که معرفت دارد، من را سرزنش نمی‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نزدیک به مغالطه بزرگ‌نمایی است، چراکه به صرف بادپیچیدن در زلف یار، زندگی‌اش بر باد می‌رود.

گزینه (۲): نسبت دادن «خاک بر سر بودن» به انسانی که پس از دوری یارش زنده است، بیانگر مغالطه مسموم کردن چاه است.

گزینه (۴): در این شعر، تلاش شده است تا با توسل به احساسات از فرد عذرخواهی کند و حس ترحم را تحریک کند.

هر یک از عبارات زیر به کدام دوره تاریخی اقتصاد ایران، اشاره دارد؟

(الف) تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی و واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان، بیماری اقتصاد ایران را تشدید کرد.

(ب) اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

(ج) در این دوران کشورهای دیگر منطقه (مثل مصر و ترکیه (امپراتوری عثمانی)، سوریه و لبنان) در روند تجارت و گسترش تولید و صادرات محصولات کشاورزی، رشد مطلوبی داشتند.

(د) دولت حضوری گسترده در عرصه اقتصاد کشور داشت، توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی کند و شکل جدیدتری به خود بگیرد.

(ه) علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

- ۱) قاجار - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - قاجار - دوره پایانی حکومت صفویه
- ۲) پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - قاجار - قاجار - دوران باستان
- ۳) پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - قاجار - پهلوی - نیمه اول حکومت صفویه
- ۴) قاجار - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - پهلوی - نیمه اول حکومت صفویه

پاسخ: گزینه ۳

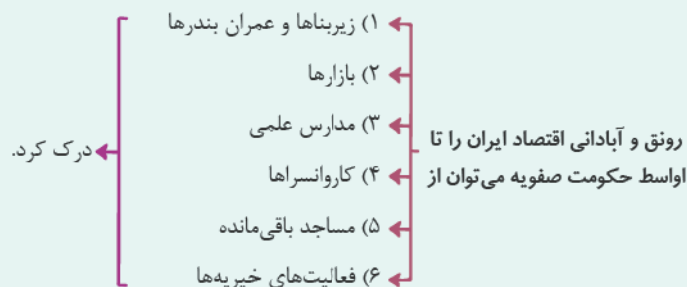
زیرمبحث: درس ۱۰

دروس Box

دوران حکومت صفویه:

نیمه اول حکومت صفویه: علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

اواسط حکومت صفویه:

دوره پایانی حکومت صفویه: اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

تغییر و تحول در قاره اروپا هم‌زمان با دوران حکومت صفویه:

این وضعیت در ایران با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در آن قاره مصادف بود.

دولت‌های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با یکدیگر پرداختند. استعمار کشورهای دیگر

این رقابت و همچنین استعمار کشورهای دیگر منجر به تسریع جریان توسعه کشورهای اروپایی شد. با جنگ انداختن بر دارایی‌های سایر ملت‌های جهان به ثروت‌اندوزی پرداختند. در رقابت با یکدیگر به نوسازی سریع صنایع و تولیدات خود اقدام کردند.

دوران حکومت قاجار:

- در این دوران کشورهای دیگر منطقه (مثل مصر و ترکیه (امپراتوری عثمانی)، سوریه و لبنان) در روند تجارت و گسترش تولید و صادرات محصولات کشاورزی، رشد مطلوبی داشتند.
- در این دوران، ایران گرفتار ضعف‌های ساختاری در اقتصاد بود.
- ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد.

تلاش حاکمان صرف

- تحکیم پایه‌های حکومت خود
- افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم
- اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود
- تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات

می‌شد.

در این دوران

- از دست دادن بخش‌های مهمی از سرزمین و منابع ایران
- هزینه‌های شکست در جنگ
- عهدنامه‌های ننگین و مبالغه‌آمیز جریمه‌های گزاف آن‌ها
- بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی
- سیاست‌های رکودی و انقباضی
- نبودن برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی
- اعطای امتیازها به شرکت‌ها و کشورهای استعماری
- تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی
- سیل ورود کالاهای خارجی

آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.

اقدامات محدود مذهبی و ملی مانند:

- تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر
- تأسیس شرکت اسلامی
- تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان
- تحریم تنباکو
- لغو قرارداد رژی
- بیانیه‌های در حمایت از تولید ملی

متأسفانه چندان اثربخش نبود.

عیسوی، نویسنده کتاب تاریخ اقتصادی ایران، عوامل

- ضعف نیروهای نظامی
- ناکارآمدی تشکیلات اداری
- فروسودگی نظام مالی
- افول نهادهای تربیتی و آموزشی

را از مشخصات این دوران می‌داند.

نشانه‌هایی از پیشرفت و سازندگی در این دوران

- تأسیس جاده‌ها
- بهبود خدمات پستی و خدمات انتقال وجوه بین شهرها
- بهبود راه‌های ارتباطی ایران
- برقراری خطوط تلگراف به اروپا
- راه‌افتادن کشتی‌های تجاری در دریای خزر و خلیج فارس

دوران حکومت پهلوی:

- ویژگی عمده این دوره، جداسدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.
- نظم جهانی آن روز، اقتصاد ایران را به سمت وابستگی به قدرت‌های جهانی سوق داد.
- ضعف‌های ساختاری اقتصاد ایران هم‌چنان پابرجا بود.

- نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد.
- درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود.
- دولت حضوری گسترده در عرصه اقتصاد کشور داشت و توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی کند و شکل جدیدتری به خود بگیرد.

- نظام نوینی در مالیات‌ستانی و بودجه‌بندی کشور پدید آمد.
- برخی از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و انسانی بهبود یافت.
- در نتیجه افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت افزایش یافت.
- دولت با هدف ایجاد توسعه به اجرای طرح‌های عمرانی متعدد پرداخت و بخشی از درآمدهای نفتی صرف ساخت‌وساز شد.
- بسیاری از کارخانجات بزرگ و زیرساخت‌های صنعتی در این دوران ساخته شد. با این حال ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه‌ریزی بیگانگان قرار گرفت.

اقتصاد ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی:

- با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، مردم به توانمندی‌های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوه حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند.
- مردم که تا قبل از پیروزی انقلاب، خود را در برابر زورگویی کشورهای غربی در تعیین حاکمان و تعیین سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی‌شان ناتوان می‌دیدند، روی پای خودشان ایستادند و خواستار استقلال و آزادی کشورشان شدند.
- بعد از شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی ایران، آن‌چه مورد نظر امام خمینی (ره)، رهبر ایران و خواسته ملت بود در قانون اساسی کشور تجلی یافت و تصویری از خطوط کلی اقتصاد مطلوب ایرانی - اسلامی در آن درج شد.

● دستیابی به اهداف اقتصادی و سیاسی که در قانون اساسی بازتاب دارد، مستلزم غلبه بر ضعفها و بیماریهای ساختاری اقتصاد ایران است.

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

الف) تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی و واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان، بیماری اقتصاد ایران را تشدید کرد. (پهلوی)

ب) اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند. (دوره پایانی حکومت صفویه)

ج) در این دوران کشورهای دیگر منطقه (مثل مصر و ترکیه (امپراتوری عثمانی)، سوریه و لبنان) در روند تجارت و گسترش تولید و صادرات محصولات کشاورزی، رشد مطلوبی داشتند. (قاجار)

د) دولت، حضوری گسترده در عرصه اقتصاد کشور داشت و توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی کند و شکل جدیدتری به خود بگیرد. (پهلوی)

ه) علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت. (نیمه اول حکومت صفویه)

کدام یک از عبارتهای زیر در خصوص اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی صحیح است؟

- (الف) در دوران کنونی، عبور از مشکلات اقتصادی نیازمند وابستگی بیشتر به کشورهای خارجی است و نیازی به مقاومسازی اقتصاد در برابر فشارها و تکانهای خارجی وجود ندارد.
- (ب) اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است وابسته، ضعیف و بدون پشتوانه علمی که در برابر تهدیدات داخلی و خارجی به راحتی آسیب می بیند.
- (ج) اقتصاد مقاومتی با بی توجهی به ظرفیتهای داخلی و با تکیه کامل بر منابع خارجی، در برابر تحریمها به سرعت دچار مشکل می شود و نمی تواند نیازهای اقتصادی کشور را رفع کند.
- (د) وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می توان معادل استقلال اقتصادی دانست.
- (ه) استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست.
- (و) هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

(۲) «الف» - «د» - «ه»

(۱) «ج» - «د» - «ه»

(۴) «د» - «ه» - «و»

(۳) «ب» - «ج» - «و»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۰

اقتصاد مقاومتی:

درس Box

- واکنش کشورها در شرایط سخت پیش بینی نشده، به قدرتمند بودن آنها بستگی دارد.
- عواملی مانند پر قدرت بودن ساختارهای اقتصادی کشور، توان شرکت های تولیدی در برآوردن نیاز کشور در شرایط سخت، مستقل یا وابسته بودن کشور در روبه رو شدن کشورها با شرایط سخت تحریم و تهاجم تعیین کننده است.

برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب هایی که مقاومت سازی اقتصاد اقتصاد ملی را در دوران کنونی تهدید می کند [مصونیت بخشی به آن در برابر فشارها و تکانهای خارجی ضروری است.

اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند: ثبات اقتصادی، استحکام اقتصادی، تاب آوری اقتصاد، پایداری [بر مقاوم سازی اقتصادی تأکید می کنند.

معنای مقاوم سازی اقتصادی: مجموع نیروهای مولد، شرکتها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.

اقتصاد مقاوم، محصول [خودباوری، تلاش و مجاهدت همه جانبه و فراگیر [مردمان سخت کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند و به آنان وابسته باشند.

اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است [پیشرفته، مردمی، دانش بنیان [که در برابر تهدیدات و تکانهای داخلی و خارجی آسیب ناپذیر است.

اقتصاد مقاومتی با [اتکای به قابلیت ها و ظرفیتهای داخلی، استفاده از فرصت های بیرونی [نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می کند و با تحریمها و تهدیدات دشمنان به زانو در نمی آید.

استقلال اقتصادی:

وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می توان معادل استقلال اقتصادی دانست.

اما استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست.

هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

بررسی عبارات صورت سؤال:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست؛ برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب‌هایی که اقتصاد ملی را در دوران کنونی تهدید می‌کند، مقاوم‌سازی اقتصاد و مصونیت‌بخشی به آن در برابر فشارها و تکانه‌های خارجی ضروری است.

ب) نادرست؛ اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است پیشرفته، مردمی و دانش‌بنیان که در برابر تهدیدات و تکانه‌های داخلی و خارجی آسیب‌ناپذیر است.

ج) نادرست؛ اقتصاد مقاومتی با اتکای به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های داخلی و استفاده از فرصت‌های بیرونی، نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می‌کند و با تحریم‌ها و تهدیدات دشمنان به زانو در نمی‌آید.

د) صحیح است.

ه) صحیح است.

و) صحیح است.

فرض کنید کل اقتصاد یک کشور فرضی از دو شرکت تولیدی بزرگ تشکیل شده باشد. مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت اول برابر با ۱ میلیون و ۶۴۰ هزار تومان و مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت دوم برابر با ۸۲۰ هزار تومان است. آن گاه:

الف) تولید ناخالص داخلی اسمی کشور، برای سال جاری چه قدر است؟

ب) اگر سهم هر کدام از شرکت‌ها در تولید ناخالص ثابت و مطابق با نسبت تولیدات آن‌ها برای سال جاری باشد و نیز اگر اقتصاد کشور از سال قبل تا امسال ۶۴ درصد رشد داشته باشد، ارزش اسمی تولیدات هر دو شرکت برای سال قبل، چند تومان است؟

۱) الف) ۲,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۵۰۰ هزار تومان

۲) الف) ۲,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون و ۲۲۰ هزار تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۶۲۰ هزار تومان

۳) الف) ۱,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۵۰۰ هزار تومان

۴) الف) ۱,۴۶۰,۰۰۰ تومان / ب) ارزش تولیدات شرکت اول: ۱ میلیون و ۲۲۰ هزار تومان، ارزش تولیدات شرکت دوم: ۶۲۰ هزار تومان

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ارزش تولیدات سال جاری شرکت دوم + ارزش تولیدات سال جاری شرکت اول = تولید ناخالص داخلی اسمی کشور برای سال جاری
 میلیون تومان $۲,۴۶۰,۰۰۰ = ۸۲۰,۰۰۰ + ۱,۶۴۰,۰۰۰ =$ تولید ناخالص داخلی اسمی کشور برای سال جاری

$۱۰۰ \times \frac{\text{تولید ناخالص داخلی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی سال قبل}} = \text{نرخ رشد تولید}$

$$۶۴ = \frac{۲,۴۶۰,۰۰۰ - X}{X} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۶۴}{۱۰۰} = \frac{۲,۴۶۰,۰۰۰ - X}{X} \Rightarrow ۰/۶۴ = \frac{۲,۴۶۰,۰۰۰ - X}{X}$$

$$\Rightarrow ۰/۶۴X = ۲,۴۶۰,۰۰۰ - X \Rightarrow ۰/۶۴X + X = ۲,۴۶۰,۰۰۰ \Rightarrow ۱/۶۴X = ۲,۴۶۰,۰۰۰$$

$$\Rightarrow X = \frac{۲,۴۶۰,۰۰۰}{۱/۶۴} = ۱,۵۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

$$\text{سهم تولید شرکت اول در تولید ناخالص داخلی کشور در سال جاری} = \frac{۱,۶۴۰,۰۰۰}{۲,۴۶۰,۰۰۰} = \frac{۲}{۳}$$

$$\text{سهم تولید شرکت دوم در تولید ناخالص داخلی کشور در سال جاری} = \frac{۸۲۰,۰۰۰}{۲,۴۶۰,۰۰۰} = \frac{۱}{۳}$$

$$\Rightarrow \text{تومان } ۱,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۲}{۳} \times ۱,۵۰۰,۰۰۰ = \text{ارزش اسمی تولیدات شرکت اول در سال قبل}$$

$$\Rightarrow \text{تومان } ۵۰۰,۰۰۰ = \frac{۱}{۳} \times ۱,۵۰۰,۰۰۰ = \text{ارزش اسمی تولیدات شرکت دوم در سال قبل}$$

فرض کنید کل اقتصاد کشور ما از دو شرکت تولیدی بزرگ تشکیل شده باشد. مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت اول برابر با یک میلیارد تومان و مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت دوم، برابر با ۵۰۰ میلیون تومان است. با توجه به این دو فرض به سؤالات زیر پاسخ دهید:

• تولید ناخالص داخلی اسمی کشور، برای سال جاری چه قدر است؟

• اگر سهم هر کدام از شرکت‌ها در تولید ناخالص داخلی ثابت و مطابق با نسبت تولیدات آن‌ها برای سال جاری باشد و نیز اگر اقتصاد کشور از سال قبل تا امسال ده درصد رشد داشته باشد، ارزش اسمی تولیدات هر دو شرکت را برای سال قبل محاسبه کنید.

(اقتصاد - تمرین ۱ برای تفکر و تمرین صفحه ۱۲۸ کتاب درسی)

جدول زیر وضعیت توزیع درآمد در چهار کشور «الف»، «ب»، «ج» و «د» را نشان می‌دهد. کدام گزینه، توصیف درستی در خصوص وضعیت توزیع درآمد در این چهار کشور است؟

کشورها دهک‌ها	کشور «الف»	کشور «ب»	کشور «ج»	کشور «د»
دهک اول	۴/۵ درصد	۳/۵ درصد	۲/۵ درصد	$\frac{1}{3}$ سهم دهک هشتم
دهک هشتم	۶ درصد	۷ درصد	۵/۶ درصد	۶ درصد
دهک دهم	۲۲/۵ درصد	۳ برابر سهم دهک هشتم	۱۷/۵ درصد	۲۲ درصد

- (۱) توزیع درآمد در کشور «ج» ناعادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در سایر کشورهاست.
- (۲) وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در کشور «الف» است.
- (۳) توزیع درآمد در کشور «د» عادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در سایر کشورهاست.
- (۴) کم‌ترین سهم از درآمد ملی، متعلق به سهم دهک اول در کشور «د» است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

شاخص دهک‌ها:

دستی Box

- یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص دهک‌هاست.
- از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینه عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در نتیجه خواهیم داشت:	
$\frac{\text{جمعیت کشور}}{10} = \text{جمعیت هر دهک}$	
در این طبقه‌بندی، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مدنظر قرار می‌گیرد. گروه اول (دهک اول) که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی را دارند. گروه آخر (دهک دهم)، بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.	برای محاسبه شاخص دهک‌ها
سهم دهک‌ها در جدول از سهم دهک اول به سمت دهک دهم، در حال افزایش است (یا از سمت دهک دهم به سمت دهک اول در حال کاهش است). سهم دهک‌ها می‌تواند مساوی با هم باشند، اما سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ‌تر و از سهم دهک بعدی کوچک‌تر است.	
مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.	

وضعیت توزیع درآمد:

- برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد از نسبت $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می‌کنند.
- هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است و بالعکس هر چه این نسبت کم‌تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه مناسب‌تر است.
- گاهی درآمدهای مردم برای به دست آوردن شاخص دهک‌ها، قابل ثبت نیست. به همین دلیل اقتصاددانان برای به دست آوردن اختلاف درآمدهای، اختلاف هزینه‌های را محاسبه می‌کنند. در این حالت هزینه خانوار، نماینده درآمد آن است (به این معنا که فرض می‌شود تمامی درآمد خانوار خرج و تبدیل به هزینه می‌شود).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد از نسبت $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می کنند.

● هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب تر است و بالعکس هر چه این نسبت کم تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه مناسب تر است.

$$\text{شاخص دهکها در کشور «الف»} = \frac{22/5}{4/5} = 5$$

$$\text{درصد } 21 = 3 \times 7 = \text{سهم دهک هشتم} = 3 \times \text{سهم دهک دهم در کشور «ب»}$$

$$\text{شاخص دهکها در کشور «ب»} = \frac{21}{3/5} = 6$$

$$\text{شاخص دهکها در کشور «ج»} = \frac{17/5}{2/5} = 7$$

$$\text{درصد } 2 = \frac{1}{3} \times 6 = \text{سهم دهک هشتم} = \frac{1}{3} \times \text{سهم دهک اول در کشور «د»}$$

$$\text{شاخص دهکها در کشور «د»} = \frac{22}{2} = 11$$

بررسی گزینهها:

گزینه (۱): نادرست؛ شاخص دهکها در کشور «د» در مقایسه با سایر کشورها بیشتر است، در نتیجه توزیع درآمد در این کشور ناعادلانه تر از وضعیت توزیع درآمد در سایر کشورهاست.

گزینه (۲): نادرست؛ (شاخص دهکها در کشور «ب») $6 < 5$ (شاخص دهکها در کشور «الف»)

در نتیجه وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» ناعادلانه تر از وضعیت توزیع درآمد در کشور «الف» است.

گزینه (۳): نادرست؛ شاخص دهکها در کشور «الف» در مقایسه با سایر کشورها کم تر است، در نتیجه توزیع درآمد در این کشور عادلانه تر از وضعیت توزیع درآمد در سایر کشورهاست.

گزینه (۴): صحیح؛ کم ترین سهم از درآمد ملی متعلق به سهم دهک اول (۲ درصد) در کشور «د» است.

مؤلفه‌های «HDI - GDP - دهک» به ترتیب کدام یک از موضوعات اقتصادی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

- (۱) تولید ناخالص داخلی - توسعه انسانی - توزیع درآمد
- (۲) تولید ناخالص ملی - رشد اقتصادی - توزیع درآمد
- (۳) تولید ناخالص داخلی - نرخ رشد قیمت - رشد اقتصادی
- (۴) تولید ناخالص ملی - توسعه انسانی - رشد اقتصادی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- تولید ناخالص داخلی یک کشور (GDP)، ارزش پولی همه کالاها و خدمات نهایی تولیدشده در داخل مرزهای یک کشور در طول یک سال است.
- شاخص توسعه انسانی = HDI (Human Development Index) یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت‌های اقتصادی کشورهای گوناگون است.
- یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص دهک‌هاست.

مؤلفه‌های «دهک - HDI - cpi»، به ترتیب، کدام یک از موضوعات اقتصادی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

(سوال ۱۵۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- (۱) توزیع درآمد - توسعه انسانی - شاخص قیمت مصرف‌کننده
- (۲) توسعه انسانی - رشد اقتصادی - شاخص قیمت مصرف‌کننده
- (۳) توسعه انسانی - نرخ رشد قیمت - رشد اقتصادی
- (۴) توزیع درآمد - توسعه انسانی - رشد اقتصادی

بنگاه‌های اقتصادی کشور «ج» در سال جاری، ارزش کالاها و خدمات نهایی تولیدشده را به صورت زیر گزارش کرده‌اند. اگر ارزش تولید بخش صنعت، ۵۰ درصد بیشتر از بخش کشاورزی باشد و همچنین ارزش تولید بخش خدمات ۱/۳ برابر مجموع ارزش تولید دو بخش صنعت و کشاورزی باشد، تولید ناخالص داخلی (GDP) این کشور چند هزار میلیارد ریال است؟

ردیف	عنوان	مقدار
۱	ارزش تولید بخش کشاورزی	۲۴۰ هزار میلیارد ریال
۲	ارزش تولید بخش صنعت	۵۰ درصد بیشتر از بخش کشاورزی
۳	ارزش تولید بخش خدمات	۱/۳ برابر مجموع ارزش تولید دو بخش صنعت و کشاورزی
۴	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۳۰ هزار میلیارد ریال
۵	ارزش تولید مردم کشور از خارج	۲۰ هزار میلیارد ریال
۶	جمعیت کل کشور	۴۵ میلیون نفر

۱۰۸۰ (۱) ۱۴۱۰ (۲) ۱۲۳۲ (۳) ۱۳۶۰ (۴)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تولید ناخالص داخلی یک کشور (GDP)، برابر است با ارزش پولی تمام کالاها و خدمات نهایی تولیدشده در داخل مرزهای جغرافیایی یک کشور در طول یک سال، بنابراین:

(۱) ارزش تولید تمام افرادی که در داخل مرزهای کشور زندگی می‌کنند، در محاسبه آن در نظر گرفته می‌شود، حتی اگر خارجی باشند.
 (۲) ارزش تولیدات مردم کشور که در خارج از کشور زندگی می‌کنند، در محاسبه تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شود.
 در نتیجه تولید ناخالص داخلی در این سؤال از محاسبه مجموع ارزش تولید بخش کشاورزی، صنعت، خدمات و ارزش تولیدات خارجیان مقیم کشور به دست می‌آید:

هزار میلیارد ریال $۲۴۰ =$ ارزش تولید بخش کشاورزی

هزار میلیارد ریال $۳۶۰ = ۲۴۰ \times \frac{۱۵۰}{۱۰۰} =$ ارزش تولید بخش صنعت

هزار میلیارد ریال $۷۸۰ = (۳۶۰ + ۲۴۰) \times \frac{۱}{۳} =$ ارزش تولید بخش خدمات

هزار میلیارد ریال $۳۰ =$ ارزش تولید خارجیان مقیم کشور

بنابراین تولید ناخالص داخلی در این کشور برابر است با:

هزار میلیارد ریال $۱۴۱۰ = ۲۴۰ + ۳۶۰ + ۷۸۰ + ۳۰ =$ تولید ناخالص داخلی

- جدول زیر مخارج ماهانه آقای پارسامنش و خانم رهنما را نشان می‌دهد (اعداد جدول برحسب میلیون تومان است). درآمد ماهانه آقای پارسامنش برابر با ۴۴ میلیون تومان و درآمد ماهانه خانم رهنما برابر با ۳۹ میلیون تومان است.
- الف) کدام گزینه به ترتیب پس‌انداز ماهانه آقای پارسامنش و خانم رهنما را نشان می‌دهد؟
- ب) میزان خرج از بودجه خانم رهنما چند درصد است؟
- ج) آقای پارسامنش برای کدام نوع از مخارج، بیشتر از سایر مخارج هزینه کرده است؟
- د) چند درصد از مخارج سالانه خانم رهنما، صرف «اجاره‌خانه» شده است؟
- ه) در صورتی که آقای پارسامنش برای انجام یک کار ضروری، فوراً به پول بیشتری نیاز داشته باشد به طوری که توازن کار و زندگی برقرار بماند، کدام تصمیم درست است؟

نوع خرج	خانم رهنما	آقای پارسامنش
اجاره‌خانه	۱۰	۱۳
خوراک	۵/۹	۶/۸
حمل و نقل	۳/۸	۳/۴
خرید شخصی	۲/۹	۳/۷
تفریحات	۱/۹	۳
بیمه	۲/۲	۲/۲
پوشاک	۱/۷	۲/۵
بازپرداخت وام	۲/۴	۳/۶
سایر	۲/۶	۲/۱

- ۱) الف) $۳/۷ - ۵/۶$ (ب) ۸۵ (ج) اجاره‌خانه (د) $۲۹/۹$ (ه) صرفه‌جویی در هزینه‌های متغیر
- ۲) الف) $۴/۳ - ۶/۲$ (ب) ۷۵ (ج) خوراک (د) $۳۲/۵$ (ه) تهیه لیست معیارها و گزینه‌ها
- ۳) الف) $۴/۳ - ۶/۲$ (ب) ۷۵ (ج) اجاره‌خانه (د) $۲۹/۹$ (ه) ثبت مخارج برنامه‌ریزی شده و برنامه‌ریزی نشده
- ۴) الف) $۳/۷ - ۵/۶$ (ب) ۸۵ (ج) اجاره‌خانه (د) $۳۲/۵$ (ه) کاهش مخارج ثابت و متغیر

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

فرمول‌های مربوط به محاسبه ثبت مخارج و درآمد:

مجموع مخارج - درآمد = میزان پس‌انداز

$$۱۰۰ \times \frac{\text{میزان هزینه}}{\text{مجموع مخارج فرد}} = \text{درصد مخارج سالانه صرف شده برای یک هزینه مشخص}$$

$$۱۰۰ \times \frac{\text{میزان مخارج فرد}}{\text{میزان بودجه (درآمد) فرد}} = \text{میزان خرج از بودجه فرد}$$

$$۱۰۰ \times \frac{\text{هزینه صرف شده برای آن خرج}}{\text{کل مخارج}} = \text{سهام یک خرج از کل مخارج (به درصد)}$$

الف) محاسبه پس‌انداز ماهانه:

میلیون تومان $۴۰/۳ = ۱۳ + ۶/۸ + ۳/۴ + ۳/۷ + ۳ + ۲/۲ + ۲/۵ + ۳/۶ + ۲/۱$ = مجموع مخارج ماهانه آقای پارسامنش

میلیون تومان $۴۴ =$ درآمد ماهانه آقای پارسامنش

میلیون تومان $۳/۷ = ۴۴ - ۴۰/۳$ = مجموع مخارج ماهانه - درآمد ماهانه = پس‌انداز ماهانه آقای پارسامنش

میلیون تومان $۳۳/۴ = ۱۰ + ۵/۹ + ۳/۸ + ۲/۹ + ۱/۹ + ۲/۲ + ۱/۷ + ۲/۴ + ۲/۶$ = مجموع مخارج ماهانه خانم رهنما

میلیون تومان $۳۹ =$ درآمد ماهانه خانم رهنما

میلیون تومان $۵/۶ = ۳۹ - ۳۳/۴$ = درآمد ماهانه - پس‌انداز ماهانه خانم رهنما

کرتی Box

پاسخ خیلی تشریحی

(ب)

$$\begin{aligned} \text{میزان بودجه خانم رهنما} &= \frac{\text{میزان مخارج فرد}}{\text{میزان بودجه (درآمد) فرد}} \times 100 \\ &= \frac{33/4}{39} \times 100 = 85 \text{ درصد} \end{aligned}$$

(ج) آقای پارسامنش برای اجاره‌خانه، بیشتر از سایر مخارج هزینه کرده است.

$$\text{د) } 100 \times \frac{\text{هزینه صرف شده برای اجاره‌خانه}}{\text{کل مخارج}} = \text{درصد مخارج سالانه صرف شده برای اجاره‌خانه}$$

$$= \frac{10}{33/4} \times 100 = 29/9 \text{ درصد}$$

(ه) صرفه‌جویی در هزینه‌های متغیر، تصمیم درست در شرایط فوریت مالی و حفظ توازن کار و زندگی است.

کاهش مخارج ثابت سخت‌تر است و ممکن است توازن زندگی را به هم بزند.

کدام گزینه نشان می‌دهد که فرد مراحل بودجه‌بندی را به درستی و کامل اجرا کرده است؟

- (۱) فرد ابتدا درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند، سپس هزینه‌های ثابت و متغیرش را به صورت ماهانه فهرست می‌کند، بعد مجموع درآمد و هزینه‌هایش را با هم مقایسه می‌کند و اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا راه‌هایی برای افزایش درآمد پیدا می‌کند.
- (۲) فرد ابتدا هزینه‌های ثابت و متغیر خود را فهرست می‌کند، سپس اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا درآمد را افزایش می‌دهد، بعد مجموع درآمد و هزینه‌ها را مقایسه می‌کند و در پایان درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند.
- (۳) فرد ابتدا مجموع درآمد و هزینه‌های خود را مقایسه می‌کند، سپس درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند، بعد اگر هزینه‌ها بیشتر بود مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا درآمد را افزایش می‌دهد و در آخر هزینه‌های ثابت و متغیر را فهرست می‌کند.
- (۴) فرد ابتدا اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم می‌کند یا به فکر افزایش درآمد می‌افتد، سپس هزینه‌های ثابت و متغیر را فهرست می‌کند، بعد درآمد ماهانه خود را مشخص می‌کند و در پایان، مجموع درآمد و هزینه‌ها را با هم مقایسه می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه	
مرحله (۱)	از هر منبعی که درآمدی به دست آوردید، آن درآمد را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید.
مرحله (۲)	هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید.
مرحله (۳)	مجموع درآمد و هزینه‌های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه کنید.
مرحله (۴)	اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید تا درآمدها افزایش یابد.

فردی سال مالی خود را از اول فروردین آغاز می‌کند. او در طول یک سال گذشته، درآمدها و مخارج زیر را داشته است:

لیست درآمدهای فرد:

حقوق ماهانه: ۱۱ میلیون تومان

پاداش پایان سال: ۱۸ میلیون تومان

درآمد کار پاره‌وقت در ۶ ماه از سال: ۵ میلیون تومان

لیست مخارج فرد:

اجاره‌خانه: ماهانه ۶ میلیون تومان

خوراک: ماهانه ۴ میلیون تومان

حمل‌ونقل: ماهانه ۲ میلیون تومان

هزینه درمان: در طول سال ۶ میلیون تومان

فرد در طول سال ارقام مصرفی به ارزش ۱۰ میلیون تومان خریداری کرده ولی از آن‌ها استفاده نکرده است.

میزان خمس پرداختی فرد در پایان سال چه قدر است؟

(۲) ۴ میلیون تومان

(۱) ۳ میلیون تومان

(۴) ۸ میلیون تومان

(۳) ۲ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

درس Box

تعیین سال خمسی در برنامه مخارج:

● هر درآمدی که به دست می‌آوریم اگر بعد از یک سال از مجموع مخارجمان زیاد بماند (به همان میزان که زیاد آمده است)، مشمول خمس قرار می‌گیرد و موظفیم ۲۰ درصد از مازاد مخارج یک سال خود را به عنوان سهم امام و سهم سادات به مرجع تقلید یا نماینده او بدهیم.

● خمس در واقع همان مالیات اسلامی است.

● پرداخت خمس موجب توزیع مجدد ثروت / گسترش عدالت اقتصادی در جامعه می‌شود.

● افرادی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند، از منابع خمس استفاده می‌کنند تا بتوانند ادامه حیات دهند.

● در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی حتماً باید زمانی را به عنوان آغاز سال مالی خود در نظر بگیرید. (سال مالی به طور طبیعی، از همان روزی که اولین درآمدها را به دست آورده‌اید، شروع می‌شود).

● بعد از گذشت یک سال، درآمد باقی‌مانده پس از کسر مخارج به همراه ارقام مصرفی که خریداری کرده‌اید، ولی از آن استفاده نکرده‌اید را محاسبه کنید و خمس آن را پرداخت کنید.

(ارقام مصرفی که خریداری کرده‌اید از آن استفاده نکرده‌است + میزان درآمدی که برای فرد پس از کسر مخارج در پایان سال باقی مانده است) $\times \frac{1}{5} =$ خمس پرداختی

ابتدا درآمد سالانه فرد را محاسبه می‌کنیم:

میلیون تومان $180 = 132 + 18 + 30 = (6 \times 5) + 18 + (11 \times 12) =$ درآمد سالانه فرد

سپس مجموع مخارج سالانه را محاسبه می‌کنیم:

میلیون تومان $150 = 72 + 48 + 24 + 6 = (6 \times 12) + (4 \times 12) + (2 \times 12) + 6 =$ مجموع مخارج سالانه فرد

حال میزان خمس پرداختی را محاسبه می‌کنیم:

میلیون تومان $8 = \frac{1}{5} \times 40 = \frac{1}{5} \times (180 - 150 + 10) =$ خمس پرداختی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه، به ترتیب گام‌های خرید مقایسه‌ای را در مثال زیر نشان می‌دهد؟
 «نگار با ۴ میلیون تومان قصد دارد برای مدرسه یک کیف و کوله‌پشتی مناسب بخرد. برای او وزن کم، دوام، برند معتبر و قیمت مناسب اهمیت دارد. او از دوستانش پرس‌وجو می‌کند و چند مدل مختلف را بررسی می‌کند و در نهایت، مناسب‌ترین گزینه را انتخاب می‌کند.»

- ۱) تعیین مقدار بودجه - فهرست کردن معیارها - فهرست کردن گزینه‌ها - تصمیم‌گیری
- ۲) تعریف مسئله - تعیین معیارها - فهرست کردن گزینه‌ها - تصمیم‌گیری
- ۳) تعریف مسئله - فهرست کردن گزینه‌ها - تعیین معیارها - تصمیم‌گیری
- ۴) تعریف مسئله - فهرست کردن گزینه‌ها - تعیین معیارها - ارزیابی گزینه‌ها - تصمیم‌گیری

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث - درس ۱۳

درسی Box

مراحل خرید مقایسه‌ای	
اول: تعریف مسئله	شامل بیان این‌که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید، مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند. این خرید مناسبی برای آن‌ها نیست، بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم: فهرست گزینه‌ها	شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند.
سوم: تعیین معیارها	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم: ارزیابی	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
پنجم: تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گام اول: تعریف مسئله ← مشخص کردن نیاز واقعی نگار (کیف مناسب مدرسه)
 گام دوم: فهرست کردن گزینه‌ها ← بررسی مدل‌های مختلف کیف و کوله‌پشتی
 گام سوم: تعیین معیارها ← وزن کم، دوام، برند معتبر و قیمت مناسب
 گام چهارم: ارزیابی گزینه‌ها و تصمیم‌گیری ← انتخاب بهترین مدل با توجه به معیارها

کدام گزینه در رابطه با واقعیت نادرست است؟

- ۱) سالانه معادل یک سوم کل محصول غلات جهان، مواد غذایی برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می‌شود.
- ۲) با مشاهده رفتار مصرفی افراد جامعه و ملاحظه ویژگی، کیفیت و نوع کالاها، می‌توان گفت همه‌ساله بخشی از کالاهای تولیدشده بدون بهره‌برداری صحیح تلف می‌شوند.
- ۳) گزارش‌ها نشان می‌دهد اتلاف مواد غذایی در ایران بسیار فراتر از متوسط جهانی است.
- ۴) اگر مفهوم اسراف را به معنای دورریختن و هدر دادن منابع در نظر بگیریم، اتلاف مفهومی عام‌تر از اسراف است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۳

درین Box

- براساس گزارش فائو (فائو نام اختصاری سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد است)، سالیانه حدود ۱/۳ میلیارد تن از مواد غذایی تولیدشده در جهان دور ریخته می‌شود. (این مقدار از اتلاف مواد غذایی مساوی یک سوم کل محصول غلات جهان است).
- در ایران اتلاف مواد غذایی بسیار فراتر از متوسط جهانی است.
- با مشاهده رفتار مصرفی افراد جامعه و ملاحظه ویژگی، کیفیت و نوع کالاها می‌توان گفت همه‌ساله بخشی از کالاهای تولیدشده بدون بهره‌برداری صحیح تلف می‌شوند.

اتلاف	معنی: دورریختن و هدر دادن منابع
اسراف	مفهوم اسراف عام‌تر از اتلاف است. موارد اسراف: بلااستفاده گذاشتن اموال، مصرف بیجا، مصرف در معصیت و مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی یا مصرف فراتر از توان مالی و یا عدم رعایت اولویت در به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی مثال‌هایی برای اسراف: در یک روز بارانی، باغچه خود را آبیاری می‌کنید. / برای انجام محاسبات ساده، به جای ماشین حساب، یک دستگاه رایانه خریداری می‌کنید.

اگر مفهوم اتلاف را به معنای دورریختن و هدر دادن منابع در نظر بگیریم، اسراف مفهومی عام‌تر از اتلاف است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سارا تصمیم گرفته است سبک مصرف خود را اصلاح کند. او سه اقدام زیر را انجام می‌دهد:
 الف) لباس قدیمی‌اش را که زیپ آن خراب شده، تعمیر می‌کند و دوباره مورد استفاده قرار می‌دهد.
 ب) قبل از خرید یک وسیله جدید آشپزخانه، بررسی می‌کند که آیا یک وسیله موجود در خانه می‌تواند همان کار را انجام دهد یا نه.

ج) شیشه‌های مربا را پس از شست‌وشو برای نگهداری ادویه و دکمه‌های خیاطی استفاده می‌کند.
 با توجه به مفاهیم روش «ب»، کدام گزینه به ترتیب نوع اقدام‌های سارا را درست بیان می‌کند؟

- ۱) بازسازی - بازتفکر - بازمصرف
- ۲) بازمصرف - بازتفکر - بازیافت
- ۳) بازتفکر - بازسازی - بازمصرف
- ۴) بازسازی - بازتفکر - بازداشتن

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

روش «ب» (۶ کلمه که حرف اول آن‌ها «ب» است). یکی از روش‌های مصرف مسئولانه است.

مقال و توضیحات	موارد روش «ب»
کم‌تر مصرف کردن یا با انرژی کم‌تر ولی دستاورد بیشتر مصرف کردن	۱) بهینه مصرف کردن
پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالای دیگر	۲) بازیافت
درست کردن چیزی که خراب و یا از کار افتاده است.	۳) بازسازی
نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم و یا مضرند.	۴) بازداشتن (از اسراف و زیاده‌روی)
یافتن راه‌های بهتر	۵) بازتفکر (کالای دیگر)
استفاده از چیزی بیش از یک بار	۶) بازمصرف (استفاده چندباره از کالا)

بررسی گزاره‌ها:

اقدام اول ← بازسازی

چون سارا لباس خراب را تعمیر کرده و دوباره استفاده کرده است.

اقدام دوم ← بازتفکر

چون بررسی کرده آیا اصلاً لازم است کالای جدید بخرد یا جایگزین دارد.

اقدام سوم ← بازمصرف

چون یک ظرف را برای کاربردی جدید و استفاده چندباره به کار برده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه مقایسه‌ی درستی میان ویژگی‌های سپرده‌های کوتاه‌مدت، بلندمدت و قرض‌الحسنه ارائه می‌کند؟

- ۱) در سپرده کوتاه‌مدت امکان برداشت از حساب آزاد است، اما نرخ سود آن در طول دوره ثابت است؛ در حالی که در سپرده بلندمدت امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه‌گذاری وجود ندارد، ولی نرخ سود آن با تغییر سود عمومی بانک‌ها تغییر می‌کند.
- ۲) سپرده بلندمدت نسبت به سپرده کوتاه‌مدت سود بیشتری ارائه می‌دهد و نرخ آن در طول دوره ثابت است؛ اما اگر پیش از سررسید برداشت شود، بخشی از سود از دست می‌رود. در سپرده قرض‌الحسنه نیز سود ثابت پرداخت می‌شود اما برداشت قبل از موعد، جریمه دارد.
- ۳) در سپرده کوتاه‌مدت، سود متناسب با موجودی هر ماه پرداخت می‌شود و در صورت تغییر نرخ سود عمومی بانک‌ها، نرخ سود این سپرده نیز تغییر می‌کند در حالی که سپرده بلندمدت سود بیشتری دارد و اگر نرخ سود عمومی کاهش یابد، نرخ سود این سپرده تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.
- ۴) در سپرده بلندمدت امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه‌گذاری وجود ندارد و نرخ سود آن ممکن است با تغییر نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یا کاهش یابد و در سپرده قرض‌الحسنه می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۴

درس Box

سپرده‌گذاری در بانک:

- انواع حساب‌های سرمایه‌گذاری
- ۱) حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
 - ۲) حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت

شباهت حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری:

بانک با مبالغی که در هر دو نوع حساب سپرده جمع می‌شود، در طرح‌های سودآور اقتصادی از طرف سپرده‌گذاران شرکت می‌کند و سهم آن‌ها از سود را به اصل سپرده‌شان می‌افزاید.

تفاوت حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری:

- در حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، واریز به حساب و برداشت از آن آزاد است و بانک در هر ماه به مانده موجودی حساب سود پرداخت می‌کند.
 - در حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه‌گذاری (یک‌ساله یا بیشتر) وجود ندارد. در صورت برداشت از حساب، مقداری از سودی که بانک در ابتدا تعهد کرده است، می‌کاهد و به نوعی مشتری را جریمه می‌کند.
- الف) حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت:

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.	این حساب‌ها نرخ سود کم‌تری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.
نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.	نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.	
می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.	

ب) حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت:

- در این نوع از حساب‌ها، لازم است مقدار مشخصی پول برای مدت معینی در بانک سپرده شود.
- دوره زمانی این حساب‌ها از ۶ ماه تا چندین سال است.
- نرخ سود آن‌ها در دوره زمانی معین شده تغییر نخواهد کرد.
- هر چه قدر زمان طولانی‌تری پول سپرده‌گذاری شود، سود بیشتری هم به آن تعلق می‌گیرد.
- اگر فرد پول را قبل از زمان توافق یا سررسید برداشت کند، مقداری از سود تعیین شده را از دست می‌دهد.

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت
این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.	پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود!
نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییر نمی‌کند.	اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق شده باقی می‌ماند!
	معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

بانک‌های قرض‌الحسنه:

- در این نوع بانک‌ها به سپرده‌های پس‌انداز، سودی نمی‌دهند.
- به ازای مدت‌زمان سپرده‌گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می‌گیرند.
- مقدار وام و دوره بازپرداخت آن تابع (۱) مقدار سپرده و (۲) مدت‌زمان سپرده‌گذاری است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): نادرست؛ زیرا نرخ سود سپرده کوتاه‌مدت ثابت نیست و نرخ سود سپرده بلندمدت با تغییر سود عمومی بانک‌ها تغییر نمی‌کند.
- گزینه (۲): نادرست؛ زیرا سپرده قرض‌الحسنه هیچ سودی ندارد و برداشت از آن نیز جریمه ندارد.
- گزینه (۴): نادرست؛ زیرا نرخ سود سپرده بلندمدت ثابت است و در سپرده کوتاه‌مدت (نه قرض‌الحسنه) می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.

شرکتی سهام خود را برای اولین بار با قیمت اسمی هر سهم ۵۰۰ تومان عرضه می‌کند. به دلیل افزایش مداوم سود این شرکت در دو دوره متوالی شش‌ماهه، قیمت ثانویه هر سهم در تالار بورس چنین تغییر می‌کند:

● پایان شش‌ماهه اول: قیمت بازاری هر سهم به ۶۵۰ تومان می‌رسد.

● پایان شش‌ماهه دوم: قیمت بازاری هر سهم به ۸۰۰ تومان می‌رسد.

آقای رضایی در مرحله پذیره‌نویسی، ۳۰۰ سهم این شرکت را با قیمت اسمی خریداری می‌کند.

او در پایان شش‌ماهه اول، ۱۲۰ سهم خود را در قیمت ثانویه می‌فروشد و بقیه سهام را تا پایان شش‌ماهه دوم نگه می‌دارد و سپس تمام سهام باقی‌مانده را با قیمت ثانویه همان زمان می‌فروشد.

مجموع سود دریافتی آقای رضایی از کل این خرید و فروش‌ها چقدر است؟

(۱) ۵۴۰۰۰۰ تومان	(۲) ۶۰۰۰۰۰ تومان
(۳) ۹۰۰۰۰۰ تومان	(۴) ۷۲۰۰۰۰ تومان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فروش نوبت اول (پایان شش‌ماهه اول):

تعداد فروش: ۱۲۰ سهم

قیمت فروش هر سهم: ۶۵۰ تومان

تومان $78,000 = 650 \times 120 =$ درآمد حاصل از فروش سهام در پایان شش‌ماهه اول

قیمت خرید ۱۲۰ سهم (براساس قیمت اسمی ۵۰۰):

تومان $60,000 = 500 \times 120 =$ قیمت خرید ۱۲۰ سهم

سود نوبت اول:

تومان $18,000 = 78,000 - 60,000 =$

فروش نوبت دوم (پایان شش‌ماهه دوم):

تعداد سهام باقی‌مانده:

سهم $180 = 300 - 120 =$

قیمت فروش هر سهم: ۸۰۰ تومان

درآمد فروش:

تومان $144,000 = 800 \times 180 =$ درآمد حاصل از فروش سهام در پایان شش‌ماهه دوم

قیمت خرید ۱۸۰ سهم (براساس قیمت اسمی ۵۰۰):

تومان $90,000 = 500 \times 180 =$ قیمت خرید ۱۲۰ سهم

سود نوبت دوم:

تومان $54,000 = 144,000 - 90,000 =$

سود کل:

تومان $72,000 = 18,000 + 54,000 =$

۱۶۰

کدام گزینه در بردارندهٔ پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام عامل پایه و اساس نیاز به تهیهٔ بیمه است؟

ب) کدام گزینه در خصوص تعریف بیمه صحیح است؟

۱) الف) خطرپذیری / ب) بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند.

۲) الف) آرامش خاطر / ب) بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گر به طرف دیگر که بیمه‌گذار است، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمهٔ پرداخت‌شده، بیمه‌گذار باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گر را پرداخت کند.

۳) الف) خطرپذیری / ب) بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گر به طرف دیگر که بیمه‌گذار است، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمهٔ پرداخت‌شده، بیمه‌گذار باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گر را پرداخت کند.

۴) الف) آرامش خاطر / ب) بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) خطرپذیری پایه و اساس نیاز به تهیهٔ بیمه است.

ب) بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گذار یا بیمه‌شده به طرف دیگر که بیمه‌گر (شرکت بیمه) نامیده می‌شود، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمهٔ پرداخت‌شده، بیمه‌گر باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گذار یا بیمه‌شده را پرداخت کند. بیمه نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیت‌های اقتصادی دور می‌کند و به بیمه‌گذاران آرامش خاطر می‌دهد.

بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار یا بیمه‌شده، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند. بیمه‌گر (شرکت بیمه) نیز با گردآوری حق بیمه‌ها، امکان جبران زیان هر بیمه‌گذار یا بیمه‌شده را فراهم می‌نماید.